

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 1 Μαρτίου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 598

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΤΣΙΖΟΦ

ΑΟΖ με βάση το δίκαιο της θάλασσας

Δεν υπάρχει στη Λιβύη κυβέρνηση που να εκπροσωπεί όλη τη χώρα, αλλά πρόκειται για δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Εμείς, όσο μπορούμε, προσπαθούμε να τους ιωθήσουμε προς μια πολιτική λύση. Αναφορικά με το διεθνές δίκαιο της θάλασσας υπάρχει η Συνθήκη του 1982, παρόλο που η Τουρκία είναι μία από τις τέσσερις χώρες που δεν την υπέγραψε, λέει ο πρέσβης της Ρωσίας στην Ε.Ε. **Σελ. 21**

ΜΠΡΑΝΤ ΣΜΙΘ

Ώρα για επενδύσεις στην Ελλάδα

Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει βασικό μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και εκσυγχρονισμού του κρατικού μηχανισμού, τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος της Microsoft Μπραντ Σμιθ, ο οποίος την Πέμπτη συναντήθηκε στην Αθήνα με τον πρωθυπουργό Μητσοτάκη. Συμφώνησαν να ξεκινήσει άμεσα συνεργασία της Microsoft με το υπουργείο Πολιτισμού για σχεδιασμό προγράμματος προβολής της Αρχαίας Ολυμπίας. **Σελ. 18**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σελ. 19

Ευρωπαϊκή ενοποίηση: Πραγματικότητα, επιδιώξεις και δυνατότητες

Του ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

SIR PAUL NURSE

Με κυτταρικό κύκλο πολεμά τον καρκίνο

Ο κάτοχος του Βραβείου Νόμπελ Φυσιολογίας - Ιατρικής για το 2001, Sir Paul Nurse, επισκέφθηκε την Κύπρο ως επίτιμος ομιλητής στην 4η Διάλεξη Ακαδημαϊκής Αριστείας της Σχολής Μοριακής Ιατρικής Κύπρου και του Ινστιτούτου Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου και έδωσε διάλεξη με θέμα «Control of the Cell Cycle». Ο νομπελίστας επιστήμονας μίλησε στην «Κ» για το πεδίο έρευνάς του και είπε εξαιρετικά ενδιαφέροντα πράγματα. **Σελ. 16**

Το σχέδιο εποίκισμού Βαρωσιού-Μόρφου

Εξαγγέλθηκε «Σχέδιο Κοινωνικής Στέγης» για οικοδόμηση κατοικιών εκτός αλλά και εντός της περικλειστης

Το σχέδιο εποίκισμού του Βαρωσιού, αλλά και της Μόρφου, αποκαλύπτεται σήμερα από την «Κ», καθώς οι πληροφορίες μας περί του σχετικού τουρκικού μοντέλου επικυρώνονται και από τη σημερινή συνέντευξη στην «Κ» του Ερσίν Τατάρ, «πρωθυπουργού»

των Κατεχομένων, ύστερα από πολύ πρόσφατες εξαγγελίες της «κυβέρνησής» του. Σύμφωνα με τις σχετικές πληροφορίες, ολοκληρώθηκαν οι μελέτες και τα σχέδια «κοινωνικής στέγασης» Αμμοχώστου-Βαρωσιού, αλλά και της Μόρφου ως αποτέλεσμα προ-

ΕΡΣΙΝ ΤΑΤΑΡ

Βρισκόμαστε σε επαφές και με ιδιοκτήτες ξενοδοχείων του Βαρωσιού.

ετοιμασίας σχετικού πρότζεκτ που διήρκεσε δύο χρόνια. Η οικοδόμηση του πρώτου συμπλέγματος έχει «οροθέσιο» το συρματοπλέγμα της πόλης των Βαρωσιών, με δηλωμένη από τους ειδικούς την προέκτασή του στην περικλειστή. Το πρώτο σκέλος του σχεδίου είναι

για να στεγάσει περίπου 4.200 ανθρώπους. Την ίδια ώρα έχουν ολοκληρωθεί οι πρώτες μελέτες για αντίστοιχα έργα στη Λεύκα, στο Τρίκωμο και στη Λευκωσία. Στην δε, περίπτωση της Κερύνειας, οι προετοιμασίες βρίσκονται σε τελικό στάδιο. **Σελ. 10**

Η μετάλλαξη του κορωνοϊού και η μάχη για το εμβόλιο

Η μάχη για την ανάσχεση του γνωστού-άγνωστου κορωνοϊού προδιαγράφεται πολύμηνη, με δεδομένα την παγκοσμιοποίησή του, τους φόβους ταχείας μετάλλαξής του, τη χρονοβόρα παρασκευή εμβολίου, αλλά και τα κρούσματα πανικού, που αποσυντονίζουν τα συστήματα υγείας αφού όλοι «καθίστανται ύποπτοι». Επιπροσθέτως, οι σκιές που διαχέονται στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον πυκνώνουν. Στη φωτογραφία δύο Κινέζοι γιατροί, που νόσπασαν από τον κορωνοϊό και θεραπεύτηκαν, δίνουν πλάσμα αίματος σε κλινική της πόλης Γουχάν. Οι επιστήμονες θεωρούν ότι η αξιοποίηση πλάσματος αίματος ανθρώπων που ξεπέρασαν τον ιό μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματική θεραπεία. **Σελ. 4, 5, 6, Οικονομική, σελ. 7**

Ετοιμη η Κύπρος και θωρακισμένη

Δεν συντρέχει λόγος πανικού

Σε εφαρμογή μέτρων εκ των αυστηροτέρων στην Ευρώπη κατά του κορωνοϊού, προβαίνει η Κύπρος σύμφωνα με τον υπουργό Υγείας Κ. Ιωάννου. Την ίδια στιγμή το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφαση του, προχώρησε στο κλείσιμο τεσσάρων οδοφραγμάτων. **Σελ. 4**

Παγκοσμίου κύρους επιστήμονες στην «Κ»

Πώς να ζούμε με τον κορωνοϊό

Η αγωνία των ειδικών είναι το επιδημικό κύμα να μην κορυφωθεί απότομα, ώστε να μπορεί να ανακοπεί. Η πρόβλεψή μου είναι ότι ο ιός θα μεταλλάσσεται και ότι θα χρειαστούν αρκετές προσπάθειες για καταπολέμησή του, λέει στην «Κ» ο Γιώργος Παυλάκης, γιατρός στις ΗΠΑ. **Σελ. 5**

Αναγκαίες κινήσεις κατά της επιδημίας

Δεδομένου ότι θα εξαπλωθεί

Ο δρ Ρίτσαρντ Πέντοντι, επικεφαλής της Ομάδας Παθογόνων Ασθενειών Υψηλού Κινδύνου του ΠΟΥ, και η δρ Κρίσταλ Γουότσον, ερευνήτρια στο Κέντρο για την Ασφάλεια της Υγείας Johns Hopkins, απαντούν σε ερωτήματα της «Κ» για την αντιμετώπιση του ιού. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Κορωνοϊός

Μια επιδημία είναι όντως πολύ ανησυχητικό ζήτημα σε μια κοινωνία. Γίνεται ακόμα πιο ανησυχητικό όταν η κοινωνία είναι μικρή όπως τη δική μας, όχι γιατί είμαστε αδύναμοι να την αντιμετωπίσουμε, αλλά επειδή το μέγεθος του κινδύνου είναι δυσανάλογα μικρότερο από το μέγεθος του πανικού που μπορεί να προκαλέσουν ανυπόστατοι ψιθυροί που κυκλοφορούν από στόμα σε στόμα αλλά κυρίως διά των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Γι' αυτό οι αρχές πρέπει να είναι εξαιρετικά προσεκτικές στη διαχείριση της κατάστασης και τα ΜΜΕ κατά το δυνατό συγκρατημένα. Πρέπει όλοι να γνωρίζουμε ότι, όπως σημειώνουν οι επιστήμονες, ο ιός θα εξαπλωθεί περαιτέρω, το εμβόλιο θα χρειαστεί ακόμη μήνες προτού καταστεί διαθέσιμο και εν τέλει υπάρχει ακόμη δρόμος πριν τεθεί υπό πλήρη έλεγχο η κρίση του κορωνοϊού. Προσοχή λοιπόν και ψυχραιμία.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΠΩΛΕΙΑ

Λένε στην «Κ» για την Κική Δημουλά

Ανθρωποι των εγχώριων και των διεθνών γραμμάτων μιλούν στην «Κ» για τη σπουδαία Ελληνίδα ποιήτρια Κική Δημουλά. «Η ποίση της τριζεί στα ξερά φύλλα. Κάποτε υπήρχε θάλασσα παντού. Οι παραλίες είχαν κόσμο. Τώρα η Κική τύλιξε την πετσέτα της και βγήκε από την εικόνα. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Το «Football» για πρώτη φορά στην Κύπρο

Ο Τριαντάφυλλος Δελής μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Football». Το παιχνίδι της ανθρωπότητας, του Θανάση Τριαρίδη, που έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο, μετά από πολλές περιοδείες στην Ελλάδα. Σημειώνει ότι το θέατρο, όπως και το ποδόσφαιρο, είναι ένα ομαδικό παιχνίδι. **Ζωή, σελ. 3**

ΚΩΣΤΑΣ ΒΟΥΤΣΑΣ

Κάτι περισσότερο από λαϊκό είδωλο

Ο Κώστας Βουτσάς, που έφυγε από τη ζωή την περασμένη Τετάρτη σε ηλικία 88 ετών, είχε μια δίψα για τη ζωή και τα νιάτα, λες και δεν τα χόρτασε ποτέ. Του άρεσαν οι παρέες, τα ξενύχτια, ο θόρυβος, οι νέοι, τα αστεία. Στην «Κ» ξετυλιγουμε το κουβάρι της ζωής του. **Ζωή, σελ. 4**

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

λύση **ONE** Μία λύση δανεισμού, για όλα!

www.hellenicbank.com/one

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ” ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρέουσες αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Καημένο Βαρώσι...

Στις 18/01/2015 από αυτή τη στήλη σημειώναμε το σύγκρου των αρμοδίων που κατελήφθησαν εξαπίνης –ως μη έπρεπε- από την έκθεση τότε του γ.γ. των Η.Ε. για την ανανέωση της θητείας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ. Έκθεση που άφηνε να φανεί ότι τελειώνουν οι καλές μέρες που προσέφερε η παρουσία της Δύναμης στους ηγήτορες κυρίως αυτού του ευρωπαϊκού κράτους που το δέρνουν σκάνδαλα, διαφθορά, κόκκινα δάνεια και κόκκινοι φάκελοι αλλά δεν το δέρνει και λίγο ο αυθεντικός πατριωτισμός και η λογική.

Ήθεραν, είμαι σίγουρος, ότι τυχόν απόσυρση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ από την γραμμή αντιπαράταξης θα άφηνε τα παιδιά μας απέναντι στον στρατό κατοχής. Ουδείς συγκινήθηκε. Πέρασαν τα χρόνια, πέρασαμε και από την πλέον σοβαρή ευκαιρία να λύσουμε το Κυπριακό στο Κρανς Μοντάνα και φτάσαμε στην τελευταία έκθεση του γ.γ. των Η.Ε. για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, ενεοί να βλέπουμε στις οδηγίες του Συμβουλίου Ασφαλείας όπως η Εθνική Φρουρά βρίσκεται σε επικοινωνία με τον τουρκικό στρατό κατοχής. Αυτό που ο εδώ Ύπατος Αρμοστής της Βρετανίας χαρακτήρισε μάλιστα ως το πιο φιλόδοξο στοιχείο του ψηφίσματος. Την περασμένη Κυριακή, με αφορμή τις τουρκικές κινήσεις σχετικά με το Βαρώσι, από τούτη τη στήλη σημειώναμε, μεταξυ άλλων, για πολλοστή φορά ότι «η έλλειψη λογοδοσίας σε αυτό τον τόπο και η ατιμωρησία οδηγούν στην ασυδοσία. Τι ακολουθεί; Αυτό που μοιραία ακολουθεί στη γάγγραινα, ο ακρωτηριασμός. Αυτό που επικείται τώρα και στο Κυπριακό, να χάσουμε και την περιόριστη Αμμόχωστο».

Όσοι δεν κατανόησαν ό,τι ελέχθη στο συνέδριο που έκανε η Άγκυρα στα Κατεχόμενα (15/02/20), με 5-6 υπουργούς και τον αντιπρόεδρο Φουάτ Οκτάι να δηλώνει, ότι «η Αμμόχωστος είναι γη των Τουρκοκυπρίων και η Τουρκία θα προστατεύει τα δικαιώματά τους», τότε βρίσκονται σε βέρτιγχο... Ξεκίνησα μάλιστα να γράφω αυτή τη στήλη υπογραμμίζοντας ότι ο Ταγίπ Ερντογαν και η Άγκυρα με την πολεμική και οικονομική ισχύ που έχει μια χώρα των 84 εκατομμυρίων, μια χώρα που αποτελεί σημαν-

τική αγορά για πολλές άλλες διεθνώς και για την επιρροή της οποίας ερίζουν οι υπερδυνάμεις των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας, μια χώρα που διεκδικεί την πρωτοκαθεδρία στην περιοχή αποδεικνύοντας ότι δεν διατάζει να έχει διαρκώς σε κίνηση την πολεμική της μηχανή, δεν θα διατάσει να προχωρήσει στην υλοποίηση των διακηρύξεων της –αμέσως μετά το Κρανς Μοντάνα- περί του εποικισμού των Βαρωσίων.

Έτσι καθώς έγραφα είδα να φτάνει το ηλεκτρονικό μήνυμα του συνάδελφου Νίκου Στέλγια, με τη συνέντευξη του Ερσίν Τατάρ, λεγόμενου πρωθυπουργού των Κατεχομένων και ανθυποψηφίου του Μουσταφά Ακιντζί στις «προεδρικές» του προσεχούς Απριλίου καθώς και ένα ρεπορτάζ με ένδειξη «εποικισμός». Πρόκειται για αυτά που μπορείτε να διαβάστε σήμερα στην «Κ» (σελ. 10). Χωρίς την οποία αναστολή, ο κ. Τατάρ αποκαλύπτει ότι όχι μόνο υπάρχει σχέδιο εποικισμού της περικλειστας πόλης των Βαρωσίων αλλά θεωρεί πως δεν πρέπει να γίνεται θόρυβος για ένα ζήτημα που είναι τόσο απλό όσο να σηκώσει κανείς το συρματοπλέγμα από μια μικρή περιοχή έξι χιλιόμετρων και να αρχίσει να κτίζει κατοικίες σε ευνοϊκές τιμές. Μάλιστα αποκαλύπτει ότι όλα θα γίνουν στη βάση του διεθνούς δικαίου μέσω της Επιτροπής Ακίνητης Περιουσίας, η οποία θα λάβει κάποιες σχετικές αποφάσεις. Εξηγεί μάλιστα ότι θα αλλάξει το καθεστώς της περιοχής από στρατιωτική ζώνη σε οικιστική ζώνη της λεγόμενης ΤΔΒΚ, και θα γίνει προσβάσιμη στους πολίτες. Αφού γίνουν όλα αυτά η Ζήτηση Ακίνητης Περιουσίας, που εκπροσωπεί πρωτόδικα την Τουρκία τούτεστιν, θα λάβει τις αποφάσεις της κατά τον Ερσίν Τατάρ. Σίγουρα κάποιοι θα σπεύσουν να προτάξουν και να θυμίσουν τα ψηφίσματα του Σ.Α. για το Βαρώσι, το 550 και το 789, που για την Τουρκία σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά δεν είναι παρά χαρτιά άνευ περιεχομένου. Γιατί; Το εξηγεί πάλι ο κ. Τατάρ, επειδή «λόγω υδρογονανθράκων η σημασία της Κύπρου για την Τουρκία έχει αναβαθμιστεί». Καημένο Βαρώσι.

paraschos@kathimerini.com.cy

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

1.ΙΙΙ.1940

ΓΡΑΜΜΗ ΖΙΓΚΦΡΙΝΤ: Κάιτοι εκατομμύρια ανθρώπων έχουν χοθή, σαν τρωτικά, υπό το έδαφος και διαχρμαίζουν εις υπόγεια φρούρια και οχυρωμένα χαρακώματα, ο γεομανικός στρατός δεν μένει αδρανής. Τα στρατεύματα εναλλάσσονται σταθερώς εις την γραμμήν Ζίγκφρηδ συνήθως ανά 15 ημέρας. Φυσικά υπάρχουν θέσεις κατά το μάλλον και ήττον εκτεθειμένα εις κινδύνους, χαρακώματα περισσότερον ή ολιγώτερον άνετα ή πρωτόγωνα, οχυρώματα με ηλεκτρικήν θέρμανσιν, κρεββάτια αναπαυτικά, ρέον ύδωρ, όπως υπάρχουν και θέσεις που δεν έχουν καμμίαν άνεσιν. Αι στρατιωτικά αρχαί μετακινούν τα στρατεύματα κατά τρόπον ώστε να μην έχουν άλλοι όλας τας ανέσεις και άλλοι καμμίαν άνεσιν. [...] Παραστάσεις θεατρικά από επαγγελματικούς θιάσους, προγράμματα ραδιοφώνου, εκπαιδευτικά εκδρομαί, μία βιβλιοθήκη η οποία αριθμεί οκτάμισν εκατομμύρια τόμους πολεμικά τραγούδια και σκετζ, γραμμένα από στρατιώτας, ραδιοφωνική επικοινωνία με τας οικογενείας των πολεμιστών: όλα αυτά κάμνουν να περνά η ημέρα του στρατιώτου και να διατηρήται το ηθικόν του αχμαϊόν.

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ: Παρά την ακτήν της Βεσσαραβίας, επί της Μαύρης Θαλάσσης, παρετηρήθη τελευταίως εν περιέχρον φαινόμενον. Εις απόστασιν ολίγων μέτρων από της ακτής, η θάλασσα καλύπτεται υπό παχέος στρώματος πετρελαίου, το οποίον χύνεται προς το πέλαγος. [...] Οι κάτοικοι συρρέουν επί λέμβων [...] διά να προμηθευθούν δωρεάν το πολύτιμον αυτό υγρόν.

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ: Παρά την ακτήν της Βεσσαραβίας, επί της Μαύρης Θαλάσσης, παρετηρήθη τελευταίως εν περιέχρον φαινόμενον. Εις απόστασιν ολίγων μέτρων από της ακτής, η θάλασσα καλύπτεται υπό παχέος στρώματος πετρελαίου, το οποίον χύνεται προς το πέλαγος. [...] Οι κάτοικοι συρρέουν επί λέμβων [...] διά να προμηθευθούν δωρεάν το πολύτιμον αυτό υγρόν.

Με άριστα το 10

1 Στον δυναμισμό. Ο κοινοτάρχης είπε «μολών λαβέ» για το νοσοκομείο της Κυπερούντας. Έντρομος ο Healthy έδωσε το σπίτι του για να μην τον κακοφάνισει.

2 Στη διοίκηση. Άλλωστε πριν από λίγους μήνες η μouxτάρενα του Ζυγίου είχε σγκώσει και αυτή τη σημαία της επανάστασης για να μην πλησιάσουν τα παιδιά των μεταναστών στη marina του... Μονακό, και διώξουν τα παιδάκια τους τουρίστες από το πριγκιπάτο. Έντρομος ο Healthy μετέφερε τους μετανάστες αλλού.

3 Στον Καραμανλή. Τελικά ποιος κυβερνά αυτόν το τόπο;

4 Στην ιδέα. Βέβαια μπορεί πάντα να υπάρχει και το ενδεχόμενο ο Healthy να μην επέμενε να πάει η καραντίνα για τον κορωνοϊό στην Κυπερούντα, για να κάνει την επικοινωνιακή ρελάνς με το εξοχικό στο Τρόδος. Με ένα σμπάρο δέκα τρυγόνια, πρόεδρε.

5 Στο κέρφιου. Κλείσαμε και τα οδοφράγματα και τώρα πώς θα έρχονται οι αδερφοί μας στο alfamega να ψωνίσουν τα prosciutto και τα prosecco τους

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο Κάρολος, το κλείσιμο των οδοφραγμάτων και το παρασκήνιο

Παρασκήνιο υπήρξε με την πρόταση του πρίγκιπα Κάρολου για κοινή συνάντηση με Αναστασιάδη και Ακιντζί. Ο πρίγκιπας εισηγήθηκε όπως μετά τη συνάντησή του με τον Νίκαρο στο Προεδρικό διευθετηθεί κοινή συνάντηση στη νεκρή ζώνη, προκειμένου να μην περάσει στα κατεχόμενα. Ωστόσο, η απάντηση του Ακιντζί ήταν πως η συνάντηση στη νεκρή ζώνη θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί εάν δεν γινόταν η συνάντηση με τον Αναστασιάδη στο Προεδρικό. Με το αιτιολογικό ότι «δεν είναι αποδεκτό να συναντιέται με τον ένα ηγέτη από τις δύο κοινότητες με το αξίωμα του και τον άλλο να τον προσκαλεί στη νεκρή ζώνη».

Για την ιστορία, υπήρξαν άλλες δύο-τρεις τρανταχτές περιπτώσεις που ο Ακιντζί ακύρωσε τη συμμετοχή του σε συναντήσεις με ξένους υπουργούς και άλλους αξιωματούχους, με τον Νίκαρο επειδή δεν θα τον προσφωνούσαν ως «Πρόεδρο».

- Άσχετο αλλά, λογικά ο πρίγκιπας Κάρολος δεν θα έπρεπε να είχε ζητήσει και συνάντηση με τον ομόλογό του στο ΔΗΚΟ, πρίγκιπα Νικόλαο;

Πιο έντονα και από το καθεστώς των κατεχομένων αντέδρασε το ΑΚΕΛ στην απόφαση για προσωρινό, προληπτικό κλείσιμο τεσσάρων οδοφραγμάτων εξαπολύοντας μύδρους κατά της κυβέρνησης και εστιάζοντας στη μη ενπμέρωση των κομμάτων αλλά και της τουρκοκυπριακής πλευράς. Όχι ότι και από τον ΔΗΣΥ δεν υπήρξαν αρνητικές αντιδράσεις στην απόφαση. Και δεν αναφέρομαι μόνο στον Νίκο Τορναρίτη, ο οποίος δημοσιοποίησε τη διαφωνία του με ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Υπήρξαν όπως μαθαίνω και άλλοι σε πολύ ψηλό επίπεδο που διατύπωσαν τις ενστάσεις τους σε επίσης υψηλό επίπεδο. Αλλά και από τα κόμματα του ενδιάμεσου χώρου ελάχιστοι στήριξαν την κυβερνητική απόφαση και φυσικά, πιο θερμά από όλους το ΕΛΑΜ.

Η αλήθεια είναι πως με τις τρύπες που υπάρχουν στη νεκρή ζώνη ο κίνδυνος για μεταφορά του ιού παραμένει, όσοι έλεγχοι και να γίνουν στα ελεγχόμενα οδοφράγματα που παρέμειναν ανοιχτά. Ο ελληνής έλεγχος της νεκρής ζώνης εγκυμονεί κινδύνους που όλοι τους γνωρίζουν και κατά καιρούς μνημο-

Μα να ζητήσω από τον Νίκο να βάλει βράκα και την Άντρη να βάλει αλατζιά;

νεύουν... Και σίγουρα μια διαβούλευση με τα κόμματα ίσως να απέτρεπε ακρείαστες συγκρούσεις και διαμάχες σε μια πολύ δύσκολη περίοδο.

- Μήπως ήρθε η ώρα να συγκληθεί επιτέλους το Εθνικό Συμβούλιο; Απ' όσα ακούω αυξάνονται τα αιτήματα για τη σύγκλησή του προς τον Νίκαρο.

Οδηγίες για τις υποθέσεις της ΕΔΕΚ έδωσε ο Γενικός Εισαγγελέας στην Αστυνομία. Και για τις δημόσιες καταγγελίες του Σιζό αλλά και τις καταγγελίες του Παπαδόκη. Μαζί με αυτές έδωσε και οδηγίες για το χειρισμό του καυτού θέματος των ισχυρισμών για χειραγώγηση αποτελεσμάτων ποδοσφαιρικών αγώνων.

Αν και λίγες είναι οι ελπίδες για να υπάρξει «ουσιαστικό αποτέλεσμα» και για τις τρεις υποθέσεις γνωστός νομικός στη Λευκωσία διερωτήθηκε προχθές κατά πόσον η συνέχεια των υποθέσεων θα γίνει επί Κώστα Κληρίδη ή από τον διάδοχό του.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

«Μερικές φορές αναρωτιέμαι αν τον κόσμο κυβερνούν κάποιοι έξυπνοι που μας δουλεύουν ή κάποιοι ηλίθιοι που μιλάνε σοβαρά». Laurence J. Peter

για το Σαββατοκύριακο; Άσπλανε, Healthy Πρόεδρε.

6 Στον χαρακτήρα. Θυμάστε τον Μάρτιο του 2013 που ήμασταν έτοιμοι για «κλείσιμο» ως χώρα και βγήκαν οι Ισπανοί στους δρόμους να στηρίζουν τα δικάια του κυπριακού λαού ενάντια στο

κούρεμα του Σόμιπλε; Θα θυμάστε βέβαια πως την Παρασκευή μάς έκλεισαν τις τράπεζες, και την Κυριακή εμείς παρελάσαμε ως καρνάβαλοι στη Λεμεσό.

7 Στις αλήθειες. Βέβαια κάποιος μπορεί να επικριματολογήσει πως ως χώρα είμαστε γενικώς για τα καρναβά-

λια, άρα ποιο το ασυνήθιστο από το να κάνουμε εμείς παρελάσεις όταν όλη η Ευρώπη τις έχει απαγορεύσει λόγω κορωνοϊού.

8 Στην πόλη. Είναι βέβαια και η Healthy πόλη, η Λεμεσός, που σε ενδεχόμενο ακύρωσης της παρέλασης θα χάσει δεκάδες εκατομμύρια από διαφυγόντα κέρδη. Και μετά ποιος ακούει τους φίλους και λοιπούς συγγενείς, Healthy Πρόεδρε που θα σου σπάσουν τα νεύρα από τη μουρμούρα για το κοστούμι που έφτιαξαν και δεν θα φορέσουν. Έχεις δικαίο. Το μοναδικό Καρναβάλι της Ευρώπης!

9 Στην «Αλήθεια». Κύματα αντιδράσεων μαθαίνω προκάλεσε το άρθρο του Χάρη στην «Κ» της περασμένης Κυριακής για το πρόγραμμα πολυγραφώσεων. Στις Βρυξέλλες υπήρξε ανακούφιση πως υπάρχουν και σοβαροί πολίτες στη χώρα του μοναδικού ευρωπαϊκού καρναβαλιού. Στη Λεμεσό τον κήρυξαν persona non grata. Θα πάει στην Πάφο για το τριήμερο μέσω «Σταυρού της Ψώκας».

10 Στην έρευνα. Επειδή τα καλά πρέπει να λέγονται, ο νέος υφυπουργός Καινοτομίας, Κυριάκος Κόκκινος αναλαμβάνει το χαρτοφυλάκιό του με 200 εκατ. προίκα για έρευνα από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πρόβλημα για τον κ. Κόκκινο είναι πως θα πρέπει να βγει και κάτι από όλη αυτή την επένδυση.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΥΤΗ Η ΟΜΑΔΑ ΞΕΠΕΡΑΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ ΞΑΝΑ.

ΚΑΙ ΞΑΝΑ. ΚΑΙ ΞΑΝΑ.

ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΓΙΑ 3^Η ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ.

Ένα δυναμικό περιβάλλον εργασίας. Για να αναδείξουν τον καλύτερό τους εαυτό.
Τα απαραίτητα εφόδια. Για να μπορούν να αναπτυχθούν.
Ευκαιρίες εξέλιξης. Για να φτάσουν τα όνειρά τους.
Αυτά προσφέρουμε στους εργαζομένους μας. Γι' αυτό βραβευόμαστε.
3η συνεχόμενη χρονιά Κορυφαίος Εργοδότης.
Από τον ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό Top Employers Institute.

KARIERA.LIDL.COM.CY

Κ Ο Ρ Υ Φ Α Ι Ο Σ Ε Ρ Γ Ο Δ Ο Τ Η Σ

ΚΥΠΡΟΣ
CYPRUS
2020

CERTIFIED EXCELLENCE IN EMPLOYEE CONDITIONS

EUROPE
2020

CERTIFIED EXCELLENCE IN EMPLOYEE CONDITIONS

Γ Ι Α 3^Η Σ Υ Ν Ε Χ Ο Μ Ε Ν Η Χ Ρ Ο Ν Ι Α

Quality for less!

Θωρακίζεται η Κύπρος κατά του κορωνοϊού

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διέθεσε υποστατικά της εξοχικής του κατοικίας στο Τρόδος για φιλοξενία ασυμπτωματικών ατόμων

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Η γρήγορη εξάπλωση του νέου κορωνοϊού ανά τον κόσμο έχει προκαλέσει, αναπόφευκτα, μεγάλη ανησυχία στους πολίτες και στην Κύπρο. Την ώρα που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοινώνει ότι οι ελπίδες για τον περιορισμό του νέου κορωνοϊού εξανεμίζονται, η Κυπριακή Δημοκρατία λαμβάνει αποφάσεις και εντείνει τα μέτρα της. Σε πρόσφατες δηλώσεις του, ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου ανέφερε ότι η Κύπρος προβαίνει σε εφαρμογή εκ των αυστηρότερων μέτρων στην Ευρώπη κατά του κορωνοϊού, ενώ η Κυβέρνηση δεν παύει να προτρέπει τους πολίτες όπως αποφύγουν τον πανικό και τηρούν τους βασικούς κανόνες υγιεινής. Την ίδια στιγμή, το κράτος βρίσκεται αν-

Οι κοινοτάρχες Κυπερούντας και Κανναβιών αντιδρούν στην χρήση υποστατικών εντός των κοινοτήτων, με το Υπ. Υγείας να αναφέρει ότι ως έσχατο μέτρο θα επιβληθεί η επίταξη χώρων.

Υπάρχουν πλέον νέες οδηγίες από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), που αφορούν στον αυτοπεριορισμό των ασυμπτωματικών ατόμων.

τιμέτωπο με τις αντιδράσεις των κατοίκων περιοχών, στις οποίες υπάρχουν υποστατικά τα οποία εξετάζεται το ενδεχόμενο να αποτελέσουν χώρους φιλοξενίας ασυμπτωματικών ατόμων, με τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να θέτει στην διάθεση των αρμοδίων αρχών υποστατικά της προεδρικής εξοχικής κατοικίας στο Τρόδος. Την πρωτοβουλία του Νίκου Αναστασιάδη έκανε αποδεκτή το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ μέχρι το μεσημέρι της Παρασκευής 29/02 ακολουθήσαν ανάλογες ανακοινώσεις από τις συντεχνίες ΔΕΟΚ και ΣΕΚ. Από την συνεδρία προέκυψε και η απόφαση για το κλείσιμο τεσσάρων οδοφραγμάτων, με στόχο τον αποτελεσματικότερο έλεγχο όλων όσοι τα χρησιμοποιούν για διέλευση από και προς τα κατεχόμενα.

Κυβερνητικές κατοικίες

Η πρωτοβουλία του Προέδρου της Δημοκρατίας για να διαθέσει προς φιλοξενία ασυμπτωματικών για κορωνοϊό ατόμων, υποστατικά της προεδρικής εξοχικής κατοικίας στο Τρόδος, προκάλεσε εντύπω-

ση, αλλά και διάφορα ερωτήματα γύρω από τον λόγο που ώθησε τον πρώτο πολίτη της Δημοκρατίας στο να προβεί στην συγκεκριμένη χειρονομία. Ο προβληματισμός προέκυψε μετά και τις αντιδράσεις προέδρων κοινοτήτων, στις οποίες υπάρχουν σκέψεις για χρήση υποστατικών ως χώρων καραντίνας. Συγκεκριμένα, οι χώροι αυτοί βρίσκονται στις κοινότητες Κυπερούντας και Κανναβιών, όπου τόσο οι κάτοικοι, όσο και οι κοινοτάρχες, αντέδρασαν όταν ενημερώθηκαν για το ενδεχόμενο που εξετάζεται.

Ο κοινοτάρχης Κυπερούντας, Γιώργος Παναγιώτου, σε δηλώσεις του στην «Κ», εξήγησε ότι οι λόγοι της αντιδράσης της κοινότητας αφορούν στον φόβο που διακατέχει μεγάλη μερίδα του κοινού, εξαιτίας κυρίως της έλλειψης σωστής ενημέρωσης. Επίσης, είπε ότι το κτήριο το οποίο είναι υποψήφιο για να φιλοξενηθεί τα συγκεκριμένα άτομα ήταν αποθήκη, γι' αυτό και δεν πληροί βασικές προϋποθέσεις, ενώ είναι μόλις πενήντα μέτρα μακριά από το Περιφερειακό Νοσοκομείο της Κυπερούντας, το οποίο εξυπηρετεί

ασθενείς καθημερινά. Με αυτό τον τρόπο, πρόσθεσε, και εξαιτίας της προκατάληψης του κόσμου, το νοσοκομείο θα επηρεαστεί αρνητικά.

Κληθείς να σχολιάσει το γεγονός ότι υπάρχει η προϋπόθεση τα υποστατικά που θα χρησιμοποιηθούν ως χώροι απομόνωσης πρέπει να βρίσκονται πλησίον νοσοκομείου, ο κ. Παναγιώτου αναρωτήθηκε αν μόνο στην Κυπερούντα υπάρχει τέτοιος χώρος και όχι σε άλλες περιοχές. Ερωτηθείς πού θα στεγαστούν τα άτομα αυτά, σε περίπτωση που παραστεί ανάγκη, αν υπάρξουν συνολικά αντιδράσεις για τις αντιδράσεις που ενδέχεται να υπάρξουν εκ μέρους της κοινότητας, σε περίπτωση που το κράτος αποφασίσει να επιτάξει τον χώρο, ο κοινοτάρχης Κυπερούντας απάντησε ότι έγινε μια συζήτηση με το κοινοτικό συμβούλιο, ενώ είναι έτοιμος να διοργανώσει και μια συγκέντρωση των κατοίκων, στην παρουσία ειδικών,

οι οποίοι θα τους ενημερώσουν με τον σωστό τρόπο για τον κορωνοϊό, ώστε να μπορούν να αποφασίσουν σωστά. Τέλος, τόνισε ότι δεν υπάρχει λόγος πανικού και πρέπει όλοι να δείξουμε ψυχραιμία, για να αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε κατάσταση χρειαστεί.

Με τη σειρά του, ο κοινοτάρχης Κανναβιών, Ξενακός Ξενοφόντος, προς την χρήση της κατασκήνωσης της ΣΒΚ ως χώρο καραντίνας, επικαλέστηκε την μικρή απόσταση των υποστατικών από το χωριό, αλλά και από το γειτονικό χωριό, την Αγία Ειρήνη. Καθημερινά, είπε, κάτοικοι, ακόμα και ηλικιωμένοι, μεταβαίνουν από το ένα χωριό στο άλλο, σε αρκετές περιπτώσεις πεζοί και περνούν μέσα από την κατασκήνωση. Στο ίδιο μήκος κύματος με τον κοινοτάρχη Κυπερούντας ήταν η προσέγγιση του κ. Ξενοφώντος, ο οποίος ξεκαθάρισε πως σε περίπτωση που παραστεί ανάγκη, θα παραχωρηθούν τα υποστατικά της κατασκή-

νωσης, ακόμα και ακατοίκτα σπίτια του χωριού, για την στέγαση των ασυμπτωματικών ατόμων για κορωνοϊό. Ο κ. Ξενοφώντας τόνισε ότι δεν συντρέχει λόγος πανικού μεταξύ των πολιτών, αλλά δεν παρέλειψε να αναφέρει ότι είναι σε συνεννόηση με κοινοτάρχες γειτονικών χωριών για την εξέταση κάποιων μέτρων αντίδρασης.

Καθουσαχάζει το Υπουργείο

Πηγές από το Υπουργείο Υγείας με τις οποίες επικοινωνήσε η «Κ», σε σχέση με το θέμα, εξήγησαν πως δεν χρειάζεται να πανικοβάλλεται το κοινό, ενώ αναφέρθηκαν και στην παραπληροφόρηση η οποία ωθεί τους πολίτες σε διάφορες αντιδράσεις. Σε σχέση με τις κυβερνητικές κατοικίες στο Τρόδος και τα υποστατικά της προεδρικής εξοχικής κατοικίας, εν-

Σε σχέση με τις κυβερνητικές κατοικίες στο Τρόδος και τα υποστατικά της προεδρικής κατοικίας, ενημερωθήκαμε ότι είναι έτοιμα σπίτια στα οποία μπορεί να διαμείνουν οι πολίτες.

μερωθήκαμε ότι είναι έτοιμα σπίτια στα οποία μπορεί να διαμείνουν οι πολίτες. Τα ασυμπτωματικά άτομα (είχαν επαφή με κρούσμα, αλλά τα αποτελέσματα των δικών τους εξετάσεων είναι αρνητικά) που θα φιλοξενοούνται σε αυτούς τους χώρους, δεν έχουν οποιοδήποτε πρόβλημα, γι' αυτό και δεν είναι αναγκαία η οποιαδήποτε διαμόρφωση των υποστατικών για φροντίδα ή θεραπεία των ασθενών. Ωστόσο, θα παρακολουθούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, μία φορά την ημέρα, από επαγγελματίες υγείας, για να διαπιστωθεί η εξέλιξη της υγείας τους. Αν εκδηλώσουν οποιοδήποτε σύμπτωμα, θα μεταφέρονται σε νοσοκομείο για περαιτέρω εξετάσεις και θεραπεία.

Όσον αφορά τις αντιδράσεις που εκδηλώνονται από διάφορες κοινότητες και συγκεκριμένα από την Κυπερούντα και τα Καννάβια, οι ίδιες πηγές εξήγησαν πως, αν οι χώροι απομόνωσης δεν αποδειχθούν αρκετοί, θα εκδοθεί διάταγμα για επίταξη των χώρων που θα επιλεγούν, χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψιν οι οποιεσδήποτε αντιδράσεις.

Κλείσιμο οδοφραγμάτων

Ο Υπουργός Υγείας, μετά το πέρας του Υπουργικού Συμβουλίου την Παρασκευή 28/02, ανέφερε ότι πλέον υπάρχουν νέες οδηγίες από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), που αφορούν στον αυτοπεριορισμό των ασυμπτωματικών ατόμων, καθώς αυτά ανέρχονται ίσως και σε εκατοντάδες. Τα άτομα αυτά θα λαμβάνουν οδηγίες, οι οποίες εστάλησαν την Παρασκευή από τον ΠΟΥ και αφορούν την διαχείριση της διαμονής τους στο σπίτι, σε σχέση και με τους οικείους τους. Μάλιστα, ανέφερε ότι ως χώροι απομόνωσης επιλέχθηκαν η κατασκήνωση της ΔΕΟΚ και κάποια σπίτια της ΣΕΚ. Η σημαντικότερη ίσως απόφαση που προέκυψε από το Υπουργικό Συμβούλιο, ήταν το προσωρινό κλείσιμο τεσσάρων οδοφραγμάτων, μετά και τις διαπιστώσεις για ελλείψεις και δυσκολία στον έλεγχο των διερχομένων. Συγκεκριμένα, για περίοδο επτά ημερών, κλείνουν τα οδοφράγματα της Λήδρας, του Αστρομερίτη, της Λεύκας και της Δερύνειας. Η κατάσταση θα αξιολογείται καθημερινά, δήλωσε ο Κωνσταντίνος Ιωάννου και από το «Εθνικό Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων, το οποίο συστάθηκε το πρωί της Παρασκευής, οπότε αυτό δύναται να αλλάξει ανάλογα με την αξιολόγηση». Επιπρόσθετα, για την ενίσχυση των ελέγχων που γίνεται στα οδοφράγματα, ο Υπουργός Υγείας δήλωσε ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία αγοράς υπαλλήλων για κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, νοσηλεύτες και διασώστες, για τα υπόλοιπα οδοφράγματα, στον Άγιο Δομέτιο, στο Λήδρα Πάλας και στον Πύργο, τα οποία θα συνεχίσουν να λειτουργούν. Ο Υπουργός ξεκαθάρισε ότι πλέον δεν γίνεται λόγος για πιθανότητα επιβεβαίωσης περιστατικού στην Κύπρο, αλλά τότε θα συμβεί αυτό. «Δεν είναι ποτέ το αν θα επιβεβαιωθεί περιστατικό, αλλά το πότε. Αυτό πρέπει να το αναμένουμε, διότι πλέον μιλούμε για εξάπλωση παντού και τα επιδημιολογικά στοιχεία λένε ότι όποια μέτρα κι αν παρθούν στα σημεία εισόδου, μόνο 25% αποτελεσματικότητα υπάρχει. Άρα οφείλουμε και σαν Υπουργείο Υγείας και σαν Κυβέρνηση, να ενημερώσουμε τον κόσμο ότι το ενδεχόμενο να εμφανιστεί είναι ορατό».

Πότε και πώς ενεργοποιούνται τα πρωτόκολλα

Το Υπουργείο Υγείας παρακολουθεί, μέσω της Hermes Airports, των αεροπορικών εταιρειών και του Τμήματος Μετανάστευσης, τις διαδρομές των αεροπλάνων, προτού προβεί στην ενεργοποίηση των πρωτοκόλλων στα αεροδρόμια, σύμφωνα με πηγές από το Υπουργείο, που μίλησαν στην «Κ». Συγκεκριμένα, η διαδικασία αφορά στην εξασφάλιση πληροφοριών οι οποίες αφορούν την χώρα από την οποία προέρχεται μια πτήση, αλλά και την χώρα ή τις χώρες στις οποίες ενδεχομένως να έχει πραγματοποιήσει στάση, προτού απογειωθεί ξανά για Κύπρο. Αν οποιαδήποτε από τις πιο πάνω επι-

πίπτει στις χώρες υψηλού κινδύνου, με την άφιξη της πτήσης στην Κύπρο, ενεργοποιούνται αμέσως τα πρωτόκολλα για τους επιβάτες. Μάλιστα, αξίζει να αναφερθεί ότι τα άτομα τα οποία κρίνεται ότι πρέπει να αυτοπεριοριστούν λαμβάνουν ένα ειδικό έντυπο το οποίο δικαιολογεί την απουσία για δεκατέσσερις ημέρες από την εργασία τους.

Ανάλογου χειρισμού έτυχαν και οι μαθητές οι οποίοι συμμετείχαν στο πρόγραμμα Erasmus+ στην Ιταλία, αλλά αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στην Κύπρο το απόγευμα της περασμένης Τετάρτης. Αξίζει να αναφερθεί ότι το Υπουργείο

Παιδείας αποφάσισε όπως τα παιδιά, κατά το διάστημα που θα παραμείνουν στο σπίτι τους, παρακολουθούν μαθήματα διά της μεθόδου της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ δεν αποκλείεται να παρακολουθήσουν και κάποια απογευματινά μαθήματα, με την επιστροφή τους στο σχολείο, για την συμπλήρωση των ωρών που θα χάσουν κατά τις 14 ημέρες του αυτοπεριορισμού τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όπως είπε στην «Κ» ο Ηλίας Μαρκάτζης, διευθυντής Μέσων Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, τα παιδιά είναι καλά στην υγεία τους.

Σενάρια για Κυπερούντα

Εξαιτίας των διαφόρων αντιδράσεων που πυροδότησαν τα σενάρια για την Κυπερούντα και τα Καννάβια, ο κ. Ιωάννου κράτησε κλειστά τα χαρτιά του όσον αφορά το νοσοκομείο αναφοράς για τα περιστατικά κρουσμάτων. Μάλιστα, δεν παρέλειψε να αναφερθεί και σε καταγγελίες ότι γιατροί αρνούνται να εξυπηρετήσουν στο ιατρείο τους ασθενείς με συμπτώματα γρίπης, ενώ και το 1420 που είναι το Κέντρο που μπορεί να επικοινωνήσει κάποιος για να εξυπηρετηθεί εάν έχει σύμπτωμα, δέχεται μεγάλο αριθμό κλήσεων.

Το Υπουργείο Υγείας τονίζει επανειλημμένα ότι δεν συντρέχει λόγος πανικού, ωστόσο, αναφέρει ότι πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για κρούσμα του ιού.

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ
ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

Λύση
ONE
Μία λύση
δανεισμού,
για όλα!
www.hellenicbank.com/one

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Μαθαίνοντας να ζούμε με τον κορωνοϊό

Παγκοσμίου κύρους επιστήμονες μιλούν στην «Κ» για τη νέα πραγματικότητα που αντιμετωπίζουμε στον πλανήτη

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας επιδημίας ζει και η χώρα μας. Τα πρώτα περιστατικά του νέου κορωνοϊού στην Ελλάδα δοκιμάζουν ήδη τα αντανakλαστικά των υγειονομικών αρχών αλλά και τον «ψυχισμό» των πολιτών που τους προηγούμενους δύο μήνες έχουν βομβαρδιστεί με εικόνες καραντίνας και άδειων πόλεων από την Κίνα και –εσχάτως– τη γειτονική Ιταλία.

Με πιθανό σενάριο αυτό της εξάπλωσης του νέου κορωνοϊού στον γενικό πληθυσμό, η αγωνία πλέον των ειδικών είναι το επι-

δημικό κύμα να μην κορυφωθεί απότομα, ώστε αφενός να μπορεί να ανακοπεί, αφετέρου να μπορεί να αντιμετωπιστεί από τις υφιστάμενες δυνάμεις του συστήματος Υγείας της χώρας. Αλλωστε, όπως τονίζουν κορυφαίοι επιστήμονες στην «Κ», ο ιός ενδέχεται να μας απασχολήσει για πολύ μεγάλο διάστημα.

Σε κάθε τόνο, οι ειδικοί επιστήμονες επισημαίνουν την ανάγκη πιστής εφαρμογής των κανόνων υγιεινής με «πρωταγωνιστή» την υγιεινή των χεριών, καλώντας μας, τουλάχιστον έως ότου βρεθεί μία πειστική θεραπευτική «απα-

ντηση» έναντι του ιού, να ξεχάσουμε ακόμα και τις... χειραφίες. Υπογραμμίζουν δε ότι όποιος εμφανίσει συμπτώματα θα πρέπει να παραμείνει σπίτι του και να επικοινωνήσει με τον γιατρό του ή με τους ειδικούς του ΕΟΔΥ και να μη λάβει την πρωτοβουλία να απευθυνθεί από μόνος του σε νοσοκομείο όπου μπορεί να θέσει σε περαιτέρω κίνδυνο άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας.

Όπως εξηγεί ο εκπρόσωπος του υπουργείου Υγείας για τον κορωνοϊό, καθηγητής Παθολογίας - Λοιμώξεων Σωτήρης Τσιόδρας, στην πρώτη φάση, μετά την εμφάνιση

της νόσου στη χώρα, την οποία και διανύουμε τώρα, όσα περιστατικά εντοπίζονται, ακόμα και τα ήπια, αντιμετωπίζονται με τον ύψιστο βαθμό ασφαλείας: νοσηλεία σε απομόνωση και «ικνυλάτηση»

Η αγωνία των ειδικών είναι το επιδημικό κύμα να μην κορυφωθεί απότομα, ώστε να μπορεί να ανακοπεί.

όλων των επαφών των ασθενών για την καθυστέρηση της διασποράς της νόσου.

Στην επόμενη φάση, η «επιδημία» θα αντιμετωπιστεί πιο πολύ στα πρότυπα της γρίπης, όπου η νοσηλεία θα αφορά τα σοβαρά περιστατικά, και οι ασθενείς με πολύ ήπιες εκδηλώσεις της νόσου θα καλούνται να μείνουν σπίτι τους, σε επικοινωνία με γιατρό, έως ότου αναρρώσουν.

Σύμφωνα άλλωστε με τους ειδικούς, ο νέος κορωνοϊός, αν και προς το παρόν –και χωρίς να υπάρχει πλήρης και τελική εικόνα της επιδημιολογίας της– φαίνεται να

προκαλεί μεγαλύτερη θνητότητα έναντι του ιού γρίπης, στην πλειονότητα των περιστατικών είναι μία ήπια νόσος, ενώ ειδικά στα παιδιά είναι έως και ασυμπτωματική.

Προς την κατεύθυνση καθυστέρησης της διασποράς του ιού στη χώρα, η κυβέρνηση προχώρησε στη θεσμοθέτηση μέτρων: από καραντίνα ασθενών και των επαφών τους, κλείσιμο χώρων συνάθροισης κοινού και αναστολή εκδηλώσεων –εργεργοποιήθηκε το συγκεκριμένο μέτρο στην περίπτωση του καρναβαλιού– έως και «επίταξη» κλινών ιδιωτικών νοσοκομείων και ξενοδοχείων.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΛΟΙΜΩΞΗΣ COVID-19

ΕΥΛΑΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΗ ΝΟΣΗΣΗ

Ηλικιωμένοι	Καρδιοπαθείς
Ατομα με σακχαρώδη διαβήτη	Ατομα με καρδιαγγειακές παθήσεις
Ατομα με χρόνια αναπνευστική ανεπάρκεια	

85%

όσων νοσούν από τον νέο κορωνοϊό εμφανίζουν ήπια συμπτώματα

ΧΡΟΝΟΣ ΕΠΩΑΣΗΣ

Εως 14 ημέρες

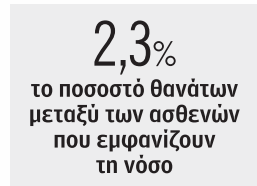
Στην πλειονότητα των περιπτώσεων τα συμπτώματα εμφανίζονται σε διάστημα από 5 έως 7 ημέρες μετά τη μόλυνση από τον ιό.

ΣΟΒΑΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ

Πνευμονία	Δυσκολία στην αναπνοή
-----------	-----------------------

ΠΟΣΟΣΤΟ ΘΝΗΤΟΤΗΤΑΣ ΒΑΣΕΙ ΗΛΙΚΙΑΣ

(μελέτη στην Κίνα, %)*

* Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών Κίνας

ΠΗΓΕΣ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας, Υπουργείο Υγείας

ΚΥΡΙΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΗΜΙΑΣ

Περιλαμβάνονται στην πράξη νομοθετικού περιεχομένου

- Υποχρεωτική υποβολή σε ιατρικό έλεγχο, παρακολούθηση, θεραπεία και νοσηλεία ατόμων που έχουν προσβληθεί από τον κορωνοϊό.
- Προληπτικοί ιατρικοί έλεγχοι στις πύλες εισόδου-εξόδου της χώρας.
- Περιορισμός αεροπορικών, θαλάσσιων, σιδηροδρομικών και οδικών συνδέσεων με πληγείσες χώρες.
- «Καραντίνα» για την αποτροπή διάδοσης της νόσου.
- Προσωρινή απαγόρευση λειτουργίας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, χώρους θρησκευτικής λατρείας, θέατρα και κινηματογράφους, αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, χώρους αθλητικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ιδιωτικές επιχειρήσεις, δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς.
- Περιορισμός κυκλοφορίας μέσω μεταφοράς εντός της επικράτειας.
- Μετακίνηση για διάστημα από έναν έως 3 μήνες ιατρικού, νοσηλευτικού προσωπικού και διασωστών ΕΚΑΒ σε περιοχές με μεγάλο αριθμό περιστατικών.
- Προσλήψεις επαγγελματιών υγείας και αγορές υγειονομικού υλικού και φαρμάκων με διαδικασίες fast track (κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων).
- Αναγκαστική διάθεση στο Δημόσιο κλινών ιδιωτικών θεραπευτηρίων, ξενοδοχείων και γενικά ιδιωτικών χώρων παροχής υπηρεσιών στέγασης και ιδιοκτησιών ΝΠΔΔ.
- Εκτακτη οικονομική ενίσχυση υπουργείου Υγείας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μπορεί να έχουμε επιδημία κάθε χειμώνα – Επιτακτική ανάγκη το εμβόλιο

Συνέντευξη στην **ΠΕΝΝΥ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Την εκτίμηση ότι ο νέος κορωνοϊός θα μας απασχολεί για πολύ καιρό με μεγάλες πιθανότητες να γίνει ενδημικός, καταθέτει μιλώντας στην «Κ» ο γιατρός - ερευνητής στον τομέα των ανοσοθεραπειών και των εμβολίων για τον καρκίνο και για τις μολυσματικές ασθένειες του Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου των ΗΠΑ, Γιώργος Παυλάκης. Ο κορυφαίος Έλληνας επιστήμονας επισημαίνει ότι εμβόλιο έναντι του ιού δεν θα μπορεί να κυκλοφορήσει σε χρόνο μικρότερο του ενός έτους, τονίζοντας ότι η πρώτη γραμμή άμυνας παραμένει η τήρηση μέτρων δημόσιας υγείας.

– Ποια όπλα έχουμε για να αντιμετωπίσουμε την επιδημία του νέου κορωνοϊού;

– Τα μέτρα δημόσιας υγείας, δηλαδή αποφυγής της μόλυνσης, είναι η πρώτη γραμμή άμυνας, και το πιο σημαντικό πράγμα, που θα πρέπει να κοινοποιηθεί όσο πιο πλατιά γίνεται. Οι τρόποι προστασίας είναι αποφυγή συγκεντρώσεων, συχνό πλύσιμο χεριών και αποφυγή άμυνας παραμένει η τήρηση μέτρων δημόσιας υγείας.

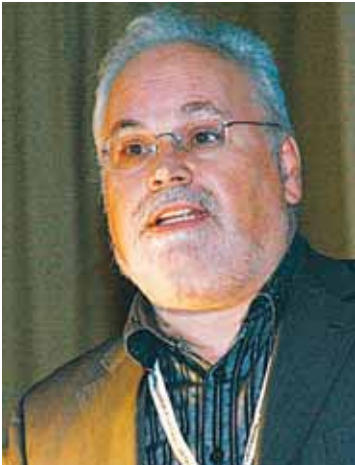
Οι μάσκες είναι ελάχιστα αποτελεσματικές και προστατεύουν λίγο, κυρίως επειδή εμποδίζουν την επαφή χεριών με το στόμα ή τη μύτη. Είναι ίσως πιο αποτελεσματικές όταν φοριούνται από μολυσμένα άτομα και εμποδίζουν την παραγωγή σταγονιδίων και τη μετάδοση του ιού από αυτά τα άτομα. Με τη νέα επιδημία προ των πυλών, είναι ευκαιρία να υπενθυμίζουμε τους γενικούς κανόνες που βοηθούν και στην προστασία από άλλες νόσους, όπως π.χ. από τη γρίπη, η οποία σκοτώνει κάθε χρόνο πολύ περισσότερους ασθενείς από τον καινούργιο κορωνοϊό. Δυστυχώς όλοι μας επικεντρώνουμε την προσοχή μας σε νέες και άγνωστες απειλές και ξεχνάμε μεγάλες φωνικές επιδημίες όπως της γρίπης, του καπνίσματος, των τροχαίων κ.λπ., που ταλανίζουν μόνιμα την κοινωνία.

– Υπάρχουν φάρμακα που μπορούν να μας βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αυτής της απειλής;

– Δεν υπάρχουν γνωστά εγκεκριμένα φάρμακα που να είναι αποτελεσματικά εναντίον του κορωνοϊού. Έχουν αρχίσει πολλές κλινικές δοκιμές σε παλιά και νέα φάρμακα για να διαπιστωθεί αν έχουν δραστηριότητα έναντι του κορωνοϊού. Χρειάζονται μήνες ακόμα και για εγκεκριμένα φάρμακα να δοκιμαστούν σε ασθενείς και να βγουν τα συμπεράσματα. Η ανάπτυξη καινούργιων φαρμάκων είναι εφικτή αλλά παίρνει χρόνο. Μερικά από τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται σε αυτές τις δοκιμές είναι τα εξής: κλωροκίνη που είναι φάρμακο κατά της ελονοσίας, καθώς και φάρμακα κατά του AIDS όπως ο συνδυασμός Lopinavir/Ritonavir, ανάλογα νουκλεοσιδίων, αναστολείς σύνθεσης του RNA (TDF, 3TC). Στην Κίνα, το επίκεντρο της επιδημίας, γίνονται ήδη εκατοντάδες κλινικές δοκιμές. Τουλάχιστον σε 20 χρησιμοποιούν κλωροκίνη, και σε τουλάχιστον άλλες 20 διάφορα φάρμακα κατά του AIDS. Κατά τη γνώμη μου, ένα από τα πιο υποσχόμενα καινούργια φάρμακα που δραστηριότητα εναντίον των κορωνοϊών είναι το Remdesivir της εταιρείας Gilead, που δοκιμάζεται στην Κίνα και στην Αμερική. Αλλά φάρμακα που δοκιμάζονται είναι το Abidol, και αντιφλεγμονώδη σκευάσματα και στην Κίνα διάφορα παραδοσιακά φάρμακα όπως τα ShuFengJieDu και Lianhuaqingwen.

– Μπορούμε να περιμένουμε κάτι από την ανοσοθεραπεία σε σχέση με τον νέο κορωνοϊό;

– Η ανοσοθεραπεία είναι η χρησιμοποίηση μεθόδων που ενισχύουν το ανοσοολογικό σύστημα ώστε να περιορίσει και να σταματήσει τη νόσο. Ένας από τους πιο καλούς τρόπους ανοσοθεραπείας είναι με ειδικά αντισώματα που είναι ουσιές τις οποίες παράγει ο ανθρώπινος οργανισμός για να καταπολεμήσει ιούς και μικρόβια. Αυτή είναι αρκετά παλιά και δο-

Γιώργος Παυλάκης, γιατρός-ερευνητής στον τομέα των ανοσοθεραπειών και των εμβολίων για τον καρκίνο και τις μολυσματικές ασθένειες, στο Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου των ΗΠΑ.

κιμασμένη μέθοδος, αλλά οι καινούργιες τεχνολογίες στην βιολογία την έχουν κάνει πολύ γρήγορη και αποτελεσματική. Για μερικές ιικές λοιμώξεις, όπως ο αναπνευστικός συγκυτιακός ιός (RSV), η ανοσοθεραπεία/ανοσοπροφύλαξη είναι χρήσιμη και σωτήρια. Ο SARS-CoV-2 είναι καινούργιος ιός στους ανθρώπους και κανείς δεν έχει ανοσία. Οι άνθρωποι που γιαιτρεύονται από τον ιό αναπτύσσουν αντισώματα που μπορούν να τον απενεργοποιήσουν και να προστατεύσουν τους ανθρώπους από μόλυνση ή από βαριά ασθένεια. Οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν το γρήγορο κλωνάρισμα των χρήσιμων αντισωμάτων και την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων, που μπορούν να προστατεύσουν από μόλυνση. Πολλές εταιρείες και οργανισμοί βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε κούρσα για την ανακάλυψη και την παραγωγή μονοκλωνικών αντισωμάτων που να απενεργοποιούν τον κορωνοϊό. Αναφέρω τις εταιρείες Regeneron, VIR, AbCellera μεταξύ πολλών. Τα υποσχόμενα αντισώματα πρέπει να μπου σε παραγωγή και να δοκιμαστούν στην κλινική, κάτι που θα πάρει περισσότερο από έξι μήνες. Ο κύριος τρόπος που περιορίζονται ή εξαλείφονται ιικές επιδημίες είναι μέσω ανοσοπρο-

Η πρόβλεψή μου είναι ότι ο ιός θα μεταλλάσσεται, και ότι θα χρειαστούν αρκετές προσπάθειες για την καταπολέμησή του.

Η ελπίδα είναι ότι η επιδημία ίσως κοπάσει το καλοκαίρι, αλλά μπορεί να μεταφερθεί στο νότιο ημισφαίριο, όπως κάνει κάθε χρόνο η γρίπη.

φύλαξης με εμβόλια. Η παραγωγή εμβολίων έχει κάνει τεράστια άλματα τα τελευταία χρόνια με εισαγωγή νέων τεχνολογιών που κάνουν την παραγωγή εμβολίων πολύ πιο γρήγορη και σίγουρη.

– Σε ποιο σημείο βρίσκονται αυτή τη στιγμή οι έρευνες για την ανάπτυξη εμβολίου;

– Πολλά εργαστήρια και εταιρείες δουλεύουν εντατικά για την παραγωγή εμβολίου. Η παραγωγή άρχισε αμέσως μόλις διαβάστηκε το γενετικό υλικό (RNA) του ιού. Μέσα σε εβδομάδες πολλοί ερευνητές έφτιαξαν πιθανά ερευνητικά εμβόλια και το πρώτο διαθέσιμο σε αρκετές ποσότητες για κλινική δοκιμή φτιάχτηκε από την εταιρεία Moderna, και θα δοκιμαστεί στο Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας των ΗΠΑ (NIH). Ακολουθούν και άλλα πιθανά εμβόλια από πολλές εταιρείες, όπως Inovio, J&J, Sanofi, GSK κ.ά. Οι διαδικασίες δοκιμής του εμβολίου είναι επίσης χρονοβόρες, γιατί απαιτούνται μήνες για να πάρει άδεια να δοθεί σε ανθρώπους, και μήνες –τουλάχιστον τρεις– για να βγουν τα πρώτα αποτελέσματα που θα δείξουν αν το εμβόλιο είναι ασφαλές και αν έχει ελπίδες να μπλοκάρει τον ιό. Χρειάζεται δεύτερη φάση δοκιμών που θα διαρκέσει τουλάχισ-

τον έξι μήνες με ένα χρόνο, σε εκατοντάδες ή χιλιάδες ανθρώπους, για να φανεί εάν το εμβόλιο πράγματι προστατεύει από την ασθένεια. Πρακτικά λοιπόν, χρειάζεται πάνω από ένας χρόνος για την παραγωγή του εμβολίου και περισσότερο αν χρειάζονται μεγάλες ποσότητες. Το πόσο αποτελεσματικό θα είναι το εμβόλιο εξαρτάται επίσης και από το πόσο γρήγορα ο ιός θα μεταλλάσσεται στον άνθρωπο. Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα με τη γρίπη και με πολλούς άλλους ιούς. Το γενετικό τους υλικό τους επιτρέπει γρήγορα αλλαγές που απενεργοποιούν φάρμακα, αντισώματα και εμβόλια. Για τη γρίπη, αυτό το τεράστιο πρόβλημα αντιμετωπίζεται –όχι τέλεια– με το να παράγουμε καινούργιο εμβόλιο κάθε χρόνο. Σήμερα, δεν ξέρει κανείς πόσο γρήγορα θα μεταλλάσσεται ο κορωνοϊός. Είναι πολύ νωρίς να το δούμε. Αλλά η πρόβλεψή μου είναι ότι θα μεταλλάσσεται, και ότι θα χρειαστούν αρκετές προσπάθειες για την καταπολέμησή του.

Επαναλαμβάνω ότι η αντιμετώπιση της επιδημίας πρακτικά μπορεί να γίνει μόνο με μέτρα δημόσιας υγείας. Αν είμαστε τυχεροί, ένα ή περισσότερα εγκεκριμένα φάρμακα θα αποδειχθούν δραστηρικά κατά του ιού και μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα, ίσως και τις επόμενες εβδομάδες ή σε έναν με δύο μήνες. Τα μονοκλωνικά αντισώματα μπορεί να χρειαστούν εξάμηνο με αισιόδοξους υπολογισμούς και τα εμβόλια πάνω από χρόνο.

– Είναι κατά την εκτίμησή σας η COVID-19 η χειρότερη απειλή δημόσιας υγείας που έχει αντιμετωπίσει τις τελευταίες δεκαετίες ο πλανήτης;

– Είναι πολύ νωρίς ακόμα για να πούμε αν είναι η χειρότερη απειλή για τη δημόσια υγεία. Είναι σίγουρα πολύ μεγάλη. Υπενθυμίζω ότι η γρίπη, ένα «κακό» που έχουμε συνηθίσει, σκοτώνει εκατοντάδες χιλιάδες κάθε χρόνο για δεκαετίες. Είναι καλό να θυμίσω ότι το εμβόλιο κατά της γρίπης είναι διαθέσιμο και χρήσιμο και

θα πρέπει όλοι να το κάνουμε. Η αντιμετώπιση της γρίπης είναι καλή ιδέα και σαν γενική προετοιμασία έναντι του κορωνοϊού, που χτυπάει άσχημα τους ίδιους πληθυσμούς όπως η γρίπη.

– Από τη μέχρι τώρα πορεία της επιδημίας διαφαίνεται κάποιο παράθυρο αισιοδοξίας για υποχώρησή της;

– Μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε σήμερα, με βάση την προηγούμενη πείρα από επιδημίες από άλλους κορωνοϊούς και από τον ιό της γρίπης. Η πρώτη διαπίστωση - υπόθεση είναι ότι θα υπάρξει πανδημία από αυτό τον ιό, και ότι μάλλον θα διατηρηθεί στον ανθρώπινο πληθυσμό για πολύ καιρό, με μεγάλη πιθανότητα να γίνει ενδημικός. Η ελπίδα είναι ότι η επιδημία ίσως κοπάσει το καλοκαίρι, αλλά μπορεί να μεταφερθεί στο νότιο ημισφαίριο, όπως κάνει κάθε χρόνο η γρίπη. Αν γίνει αυτό, μπορεί να έχουμε επιδημία κάθε χειμώνα, οπότε το εμβόλιο γίνεται επιτακτική ανάγκη για τα επόμενα χρόνια.

Επαναλαμβάνω ότι κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα ότι ο καινούργιος κορωνοϊός θα συμπεριφερθεί όμοια με τους συγγενείς του ιούς ή θα κάνει κάτι ξεχωριστό. Το πολύ αισιόδοξο σενάριο είναι ότι ο ιός δεν θα ενδημήσει στον ανθρώπινο πληθυσμό, αλλά θα εξαφανιστεί, όπως ο ιός του SARS πριν από χρόνια. Ήδη η επιδημία μετριάζεται στην Κίνα, γεγονός που καταδεικνύει ότι με σωστά μέτρα δημόσιας υγείας η επιδημία μπορεί να μετριαστεί. Παρά την αρχική αδράνεια, η Κίνα έκανε τεράστια και γρήγορα βήματα για την αντιμετώπιση της επιδημίας. Αυτό το αισιόδοξο σενάριο όμως γίνεται ολοένα και λιγότερο πιθανό, καθώς επιδημικές εστίες αναπτύσσονται σε πάρα πολλά μέρη του πλανήτη. Ακόμα και με ένα καλό σενάριο πάντως, η ελληνική οικονομία είναι πολύ εκτεθειμένη στον κίνδυνο, γιατί δυο βασικότερες ελληνικές βιομηχανίες, ο τουρισμός και οι θαλάσσιες μεταφορές, υποφέρουν ήδη από την επιδημία.

Οι αναγκαίες κινήσεις για να χτυπηθεί η επιδημία

Με δεδομένο ότι θα εξαπλωθεί

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Ο ιός θα εξαπλωθεί περαιτέρω, το εμβόλιο θα χρειαστεί ακόμη πολλούς μήνες προτού καταστεί διαθέσιμο και μένει να αποδειχθεί στην πράξη αν η αλλαγή της εποχής θα επηρεάσει την εξέλιξη της επιδημίας. Με τον τρόπο αυτόν, παράγοντες της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας αναγγέλλουν στην «Κ» ότι υπάρχει ακόμη δρόμος πριν τεθεί υπό πλήρη έλεγχο η κρίση του κορωνοϊού.

Παρ' όλα αυτά, σε μια φάση κατά την οποία ο πανικός μεταδίδεται σαφώς πιο γρήγορα από τον ιό, η εικόνα που διαμορφώνεται δεν δικαιολογεί υπερβολική όση ανησυχίας, δεδομένου ότι η νόσος προκαλεί ήπια συμπτώματα για τη συντριπτική πλειονότητα των ασθενών. Πόσο προετοιμασμένες ήταν οι χώρες και πώς οφείλουν να διαχειριστούν την κρίση; Μια άσκηση επί χάρτου στη Βαλτιμόρη των Ηνωμένων Πολιτειών, χωρίς να το θέλει, λειτούργησε ως «προ-άγγελος» της επιδημίας. Ο δρ Ρίτσαρντ Πέντοντι, επικεφαλής της Ομάδας Παθογόνων Ασθενειών Υψηλού Κινδύνου στον ευρωπαϊκό τομέα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), και η δρ Κρίσταλ Γουότσον, ανώτερη ερευνήτρια στο Κέντρο για την Ασφάλεια της Υγείας Johns Hopkins, απαντούν σε ερωτήματα της «Κ» για την αντιμετώπιση του ιού αλλά και τον βαθμό ετοιμότητας των κρατών πριν από την εκδήλωση της κρίσης.

— Η επιδημία είναι γεγονός. Τι θα πρέπει να γίνει τώρα;

Δρ Ρίτσαρντ Πέντοντι: Αυτήν τη στιγμή, καλούμε όλες τις χώρες να επενδύσουν επειγόντως στην ετοιμότητα για την άφιξη των περισσότερων. Επιπλέον, θα πρέπει να προστατευτούν οι χώρες που είναι οι πιο ευάλωτες. Αυτό θα γίνει με το να καταβάλουν όλοι οι εμπλεκόμενοι κάθε δυνατή προσπάθεια για τον περιορισμό των επιδημιών στις χώρες που έχουν την ικανότητα να το κάνουν.

Δρ Κρίσταλ Γουότσον: Ο κόσμος θα πρέπει να προετοιμαστεί για μια πολύ μεγαλύτερη εξάπλωση του νέου κορωνοϊού. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να πραγματοποιηθούν δοκιμές για την κατανόηση της έντασης της ασθένειας. Θα πρέπει επίσης να αυξηθεί η ικανότητα ανταπόκρισης των νοσοκομείων, να εντοπιστούν οι ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες και να ενεργοποιηθούν μηχανισμοί προστασίας τους. Επιπλέον, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν οι αλυσίδες εφοδιασμού και η έρευνα και ανάπτυξη στο πεδίο των ιατρικών αντιμέτρων.

— Από τι εξαρτάται το πόσο γρήγορα θα είναι έτοιμο ένα εμβόλιο;

Δρ Ρίτσαρντ Πέντοντι: Συνήθως χρει-

Δύο Κινέζοι γιατροί, που νόσπασαν από τον κορωνοϊό και θεραπεύτηκαν, δίνουν πλάσμα αίματος σε κλινική της πόλης Γουχάν. Οι επιστήμονες θεωρούν ότι η αξιοποίηση πλάσματος αίματος ανθρώπων που ξεπέρασαν τον ιό μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματική θεραπεία.

«Θα πρέπει να αυξηθεί η ικανότητα ανταπόκρισης των νοσοκομείων και να δοθεί προτεραιότητα στις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες».

άζονται αρκετά χρόνια για να αναπτυχθεί, να αδειοδοτηθεί και να παραχθεί ένα εμβόλιο. Ημασταν σε θέση να επιταχύνουμε τη συγκεκριμένη διαδικασία στην ανάπτυξη του εμβολίου για τον Εμπο-λα αξιοποιώντας τις παγκόσμιες προσπάθειες. Ήδη εργαζόμαστε ώστε να κάνουμε το ίδιο και για τον COVID-19. Ωστόσο, κάθε εμβόλιο πρέπει να περάσει από αυστηρούς ελέγχους ασφαλείας και αποτελεσματικότητας προτού καταστεί δυνατό να χρησιμοποιηθεί στον πληθυσμό.

Δρ Κρίσταλ Γουότσον: Οι επιστήμονες εργάζονται σκληρά για να αναπτύξουν ένα εμβόλιο εναντίον του ιού, αλλά θα χρειαστούν πολλοί μήνες προτού καταστεί δυνατό

να αναπτυχθεί, να δοκιμαστεί και να παραχθεί ένα τέτοιο εμβόλιο. Οι επιστήμονες δοκιμάζουν επίσης αντιικά φάρμακα, τα οποία μπορεί να είναι χρήσιμα για τη θεραπεία. Πρόκειται για σημαντικές προσπάθειες στις οποίες θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα, μαζί με την προώθηση ενός ισχυρού συστήματος δημόσιας υγείας και υγειονομικής περίθαλψης για τον εντοπισμό και τη φροντίδα όσων έχουν μολυνθεί.

— Με ποιους τρόπους θα μπορούσε η διεθνής κοινότητα να είχε προετοιμαστεί καλύτερα για την πιθανότητα ενός ιού όπως ο κορωνοϊός;

Δρ Ρίτσαρντ Πέντοντι: Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανέκαθεν καλούσε τις χώρες να επενδύσουν στην ετοιμότητα για εκδηλώσεις μεταδοτικών ασθενειών και πολλές χώρες έχουν καταβάλει μεγάλες προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα. Αντίστοιχες κρίσεις αποτελούν και μια ευκαιρία να μαθαίνουμε σε ποια σημεία θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω ο βαθμός ετοιμότητας. Ο συντονισμός είναι ζωτικής σημασίας ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης,

στους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης και στους διάφορους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε κάθε χώρα.

Δρ Κρίσταλ Γουότσον: Τα τελευταία 10-15 χρόνια έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος στην προετοιμασία για νέες εστιές ιών. Για παράδειγμα, με τον COVID-19, οι επιστήμονες ταξινόμησαν και προσδιόρισαν το πρόβλημα δημιουργώντας μια διανοητική εξέταση για τον ιό μέσα σε λίγες εβδομάδες. Αυτό έγινε πιο γρήγορα από ποτέ. Ωστόσο, εξακολουθούμε να έχουμε μερικά μεγάλα κενά προετοιμασίας με τα οποία είμαστε τώρα αντιμέτωποι. Πρώτον, θα πρέπει να είμαστε σε θέση να προσδιορίζουμε πιο γρήγορα τη δριμύτητα και τον βαθμό θνησιμότητας ανά περίπτωση σε μια εστία μεταδοτικής νόσου. Αυτό είναι σημαντικό για την προετοιμασία των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης ώστε να ανταποκρίνονται και να ρυθμίζουν τα μέτρα δημόσιας υγείας, όπως η απομόνωση από το κοινωνικό σύνολο.

Επιπλέον, πρέπει να είμαστε σε θέση να αναπτύσσουμε, να παρά-γουμε και να χορηγούμε φάρμακα

και εμβόλια πολύ πιο γρήγορα και σε ευρύτερη κλίμακα.

Πρέπει επίσης να έχουμε διαδικασίες συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα με στόχο τον συντονισμό των αλυσίδων εφοδιασμού για τα απαραίτητα ιατρικά εφόδια και άλλες ανάγκες. Βλέπουμε τις οικονομικές και υγειονομικές επιπτώσεις των δυσλειτούργιών του εφοδιασμού ήδη στο ξέσπασμα του COVID-19.

— Όσο δεν είναι έτοιμο ένα εμβόλιο, ποια είναι η εναλλακτική; Η αλλαγή της εποχής και συγκεκριμένα η έλευση του καλοκαιριού θα επηρεάσει την εξέλιξη της επιδημίας στην Ευρώπη;

Δρ Ρίτσαρντ Πέντοντι: Μπορούμε να σώσουμε ζωές προετοιμάζοντας συστήματα υγειονομικής περίθαλψης για τη διαχείριση περιστατικών. Επιπλέον, είναι σε εξέλιξη έρευνα για τον εντοπισμό των θεραπευτικών μεθόδων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαχείριση των περιπτώσεων. Είναι πολύ νωρίς για να πούμε εάν μια αλλαγή της εποχής θα επηρεάσει την εξέλιξη της συγκεκριμένης εστίας.

«Άγνωστη η πορεία του, μπορεί να εξαφανιστεί όπως ο SARS»

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η «Καθημερινή» επικοιμώνησε με δύο διεθνείς προσωπικότητες στο πεδίο της ιατρικής και της επιδημιολογίας. Πρόκειται για τον καθηγητή Ιατρικής Αρθουρ Λι, πρόεδρο του Πανεπιστημίου και μέλος της κυβέρνησης του Χονγκ Κονγκ —ο οποίος ήταν υπουργός Παιδείας όταν ξέσπασε η επιδημία του SARS—, και την καθηγήτρια Παιδιατρικής και Επιδημιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Στάνφορντ Ιβόν Μαλντονένιτο. Και οι δύο απάντησαν σε παρόμοια ερωτήματα σχετικά με τις βέλτιστες ατομικές και συλλογικές πρακτικές για την αντιμετώπιση του ιού.

Σημαντικό ζήτημα είναι η «αποδραματοποίηση» του COVID-19, καθώς έχει πολλά κοινά γνωρίσματα με την κοινή γρίπη. Τόσο η κοινή γρίπη όσο και η μόλυνση από τον κορωνοϊό μπορεί να εξελιχθεί σε πνευμονία. Η θνησιμότητα είναι σχεδόν συγκρίσιμη με εκείνη της κοινής γρίπης. Οι περισσότεροι

ασθενείς έχουν ελαφρά συμπτώματα προτού ακολουθήσει πλήρης θεραπεία. Πώς δικαιολογείται, λοιπόν, μια τόσο μεγάλη παγκόσμια κινητοποίηση; Ο κ. Λι απαντά ότι ο κορωνοϊός είναι πιο επιθετικός από την κοινή γρίπη σε ό,τι αφορά τη θνησιμότητα. «Η θνησιμότητα από τον κορωνοϊό COVID-19 είναι 2%-3%, ενώ της κοινής γρίπης είναι λιγότερο από 1%. Βεβαίως, ο κορωνοϊός έχει θνησιμότητα πολύ χαμηλότερη από τον SARS, που ήταν 10%-12%, αλλά από την άλλη πλευρά είναι πολύ περισσότερο κολληκτικός από τον SARS».

Η κυρία Μαλντονένιτο παρατηρεί ότι «παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι φορείς του ιού δεν εμφανίζουν συμπτώματα ή έχουν ελαφρά ή μέτρια συμπτώματα, καταγράφονται και κάποιες βαριές περιπτώσεις, αλλά και θάνατοι. Κατά συνέπεια, αρκετοί άνθρωποι θα χρειαστούν νοσηλεία ενώ κάποιοι μπορεί να πεθάνουν. Επιπλέον, πρόκειται για έναν νέο ιό, απέναντι στον οποίο οι περισσότε-

«Παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι φορείς δεν εμφανίζουν συμπτώματα ή έχουν ελαφρά ή μέτρια συμπτώματα, καταγράφονται και βαριές περιπτώσεις».

ροι άνθρωποι είναι ευπαθείς χωρίς να έχουμε κατανοήσει ακόμα όλους τους παράγοντες κινδύνου». Οι δύο καθηγητές απέφυγαν να τοποθετηθούν ευθέως για το ενδεχόμενο μεταλλάξεων του ιού, καθώς αυτές δεν μπορούν να προβλεφθούν.

Πολλοί εκφράζουν την αισιόδοξη εκτίμηση ότι ο κορωνοϊός θα αντιμετωπιστεί ακριβώς όπως και ο SARS, αλλά ο κ. Λι διευκρινίζει ότι «δεν νικήσαμε ποτέ πραγματικά τον SARS, ούτε δημιουργήθηκε εμβόλιο για τον SARS» και προσθέτει ότι «η παρασκευή εμβολίων απαιτεί χρόνο γιατί πρέπει να οργανωθούν

Η καθηγήτρια Παιδιατρικής και Επιδημιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Στάνφορντ των ΗΠΑ, Ιβόν Μαλντονένιτο.

δοκιμές σε ζώα οι οποίες προηγούνται των κλινικών δοκιμών σε ανθρώπους». Η κυρία Μαλντονένιτο τονίζει ότι δεν γνωρίζουμε πώς θα συμπεριφερθεί ο COVID-19. «Μπορεί να απλωθεί σε όλο τον κόσμο

σε ευρεία ή σε περιορισμένη κλίμακα και μετά μπορεί να εξαφανιστεί, όπως εξαφανίστηκε ο SARS ή μπορεί να συνεχίσει να κυκλοφορεί σε τακτά χρονικά διαστήματα. Ακόμα και σήμερα δεν έχουμε κατανοήσει γιατί ο SARS εξαφανίστηκε». Παρ' όλα αυτά, η καθηγήτρια της Ιατρικής Σχολής του Στάνφορντ παρατηρεί ότι δεν είμαστε εντελώς άοπλοι απέναντι στον ιό. «Υπάρχουν υποψήφια εμβόλια σε στάδιο ανάπτυξης, όπως και αντιικά φάρμακα τα οποία μπορεί να αποδειχθούν αποτελεσματικά στην πρόληψη ή στη θεραπεία του ιού».

Τα μέτρα προστασίας

Σε ό,τι αφορά τα μέτρα προστασίας, ο κ. Λι συνιστά «έμφαση στην προσωπική υγιεινή, στο πλύσιμο των χεριών και στην αποφυγή κοινωνικών επαφών έτσι ώστε να εμποδιστεί η εξάπλωση του ιού». Τονίζει ακόμα ότι μια νέα θεραπεία που μπορεί να είναι αποτελεσματική είναι η αξιοποίηση του πλάσματος του αίματος ασθενών που

θεραπεύτηκαν, όπως μετέδωσε την Πέμπτη και το πρακτορείο Reuters. Η κυρία Μαλντονένιτο δηλώνει ότι δεν γνωρίζει εάν τα χάπια κατά της ελονοσίας μπορούν να έχουν θετική επίδραση, όπως ανέφεραν προ ημερών κινεζικές ιατρικές πηγές, και προσθέτει ότι δεν είναι ακόμα πλήρως η γνώση μας για τα μέτρα που πρέπει να λάβει ένας ασθενής για να επιταχύνει τη θεραπεία του. «Ακριβώς γι' αυτό τον λόγο συνιστούμε τη λήψη των βασικών μέτρων που υπάρχουν για κάθε άνθρωπο που προσβάλλεται από οποιαδήποτε ασθένεια του αναπνευστικού συστήματος: ξεκούραση, ενυδάτωση και αντιβιοτικά ενάντια σε πιθανές δευτερογενείς βακτηριακές μολύνσεις, εάν υπάρχει η υποψία ότι μπορεί να έχουν αναπτυχθεί. Τέλος, όσοι ασθενείς πρέπει να λαμβάνουν μόνοι τους την πρωτοβουλία απομόνωσης, αλλά να αναζητούν παράλληλα την απαραίτητη ιατρική φροντίδα εάν διαπιστώνουν επιδείνωση των συμπτωμάτων τους».

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

ΟΜΟΝΟΙΑ ΞΑΝΑ: Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΓΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΜΑΓΑΖΙΑ-ΘΕΣΜΟΙ, ΘΡΥΛΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ, ΜΟΝΑΔΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ.

- ✓ Βραβεία Ποιότητας ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ 2019-Ποιοι βραβεύτηκαν
- ✓ Σαρακοσιανές συνταγές για όσους νηστεύουν από την Αθηνά Λοιζίδου και τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
- ✓ Ζαχαροπλαστείο: Τα γαλακτερά γλυκά του Στέλιου Παρλιάρου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Επιμερίδα

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Γεωπολιτικές ισορροπίες με άρωμα Γαλλίας

Ανοίγει η βεντάλια των αμυντικών συνεργασιών στην περιοχή - Στο κάδρο της Γαλλίας και η αεροπορική βάση της Πάφου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ο **ελλημενισμός** του γαλλικού αεροπλανοφόρου «Σαρλ Ντε Γκολ» για έξι μέρες στο λιμάνι της Λεμεσού, υπό άλλες περιστάσεις θα ήταν μια απλή επίσκεψη ρουτίνας και ανάπαυλας του προσωπικού του, σε κυπριακά λιμάνια. Η υπέρμετρη, όμως, προσοχή που δόθηκε στη ναυαρχίδα των γαλλικών δυνάμεων στο ανώτατο, μάλιστα, πολιτειακό επίπεδο δεν μπορεί να θεωρηθεί, μόνο, μια τυπική έκφραση των διαχρονικά στενών σχέσεων με τη Γαλλία. Η παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη στο κατάστρωμα του «Σαρλ Ντε Γκολ», ουσιαστικά αποτυπώνει την προσοχή και ενδιαφέρον που προσδίδει η Λευκωσία στον κυπρογαλλικό άξονα, ο οποίος τα τελευταία χρόνια έχει ενισχυθεί τα μέγιστα. Η έμπρακτη στήριξη της Γαλλίας, απέναντι στην τουρκική επιθετικότητα, αποτελεί σημείο αναφοράς για την κυπριακή πλευρά, πρώτα και κύρια σε διπλωματικό επίπεδο. Σε μια Ε.Ε. που συνεχίζει να αναζητεί κοινό πολιτικό βηματισμό, το Παρίσι αποδεικνύεται μια σταθερή, αξιόπιστη και με προοπτικές επιλογή συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα. Στο περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί στην περιοχή, οι σχέσεις των δυο χωρών, όπως περιγράφονται, έχουν διευρυνθεί με τα ενεργειακά να αποτελούν, μόνο, έναν από τους κρίκους της αλυσίδας συνεργασίας. Η κοινή αντίληψη και δράση των δυο χωρών, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αξιολογείται ως πολύ θετική, ενισχύει τις φιλοδοξίες της γαλλικής διπλωματίας αλλά συνάμα καλύπτει και τα θέλω της Λευκωσίας, απέναντι στην τουρκική παραβατικότητα καθώς και στις επιδιώξεις της κυπριακής διπλωματίας να αναδειχθεί ο γεω-

Πληροφορίες θέλουν να υπάρχει γαλλικό ενδιαφέρον για χρήση της αεροπορικής Βάσης της Πάφου από μαχητικά «Ραφάλ», με πηγές του Υπουργείου Άμυνας να ξεκαθαρίζουν πως δεν υπάρχει συμφωνία για μόνιμη παρουσία πολεμικών αεροσκαφών.

στρατηγικούς ρόλους της Κύπρου. Στο μοτίβο αυτό το πλέγμα των τριμερών συνεργασιών θεωρείται καθοριστικός παράγοντας, με τους Γάλλους να δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επέκτασή τους προς ανατολάς και τη συμπερίληψη και άλλων κρατών της περιοχής, όπως του Λιβάνου.

Τα αμυντικά

Η παρουσία του «Σαρλ Ντε Γκολ» στην Ανατολική Μεσόγειο, με τη συνοδεία έξι γαλλικών πλοίων - το BCR Somme, το BCR Marne, τη FREMM Bretagne, τη FREMM Normandie, τη φρεγάτα (FLF) Surcouf, τη φρεγάτα κατά υποβρυχίων (FASM) La Motte-Picquet - πολεμικών σκαφών άλλων χωρών (γερμανικά, αμερικάνικα, βελγικά, ισπανικά, ολλανδικά και πορτογαλικά) καθώς και ενός αεροσκάφους θαλάσσιας περιπολίας Atlantique 2, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια αποστολή ρουτίνας στην περιοχή, από τις πολλές που πραγματοποιούνται κατά διαστήματα και από άλλα κράτη. Μια μικρή γεύση για τις επιδιώξεις της γαλλικής πλευράς φαίνεται να έδωσε

Η παρουσία του γαλλικού αεροπλανοφόρου στη Λεμεσό μπορεί να είχε περισσότερο συμβολική σημασία, ωστόσο, επισφραγίζει το άριστο κλίμα συνεργασίας που υπάρχει μεταξύ της Εθνικής Φρουράς και των γαλλικών δυνάμεων, κάτι που επιβεβαιώθηκε και από τις κοινές δραστηριότητες τον τελευταίο μήνα.

ο διοικητής του αεροπλανοφόρου, στην δεξίωση που παρέθεσε στο λιμάνι της Λεμεσού στην παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Γάλλος αξιωματικός φαίνεται να είπε στους συνομιλητές του σε κάποια στιγμή, με νόημα, πως «θα μας βλέπετε συχνά στην περιοχή». Η Γαλλία, όπως ορθά επισημαίνεται και από διπλωματικές πηγές, φέρεται αποφασισμένη να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην περιοχή και στα πλαίσια του δυτικού συνασπισμού, στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας.

Ένα κομμάτι των γαλλικών φιλοδοξιών στην περιοχή καλύπτει και η πολυεπίπεδη, όπως εξελίσσεται, προσέγγιση με την Κύπρο. Η αμυντική συνεργασία των δυο χωρών θεωρείται ζωτικής σημασίας για το

Παρίσι και δεν περιορίζεται επί της θαλάσσης. Η αναβάθμιση και επέκταση της ναυτικής βάσης στο Μαρί, θεωρείται η αρχή. Σχεδόν ενάμιση χρόνο μετά την αποκάλυψη του έντονου ενδιαφέροντος για τις ναυτικές υποδομές της Εθνικής Φρουράς, τα βήματα που έχουν γίνει είναι σημαντικά. Όπως έχει γράψει επανειλημμένα η «Κ», οι στρατιωτικοί εμπειρογνώμονες έχουν ολοκληρώσει τα σχέδια για τη βάση στο Μαρί που περιλαμβάνουν την επέκταση του λιμενοβραχίονα αλλά και την κατασκευή υποδομών στη στεριά προκειμένου να μπορούν να ελλιμενιστούν μεγάλα πολεμικά πλοία. Με βάση τα όσα έχουν σχεδιασθεί, η ναυτική βάση στο Μαρί, όταν ολοκληρωθούν τα έργα, θα είναι σε θέση να φιλοξενήσει πολεμικά πλοία

για ανεφοδιασμό αλλά και επισκευαστικές εργασίες.

Βάση στην Πάφο

Το νέο στοιχείο το οποίο εξάγεται από την παρουσία του γαλλικού αεροπλανοφόρου στην Ανατολική Μεσόγειο αλλά και τη συχνή πτήση μαχητικών «Ραφάλ» πάνω από την Κύπρο, με ξεχωριστή σημασία, αφορά την επέκταση της αμυντικής συνεργασίας, διαπίστωση που εκ των πραγμάτων βάζει στο κάδρο και την αεροπορική βάση Ανδρέας Παπανδρέου στην Πάφο. Οι δραστηριότητες των μαχητικών αεροσκαφών, του γαλλικού αεροπλανοφόρου στην περιοχή, κατέδειξαν την αξία των υποδομών στην Πάφο σε επιχειρησιακό επίπεδο. Σε μια περίπτωση, όπως έγινε γνωστό, ένα

μαχητικό «Ραφάλ» που έλαβε μέρος σε άσκηση ενεργοποίησης της κυπριακής αεράμυνας, προσγειώθηκε στην Ανδρέας Παπανδρέου προκειμένου να τύχει υποστήριξης από το προσωπικό εδάφους της Βάσης. Πληροφορίες που υπάρχουν θέλουν να γίνονται σκέψεις για επέκταση της αμυντικής συμφωνίας με χρήση της αεροπορικής βάσης από γαλλικά «Ραφάλ». Οι ίδιες πληροφορίες θέλουν τα γαλλικά μαχητικά να χρησιμοποιούν της εγκαταστάσεις της Ε.Φ. σε περιοδική βάση.

Το ΥΠΑΜ

Η κυβέρνηση, από την πλευρά της, εμφανίζεται ιδιαίτερα προσεκτική στα ζητήματα των αμυντικών συνεργασιών που περιλαμβάνουν και τη χρήση στρατιωτικών υποδομών, προκειμένου να μην διαταραχθούν οι ισορροπίες στην ευρύτερη περιοχή. Για τις πληροφορίες που αφορούν τη χρήση της Ανδρέας Παπανδρέου από τους Γάλλους, πηγές του Υπουργείου Άμυνας δεν τις επιβεβαιώνουν. Η ίδια τακτική ακολουθείται και για την παρουσία δυνάμεων των ΗΠΑ στην Πάφο. Από πλευράς κυβέρνησης γίνεται λόγος για παροχή διευκολύνσεων προς τρίτες χώρες και όχι μόνιμης παρουσίας στρατιωτικών δυνάμεων. Ωστόσο, το στοιχείο που εξάγεται από την δραστηριότητα επί κυπριακού εδάφους, το τελευταίο διάστημα και επισημαίνεται από στρατιωτικούς αναλυτές, είναι οι θετικές αξιολογήσεις με υποδομές τις Ε.Φ. να έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον από δυσμάς. Το δεύτερο θετικό που εντοπίζεται αφορά την ίδια την Ε.Φ. η οποία φαίνεται να εξέρχεται από την αθέατη πλευρά και να συνεργάζεται με χώρες, στρατιωτικά ανεπτυγμένες.

Γαλλικό πλοίο στην Κρήτη «δοκιμάζει» την Αγκυρα

Με προγραμματισμένες θαλάσσιες έρευνες στη Μεσόγειο

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ

Σε **τεστ** των τουρκικών αντανάκλαστικών στην περιοχή νότια της Κρήτης αναμένεται να μετατραπούν οι προγραμματισμένες θαλάσσιες έρευνες που θα κάνει το επόμενο χρονικό διάστημα γαλλικό ωκεανογραφικό πλοίο στα νότια της Κρήτης. Συγκεκριμένα, από την Αθήνα έχει αδειοδοτηθεί ωκεανογραφικό γαλλικό σκάφος, το οποίο θα διεξαγάγει επιστημονικές έρευνες από το Ιόνιο μέχρι τα νότια και εν συνεχεία στα ανατολικά της Κρήτης από τις αρχές Μαρτίου έως τα μέσα Απριλίου. Πέρυσι, τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2019, ανάλογες έρευνες είχαν πραγματοποιηθεί από το γαλλικό ωκεανογραφικό «Ρουγκοί-ρας», οι οποίες ουδέποτε ολοκληρώθηκαν λόγω της παρενόχλησης που δέχθηκαν στην περιοχή νότια της Κρήτης και του Καστελλόριζου από τουρκικές φρεγάτες και αεροσκάφη. Φέτος, το ωκεανογραφικό θα πλεύσει σε περιοχές οι οποίες περιλαμβάνονται στο τουρκολιβυκό μνημόνιο,

κάτι που εκ των πραγμάτων δημιουργεί ερωτήματα για τη στάση που θα τηρηθεί. Στην Αθήνα, πάντως, παραμένει ως πλέον πιθανό σενάριο εκείνο της διεκδίκησης αλιευτικών δικαιωμάτων στη ζώνη που έχει οριοθετηθεί από το τουρκολιβυκό μνημόνιο, ανάμεσα στο Καστελλόριζο και στα νότια της Κρήτης. Οι έρευνες του γαλλικού ωκεανογραφικού θα πραγματοποιηθούν εντός αυτής περιοχής. Η γαλλική παρουσία, πάντως, ήταν έντονη και κατά το προηγούμενο διήμερο, αυτή τη φορά με το αεροπλανοφόρο «Σαρλ ντε Γκολ», το οποίο και έπλευσε, συνοδευόμενο μεταξύ άλλων από τη φρεγάτα «Ψαρά», στα νότια της Κρήτης. Εκεί, τα Ραφάλ που βρίσκονται επί του «Σαρλ ντε Γκολ» πραγματοποιήσαν ασκήσεις με μαχητικά της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.), με σκοπό την εκτέλεση πολλών σεναρίων. Υπενθυμίζεται ότι η Γαλλία φέτος θα συμμετάσχει στον «Ηνίοχο 2020», άσκηση η οποία εξελίσσεται σε όλο το εύρος του FIR Αθηνών.

Σκοπός της Αθήνας είναι η δια-

τήρηση μιας διαρκούς παρουσίας στα νότια της Κρήτης και στην περιοχή του Καστελλόριζου. Στόχος, αναφέρουν αρμόδιες πηγές, είναι να υπάρχει ελληνική παρουσία όπου επικειρρηθεί να γίνει τουρκική κίνηση και όχι να υπάρξει εκ των υστέρων παρέμβαση. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η διαρκής παρουσία μονάδων του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.) περί την Κρήτη, κάτι που γίνεται με την εκ περιτροπής πλεύση στον Ναύσταθμο Σούδας φρεγάτας και υποβρυχίου. Επίσης, τις προηγούμενες ημέρες έγιναν στην ευρύτερη περιοχή μεγάλες ανθυποβρυχιακές ασκήσεις. Σκοπός, όπως ήδη ανέδειξε την περασμένη εβδομάδα η «Κ», είναι η σταδιακή ενεργοποίηση της Διοίκησης Επιχειρήσεων Ανατολικής Μεσογείου (ΔΕΑΜ) με έδρα τον Ναύσταθμο Κρήτης, στη Σούδα. Στην αύξηση της διενθούς παρουσίας στην ευρύτερη περιοχή νότια της Κρήτης θα συμβάλει και η αεροναυτική επιχείρηση της Ε.Ε. με σκοπό την επιτήρηση του εμπάργκο όπλων στη Λιβύη.

Το υποβρύχιο «Ματρώζος» σε άσκηση στη θαλάσσια περιοχή του Μυρτώου Πελάγους.

Απροθυμία συμμάχων

Η Τουρκία δεν έχει, βέβαια, λόγο για τις αποφάσεις σε επίπεδο Ε.Ε., ωστόσο στο ΝΑΤΟ προσπαθεί διαρκώς να ακυρώσει τη ναυτική δράση στο Αιγαίο για την παρακολούθηση των προσφυγικών ροών. Αυτή τη στιγμή η δράση του ΝΑΤΟ εξακολουθεί να διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο σε δύο από τις τέσσερις περιοχές του Ανατολικού Αιγαίου, λόγω της άρνησης της Τουρκίας να επιτρέψει την επέκτασή της νοτιότερα της Ικαρίας. Σύμφωνα με πληροφορίες που διαθέτει η «Κ», στις πρόσφατες συναντήσεις που έγιναν σε πολιτικό,

διπλωματικό και στρατιωτικό επίπεδο στις Βρυξέλλες, η Αγκυρα δεν επιτρέπει την πτήση των οργανικών ελικопτερών που φέρουν οι φρεγάτες της νατοϊκής δύναμης, ενώ εσχάτως στο Αιγαίο για την παρακολούθηση των προσφυγικών ροών. Αυτή τη στιγμή η δράση του ΝΑΤΟ εξακολουθεί να διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο σε δύο από τις τέσσερις περιοχές του Ανατολικού Αιγαίου, λόγω της άρνησης της Τουρκίας να επιτρέψει την επέκτασή της νοτιότερα της Ικαρίας. Σύμφωνα με πληροφορίες που διαθέτει η «Κ», στις πρόσφατες συναντήσεις που έγιναν σε πολιτικό,

το 2018. Δεύτερον, δεν αναδεικνύεται το κενό που έχει δημιουργηθεί στη δράση του ΝΑΤΟ στο Αιγαίο μετά την αποχώρηση του αλβανικού πλοίου. Και, τρίτον, οι Σύμμαχοι εμφανίζονται απρόθυμοι να συνδράμουν στην επιχείρηση. Το πρόβλημα είναι γενικότερο, καθώς υπάρχουν ελλείψεις και στην επιχείρηση «Sea Guardian» στη Μεσόγειο. Για αυτήν έχουν επανειλημμένως προθυμοποιηθεί να συμμετάσχουν τρίτες χώρες, όπως το Ισραήλ με πολεμικό πλοίο και η Αυστρία με ομάδα νηοψίας, κάτι που σαμπσιτάρεται διαρκώς από την Τουρκία.

TRUST
INSURANCE
CYPRUS

Θες το καλύτερο; Ψάξε το... Σε περιμένουμε!

Καινοτόμες Υπηρεσίες, σε τιμή που σου αξίζει

Δεν χρειάζεται πια να «κρύβεις» τα πολύτιμα σου στο σπίτι. Είναι ασφαλισμένα όπου και αν πας με το **HomeShield**.

IN
TRUST
WE
TRUST.

Αβέρωφ: Η μεγάλη πορεία του στην βάση

Μετάβαση από τα τζάκια και τους μεγάλους οικονομικούς παράγοντες στην λαϊκή Δεξιά

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την βδομάδα που πέρασε ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού κατήγγειλε τον Πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου για κρίση ταυτότητας, με αφορμή την πρότασή του για πρόωπη αφυπηρέτηση συγκεκριμένων επαγγελματιών του δημοσίου χωρίς πέναλτι. Υποστήριξε μάλιστα σκωπτικά πως αν συνεχίσει έτσι θα ζητήσει τον Συναγερμικό Πρόεδρο για μεταγραφή το ΑΚΕΛ. Η αλήθεια είναι πως οι περιοδείες που κάνει τον τελευταίο μήνα ο Αβέρωφ Νεοφύτου, επισκεπτόμενος άλλοτε μικροβιομηχανίες, άλλοτε αγρότες άλλοτε εργάτες, συζητούνται έντονα και εντός του ΔΗΣΥ γιατί δεν θυμίζουν σε τίποτα τον αλλοτινό εαυτό του. Και λέμε τον αλλοτινό εαυτό του γιατί μία σύντομη ανασκόπηση των δηλώσεων του Μαρτίου του 2016 λίγο πριν τις βουλευτικές εκλογές, είναι αρκετή για να καταδείξει πως κάτι άλλαξε και στη ρητορική και στη στάση του. Τότε για παράδειγμα ο Συναγερμικός Πρόεδρος χαρακτήριζε τους απεργούς στο λιμάνι Λεμεσού βολεμένους που επικειρούν να καταστρέψουν την οικονομία και άνοιγε παράλληλα μέτωπο με τους νοσηλευτές που διεκδικούσαν καλύτερους όρους στη σύμβασή τους, σημειώνοντας δραστικά, πως όσοι θεωρούν ότι οι όροι μιας σύμβασης δεν τους ικανοποιούν, μπορούν απλά να μην συνεχίσουν να είναι εργαζόμενοι με αυτές τις συνθήκες. Δηλώσεις που, όπως

υποστήριζαν κύκλοι της Δεξιάς, έπληξαν το κόμμα στις εκλογές του 2016. Αυτή η αλλαγή ήταν αρκετή για να εγείρει ερωτήματα ως προς το πού το πάει ο Συναγερμικός Πρόεδρος. Έγκειται στο ότι οι προτεραιότητες στην οικονομία άλλαξαν πλέον και θέτουν στο προσκήνιο την διάσωση της μεσαίας τάξης; Είναι μία προσπάθεια αλλαγής της ατζέντας που συνδέεται με τη διαφθορά σε όλα τα επίπεδα ή αποτελεί μία νέα επικοινωνιακή εκστρατεία; Λίγο απ' όλα λένε συναγερμικοί κύκλοι. Κάποιοι επισημαίνουν πως με την εξομάλυνση της κυπριακής οικονομίας είναι πλέον η ώρα να διασφαλιστούν και τα δικαιώματα της μεσαίας τάξης και αυτό επικριρεί η ηγεσία, χωρίς να έχει άλλες σκοπιμότητες. Υπάρχουν και εκείνοι όμως οι πολιτικοί κύκλοι που βλέπουν πως η κάθοδος του Αβέρωφ Νεοφύτου στην βάση συνδέεται καθαρά με την εκλογική αναμέτρηση του 2021, όσο και με το κοστούμι που -όσο κι αν το απορρίπτει- ράβει ήδη για το 2023.

Λαϊκοί και φιλελεύθεροι

Είναι γνωστό πως στο κόμμα της Δεξιάς, συνυπήρχε ανέκαθεν η φιλελεύθερη τάση με τη συντηρητική, με τον Νίκο Αναστασιάδη να θεωρείται κυρίως εκπρόσωπος της λαϊκής Δεξιάς παρά της τάσης των φιλελεύθερων. Είναι γνωστή άλλωστε η ευκολία του να κινείται σε εθνικοφρονα σωματεία, φεστιβάλ και εκδηλώσεις του κόμματος, ακόμα και τώρα. Ευκολία την οποία

Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ, μετά και τις επικρίσεις που δέχτηκε για μη επαφή με την βάση του κόμματος, επισκέπτεται μικροβιομηχανίες, αγρότες και εργάτες.

δεν είχε ο Αβέρωφ Νεοφύτου και έδειχνε τουλάχιστον να μην την επιδιώκει. Θεωρείτο για καιρό ως ο κύριος εκπρόσωπος της φιλελεύθερης τάσης του κόμματος, τόσο στην οικονομία όσο και με τις θέσεις του στο Κυπριακό.

Η αστική αποδοχή

Αυτός είναι και ο λόγος που η αλλαγή του Αβέρωφ Νεοφύτου έκανε αίσθηση πρώτα και κύρια στα σαλόνια της Λευκωσίας. Εδώ και καιρό άλλωστε συντηρείται η φημολογία πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου με την αναρρίκσή του στην ηγεσία του ΔΗΣΥ πήδε πάνω θυσιά να γίνει πρώτα αποδεκτός από την αστική

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θεωρείτο για καιρό πως ανήκει στη φιλελεύθερη τάση του ΔΗΣΥ. Πλέον, επιχειρεί να αποκτήσει πρόσβαση στην λαϊκή Δεξιά που αποτελεί την σπονδυλική στήλη του κόμματος.

Δεξιά, και δη από τα τζάκια της Λευκωσίας. Ένα ακροατήριο που όπως λέγεται δύσκολα αποδέχεται πολιτικά πρόσωπα άλλης «κάστας» και άλλης προέλευσης. Την ίδια δυσκολία θεωρείται πως είχε και ο Νίκος Αναστασιάδης μόλις ανέλαβε την προεδρία του ΔΗΣΥ καθώς η αστική Λευκωσία έβλεπε με καχυποψία τις κινήσεις του νέου εκ Λεμεσού ορμώμενου ηγέτη της Δεξιάς.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Αβέρωφ Νεοφύτου είχε εδώ και χρόνια προσπαθήσει να κτίσει δεσμούς με επιχειρηματικούς κύκλους. Καθόλου τυχαίες οι επαφές και οι εκδηλώσεις όπου στις πρώτες θέσεις βρίσκονταν μεγάλοι οικονομικοί

παράγοντες, αλλά και κατάθεση προτάσεων νόμου που όπως έλεγαν συναγερμικοί κύκλοι ευνοούσαν άλλοτε τις τράπεζες και άλλοτε μεγάλους επιχειρηματίες.

Αυτές οι κινήσεις αλλά και η έμφαση που έδιδε ο Συναγερμικός Πρόεδρος στην αστική Δεξιά, συζητήθηκαν στο πολύωρο πολιτικό γραφείο που πραγματοποιήθηκε μετά τις ευρωεκλογές, με στελέχη να επισημαίνουν πως η ηγεσία έχει απομακρυνθεί από τη βάση και διδει-είτε δικαίως είτε αδικώς- την αίσθηση ότι το κόμμα εξυπηρετεί τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, αγνοώντας την μεσαία τάξη που αποτελεί την σπονδυλική στήλη του Συναγερμού. Υπήρξαν πολλοί τότε που υποστήριξαν, πως όλες αυτές οι κινήσεις έστρεψαν μέρος της συναγερμικής βάσης σε άλλες επιλογές. Στελέχη του κόμματος υποστηρίζουν εδώ και καιρό πως ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ βρίσκεται σε απόσταση με την βάση και δεν έχει την επικοινωνία που είχε ο Νίκος Αναστασιάδης. Χημεία και επικοινωνία που όπως λένε είναι απαραίτητη για κάποιον που θέλει να αναλάβει τα νήια της χώρας στο άμεσο μέλλον.

Από τα παπιγιόν στα ροζιασμένα χέρια

Δεν είναι θέμα προεδρικών εκλογών. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου αντιλαμβάνεται, όπως σημειώνουν στελέχη του κόμματος, πως οι βουλευτικές εκλογές του 2021 αποτελούν την κρίσιμη καμπή τόσο για το κόμμα όσο και για τον ίδιο προσωπικά. Θα πρέπει όπως σημειώνεται να φέρει κοντά ψηφοφόρους, οι οποίοι έχουν απομακρυνθεί λόγω των κυβερνητικών χειρισμών, των σύμφωνων διαπλοκής που περιφέρονται πάνω από την Πινδάρου και το Προεδρικό αλλά και ψηφοφόρων που πλέον βλέπουν με συμπάθεια το ΕΛΑΜ και το ΔΗΚΟ. Καθόλου τυχαία συνεπώς και η δήλωσή του σε πρόσφατη περιοδεία του ότι το κόμμα θα σταθεί δίπλα στους μικροβιομηχανούς. «Δεν είναι οι άνθρωποι ούτε της γραβάτας, ούτε των παπιγιόν, ούτε των κουστουμιών. Τα χέρια τους είναι ροζιασμένα από τον μόχθο και τον αγώνα της καθημερινότητας και χρειάζονται στήριξη και θα έχουν στήριξη», σημείωσε χαρακτηριστικά. Στο ίδιο πλαίσιο και η πρόταση για πρόωπη αφυπηρέτηση χωρίς πέναλτι για τμήμα των δημοσίων υπαλλήλων. Στο ίδιο πλαίσιο θεωρείται πως κινείται και η έμφαση του Δημοκρατικού Συναγερμού στο μεταναστευτικό. Αποτελεί βεβαίως την τάση που ακολουθούν όλα τα δεξιά κόμματα στην Ευρώπη. Στον Συναγερμό, όπως και στο Προεδρικό, θα δώσουν έμφαση στην ανάγκη ελέγχου των μεταναστευτικών ροών. Όπως λένε στελέχη του κόμματος υπάρχει πλέον σοβαρό πρόβλημα που θα πρέπει να επιλυθεί. Το ερώτημα είναι κατά πόσο αυτή η στροφή δεξιότερα, θα μπορέσει να πείσει το προοδευτικό ακροατήριο του ΔΗΣΥ, το οποίο μετά και τη φημολογία συζήτησης για λύση δύο κρατών από τον Πρόεδρο, το κλείσιμο των οδοφραγμάτων λόγω κορωνοϊού αλλά και της σύνδεσης της αύξησης της εγκληματικότητας με την παράνομη μετανάστευση από συναγερμικά στελέχη, τείνει να αποστασιοποιηθεί.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΖΙΑΜΠΑΖΗ**

Η πρόταση Παπαπέτρου για κοινή δράση

Στην τελευταία συγκέντρωση της Κίνησης «Μαζί Μπορούμε», μετά τις εισηγήσεις των ομιλητών Αβέρωφ Νεοφύτου και Άντρου Κυπριανού, στους συγκεντρωθέντες δόθηκε το δικαίωμα των ερωτήσεων. Τέθηκαν διάφορες ερωτήσεις που απαντήθηκαν από τους εισηγητές. Δεν θα τις κρίνω. Θα αναφερθώ όμως σε μια ερώτηση που έγινε από τον Μιχάλη Παπαπέτρου και θεωρώ ότι θα έπρεπε να τη σχολιάσω, όχι την ερώτηση αλλά την αναπάντητη ερώτηση. Ο Μ. Παπαπέτρου ρώτησε: «Εφόσον από το όσα λέχθηκαν και όσα δεν λέχθηκαν, είναι φανερό ότι τα δύο κόμματα κινούνται σε παραπλήσιες γραμμές προσέγγισης στη λύση του Κυπριακού, τότε γιατί οι δύο ηγέτες δεν συναντώνται και να καταγράψουν τα σημεία στα οποία συμφωνούν στο Κυπριακό και να τα προωθήσουν;» Είναι αλήθεια ότι στο ακροατήριο επικράτησε απόλυτη σιγή. Ανάμεναν τις απαντήσεις των ηγετών. Οι ηγέτες όμως πάγωσαν. Δεν γνώριζαν τι θα απαντήσουν.

Σ' αυτό το ερώτημα φάνηκε ξεκάθαρα πόσο γερασμένη από ιδέες είναι η Δεξιά, επειδή εγκλωβίστηκε στα εθνικιστικά συμπλέγματα του παρελθόντος και εξαρτημένη από την πολιτική Ν. Αναστασιάδη και στη ρητορεία του αρχιεπισκόπου, δεν μπορούσε να αρθρώσει κάτι που να δίνει σημεία επιδεκτικότητας, παρέμενε άλαλη. Στο μυαλό μου έρχονται μελέτες που δημοσιεύθηκαν και οι οποίες συγκρίνουν την κυπριακή Δεξιά με την ευρωπαϊκή Δεξιά. Διαπιστώνω ότι δεν έχει καμιά σε σχέση με πολλές αρχές και ιδεολογήματα, όπως για παράδειγμα, ο διαχωρισμός θρησκείας και κράτους (η ευρωπαϊκή Δεξιά μπορεί να χαρακτηριστεί άθρησκη, πολλές ενέργειές της αποδεικνύουν του λόγου το αληθές), ενώ η κυπριακή είναι πλήρως υποταγμένη στην Αρχιεπισκοπή, στο

θρησκευτικό και πολιτικό της ηγεμονισμό. Η ευρωπαϊκή Δεξιά δεν κινείται στη ιδεολογία της χάραξης εθνικών συνόρων, αλλά στην ενοποίηση της Ευρώπης, μια Ευρώπη χωρίς σύνορα. Δεν αναφέρεται στην επιβίωση του δικού της έθνους, όπως κάνει η ε/κ ηγεσία, αναφερόμενη στην «επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού». Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κυπριακής Δεξιάς, την εμποδίζουν να αποδεχθεί μια πρόταση, όπως εκείνη του Μ. Παπαπέτρου για συνεργασία με την Αριστερά για προώθηση βασικών αρχών διευθέτησης του κυπριακού προβλή-

Ο συμβιβασμός, η προσπάθεια εξεύρεσης του μίνιμουμ των απαιτήσεων και η προετοιμασία των πολιτών στην αποδοχή συμβιβαστικής λύσης δεν βρίσκεται στο κάδρο των μεγάλων κομμάτων.

ματος. Αλλά αν με την ηγεσία της Αριστεράς δεν μπορεί να συνεργαστεί, πώς θα καταφέρει να δώσει ολική διευθέτηση στο Κυπριακό, όταν απέναντί της θα είναι οι «άλλοι»;

Από την άλλη η ηγεσία της Αριστεράς βρίσκεται στην κατάψυξη. Δεν έχει ξεφύγει από τα ιδεολογήματά της, από το σύνθημα (περί συνθήματος πρόκειται) «μας χωρίζει χάος με τη Δεξιά», αλλά από την άλλη συναντάται με την ηγεσία του ΔΗΚΟ και συζητά και Κυπριακό και άλλα θέματα. Μήπως θεωρεί ότι πράγματι το ΔΗΚΟ θεωρείται «Κέντρο»; Δεν θα αναφερθώ στη συνεργασία τους το 2003, που ανέδειξαν το αρχιερέα του εθνικισμού στο ύπατο αξίωμα του κράτους, αναφερόμενη στο ίδιο σύνθημα:

«μακριά η Δεξιά από την εξουσία». Αν αυτό το «χάος» που ισχυρίζεται η ηγεσία της Αριστεράς ότι τους χωρίζει και ότι δεν υπάρχει καμιά περίπτωση συνεργασίας, τότε, πώς θα εξασφαλίσουν την πλειοψηφία του λαού την οποία εκπροσωπούν τα δύο κόμματα; Πώς θα τη συμφιλιώσουν για να αποδεχθεί μια συμβιβαστική λύση; Αναμένει η ηγεσία της Αριστεράς ότι η Δεξιά θα σύρει τον χορτό μόνι και η Αριστερά θα είναι στην αντιπολίτευση για να επικρίνει ότι θα πετύχει (εάν πετύχει) διευθέτηση του Κυπριακού; Έτσι δεν έκανε το 1959; Θα κινηθεί με εκείνες τις αρχές του 1959, με τις οποίες βρέθηκε στην ίδια εξέδρα με τους δολοφόνους των αριστερών και τους ακραίους εθνικιστές που απέρριπταν την ανεξαρτησία και τις συμφωνίες του 1959; Έτσι δεν έκανε το 2004;

Θεωρώ ότι οι απαντήσεις των δύο αρχηγών ήταν απογοητευτικές. Οι δύο ηγέτες δεν κατάφεραν να αρθρώσουν ένα άλλο λόγο, ένα αισιόδοξο λόγο, αλλά παρέμειναν στις γενικές διακηρύξεις. Ο συμβιβασμός, η προσπάθεια εξεύρεσης του μίνιμουμ των απαιτήσεων και η προετοιμασία των πολιτών στην αποδοχή συμβιβαστικής λύσης δεν βρίσκεται στο κάδρο των μεγάλων κομμάτων. Να ισχυριστώ ότι βολεύονται και οι δύο δυνάμεις με αυτή την κατάσταση; Ότι η πολιτική Αναστασιάδη βολεύει τον αντιπολιτευτικό λόγο της Αριστεράς και ότι τέτοιος λόγος βολεύει τη Δεξιά για να συσπειρώσει τις μάζες της Δεξιάς και της ακροδεξιάς; Η εισήγηση του Μιχάλη Παπαπέτρου έμεινε χωρίς υιοθέτηση, να αιωρείται στο πολιτικό σκηνικό και να απαιτεί απάντηση: Πώς θα λυθεί το Κυπριακό χωρίς τη συνεννόηση και των δύο μεγάλων παρατάξεων;

Ο δρ Κυριάκος Τζιαμπάζης είναι πολιτικός συγγραφέας.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Είναι η ώρα να ζητήσουμε συγγνώμη

Την ερχόμενη Παρασκευή, 6 Μαρτίου, τελευταία εργάσιμη ημέρα πριν από την καθιερωμένη, διεθνώς, Ημέρα της Γυναίκας (8/3), οι γυναίκες της Κύπρου διοργανώνουν μια συμβολική και αξιόπαινη μονόωρη στάση εργασίας, από τις 11 το πρωί μέχρι τις 12 το μεσημέρι, υπό τον τίτλο «Είμαι η Ώρα». Στόχος αυτής της συμβολικής πρωτοβουλίας ανέντακτων γυναικών, Μπ Κυβερνητικών Οργανώσεων, συντεχνιών και γυναικείων οργανώσεων, σύμφωνα με σχετικές αναρτήσεις στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης όπου προβάλλεται, είναι «να φέρει στο προσκήνιο τις γυναίκες και τα δικαιώματά τους», να σπρώξει την κοινωνία «να κατανοήσει το “πώς” και το “γιατί” τα θέματα φύλου συνδέονται άμεσα με την ανάπτυξη και την οικονομία, αλλά και με την κοινωνική συνοχή και την ουσιαστική δημοκρατία» και να αναδείξει το γεγονός ότι «η έμφυλη βία, σε κάθε της έκφανση, αποτελεί κοινωνικό όνειδος και θέτει τον πολιτισμό σε υποχώρηση».

Είναι θετικό και ενθαρρυντικό το γεγονός ότι με την πρωτοβουλία αυτή έχουν συνταχθεί μεγάλες εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, η δημόσια υπηρεσία, τράπεζες, πανεπιστήμια, ιδιωτικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αυτοτελώς εργαζόμενες γυναίκες, αλλά και πολλές γυναίκες που εργάζονται στο σπίτι και, όπως όλα δείχνουν, την ερχόμενη Παρασκευή θα ζήσουμε μια μαζική μονόωρη στάση εργασίας των γυναικών, η οποία μπορεί και πρέπει, να οδηγήσει σε ουσιαστική, συνολική και αποτελεσματική δημόσια συζήτηση και, κυρίως, συγκεκριμένα έργα, με στόχο την πραγματική ισότητα.

Όμως, η ερχόμενη Παρασκευή είναι η ώρα και για κάτι ακόμα: Να ζητήσουμε συγγνώμη, όλοι οι άντρες, από όλες τις γυναίκες. Συγγνώμη, για την οικοδόμηση, για αιώνες στο παρελθόν, αλλά και για τη συντήρηση, στο παρόν, μιας πατριαρχικής κοινωνίας. Συγγνώμη, για την ψυχολογική, λεκτική, σωματική και σεξουαλική βία που ασκείται στις γυναίκες, σε καθημερινή βάση, σε

πολύ μεγαλύτερο βαθμό από όσο μπορούμε να φανταστούμε. Συγγνώμη, για την άμεση, ή έμμεση, υποτίμηση ή προσβολή των γυναικών, σε αμέτρητες πιτυχές της καθημερινής ζωής. Συγγνώμη, για την απαξίωση ανησυχιών, ή προβλημάτων, που αναδεικνύονται από γυναίκες. Συγγνώμη, για την αποτυχία - ή την απροθυμία - της κοινωνίας να συμφιλώσσει την αναπόφευκτη μητρική και οικογενειακή ζωή, με την καριέρα. Συγγνώμη για την εδραίωση στερεοτύπων, τα οποία θεωρούνται ως θεσφατά, ή, ακόμα χειρότερα, ως φυσιολογικά. Συγγνώμη, για όσα οφείλαμε να κάνουμε και δεν τα κάναμε, ακόμα. Δεν υποστηρίζω, ασφαλώς, ότι η

Είναι μια συμβολική πράξη, η οποία δείχνει την ενσυναίσθηση της καθολικής ευθύνης ημών των αντρών για την προαιώνια ανισότητα των φύλων, που προφανώς μας βόλεψε και μας βολεύει.

συγγνώμη, όλων των αντρών, σε όλες τις γυναίκες, θα λύσει τα προβλήματα, ούτε ότι θα φέρει την ουσιαστική ισότητα, με κάποιο μαγικό τρόπο. Είναι, όμως, μια συμβολική πράξη η οποία, δείχνει, αν μη τι άλλο, την ενσυναίσθηση της καθολικής ευθύνης, ημών των αντρών, για την προαιώνια ανισότητα των φύλων, που ήταν και είναι πάντα υπέρ μας και που, προφανώς, μας βόλεψε και μας βολεύει. Και, κυρίως, δείχνει τη διάθεσή μας να δράσουμε, όχι κατά των εαυτών μας, αλλά υπέρ των γυναικών. Δεν πρόκειται να χάσουμε κάτι. Αντιθέτως, έχουμε να κερδίσουμε, πολλά.

Ο κ. Χρύσης Παντελίδης είναι μέλος της Γραμματείας του Εκτελεστικού Γραφείου του Δημοκρατικού Κόμματος.

Αρχίζει ο εποίκισμός Βαρωσίου - Μόρφου

Εξαγγέλθηκε «Σχέδιο Κοινωνικής Στέγης» για οικοδόμηση κατοικιών με ευνοϊκούς όρους εκτός αλλά και εντός της περικλειστης

Το σχέδιο εποίκισμού του Βαρωσίου, αλλά και της Μόρφου, αποκαλύπτεται από την «Κ», καθώς οι πληροφορίες μας περί του σχετικού τουρκικού μοντέλου επικυρώνονται από τη σημερινή συνέντευξη στην «Κ» του Ερσίν Τατάρ, «πρωθυπουργού» των Κατεχομένων ύστερα από πρόσφατες εξαγγελίες της «κυβέρνησής» του. Συγκεκριμένα πριν στεγνώσει το μελάνι των διακηρύξεων του Τούρκου αντιπροέδρου Φουάτ Οκτάι στο συνέδριο που έκανε η Άγκυρα στα Κατεχόμενα (15/02/20), ότι «η Αμμόχωστος είναι γη των Τουρκοκυπρίων και η Τουρκία θα προστατεύσει τα δικαιώματά τους», προκύπτει ότι η λεγόμενη κυβέρνηση των κατεχομένων προχωρεί, με τη στήριξη της Άγκυρας, στην υλοποίηση έργου ανέγερσης «κοινωνικών κατοικιών», που προορίζονται να στεγάσουν χιλιάδες άτομα. Η οικοδόμηση του πρώτου συμπλέγματος έχει «οροθέσιο» το συρματοπλέγμα της περικλειστης πόλης των Βαρωσίων, με δεδηλωμένη από τους ειδικούς την προέκτασή του στην περικλειστη. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τον κ. Τατάρ στη συνέντευξή του πιο κάτω. Το πρώτο σκέλος του σχεδίου που θα υλοποιηθεί στο «ανοικτό» Βαρώσι, αυτό που είναι η προσβάσιμη εκτός των τειχών πόλη, σχεδιάστηκε για στέγαση 4200 ανθρώπων.

Το «Σχέδιο Κοινωνικής Στέγης» παρουσιάστηκε στην κατεχόμενη Λευκωσία την Τετάρτη, 26/02/2020, από την «κυβέρνηση» υπό το σύνθημα, «Ένα ζεστό σπίτι, μια σύγχρονη ζωή». Ενδεχομένως να επιλέγνηκε αυτή η συγκυρία λόγω των επικείμενων τον Απρίλη «προεδρικών εκλογών», στις οποίες κατέρχεται και ο Ερσίν Τατάρ. Σύμφωνα με τις σχετικές πληροφορίες, ολοκληρώθηκαν οι μελέτες και τα σχέδια «κοινωνικής στέγασης» Αμμοχώστου-Βαρωσίου και της Μόρφου ως αποτέλεσμα διετούς εργασίας. Η «κυβέρνηση», λαμβάνοντας υπό-

Η οικοδόμηση του πρώτου συμπλέγματος έχει «οροθέσιο» το συρματοπλέγμα της πόλης των Βαρωσίων, με δεδηλωμένη από τους ειδικούς την προέκτασή του στην περικλειστη.

Σύμφωνα με τις σχετικές πληροφορίες, ολοκληρώθηκαν οι μελέτες και τα σχέδια «κοινωνικής στέγασης» Αμμοχώστου-Βαρωσίου και της Μόρφου ως αποτέλεσμα διετούς εργασίας.

ψη τα αποτελέσματα σφυγμομετρήσεων που πραγματοποιήθηκαν για να καθοριστούν οι περιοχές που θα ξεκινήσει το έργο, έκρινε σκόπιμο να ξεκινήσει πρώτα τα προγράμματα κοινωνικής στέγασης στις περιοχές Βαρωσίου, Αμμοχώστου και Μόρφου. Την ίδια ώρα

έχουν ολοκληρωθεί οι πρώτες μελέτες για αντίστοιχα έργα στη Λεύκα, στο Τρίκωμο και στη Λευκωσία. Στην δε, περίπτωση της Κερύνειας, οι προετοιμασίες βρίσκονται στο τελικό στάδιο.

Κατοικίες για 4.200 άτομα

Σύμφωνα με το πρόγραμμα κοινωνικής στέγασης, η κυβέρνηση αναλαμβάνει το έργο της ανέγερσης συγκροτημάτων σύγχρονων κατοικιών, στο πρότυπο που εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια στην Τουρκία. Το έργο, το οποίο θα προσφέρει κατοικίες σε περίπου 4.200 άτομα στο Βαρώσι, προετοιμάστηκε με το όραμα «της έννοιας της πόλης», και αποτελείται από 192 μονάδες και κοινωνικές κατοικίες. Η «κυβέρνηση» έχει θέσει ως στόχο την ολοκλήρωση του έργου Αμμοχώστου-

Βαρωσίου σε τρεις φάσεις. Ως βασικός στόχος έχει τεθεί η κάλυψη των αναγκών της σύγχρονης ζωής με καταστήματα, σχολεία, κέντρα υγείας, αθλητικούς χώρους, πάρκα και κέντρα σπουδών. Στην πρώτη φάση του έργου για το Βαρώσι, έχει τεθεί ως στόχος η ανέγερση συνολικά 376 σπιτιών. Οι πολίτες που σήμερα δεν έχουν την οικονομική επιφάνεια να αποκτήσουν δικό τους σπίτι, με το νέο πρόγραμμα, θα μπορούν να επιλέξουν κατοικίες 2 + 1 ή 3 + 1 και να γίνουν ιδιοκτήτες σπιτιού με μακροπρόθεσμους ευνοϊκούς όρους πληρωμής. Το έργο προβλέπει τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων, γηπέδων ποδοσφαίρου, μπάρσνκετ και τένις. Υποδομές για ποδηλασία θα συμπεριληφθούν στα σχέδια με τρόπο που θα ικανοποιεί τις καθημερινές ανάγκες των

πολιτών. Επίσης, οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να ενοικιάσουν μικρούς κήπους και για τις ανάγκες του έργου στο Βαρώσι προνοείται η ανέγερση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και νέων μονάδων υγείας. Για την απόκτηση κατοικιών στα περίχωρα του Βαρωσίου οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι υπήκοοι της «ΤΔΒΚ», άνω των 25 ετών ή σε περίπτωση που είναι κάτω των 25 ετών να είναι παντρεμένοι, να μην κατέχουν τίτλο ιδιοκτησίας και να είναι σε θέση να πληρώσουν σε πρώτη φάση το 20% του κόστους ανέγερσης των κατοικιών.

Η σημασία της νέας κίνησης

Η νέα κίνηση της «κυβέρνησης» των Κατεχομένων σίγουρα θα πυροδοτήσει εξελίξεις στο Κυπριακό, καθώς αποδεικνύει ότι η τ/κ πλευρά

επιμένει στο σχέδιο σταδιακού ανοίγματος της κλειστής πόλης υπό τ/κ διοίκηση, όπως αποκάλυψε το καλοκαίρι του 2019 στην «Κ» ο «υπουργός Εξωτερικών», Κουντρέτ Όζερσαϊ. Τώρα όμως είναι η πρώτη φορά που η «κυβέρνηση» δεν αισθάνεται την ανάγκη να κρύψει τις προθέσεις της, με το Ερσίν Τατάρ να λέει στην «Κ» ότι πρόκειται «για ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο που αφορά 1.200 άτομα», ενώ στην παρουσίαση του έργου δόθηκε στη δημοσιότητα ο αριθμός 4.200. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το γεγονός ότι μαζί με το Βαρώσι, η «κυβέρνηση» δρομολογεί το όλο σχέδιο και για τη Μόρφου, μια περιοχή που απασχολεί τις διαπραγματεύσεις στο Κυπριακό, και βρίσκεται στο επίκεντρο των χαρτών που ανταλλάχθηκαν το 2017 στη Γενεύη.

Ερσίν Τατάρ: Βρισκόμαστε σε επαφές και με ιδιοκτήτες ξενοδοχείων

Συνέντευξη στην **ΝΙΚΟ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Δεν κρύβει λόγια ο Ερσίν Τατάρ, ο κύριος αντίπαλος του Ακιντζί στην λεγόμενες προεδρικές εκλογές τον προσεχή Απρίλιο. Στην συνέντευξή του στην «Κ», αναφέρεται στην υλοποίηση των σχεδίων για εποίκισμό της περικλειστης πόλης των Βαρωσίων, μάλιστα ως ένα ζήτημα τόσης σημασίας όσο η μετακίνηση ενός συρματοπλέγματος. Για τον κ. Τατάρ, κοινώς αποδεκτή λύση θα πρέπει να προνοεί την συνπαρξη με βάση δυο ξεχωριστά κράτη. Εξηγεί τέλος ότι με το ζήτημα των υδρογονανθράκων η σημασία της Κύπρου για την Τουρκία έχει αναβαθμιστεί.

—Σε περίπτωση που επιλεγείτε στην ηγεσία της κοινότητάς σας ποια θα είναι η πρώτη σας κίνηση στο Κυπριακό;

—Δεν αναμένω άμεση έναρξη επίσημων συνομιλιών διότι δεν υπάρχει βάση διαπραγματεύσεως. Ωστόσο, οπωσδήποτε θα συναντηθούμε με τον Ε/κ ηγέτη. Άλλωστε δεν είμαστε εχθροί, είμαστε άνθρωποι της Κύπρου. Και στο παρελθόν είχα συναντήσει τον Νίκο Αναστασιάδη στο γραφείο του, μαζί με τον Ντεβλίσ Έρογλου και τον αείμνηστο Ιρσέν Κιουτσούκ. Εάν με ρωτούσατε «πώς θα λύσετε αυτό το Κυπριακό», θα σας απαντούσα: Σε αντίθεση με τις κοινωνικές συναντήσεις η λύση είναι ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα. **—Πώς θα το λύσουμε, λοιπόν, το Κυπριακό;** —Πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τις υφιστάμενες πραγματικότητες. Όλοι ζητούν λύση. Όμως σημασία έχει ο σωστός σχεδιασμός της. Η λύση πρέπει να είναι μόνιμη και βιώσιμη. Σε αυτό το τμήμα του νησιού υπάρχει ένας ξεχωριστός λαός, ο τ/κ λαός. Για 46 χρόνια αυτοί οι άνθρωποι ζουν κάτω από τη δική τους κρατική σκέπη, την «ΤΔΒΚ». Η Τουρκία μας υποστηρίζει, ωστόσο αυτοδιοικούμαστε. Συνηθίσαμε σε αυτό. Οποιαδήποτε συμφωνία θα πρέπει οπωσδήποτε να λάβει υπόψη

“ Πρέπει να αλλάξει το καθεστώς της περικλειστης περιοχής από στρατιωτική σε οικιστική ζώνη στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου. ”

“ Η αφαίρεση του συρματοπλέγματος του Βαρωσίου δεν είναι ένα ζήτημα στο οποίο πρέπει να δώσουμε μεγάλες διαστάσεις. ”

της αυτές τις πραγματικότητες. Πιστεύω ότι μια κοινώς αποδεκτή λύση θα προνοεί την συνπαρξη με βάση δυο ξεχωριστά κράτη. Εμείς ερμυνούμε την ομοσπονδία ως μια δομή που είναι πιο κοντά στο ενιαίο κράτος, με την ένταξη στην Ε.Ε., την ελεύθερη μετακίνηση, τις ελευθερίες κ.ο.κ. Δεν πρόκειται να επιτρέψουμε ανάδυση ζωτικών απειλών για τους Τ/κ. **—Τα δύο ξεχωριστά κράτη που προτείνετε τα οραματίζετε στο πλαίσιο μιας συνομοσπονδίας ή μήπως αναφέρεστε σε δυο εντελώς ξεχωριστά, κυρίαρχα κράτη;** —Υποστηρίζουμε την ιδέα δυο ξεχωριστών κρατών, το ένα δίπλα στο άλλο, αν είναι εφικτό κάτω από την σκέπη της Ε.Ε. **—Αναφέρεστε στο μοντέλο της Τσεχοσλοβακίας;**

Κάποιας κατοικίας στα Βαρώσια θα συντηρηθούν από τους ιδιοκτήτες τους και κάποιες θα γκρεμιστούν για να ξαναφτιαχτούν. Το ίδιο ισχύει και για τα ξενοδοχεία, λέει στην «Κ» ο «πρωθυπουργός» των Κατεχομένων Ερσίν Τατάρ.

—Δεν πρέπει να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο της συνεργασίας σε κάποια πεδία.

—Σε μια τέτοια περίπτωση θα δημιουργηθεί μια νέα συνοριακή γραμμή...

—Πρέπει να συζητήσουμε αυτά τα θέματα με τους ειδικούς μας, τους νομικούς μας, τους ανθρώπους που γνωρίζουν το όλο ζήτημα. Πρέπει να χειριστούμε με άριστο τρόπο τις λεπτομέρειες.

—Εάν τελικά δεν συμφωνήσετε με τον Νίκο Αναστασιάδη, πώς θα συνεχίσετε την πορεία σας;

—Αναφερόμαστε σε ένα ζήτημα που μας απασχολεί για 50 χρόνια. Για 50 χρόνια συνεχίζεται ο διάλογος. Και στο μέλλον θα συνεχιστεί. Ζούμε σε ένα μικρό νησί. Οι άνθρωποι μας επικοινωνούν. Αυτό δεν πρόκειται να αλλάξουν. Σε κάθε περίπτωση

πρέπει να εντατικοποιήσουμε την συνεργασία των δυο πλευρών. Να συνεργαστούμε στο πεδίο της δικαιοσύνης, για την αντιμετώπιση του εγκλήματος, για τα τρόφιμα κ.ο.κ.

—Πώς θα προσεγγίσετε τις σχέσεις της κοινότητάς σας με την Άγκυρα;

—Με την Άγκυρα ανέκαθεν είχαμε καλές σχέσεις. Παρά το γεγονός ότι κατά διαστήματα αντιμετωπίζουμε κάποια προβλήματα, η Άγκυρα ενδιαφέρεται για το καλό μας και οι δυο πλευρές συμμερίζονται τόσο τη χαρά όσο και την οδύνη. Μιλάμε την ίδια γλώσσα, έχουμε την ίδια κουλτούρα. Εμείς είμαστε Τουρκοκύπριοι και εκείνοι Τούρκοι. Έχουμε όμως πνευματικά δεσμά. Η Τουρκία είναι η μητέρα πατρίδα μας. Ποια άλλη χώρα παρέχει τέτοια οικονο-

μικά κονδύλια σε μια κοινότητα; Από την άλλη να επισημάνω ότι με το ζήτημα των υδρογονανθράκων η σημασία της Κύπρου για την Τουρκία έχει αναβαθμιστεί. Για αυτό άλλωστε επισημαίνω σε κάποιους που λένε ότι «η Κύπρος ανήκει στους Κύπριους», ότι αυτή η θέση είναι ελλειπής. Η Κύπρος έχει διεθνείς διαστάσεις. Οι συμφωνίες του 1959-60 προνοούν την παρουσία της Βρετανίας, την ελληνοτουρκική ισορροπία, τις εγγυήτριες δυνάμεις με τα δικά τους δικαιώματα. Η Τουρκία, λαμβάνοντας υπόψη και τις τελευταίες εξελίξεις στο ζήτημα των υδρογονανθράκων, τονίζει ότι δεν πρόκειται να παραιτηθεί από αυτά της τα δικαιώματα. Για αυτό τον λόγο, έχουμε και θα συνεχίσουμε να έχουμε στενή συνεργασία μαζί της.

—Με αφορμή την συζήτηση που ξεκίνησε μετά τις πρόσφατες δηλώσεις Ακιντζί στον βρετανικό Τύπο, θα ήθελα να μου πείτε αν εσείς υποστηρίζετε την ιδέα της προσάρτησης στην Τουρκία;

—Εμείς έχουμε ένα ξεχωριστό κράτος, την «ΤΔΒΚ». Καταβάλλουμε προσπάθειες για την ενίσχυσή της, την αναγνώρισή της από το διεθνές σύστημα. Το ζήτημα (της προσάρτησης) δεν βρίσκεται στο προσκήνιο. Ξεκαθαρίζω ότι δεν έχουμε τέτοιου είδους στόχο και ο τ/κ λαός δεν σκεφτείται κάτι τέτοιο. Φυσικά, επιθυμούμε καλές σχέσεις με την Τουρκία, η οποία μας παρέχει ασφάλεια, επενδύει στις υποδομές μας, για να μπορέσουμε να σταθούμε στα πόδια μας.

—Πώς προχωρά η συζήτηση για το Βαρώσι;

—Πρόκειται για μια περιοχή περιπου έξι τετραγωνικών χιλιομέτρων. Το μισό κομμάτι του Βαρωσίου είναι ήδη ανοικτό. Εκεί τώρα οικοδομούνται κοινωνικές κατοικίες οι οποίες θα μπορούν να φιλοξενήσουν 1.200 άτομα. Σε κάθε περίπτωση δεν πρόκειται για μεγάλη περιοχή, την οποία χωρίζει από την υπόλοιπη Αμμόχωστο ένα συρματοπλέγμα. Η αφαίρεση

του συρματοπλέγματος δεν είναι ένα ζήτημα στο οποίο πρέπει να δώσουμε μεγάλες διαστάσεις.

—Πού θα δημιουργηθούν οι νέες εργατικές κατοικίες;

—Στο ανοικτό Βαρώσι. Ο δήμαρχος της Αμμοχώστου ανακοίνωσε ότι το οικοδομικό σχέδιο δημιουργήθηκε λαμβάνοντας υπόψη και το κλειστό Βαρώσι. Σε ό,τι αφορά αυτό το κομμάτι του Βαρωσίου, λαμβάνω υπόψη μου το γεγονός ότι προηγούμενος δεν υπήρξε συμφωνία για μια λύση-πακέτο, το οποίο θα συμπεριλάμβανε την κλειστή πόλη και το διεθνές Αεροδρόμιο της Λευκωσίας και αποδέχομαι ότι υπάρχουν αδικημένοι άνθρωποι. Δεν αποκλείουμε αυτούς τους ανθρώπους, τους παλιούς κάτοικους.

—Ποια είναι, λοιπόν, η στρατηγική σας για το Βαρώσι;

—Παραμένουμε μέσα στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου. Η Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας θα λάβει κάποιες αποφάσεις. Για αυτό πρέπει να αλλάξει το καθεστώς της περιοχής από στρατιωτική ζώνη σε οικιστική ζώνη της «ΤΔΒΚ», προσβάσιμη στους πολίτες. Μετά την αλλαγή του καθεστώτος και το άνοιγμα, η Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας θα λάβει τις αποφάσεις της. Η διοίκηση των δικών μας Βακουφίων έχει κάποιες διεκδικήσεις. Σε περίπτωση που δικαιωθούν, οι κρήστες θα ξεκινήσουν να πληρώνουν ενοίκιο στα Βακούφια (Εβκάφ). Και το κράτος θα δημιουργήσει τις υποδομές αυτής της μικρής περιοχής. Κάποιες κατοικίες θα συντηρηθούν από τους ιδιοκτήτες τους και κάποιες θα γκρεμιστούν για να ξαναφτιαχτούν. Το ίδιο ισχύει και για τα ξενοδοχεία. Έχουμε ήδη επαφές με ενδιαφερόμενους ιδιοκτήτες.

—Έχετε ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για το Βαρώσι;

—Αυτήν τη στιγμή δεν θέλω να σας δώσω ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Αυτήν την στιγμή συνεχίζεται η καταγραφή περιουσιών, μετά ακολουθούν οι νομικές εργασίες.

Πήρε τα όρη και τα παραρά ο κυπριακός κορωνοϊός

Οι μουhtarέοι

Σε ποιο συντεταγμένο κράτος, παρακαλώ, επιτρέπεται σε τοπικούς παράγοντες να καθορίζουν την πολιτική της κυβέρνησης, σε ένα θέμα που άπτεται της δημόσιας υγείας; Το νοσοκομείο Κυπερούντας π.χ. δεν είναι ιδιοκτησία των τοπικών παραγόντων για να αποφασίζουν για τη χρήση του. Το νοσοκομείο είναι κρατικής ιδιοκτησίας. Η κυβέρνηση διαχειρίζεται λανθασμένα, τη λαϊκίστικη συμπεριφορά κάποιων τοπικών προυχόντων. Είναι ανεπιτρεπτο να βγαίνει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και να παραχωρεί χώρο, εντός της προεδρικής κατοικίας του Τροόδους επειδή κάποιοι, λόγω άγνοιας, αντέδρασαν. Όσοι κρίνονται αναγκαίο να τεθούν σε καθεστώς παρακολούθησης δεν είναι λεηροί. Γιατί διαφορετικά να ανοίξουμε μια Σπιναλόγκα. Κάποιος θα πρέπει, επιτέλους, να τους κόψει το βήχα.

• • • • •

Ο φον Συλλούρης

Ο Πρόεδρος της Βουλής γράφει ιστορία και δεν είναι σχήμα λόγου. Ο Δημήτρης Συλλούρης επίλυσε όλα τα προβλήματα της Βουλής των Αντιπροσώπων και το μόνο που απέμεινε, ήταν να βελτιώσει τη δημόσια εικόνα των μελών του Κοινοβουλίου. Προτείνω και δεν είναι για χαβαλέ. Μετά τον κώδικα συμπεριφοράς, ο Πρόεδρος της Βουλής να επιβάλει κώδικα ενδυμασίας, κατά προτίμηση ομοιόμορφη. Οι βουλευτές να κάνουν πρωινή προσευχή, να ψάλλουν τον εθνικό ύμνο, πριν μπουν στις Επιτροπές, να παίρνονται απουσίες και όποιος ξεπερνά τις 10 για τιμωρία να του ανατίθεται η καθαριότητα των εξωτερικών χώρων. Άλλο ένα ταξίδι στην Αυστραλία και βλέπω το Συλλούρη στην είσοδο της Βουλής να κάνει έλεγχο στους Βουλευτές που δεν έκοψαν τα νύχια τους και είναι ακούρευτοι.

• • • • •

Μια σου – Μια μου

Τα όσα είπε στη συνέντευξή του στην «Κ», ο Ύπατος Αρμοστής της Βρετανίας για τις εγγυήσεις, προκάλεσαν ενόχληση σε κάποια πολιτικά δώματα της Λευκωσίας. Και επειδή η εκδίκηση ως γνωστόν είναι κρύο πιάτο, κάποιοι φρόντισαν να του το ανταποδώσουν. Ονόματα δεν λέγονται αλλά κάποιοι κύκλοι φρόντισαν να διαρρεύσει η ενόχληση των Βρετανών, στο παρασκήνιο, για τη χρήση της αεροπορικής Βάσης στην Πάφο από τους Αμερικανούς. Οι Βρετανοί θεωρούν πως έχασαν το «προνόμιο» που είχαν στη διαχρονική αποκλειστική εξυπηρέτηση των Αμερικάνων στην περιοχή. Και που είσαι

Ευτυχώς που υπάρχει και η προεδρική κατοικία στον Πρόδρομο να στεγάσει τη στενομαλιά κάποιων τοπικών προυχόντων και την αδυναμία της πολιτείας, να συγκροστεί μαζί τους. Διαφορετικά, η άλλη επιλογή θα ήταν κάποιο ορειβατικό καταφύγιο στον Όλυμπο.

ακόμα. Όταν θα έλθουν και οι Γάλλοι, εκεί να δεις κλάμα που έχει να ρίξει ο Λίλι.

• • • • •

Λαϊκισμός

Η πρώτη αποστολή του νεοδιορισθέντος υφυπουργού Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής Κυριάκου Κόκκινου θα είναι οι αντιδράσεις δημάρχων και άλλων, στα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας νέμμητης γενιάς. Όπως μαθαίνω από εγκυρότατη πηγή, ο κ. Κόκκινος θα αναλάβει να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά πριν ο λαϊκισμός κάποιων τοπικών αρχόντων κάψει τη γούνα των εταιρειών. Και δεν είναι μόνο αυτό. Η ίδια πηγή μου έλεγε πως ο Υφυπουργός έκανε ήδη τις πρώτες επαφές, προτού πάρει και επίσημα το χαρτοφυλάκιο του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πηγή με βαθιά γνώση στο χώρο των τηλεπικοινωνιών μου έλεγε πως το

κακό έχει παραγίνει. Ο ίδιος θυμήθηκε μια παρόμοια περίπτωση δημάρχου της επαρχίας Λεμεσού, που κατάφερε να ζηλώσει κεραίες κινητής τηλεφωνίας για να χαϊδέψει τα αυτιά ψηφοφόρων του, και μετά παρακαλούσε την εταιρεία να τις τοποθετήσει και πάλι επειδή τα κινητά στην περιοχή του ήταν νεκρά. Η απόλυτη έκφανση υπευθυνότητας και σοβαρότητας προσώπων με αξιώματα. Άρε Συλλούρης που σας χρειάζεται.

• • • • •

Σοβαρός ο ΥΠΥΓ

Οφείλω να ομολογήσω πως ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνου Ιωάννου, στο θέμα διαχείρισης της κορωνοϊοφρενιτιδας που μας έχει πλήξει, επέδειξε ψυχραιμία και σοβαρότητα. Ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες όπου δεχόταν πιέσεις από τα ΜΜΕ που καιροφυλακούσαν για την εμφάνιση υπο-

πτου ή μη κρούσματος, δεν ενέδωσε. Πρόσφατο παράδειγμα τα τρία ύποπτα περιστατικά της Λεμεσού. Όταν όλοι μιλούσαν για ύποπτα περιστατικά, ο Υπουργός μέσω των καναλιών επικοινωνίας του, χωρίς περιστροφές έκανε λόγο για fake news. Πάντως για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, σοβαρό μερίδιο ευθύνης για τη φρενιτιδα που επικρατεί με τον κορωνοϊό φέρουν και τα μέσα ενημέρωσης.

• • • • •

Τον χαβά τους

Και μιας και μιλάμε για σοβαρότητα, η απόφαση των λεγόμενων αρχών των κατεχομένων να στείλουν ύποπτο κρούσμα για ανάλυση στην Άγκυρα, την ώρα που το Ινστιτούτου Γενετικής και Νευρολογίας μπορεί και είναι διά στόματος Λεωνίδα Φυλαχτού στην διάθεση και της τ/κ κοινότητας, δεν συνάδει

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Κύριε Πρόεδρε, τελικά ποιος κυβερνά αυτό τον τόπο. Οι πρόεδροι Κοινοτικών Συμβουλίων ή τα συντεταγμένα όργανα μιας πολιτείας; Να ξέρουν οι πολίτες για τις επόμενες προεδρικές εκλογές.

με την εικόνα που δόθηκε προς ημερών από την τεχνική επιτροπή για την Υγεία, στην παρουσία των ηγετών των δυο κοινοτήτων στο Λήδρα Πάλλας. Τι εμπόδισε τις λεγόμενες αρχές να στείλουν το ύποπτο κρούσμα στο Ινστιτούτο για ανάλυση και να πάρουν απάντηση μέσα σε τρεις ώρες; Το μόνο που μπορεί να υποθέσω είναι λόγοι πολιτικής σκοπιμότητας. Γιατί αν είναι ζητήματα εμπιστοσύνης, ζήτη που καήκαμε.

• • • • •

Στην Πόλη

Στην Κωνσταντινούπολη μεταβαίνει την ερχόμενη Παρασκευή, ο προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου μετά από πρόσκληση του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου. Ο Κύπρου Χρυσόστομος, που δεν είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεται το Φανάρι, θα συλλειτουργήσει με τον Οικουμενικό Πατριάρχη στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου στις 8 Μαρτίου, Κυριακή της Ορθοδοξίας. Ό,τι και να λένε όσοι επικρίνουν τον Αρχιεπίσκοπο, σφείλουν να του αναγνωρίσουν πως διαθέτει μαεστρία στην διατήρηση λεπτών ισορροπιών και ειδικά όταν πρόκειται για δύσκολες περιπτώσεις όπως η σφοδρή σύγκρουση της Μόσχας με το Φανάρι. Λένε για τους Φαναριώτες ότι είναι δεινοί διπλωμάτες αλλά και ο Πάφιος Ιεράρχης απέδειξε πως δεν πάει πίσω.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Μένουμε Απόκριες όπως πάντα

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Η ειρωνεία είναι όσο εμφανής και ο παροιμιώδης ελέφαντας στο σαλό-νι. Ποτέ άλλοτε σε περίοδο αποκριάτικη δεν πουλήθηκαν τόσες μάσκες στην Ελλάδα όσες φέτος. Μόνο που είναι όλες νοσοκομειακές, λόγω του κλασικού ελληνικού πανικού με τον κορωνοϊό. Δεν πειράζει, γιατί είναι σχεδόν το ίδιο: αποκριάτικες είναι και αυτές, αφού δεν προστατεύουν όποιον τις φοράει, εφόσον ο ίδιος δεν νοσεί. Είναι μόνο για τους νοσούντες, εφόσον διαθέτουν τη στοιχειώδη κοινωνική συνείδηση, ώστε να θέλουν να προστατεύσουν τους άλλους. Ας σημειώσουμε την ευτυχή σύμπτωση που τους δίνει τον αποκριάτικο χαρακτήρα τους. Επομένως, παρά τη σωστή απόφαση του υπουργείου Υγείας να ματαιωθούν οι καρναβαλικές εκδηλώσεις, εμείς παραμένουμε στο πνεύμα της γιορτής: πάντα μα-σκαράδες με τον τρόπο μας, «με την ποικίλη δράση των στοχαστικών προσαρμογών».

Τη εξαίρεσει εμού, που θα έλεγε ο Μύρνης. Για μένα, είναι ευλογία μεταμφιεσμένη σε κατάρρα, διότι προικισμένος με το χάρισμα της φυσικής αναισθησίας στους κινδύνους της υγείας μου (ειδάλλως θα είχα κόψει το κάρνισμα από χρόνια), θα μπορούσω επιτέλους να κάνω τα ψώνια μου ένα Σάββατο πρωί από το σούπερ μάρκετ σαν άνθρωπος! Ούτε ουρές στα ταμεία, ούτε στριμωξίδη στους διαδρόμους, ούτε τα δύσχερηστα καρότσια που δεν στρίβουν ποτέ (ή, εν πάση περιπτώσει, εγώ δεν κατάλαβα πώς στρίβουν). Τέλος όλα αυτά. Δεν θα χρειαστεί να ξυπνήσω νωρίς για να προλάβω «προτού πλακώσει ο κόσμος». Θα ξυπνήσω ό,τι ώρα θέλω, θα πάω με το πάσο μου και ξέρω ότι θα είναι

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

άδειο. Και, σας βεβαιώ, ένα αστραφτερό και άδειο από ανθρώπους σούπερ μάρκετ είναι κάτι με πολύ ιδιαίτερη ομορφιά - οι αδελφοί Κοέν, λ.χ., το αξιοποιούν σε διάφορες σκηνές των ταινιών τους.

Ο κορωνοϊός είναι μια ευκαιρία, για όσους λόγω απέχθειας προς τον συνωτισμό αποφεύγουν πράγματα και δραστηριότητες, τα οποία οι περισσότεροι άνθρωποι κάνουν το Σαββατοκύριακο. Θα πάω οπωσδή-

ποτε, λ.χ., να δω την ταινία «1917» ή να ξαναδώ τα «Παράσιτα». Μπορεί ακόμη και στο γήπεδο να πάω, που δεν έχω πάει ποτέ στη ζωή μου και το οποίο κυριολεκτικά σιχαινόμαι. Αλλά θα πάω, επειδή ελπίζω ότι θα βρω τις πύλες κλειστές (δεν φαντάζομαι να διεξαχθούν ματς), οπότε είναι η τέλεια περίπτωση για να το κάνω. Μετά από αυτό, ποτέ πια δεν θα νιώθω την αμηχανία να απαντώ «όχι, δεν έχω πάει ποτέ», όταν με ρωτούν αν έχω πάει ποτέ στο γήπε-

δο. Θα λέω, υπερηφάνως, «ναι, πήγα και ήταν κλειστό»...

Ανδία Εδώ εξεπλάγη κοτζάμ Κεγκέρογλου του ΠΑΣΟΚΙΝΑΛ - που φαντάζομαι ότι έχετε υπ' όψιν ποιος είναι και πώς είναι: βαρύς, στιβαρός, δεν σγκύνει πλάκες και πάντα ψύχραιμος. (Το χάνει μόνον όταν ο συνομιλητής του χρησιμοποιεί τη λέξη «κινάλ». Για κάποιο λόγο, που ποτέ δεν εξήγησε, τον κάνει τούρμπο...) Και

όμως, ο άνθρωπος από γρανίτη το ομολόγησε ότι έπαθε πλάκα -δικές του λέξεις- με τη μαρτυρία Μιωνή και, ειδικά, με το ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ εκβιαστών και εκβιαζόμενου. Κάτι το οποίο πρέπει να συνιστά νομική πρωτοτυπία, φαντάζομαι.

Διόλου απίθανο, αφού οι φερόμενοι ως εκβιαστές ήσαν δημοσιογράφοι, ιδιότητα η οποία τους καθιστά ικανούς και οτιδήποτε.

Επειτα, είναι η μορφή του «συμβιβασμού» που πρότεινε ως μεσολαβητής ο Δ. Παπαγγελόπουλος: να πληρώσει ο εκβιαζόμενος τα δικαστικά έξοδα της άλλης πλευράς, δηλαδή των φερόμενων εκβιαστών. Τι έξοδα ήσαν αυτά, ώστε το ύψος τους να φθάνει τις 350.000 ευρώ, δεν είναι σαφές, καθώς δεν υπάρχει γραπτό αντίγραφο της κατάθεσης Μιωνή. Αν, πάντως, επρόκειτο για αποζημιώσεις που είχαν ήδη επιδικαστεί στον Μιωνή και όφειλε να τις καταβάλει η άλλη πλευρά, το παράλογο του πράγματος σου πέφτει σαν σφυρία στο κεφάλι: δικαίωσες, αλλά για να γλιτώσεις πρέπει να πληρώσεις εσύ τον λογαριασμό που επιδίκασε το δικαστήριο στους άλλους! Μα τότε γιατί να τρέχεις στα δικαστήρια, αν ο μόνος τρόπος για να ξεμπλέξεις είναι να ενδώσεις στον εκβιασμό;

Τέλος, το γεγονός της εμπλοκής του Δ. Παπαγγελόπουλου στην υπόθεση αρκεί από μόνο του. Ποιο λόγο έχει ο αρμόδιος υπουργός να μεσολαβεί για τον συμβιβασμό μεταξύ ενός επιχειρηματία και δημοσιογράφων; Ο κατά δήλωσή του εκβιαζόμενος έχει κάθε λόγο να επιδιώκει τον συμβιβασμό ή τη συνεννόηση. Ο υπουργός όμως; Η πρόθεση της μεσολάβησης και μόνο συνιστά ανάμειξη. Ισως όχι με τον τρόπο που την ορίζει το Ποινικό Δίκαιο, πάντως με τον τρόπο που το καταλαμβάνουν οι περισσότεροι. Το ίδιο φυσικά ισχύει και για τον άλλο υπομνηστικό, που παραχώρησε το γραφείο του για τη συνάντηση, την οποία και τίμησε με το κύρος της παρουσίας του.

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Δύο πουλάκια κάθονταν...

Και πλέκανε πουλόβερ. Αυτός θα μπορούσε κάλλιστα να είναι ο τίτλος του νέου σιριαλ με πρωταγωνιστές τους Αβέρωφ-Κυπριανού, όπου οι δύο αρχηγοί διαπληκτίζονται για το ποιος θα κερδίσει τον εργάτη, τον συνταξιούχο, τον χαμηλόμισθο κτλ., κτλ. στις επόμενες βουλευτικές ανταλλάζοντας τάχα μου ευφάνταστες ατάκες. Διότι προφανώς γι’ αυτούς ο μόνος πραγματικός χρόνος είναι εκείνος μέχρι την επόμενη κάλπη. Και στο ενδιαμέσο τίποτα δεν είναι αρκετά σημαντικό ώστε να ανακατίσει τους λεκτικούς τους διαπληκτισμούς που στόχο έχουν να οριοθετήσουν το γήπεδο στο οποίο ο καθένας προτίθεται να κάνει παιχνίδι. Συντηρώντας, όπως πάντα, το διπολισμό και τον μικροκομματικό τους αλληθωρισμό και αδιαφορώντας (όπως πάντα) για το ευρύτερο συμφέρον του τόπου. Αυτή η νέα κόντρα, ειδικά στην παρούσα στιγμή, για το ποιος είναι ο πιο φιλοαϊκός κτλ., πέραν του ότι στερεί και από τους δύο όποια σοβαρότητα τους έχει απομεινεί, κυρίως επιβεβαιώνει ότι πρώτιστο μέλημά τους είναι το ποιος θα έχει το πάνω χέρι στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση και όχι το πού οδεύει στην παρούσα φάση ο τόπος. Διότι αν πραγματικά τους ενδιέφερε το πού οδεύει στην παρούσα φάση ο τόπος τότε θα είχαν και την σοβαρότητα να αντιληφθούν πως εκείνο το οποίο οφείλουν να πράξουν για το συμφέρον του τόπου, είναι την υπέρβαση. Αυτό είναι που υπογορεύουν σήμερα τα γεγονότα. Να υπερβούν τους εαυτούς τους και τα μικροκομματικά τους αλληθωρίσματα και να αντιληφθούν πως έχουμε φτάσει στο διά ταύτα. Και το διά ταύτα επιβάλλει την συσπείρωση των κομμάτων –και δη των δύο μεγάλων που υποστηρίζουν την ΔΔΟ– ώστε να αντιμετωπίσουν από κοινού το εφιαλτικό σενάριο ανοίγματος της Αμμοκώστου και την επικείμενη καταστροφή του κυπριακού. Αντ’ αυτού οι δύο κομματάρχες θεωρούν πιο σημαντικό την πυροδότηση της αντιπαλότητας τους, λες και η τύχη του τόπου είναι μια παρτίδα σκάκι που παίζουν μεταξύ τους κάπου στην εξοχή. Είναι τουλάχιστον εξοργιστικό και συνάμα τραγικά ενδεικτικό της πολιτικής μας πραγματικότητας. Κινδυνεύουμε να χάσουμε οριστικά την Αμμόκωστο και οι αρχηγοί των δύο μεγαλύτερων κομμάτων συμπεριφέρονται ως... δύο πουλάκια που κάθονταν και πλέκανε πουλόβερ.

Εδώ και κάτι μέρες ο δικηγόρος Αχιλλέας Δημητριάδης, δίνει συνεντεύξεις (έκανε ακόμα και συνέντευξη Τύπου) προτείνοντας τη μαζική προσφυγή των Βαρωσιωτών στην Επιτροπή Αποζημιώσεων των κατεχομένων με την ουσιαστική αρωγή από την Κυπριακή Δημοκρατία, υποστηρίζοντας ότι μ’ αυτό τον τρόπο μπορεί να αποτραπεί το άνοιγμα των Βαρωσιών υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση και επιμένοντας πως το «καμπανιάκι του τελευταίου γύρου έχει κτυπήσει». «Είναι σημαντικό να έχουμε αμυντική γραμμή για να διασφαλίσουμε το ενδεχόμενο επιστροφής των Βαρωσιωτών στην πόλη τους», δήλωσε ο κ. Δημητριάδης. «Το παραλίκιο μέτωπο είναι αυτό που θέλει η Τουρκία» είπε και γι’ αυτό υποστήριξε πως «ειδικά για την περιφραγμένη πόλη πρέπει να γίνουν ομαδικές προσφυγές ώστε αυτό να μας δώσει μια πιθανότητα καθυστέρησης των σχεδίων της τουρκικής πλευράς ή και αποτροπής του ανοίγματος της περιφραγμένης πόλης». Διευκρίνισε, μάλιστα, ότι η «νομική προσπάθεια δεν επιπρεάζει με κανένα τρόπο οποιεσδήποτε διπλωματικές ή πολιτικές κινήσεις». Η πρόταση του κ. Δημητριάδη δεν σχολιάστηκε από κανέναν, ούτε τους δύο πολιτικούς αρχηγούς, που ήταν υποθέτω απασχολημένοι να ανταλλάζουν μικροκομματικές χαριτωμενιές, ούτε από την κυβέρνηση. Και το ερώτημα που τίθεται είναι ποιος φαίνεται πιο σοβαρός στην προκειμένη περίπτωση; Οι δύο πολιτικοί μας αρχηγοί που συντηρούν μια κόντρα για να κερδίσουν τις εντυπώσεις ή ένας ιδιώτης δικηγόρος που βγήκε με συγκεκριμένη πρόταση για ένα θέμα το οποίο θα έπρεπε να κάθονταν ήδη όλα τα κόμματα– ή έστω τα δύο μεγάλα τα οποία συγκλίνουν ως προς το θέμα της ΔΔΟ –και να συνεδριάζουν νυχθημερόν; Δεν χρειάζεται να δώσω απάντηση. Εκείνο που χρειάζεται είναι να υπογραμμίσω πως οι δύο αρχηγοί αν πραγματικά ενδιαφέρονται για τον τόπο και όχι τις επόμενες εκλογές οφείλουν να υπερβούν εαυτούς. Και όχι απλώς να παριστάνουν τις καρικατούρες του εαυτού τους.

elenixenou11@gmail.com

Εγκατάσταση του εικαστικού Δημήτρη Αλθθεινού με τίτλο «A happening» στο νέο μουσείο Σύγχρονης Τέχνης που άνοιξε τις πύλες του στην Αθήνα.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Το μικρόβιο του φόβου

Όταν τα ξημερώματα της περασμένης Κυριακής ο 24χρονος Ahmed, πακιστανικής καταγωγής, έπεφτε νεκρός στην Ρηγαίνης, με δράστες του φόνου δύο αλλοδαπούς, ένα ανερχόμενο στέλεχος του Συναγερμού θεώρησε σωστό και πρόπεον να συνδέσει το αποτρόπαιο αυτό έγκλημα με το μεταναστευτικό και να υποθέσει πως αυτό είναι αποτέλεσμα της παράνομης μετανάστευσης. Δεν επρόκειτο για κάποιον που έζησε όλη του τη ζωή σε μία μικρή απομονωμένη επαρχία, ερχόμενος σε επαφή μόνο με ομοεθνείς του που να δικαιολογείται η όποια παρανόηση. Πρόκειται για κάποιον που κατά τα άλλα σπούδασε στο πολυπολιτισμικό Λονδίνο και θα όφειλε πρωτίστως να έχει λίγη περισσότερη ενημέρωση αν θέλει να ασκοηθεί με την πολιτική και κυρίως περισσότερη ενσυναίσθηση.

Όμως, το θέμα δεν είναι προσωπικό. Αφορά την ευρύτερη πολιτική που θα ακολουθήσει πλέον ο ΔΗΣΥ και η κυβέρνηση, βαδίζοντας πιστά στη ρητορική των συντηρητικών κομμάτων της Ευρώπης, διασπείροντας το μικρόβιο του φόβου. Το λυπηρό είναι πως δεν θα δυσκολευθεί να διασπείρει το μικρόβιο του φόβου, καθώς οι δομές του κράτους, της πολιτείας αλλά και μέρους της κοινωνίας είναι ιδιαίτερα πρόφορες στο να αποδεχτούν ότι για όλα φταίνε οι άλλοι. Το είδαμε με τις αντιδράσεις των κατοίκων του Ζυγίου για ανέγερση κέντρου φιλοξενίας ανηλίκων στις οποίες συναίνεσε το κράτος, το είδαμε και με τις αντιδράσεις των δημοτών στην Αγλαντζιά.

Το είδαμε και σε άλλη μορφή όμως και το περασμένο καλοκαίρι όταν η –χωρίς πλάτες– 19χρονη Βρετανίδα ανείρεσε την καταγγελία για τον ομαδικό βιασμό της και οι δημοτικές αρχές της Αγίας Νάπας, θεώρησαν ορθό να προειδοποιήσουν την ίδια και όσους εμπλέκονταν στην υπόθεση ότι θα τους κινήσουν αγωγή «γιατί πρέπει κάποιον να πάρουν μηνύματα και να μην ταλαιπωρούν τον καλύτερο προορισμό της Κύπρου με ψευδείς καταγγελίες».

Για τους ίδιους βεβαίως, το brand της Αγίας Νάπας δεν πλάνηκε με το πενταπλό φονικό το καλοκαίρι του 2012 στους δρόμους της πόλης, ούτε βέβαια τέσσερα χρόνια αργότερα, όταν σε ψαροταβέρνα κάποιον δολοφονούσαν εν ψυχρώ τέσσερις ανδρώπους μεταξύ των οποίων και τον γνωστό στις αρχές επιχειρηματία Φάνο Καλοψιδιώτη. Ούτε προχθές όταν στο κέντρο της

πόλης κάποιος γάζωνε με το καλασνίκοφ του τραυματίζοντας τέσσερα πρόσωπα, τολμούσαν να μιλήσουν για φατρίες, για ξεκαθάρισμα λογαριασμών που κάνει τους δημότες και τους τουρίστες να μην τολμούν να κυκλοφορήσουν τη νύχτα στους δρόμους της Αγίας Νάπας.

Το θυμήθηκαν όλοι με το έγκλημα στη Ρηγαίνης. Και δεν θέλουμε να παρεξηγηθούμε. Και σωστή αστυνόμευση θα πρέπει να υπάρξει στην περιοχή και λήψη μέτρων εγκαίρως όπως ώστε να παταχθεί η εγκληματικότητα, σε όποιο μέρος υπάρχει η εγκληματικότητα και όποιοι κι αν ευθύνονται γι’ αυτή όμως. Όπως μέτρα θα πρέπει να ληφθούν στο μεταναστευτικό. Ένα είναι όμως να υπάρξουν σωστές κρατικές δομές για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών και για την ενσωμάτωσή τους, άλλο όλο αυτό που διαδραματίζεται το τελευταίο διάστημα. Που πολιτικό σύστημα και ΜΜΕ φορτώνουν αυθαίρετα σε αλλοδαπούς εγκλήματα, παρανομία, ναρκωτικά ακόμα και τρομοκρατία.

Προφανώς και υπάρχει ζήτημα στη διαχείριση του μεταναστευτικού. Γι’ αυτή την κατάσταση όμως ευθύνεται πρώτα και κύρια η αναληψία του κράτους. Γιατί είναι αυτή η κυβέρνηση που στη συμφωνία Ε.Ε –Τουρκίας για το μεταναστευτικό δεν διασφάλισε να ισχύσει στην Κύπρο, ό,τι ισχύει στα άλλα κράτη μέλη για το ζήτημα της επανεγκατάστασης των προσφύγων. Αυτή η κυβέρνηση εκτόξευσε τον αριθμό αιτήσεων πολιτικού ασύλου μέσω των χρονοβόρων διαδικασιών εξέτασης. Αυτοί θα πρέπει να δώσουν ένα τέρμα στους παράνομους μετανάστες. Όχι με το να διαχέουν τον φόβο και να ενισχύουν τον θυμό, αλλά τιμωρώντας παραδειγματικά όσους τους εργοδοτούν παράνομα και τους εκμεταλλεύονται. Και όλοι αυτοί δεν είναι ξένοι έτσι; Για όλους αυτούς τους λόγους λοιπόν δεν θα έπρεπε να μας προκαλεί εντύπωση και η απόφαση να κλείσουν τα οδοφράγματα. Θα έπρεπε να προκαλεί λύπη και ντροπή για το μη σοβαρό κράτος στο οποίο ζούμε. Γιατί σε ένα σοβαρό κράτος, είτε το ζήτημα είναι ο κορωνοϊός είτε το μεταναστευτικό, δεν θα έκλειναν έτσι εύκολα εισόδους και εξόδους. Γιατί σε ένα σοβαρό κράτος θα επιχειρούνταν σοβαροί έλεγχοι, και δεν θα επέτρεπαν οι ίδιες οι κρατικές δομές να διασπείρεται τόσο εύκολα το μικρόβιο και του φόβου και του ρατσισμού.

economidoum@kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Η σημασία του πλεονάσματος

Σίγουρα το πλεόνασμα δεν είναι κάτι που θα πάρει η κυβέρνηση μαζί της, όταν φτάσει η ώρα που θα αποχωρήσει. Ελπίζω, όμως, ότι θα είναι κάτι που θα αφήσει πίσω της, ως περιθώριο ασφαλείας και ως θωράκιση για την οικονομία μας. Η ανακοίνωση των προκαταρκτικών δημοσιονομικών αποτελεσμάτων για το 2019 από την Στατιστική Υπηρεσία, καταδεικνύει πλεόνασμα που αντιστοιχεί στο 3% σχεδόν του ΑΕΠ της Κύπρου. Πρόκειται για το μεγαλύτερο πλεόνασμα που καταγράφει κράτος-μέλος της Ε.Ε. και αποτελεί, χωρίς αμφιβολία, μια εξεκάθαρη ένδειξη της βελτίωσης της βιωσιμότητας της κυπριακής οικονομίας. Η επίτευξη ενός τόσο ισχυρού δημοσιονομικού πλεονάσματος αποτελεί συνέχεια του ισοσκελισμού δημοσίων εσόδων και δημοσίων δαπανών που εφαρμόζεται από το 2014 και έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την πολιτική των μεγάλων ελλειμμάτων της προηγούμενης περιόδου. Κατά την διάρκεια της πενταετίας 2009-2013, το έλλειμμα υπερέβαινε το ένα δισεκατομμύριο τον χρόνο. Ήταν η χειρότερη επίδοση στην Ε.Ε. μετά την Ελλάδα. Με λίγα λόγια, το κυπριακό κράτος δαπανούσε συστηματικά λεφτά που δεν είχε. Το να είσαι κυβέρνηση και να κάνεις πολιτική με δανεικά είναι εύκολο. Προσωρινά δίνεται ώθηση στην οικονομία, λόγω της διοχέτευσης ρευστότητας στην αγορά. Αποτελεί όμως μέγιστη ανευθυνότητα, επειδή υπονομεύεται η βιωσιμότητα της οικονομίας και ουσιαστικά μετατίθενται τα βάρη στις επόμενες γενεές. Η κατάσταση γίνεται ακόμη χειρότερη όταν, όπως συνέβη στη δική μας περίπτωση, το ελλειμματικό ισοζύγιο δεν είναι μια προσωρινή κατάσταση που προκύπτει λόγω πραγματοποίησης επενδύσεων, αλλά είναι αποτέλεσμα της αλόγιστης παραχώρησης αυξήσεων και επιδομάτων εκ μέρους μιας δήθεν φιλοαϊκής κυβέρνησης. Και η κατάσταση γίνεται δραματική όταν αυτοί που σε δανείζουν αρχίσουν να ανησυχούν ότι δεν θα πάρουν τα λεφτά τους πίσω και κλείνουν, τελικά, τις κάνουλες του δανεισμού. Αυτό ακριβώς πάθαμε στην Κύπρο και μάλιστα ταυτόχρονα με την ανάδειξη των ακόμη πιο σοβαρών προβλημάτων του τραπεζικού μας συστήματος. Το κυπριακό κράτος βρέθηκε εκτός αγορών, με τα κρατικά ταμεία να φτάνουν στα όρια της εξάντλησης. Οι αλλητάλληλοι φόροι και οι επιβαρύνσεις που επιβλήθηκαν εκείνη την περίοδο εξασφάλισαν κάποιο χρόνο, κάνοντας όμως την ύφεση βαθύτερη και την τραπεζική κρίση εφιαλτική.

Με τον πρώτο προϋπολογισμό της κυβέρνησης Αναστασιάδη, το έλλειμμα εξαλειφθηκε πλήρως. Η ταχύτητα της δημοσιονομικής προσαρμογής ήταν σημαντική. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι αυτό δεν έγινε με νέους φόρους αλλά με την συγκράτηση των δημοσίων δαπανών. Ο συνδυασμός των δύο αυτών κινήσεων ενίσχυσε την εμπιστοσύνη, που αποτελεί βασικότατο συστατικό για την ανάπτυξη. Έτσι άρχισε να αντιστρέφεται ο φαύλος κύκλος της ύφεσης. Προέκυψαν μάλιστα και περιθώρια που επέτρεψαν την προώθηση φορολογικών ελαφρύνσεων, όπως ήταν η κατάργηση της λεγόμενης «έκτακτης συνεισφοράς», η κατάργηση του φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας και σειρά άλλων ελαφρύνσεων. Αυτό ώθησε ακόμη περισσότερο την οικονομική δραστηριότητα. Οι μόνες φορολογικές επιβαρύνσεις που έχουν προκύψει μετά το 2013 είναι άσχετες με την δημοσιονομική εξυγίανση και αφορούν είτε την εισαγωγή του ΓεΣΥ, είτε την μακροχρόνια βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Τα τελευταία χρόνια οι δαπάνες του κράτους προφανώς και αυξάνονται, αλλά σε μικρότερο βαθμό από την αύξηση των εσόδων, τα οποία υποστηρίζονται από την ισχυρή ανάπτυξη και την βελτίωση των δεδομένων στην αγορά εργασίας. Έτσι προέκυψαν τα πλεονάσματα, τα οποία πρέπει πολύ προσεκτικά και υπεύθυνα να διαχειριστούμε. Το πλεόνασμα αποτελεί το περιθώριο ασφαλείας το οποίο θα επέτρεπε στην κυβέρνηση να αντιμετωπίσει μια ενδεχόμενη επιβράδυνση, λόγω και της αβεβαιότητας στο διεθνές περιβάλλον. Περαιτέρω αυξήσεις δαπανών πρέπει να γίνονται με προσοχή. Οι μισθοί στο δημόσιο πρέπει να αποκατασταθούν σταδιακά και όχι αμέσως. Νέες φορολογικές ελαφρύνσεις είναι καλοδεχούμενες, αλλά πρέπει να συνάδουν με τον οικονομικό κύκλο και όχι με τον εκλογικό κύκλο. Πρέπει με λίγα λόγια να αποδείξουμε ότι έχουμε επιτέλους μάθει από τα λάθη του παρελθόντος και ότι είμαστε αποφασισμένοι να μην τα επαναλάβουμε.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗ.ΣΥ.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Αλαλούμ στην Βουλή

«Αλαλούμ αλαλούμ, αλαλούμ αλαλούμ, άλλη γλώσσα μιλάμε, μάζεψέ τα να πάμε, πιο καλά στο Χαρτούμι», έγραψε ο στιχουργός Σοφός Θάνος και σκιαγραφεί ίσως με τον καλύτερο τρόπο, τις σχέσεις των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, με τους βουλευτές και τη Βουλή. Όσοι είχαν την τύχη, να επισκεφθούν το Ευρωκοινοβούλιο, τη Βουλή των Ελλήνων και άλλα κοινοβούλια στην Ευρώπη, της Αμερικής και σε άλλες χώρες, εύκολα διαπιστώνουν ότι στο κυπριακό Κοινοβούλιο επικρατούν φαινόμενα ασοδυσίας και όχι κανόνες αγασής συνεργασίας, μεταξύ της Δεύτερης Συνταγματικά και της Τέταρτης, λεγόμενης, εξουσίας. Στις Βρυξέλλες όλα τα έγγραφα και όλα τα πρακτικά των συνεδριάσεων καταχωρούνται στο διαδίκτυο και η μεγάλη έγκνοια των δημοσιογράφων εί-

ναι ο «εντοπισμός» της ειδήσης, μέσα από χιλιάδες σελίδες εγγράφων. Σε όλο τον κόσμο, κατά κανόνα, οι αποκλειστικές ειδήσεις δεν στήριζονται πλέον σε έγγραφα, αλλά στην αξιοπιστία των δημοσιογράφων, οι οποίοι υπογράφουν τις ειδήσεις. Σε όλα τα κοινοβούλια του κόσμου υπάρχουν διαπιστευμένοι δημοσιογράφοι, οι οποίοι «κατοικοεδρεύουν» στα μέγαρα των κοινοβουλίων. Όλοι τυγχάνουν ελέγχου κατά την είσοδο και έξοδο από τα κτήρια. Εργάζονται σε συγκεκριμένα γραφεία για τον Τύπο και υπό την εποπτεία λειτουργών των κοινοβουλίων. Σε αρκετά κοινοβούλια η διακίνηση στους χώρους των κοινοβουλίων δεν γίνεται μόνο με ταυτότητα, αλλά και με τη συνοδεία φρουρών. Ακόμη σε πολλά κοινοβούλια, όπως στην Ιταλία, απαγορεύεται η είσοδος δημοσιογράφων και εργαζομένων, χωρίς κοστούμι και γραβάτα για τους άντρες και με

ευπρεπή ενδυμασία για τις γυναίκες, η οποία και πάλι καθορίζεται.

Στην κυπριακή Βουλή για πρώτη φορά άνοιξαν οι πόρτες των κοινοβουλευτικών επιτροπών για τους δημοσιογράφους και τις κάμερες, επί προεδρίας Βάσου Λυσσαρίδη. Τότε η απόφαση θεωρήθηκε επαναστατική και πρωτοποριακή. Ακολούθησαν στο διάστημα του χρόνου τραγελαφικές καταστάσεις, με βουλευτές, οι οποίοι σε συνεργασία με δημοσιογράφους, εισέρχονταν για μερικά λεπτά σε συνεδρίες, έρχονταν «βόμβες» τις οποίες κατέγραφαν οι κάμερες και ακολουθώντας αποκωδικοποιούν χαμογελάοντας. Επί προεδρίας Δημήτρη Χριστόφια, αποφασίστηκε να εισέρχονται στις συνεδριάσεις μόνο οι δημοσιογράφοι και οι κάμερες να λαμβάνουν πλάνα χωρίς ήχο. Μόνο οι πρόεδροι των Επιτροπών θα είχαν την υποχρέωση να προβαίνουν σε δηλώσεις για το περιεχόμενο των

συνεδριάσεων, χωρίς να εκφράζουν προσωπικές θέσεις. Ο χρόνος πέρασε και η κατάσταση ξέφυγε και πάλι. Βουλευτές όλων των κομμάτων προβαίνουν σε δηλώσεις, πολλές φορές εν τω μέσω των συνεδριάσεων, ελέω, κατά κανόνα, τηλεοπτικών υποχρεώσεων. Οι ελάχιστοι δημοσιογράφοι, οι οποίοι καλύπτουν πλέον τις συνεδριάσεις, αδυνατούν εκ των πραγμάτων να παρακολουθήσουν όλες τις συνεδριάσεις. Μοιραία, η ουσία μετατοπίζεται από τις συνεδριάσεις, στις δηλώσεις οι οποίες πολλές φορές δεν έχουν σχέση με την ουσία των συνεδριάσεων. Ακόμη οι βουλευτές κατάντησαν μόνιμοι θαμώνες των πρωινών και μεσημερινών εκπομπών και κατάντησαν κατά τη δημοσιογραφική αργκό «μειντανοί». Αποτέλεσμα είναι να καταρρακωθεί το κύρος των βουλευτών, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις.

Ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης

Συλλούρης τόλμωσε και ετοίμασε για πρώτη φορά στην ιστορία του κοινοβουλίου κώδικα αρχών και κανόνων δεοντολογίας και διαφάνειας για τα μέλη της Βουλής. Το κείμενο 155 σελίδων, χωρίς τα παραρτήματα, ετοιμάστηκε από πολύ έμπειρους λειτουργούς του Κοινοβουλίου, σπινριζόμενο σε πανεπιστημιακές μελέτες και σε αντίστοιχους κώδικες από δεκάδες κοινοβούλια του κόσμου, οι οποίοι συνήθως είναι ογκωδέστατα βιβλία χιλιάδων σελίδων. Στόχος των κωδίκων είναι πρώτα η προστασία των ιδίων των βουλευτών και βεβαίως του κοινοβουλευτικού θεσμού. Όσοι είχαν την ευκαιρία και τον χρόνο να διαβάσουν τον κώδικα δεοντολογίας της Βουλής των Αντιπροσώπων και έχουν και κοινοβουλευτική εμπειρία, εύκολα μπορούν να διαπιστώσουν ότι είναι σοφός ο κώδικας. Το γεγονός ότι «αυτόματα» δέχθηκε τόσα πολλά πυρά ο κώδικας, από τον έντυπο Τύ-

πο, ίσως αποτελεί και την καλύτερη απόδειξη, ότι κάτι πολύ σοβαρό και κάτι πολύ σοφό έχει συνταχθεί. Είναι καλό να υπάρχει μια σοβαρή μελέτη και στην Ένωση Συντακτών για τον κώδικα δεοντολογίας. Η σημερινή δημοσιογραφία δεν έχει καμία σχέση με τη δημοσιογραφία πριν από 10 ή 20 ή και 30 χρόνια. Τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, facebook, twitter και instagram, ανέτρεψαν τις αξίες των αποκλειστικών ειδήσεων και τις πρακτικές ακατανόητων και μακρών κειμένων, «σεντονιών» στη δημοσιογραφική αργκό, τα οποία σχεδόν κανένας δεν μπορεί και δεν ανέχεται να διαβάσει. Τα «πάντα ρει» και τα πάντα έρχονται και παρέχονται και σε μια κοινωνία λαβωμένη από τα σκάνδαλα και τις αδικίες, πρέπει να σπάσεις αβγά, για να γίνουν τα αυτονόητα.

kaparispan@yahoo.gr

Η δημοκρατία του όλα επιτρέπονται

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Όσα δικά και να έχουν κάποιοι, καμία δημοκρατία δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς όρια. Στην Ελλάδα έχουν καταργηθεί από καιρό και αυτό είναι πάρα πολύ επικίνδυνο. Για την ίδια τη δημοκρατία. Έχουμε αναπτύξει μια κουλτούρα διαμαρτυρίας, γαλλικής έμπνευσης, που θεωρεί ότι όλα επιτρέπονται. Δεν είναι «αριστερή», δεν είναι «δεξιά», είναι σχεδόν οικουμενική. Στην Κερατέα και στη Χαλκιδική «παντρεύτηκαν» κλασικοί μπακαλάκδες με ιερείς που ευλογούσαν τις μολότοφ. Οι διαμαρτυρίες για το ποδόσφαιρο, οι αντιμνημονιακές κινητοποιήσεις, τα επεισόδια

Η χώρα δεν θα μπορεί να κυβερνηθεί από κανέναν, αλλά πραγματικά από κανέναν, αν δεν κάνουμε κάτι για την αρρώστια του λαϊκισμού.

μετά τη συμφωνία των Πρεσπών, οι μαθητές που πετροβολούσαν (συνοδεία καθηγητών) τα αστυνομικά τμήματα το 2008 είναι όλα κομμάτια μιας μεγάλης εικόνας που θα πρέπει να μας ανησυχεί. Είναι δύσκολο να κάνεις κριτική σε αυτό το φαινόμενο, γιατί πολύ εύκολα βρίσκεισαι αντιμέτωπος με ένα άγριο, βίαιο κύμα μπουλινγκ. Οποιος τολμάει να μιλήσει για όρια είναι εξ'ορισμού φασίστας. Πάντα ήταν έτσι. Στην εποχή μας όμως έχουμε πάει σε άλλο επίπεδο, καθώς η λογική και το μέτρο έχουν εξοριστεί από τον δημόσιο διάλογο. Τα νέα παιδιά της κρίσης έχουν μεγαλώσει θεωρώντας ότι

όλα επιτρέπονται και με –δικαιο-λογημένα– ένστικτα βίαιης αντίδρασης σε όλα. Πράγμα λογικό σε μια κοινωνία με τεράστια ανεργία στη νεολαία. Αν όμως κάποιος δει τη χώρα από μια ψυχραιμη απόσταση, θα πρέπει να ανησυχεί. Οι εκθροί μας καταλαβαίνουν ότι δεν υπάρχει στην ουσία ελληνικό κράτος. Είμαστε εύλωτοι σε κάθε «αόρατο χέρι» που θέλει να ανάψει φωτιές, να διχάσει και να μας διαλύσει. Οι απελπισμένοι πρόσφυγες και μετανάστες καταλαβαίνουν ότι αν κάνουν τη δική τους εξέγερση (α) όλα θα επιτρέπονται και (β) θα βρουν χάρτινα τείχη απέναντί τους. Η ελληνική κοινωνία είναι πολύ ταλαιπωρημένη. Έχουμε μπροστά μας πολλά εκρηκτικά θέματα, που θα χύσουν και άλλη βενζίνη σε ένα ήδη πολύ εύφλεκτο μείγμα: τα ποδοσφαιρικά που κινδυνεύουν να μας χωρίσουν σε βόρειους και νότιους, τους πλειστηριασμούς, τα ελληνοτουρκικά και το προσφυγικό–μεταναστευτικό. Είμαστε ένας λαός βαθιά συναισθηματικός που ανάβει πολύ εύκολα. Τώρα δε με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα fake news, εκρήγνυται σε δευτερόλεπτα. Το πρόβλημα δεν λύνεται με ΜΑΤ ή μόνο με την επιβολή του νόμου. Θέλει εθνική συνεννόηση και τεράστια προσπάθεια το να προστατεύσουμε τη δημοκρατία από τον φασισμό της ανεξέλεγκτης βίας και διαμαρτυρίας, ό,τι χρώμα και να έχει. Το υποστηρίζαμε πολλές φορές, και όταν βρέθηκε ο ΣΥΡΙΖΑ στα σκόγια του άπληστου κτήνους του λαϊκισμού που και ο ίδιος τάισε όσο μπορούσε. Η χώρα δεν θα μπορεί να κυβερνηθεί από κανέναν, αλλά πραγματικά από κανέναν, αν δεν κάνουμε κάτι γι' αυτή την αρρώστια.

Προέχουν τα του οίκου μας

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Είναι γοπτευτική η «Σκομπία», η κεντρικότατη περιοχή των Αθηνών που στη διάρκεια της κομμουνιστικής ανταρσίας προστάτεψε ο αρχιστράτηγος των ελληνικών και βρετανικών δυνάμεων Ρόναλντ Μακένζι Σκόμπι. Είναι ασφαλή τα βόρεια προάστια όπου μετοίκησε η ανωτάτη αστική τάξη από το κέντρο της πρωτεύουσας. Ωραιοί παράες, εξωστρεφείς και καλοσπουδαγμένοι σε πανεπιστήμια των ΗΠΑ και της Ευρώπης. Μόνον που αυτή δεν είναι η Ελλάδα. Και η πολιτική που διαμορφώνεται για κρισιμότητα ζητήματα, όπως το μεταναστευτικό, για να είναι

Είναι καιρός να πάψει ο εμφύλιος μεταξύ της δήθεν Δεξιάς και της δήθεν Αριστεράς για το προσφυγικό. Δεν οδηγεί πουθενά. Ματαιώς διακηρύττουμε ότι τα σύνορά μας είναι τα σύνορα της Ε.Ε.

αποτελεσματική, θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν της τις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών και ιδιαίτερα εκείνες των παραμεθόριων περιοχών, που εδώ και πέντε χρόνια κατακλύζονται από τα κύματα μεταναστών. Με αυτά και με αυτά, οδηγηθήκαμε, στη Λέσβο και στη Χίο, στις πιο εκρηκτικές συγκρούσεις πολιτών και ανδρών των δυνάμεων ασφαλείας που έχουν συμβεί ποτέ από τα χρόνια του οκτρού ανταρτοπολέμου. Μόνον που οι εμπλεκόμενοι με τους άνδρες ασφαλείας δεν είναι ένοπλοι ανατροπείς. Πριν από ένα οκτάμηνο είχαν υπερψηφίσει τη Ν.Δ. για να απαλλαγούν από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ. Δεν είναι καν αναρχικοί, αλλά εξαγγελματίες, αγρότες, άτομα κάθε ηλικίας και πολιτικών πεποιθήσεων. Οι συγκρούσεις των Εξαρχείων μοι-

άζουν με αμυδρές ανατακλάσεις των ακροτήτων που έλαβαν χώρα στα δύο παραμεθόρια νησιά. Οι δυνάμεις ασφαλείας είναι εντεταλμένες για την τήρηση της τάξεως. Ενεργούν βάσει εγχειριδίων εκπαιδύσεως για την αντιμετώπιση κακοποιών ή ανατρεπτικών στοιχείων. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις η δράση τους είναι συνέπεια αψυχολόγητων πολιτικών επιλογών. Αλλά καθώς οι εικόνες διαχέονται σε εκατομμύρια στο Διαδίκτυο, επέρχεται αποξένωση της κοινωνίας από τους άνδρες των Σωμάτων Ασφαλείας και ως εκ τούτου στρέβλωση επικίνδυνη. Όμως αρκεί το αυτομαστίγωμα. Διότι τεράστιες οι ευθύνες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και ειδικότερα της Γερμανίας, που όταν η καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ απιθύνη πρόσκληση σε ένα εκατομμύριο πρόσφυγες από τη Συρία δημιούργησε κύμα ανεξέλεγκτο μεταναστών. Πλημμελέστατη ήταν η διαχείριση της κυβερνήσεως του Αλέξη Τσίπρα το 2015. Επαίνους έδρεψε η Ελλάς για τη φιλοξενία και τη θερμή υποδοχή προσφύγων –και όχι μόνον– την εποχή εκείνη από την Ε.Ε. και τα ευρωπαϊκά μέσα ενημερώσεως, διότι εξυμνούσαν την πολιτική τους. Εως ότου κατήντησε η χώρα η χαβούζα της ανθρώπινης δυστυχίας. Εκδηλώνουμε το πρόβλημα ο σημερινός πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, αλλά, ως ομολόγησε και ο ίδιος, δεν είχε εκτιμήσει το μέγεθός του. Είναι καιρός ωστόσο να πάψει ο εμφύλιος μεταξύ της δήθεν Δεξιάς και της δήθεν Αριστεράς. Δεν οδηγεί πουθενά. Ματαιώς διακηρύττουμε ότι τα σύνορά μας είναι τα σύνορα της Ενώσεως. Η ασφάλεια της χώρας συναρτάται από τις επιλογές της Τουρκίας του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, τόσο στο μεταναστευτικό όσο και σε όλα τα άλλα θέματα τα οποία την την εθνική μας κυριαρχία. Γοπητευτική η λήσχη της ενωμένης και αλληλέγγυας ούτως ειπείν Ευρώπης, αλλά και αυτή έχει εισέλθει σε φάση παρακμής και αρρυθμίας. Ως εκ τούτου ας επικεντρωθούμε στα του οίκου μας, μήπως και समाζήσουμε τα ασυμμάζετα.

Είναι βαρύ το τίμημα της έντασης στην καθημερινή πολιτική αντιπαράθεση που δεν συμβάλλει στην ψυχραιμη αντιμετώπιση των προβλημάτων της χώρας. Πολλαπλασιάζεται μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, όπου οι οπαδοί κομμάτων και άλλων ομάδων συμφερόντων παρασύρονται ολοένα πιο βαθιά στον βούρκο της χλεύης, του σαρκασμού, του μίσους. Οι περισσότεροι πολίτες δεν συμμετέχουν στις καθημερινές αψιμαχίες των στρατευμένων οπαδών, αλλά οι προβολές επηρεάζουν όλο τον δημόσιο διάλογο. Περνάνε σε ρεπορτάζ και γνώμες, σε δηλώσεις πολιτικών και ανακοινώσεις κομμάτων. Όσο και αν γνωρίζουμε ότι αυτή η συμπεριφορά μάς βλάπτει, μας κυριεύει ένα πάθος που απαιτεί την κατατρόπωση του αντιπάλου με κάθε κόστος. Όπως ο σκορπιός του Αισώπου που πνίγεται επειδή δεν μπορεί να αντισταθεί στην ανάγκη να δηλητηριάσει τον βάτραχο ο οποίος διασχίζει το ποτάμι με αυτόν στην πλάτη του. Εδώ, με τα πολλά χρόνια ακραίας αντιπαράθεσης, περισ-

σέουν οι σκορπιοί, λιγοστεύουν οι κουβαλντές.

Μπορεί να αλλάξει αυτή η κατάσταση; Όπως έχει φανεί τόσες φορές στην Ιστορία μας, με λίγες εξαιρέσεις, οι Έλληνες συνεχώς βρίσκουμε λόγους να δικαστούμε. Ο ναρκισσισμός μας τρέφει (και τρέφεται) από την αίσθηση ότι είμαστε αδικημένοι – από τους πιο κοντινούς μας έως την κοινωνία και τη ζωή γενικώς. Ζούμε σε μια κοινωνία όπου και άλλοι θεωρούν εαυτούς αδικημένους και διεκδικούν όσα περισσότερα μπορούν χωρίς την αυτογνωσία να καταλάβουν όταν η δική τους συμπεριφορά αδικεί τον διπλανό. Ετσι, επιβεβαιώνεται η καχυποψία του καθενός. Προφανώς γενικόλογα, αλλά η ευκολία με την οποία όποιος βρίσκεται σε θέση να ταλαιπωρήσει τους συμπολίτες του για να προωθήσει δικά του συμφέροντα δεν διαστάζει να το κάνει, δείχνει πόσο διαδεδομένη είναι αυτή η νοοτροπία. Σε τέτοιες δυναμικές βασίζεται η πολιτική αντιπαράθεση σήμερα – στην οργή και στη δίψα για εκδίκηση. Οι οπαδοί του ΣΥΡΙΖΑ κατηγορούν τη Νέα Δημοκρατία για ψευδείς υποσχέσεις (για λαϊκισμό, με

άλλα λόγια), για ακροδεξιές πρακτικές και, την ίδια ώρα, νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις. Εκφράζουν πίκρα ότι αδικώς έχασαν την εξουσία, ζητούν εκδίκηση. Αυτό ανατακτά την οργή που οπαδοί της Νέας Δημοκρατίας εξέφραζαν εναντίον της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ επειδή η κυβέρνηση Σαμαρά αναγκάστηκε να κηρύξει πρόωρες εκλογές όταν ο ΣΥΡΙΖΑ και άλλα κόμματα δεν στήριζαν την πρότασή της για Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αποδείχθηκε ότι οι οπαδοί της Ν.Δ. είχαν κάθε λόγο να καταγγείλουν τις υποσχέσεις του ΣΥΡΙΖΑ ως κάλπικες, την επιλεκτική αφέλεια της πολιτικής του και τον κυνικό τρόπο με τον οποίο κυβέρνησε σε συνεργασία με κόμμα της εθνικιστικής Δεξιάς. Κοινό σημείο είναι ότι και οι δύο καταγγέλλουν την άδικη συμπεριφορά της άλλης πλευράς. Οχι μόνο επειδή η ηγεσία, τα στελέχη και τα μέλη το πιστεύουν, αλλά και επειδή αυτά έχουν απήχηση στους οπαδούς.

Ο κύκλος της οργής τρέφεται συνεχώς. Όταν οι οπαδοί –πολιτικής παράταξης, ποδοσφαιρικής ομάδας, κ.ά.– έχουν προγραμματιστεί να θεωρούν το παιχνίδι στημένο, δεν εν-

διαφέρονται για την αλήθεια, δεν έχουν εμπιστοσύνη σε κανέναν πέρα απ' αυτόν που περιμένουν να ικανοποιήσει την ανάγκη τους για προστασία και προνόμια. Η συνθήκη αυτή δεν είναι μόνιμη: όπως είδαμε στην κατάρρευση του ΠΑΣΟΚ, κρατάει όσο ο «προστάτης» είναι ισχυρός. Αυτός είναι άλλος ένας λόγος που τα κόμματα τηρούν σκληρή στάση: η διάθεση συναίνεσης με αντίπαλο ισοδυναμεί με ομολογία αδυναμίας, με παραδοχή ότι ούτε το κόμμα διαθέτει μονοπώλιο σε σοφία, καλосύνη και δύναμη, ούτε ότι τα άλλα εκπροσωπούν τη φουλότπη και το απόλυτο κακό. Το ζήτημα είναι υπαρξιακό: ή το κόμμα είναι αλάνθαστο ή κινδυνεύει να χάσει τους οπαδούς του. Είναι αποκαρδιωτικό ότι κόμματα που εκφράζουν διαφορετική νοοτροπία εξαφανίζονται. Όμως, υπάρχουν άνθρωποι στην πολιτική και στην κοινωνία που θα μπορούσαν να συμπεριφερθούν στους ψηφοφόρους σαν να είναι ενήλικες. Η ανάδειξη αυτών θα βοηθούσε να αλλάξουν κάποια στιγμή οι όροι μιας πολιτικής αντιπαράθεσης που σήμερα εθίζει την κοινωνία στο δηλητήριο.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Το πρόβλημα ένα, πολυώνυμο

Προβλέψιμη μια τραγωδία που όλοι απευχόμαστε και όλοι την προετοιμάζουμε.

ή εβδομάδες (όσο ορίσουν τα «μέσα») το λέμε «φορολογικό». Στη συνέχεια το μετονομάζουμε σε «ασφαλιστικό». Μετά σε «μεταναστευτικό». Υστερα, σε πρόβλημα «εθνικής άμυνας». Και τα χρόνια κυλάνε, με μια καινούργια τραγωδία να περιμένει σε κάποια απρόβλεπτη στιγμή, που όλοι την απευχόμαστε και όλοι την προετοιμάζουμε με την αδράνεια ή την ανημιπρία μας. Κάθε Έλληνας πολίτης με στοιχειώδη νομοσύνη, προσπαθεί να μειώσει με τεχνάσματα ή να αποφυγεί εντελώς την καταβολή φόρου. Φράσεις όπως: «με απόδειξη, εκατό, χωρίς απόδειξη, σαράντα» συνοδεύουν τις περισσότερες δοσοληψίες. Οι δυνάστες μας, στο καθεστώς της κοιματοκρατίας, προσπαθούν να «πατάξουν» τη φοροδιαφυγή, με αυξημένους ελέγχους, αστυνομικές μεθοδεύσεις. Ταιριάζει κι εδώ ο βιβλικός χαρακτηρισμός: «μιαρόι και τυφλοί». Δεν καταλαβαίνουν, επειδή δεν θέλουν να καταλάβουν, ότι η φοροδιαφυγή είναι λογικά τεράγωνα αυτοάμυνα. Θα πλήρωναν οι πολίτες ολοπρόθυμα τους φόρους τους, αν ήταν φανερό και ψηλαφητό ότι οι φόροι ξαναγυρίζουν στον πολίτη να υπηρεσίες μέσω των θεσμών – λειτουργιών του κράτους. Οτι χρηματοδοτούν οι φόροι την ηλεκτροδότησή μας, την ύδρευση, τις συγκοι-

νωνίες, την καθαριότητα των οικισμών, σχολεία για τα οποία να καμαρώνουμε, πανεπιστήμια να τα 'χουμε καύχημα.

Σήμερα οι πολίτες ξέρουμε ότι οι φόροι είναι ωμή ληστεία που υπηρετεί, προκλητικά και κυδαία, το πελειακό κράτος των κομμάτων: Αναρίθμητους αυθαίρετους διορισμούς στο Δημόσιο (εξαγορασμένη ψηφοθηρία), διαπλοκή της εξουσίας με έναν δαιδαλώδη υπόκοσμο εργοληπτών και προμηθευτών του Δημοσίου. Όλα τα κοινωνικά λειτουργήματα έχουν παραδοθεί στην αδηφάγία της ιδιωτικής κερδοσκοπίας: το ηλεκτρικό, το πετρέλαιο, οι δρόμοι, τα λιμάνια, τα αεροδρόμια, τα τρένα, το ταχυδρομείο, η πληροφορόρηση – όλα τα χρειώδη του βίου ο πολίτης πρέπει να τα αγοράσει, οπότε οι φόροι που απαιτεί το κράτος είναι μόνο «κεφαλικοί», χαράτσι για να του επιτρέψει η εξουσία να υπάρχει.

Πολυώνυμο το πρόβλημα, αλλά ένα και μοναδικό. Για κάποιες άλλες μέρες ή εβδομάδες το λέμε «ασφαλιστικό»: Ένα τεράστιο ποσοστό του πληθυσμού πληρώνεται από το κρατικό ταμείο, δάνην υπάλληλοι ή δήθεν συνταξιούχοι, επειδή εφάπαξ πούλησαν την ψήφο τους σε κάποιον αετονύχη πολιτευτή. Το «κράτος» δεν ενδιαφέρεται να ελέγξει ούτε καν τις κατάφωρες αδικίες – για εργασία δεκαπέντε χρόνων (ή και λιγότερων) συνταξιοδοτούνται μυριάδες επί τριάντα, σαράντα, σαράντα πέντε χρόνια. Δίχως στοιχειώδη, έστω, δικαιοκρισία: Αξίωματικός, για δεκαετίες στο χαράκωμα και στις προφυλακές ή πανεπιστημιακοί που

εκλέχθηκαν καθηγητές στην τέταρτη ή πέμπτη δεκαετία του βίου τους, έχουν πολλοστημόριο της σύνταξης κλητήρα της Βουλής ή υπαλλήλου της άλλοτε «Ολυμπιακής», της ΔΕΗ, του ΟΤΕ, του ΟΣΕ ή κρατικών Τραπεζών. Ένα το πρόβλημα, αλλά πολυώνυμο – για κάποια περίοδο το λέμε «εθνική άμυνα». Μας έτυχε γείτονας λαός, σήμερα κάπου ογδόντα εκατομμύρια, που θέλησε και πέτυχε κάποτε να μας απωθήσει στο περιθώριο της Ιστορίας για τέσσερις ολόκληρους αιώνες. Και το ελάχιστο κρατίδιο που ξαναχτίσαμε το πριν νίξει αδιάκοπα και το απειλεί αναιδέστατα. Εξάλειψε τον Ελληνισμό από την πανάραχη μικρασιατική του κοιτίδα, τον ξερίζωσε από τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη, την Ίμβρο, την Τένεδο, τη Βόρεια Κύπρο, απέσπασε θρασυτάτα συγκυριαρχία στο πέλαγος, στον αέρα, στις βραχονησίδες του Αιγαίου.

Απέναντι σε απειροελάχιστο ενδεχόμενο ανάλογης απειλής, οι πολίτες Ελβετοί ανανεώνουν τη στρατιωτική τους εξάσκηση κάθε χρόνο, από τα δεκαοχτώ ως τα πενήντα τους, συντηρώντας στο σπίτι τους τον οπλισμό που τους παρέχεται – είναι η πιο ετοιμοπόλεμη κοινωνία της Ευρώπης, και γι' αυτό απόλεμν. Στη σημερινή Ελλάδα, με καθημερινές και θρασυτατες τις απειλές της Τουρκίας, η στρατιωτική θητεία έχει εξευτελιστεί σε κωμικές διάρκειας (κι όμως απεχθέστατο) μπελά – είμαστε ίσως η πιο τυφλά εθελόδουλη κοινωνία της Ευρώπης.

Το πρόβλημα πολύπτυχο, αλλά ένα: Η κοιματοκρατία.

Μετά-Χριστόν Κασσάνδρες

Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Από το 2017 έχει ασκηθεί έντονη κριτική για τις ελλείψεις του Προγράμματος Πολιτογράφησης. Μάλιστα, συχνά τα πυρά προέρχονταν από επισφαλείς οικονομολόγους, γνώστες της κυπριακής πραγματικότητας, όπως είναι ο νομπελίστας κ. Χ. Πισσαρίδης, ο οποίος είχε αρχικά στηρίζει την οικονομική πολιτική του προέδρου Αναστασιάδη. Οι κριτικές εστίαζαν κυρίως στο γεγονός ότι το πρόγραμμα είναι εμπονικά στραμμένο στον τομέα των κατασκευών, ότι υπάρχουν υπόνοιες για διαφθορά που ξεκινά και καταλήγει στο Πρόεδρο, ότι δημιουργεί στρεβλώσεις στην προσφορά ακινήτων, διογκώνει τα ενοίκια, ενώ δεν προσφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη στην οικονομία. Συμπερασματικά, αναφέρθηκε άπειρες φορές στον δημόσιο διάλογο η αδήριτη ανάγκη να στραφούν οι επενδύσεις των πολιτογραφησών σε πιο παραγωγικούς τομείς, ώστε επιτέλους να μετασχηματίσει τη βαλτωμένη αναπτυξιακή προοπτική της χώρας.

Τότε, ήταν δύσκολο να γίνει αντιληπτή μια μετριοπαθής ανάγνωση του μέτρου. Χλευάστηκε η όποια κριτική, όχι μόνο από τα μέλη της ίδιας της κυβέρνησης, αλλά ακόμα κι από απλούς πολίτες, φίλους που εργάζονταν/εργάζονται στον κλάδο των ακινήτων και κατασκευών, εργαζόμενους που είδαν τα εισοδήματά τους να διπλασιάζονται και φυσικά, από τους διάφορους επαγγελματίες περιφερών κλάδων. Εξάλλου, είναι τοις πάσι γνωστό, ότι δεν υπάρχει περίπτωση να πείσεις κάποιον για οτιδήποτε, όταν ο μισθός του, που υπαγορεύει ακριβώς το ανάποδο.

Σήμερα, που ξεκίνησε ήδη η αντίστροφη μέτρηση και τα άδεια πολυτελή ακίνητα πληθαίνουν, περιμένοντας μάταια τον επόμενο επενδυτή-φίλο του προέδρου, βλέπω τον πρώην υπουργό Οικονομικών να παραδίδει μαθήματα οικονομικής πολιτικής, συμβουλευόντάς μας να βελτιώσουμε την αποτελεσματικότητα του μέτρου της πολιτογράφησης, ώστε να αφήνει, λέει, μακροπρόθεσμα οφέλη (βλέπε άρθρο του κ. Χ. Γεωργιάδη στην εφ. 'Καθημερινή' 23/2/20). Καλωσορίζω τη φιλότιμη προσπάθεια του κ. Γεωργιάδη να κάνει το «come back» ως μετριοπαθής και φιλελεύθερος πολιτικός, μα είναι τέτοιος ο όγκος των αστοχιών στο παλμαρέ του, που θα 'ναι θαύμα αν ο λαϊκισμός που επιστρατεύει μπορεί να τις κάνει πέρα. Μήπως να τον διορίζαμε ξανά άραγε ΥΠΟΙΚ να διορθώσει τα όσα προβλήματα ο ίδιος δημιούργησε;

Υπενθυμίζω ότι ο άνθρωπος που παριστάνει σήμερα τον σοφό Νέστορα, ανέλαβε να διορθώσει το μέτρο πολιτογράφησης, με επιπρόσθετα κίνητρα για προσεγείς κατοικίες και έδωσε εκ νέου συντελεστές δόμησης σε μεγάλους developers, αντί στον μέσο πολίτη που καίγεται για άμεση στέγαση. Είναι ο ίδιος που επέλεξε να καταργήσει τον φόρο ακίνητης περιουσίας, αφήνοντας κλειδωμένα και έρημα δεκάδες διαμε-

ρίσματα και εκατοντάδες ίσως καταστήματα σε εμπορικούς δρόμους, με αποτέλεσμα να εκτοξευθούν τα ενοίκια στα υπόλοιπα. Είναι ο υπουργός, που δεν διέγινωσε καμία ευθύνη στους συνεργάτες του, όταν το δικό του υπουργείο ενέκρινε παράτυπα τις γνωστές πολιτογραφήσεις του Μαλαισιανού καταπιούμενου και των Σαουδαράβων επενδυτών. Τέλος, θέλω να υπενθυμίσω ότι ο κ. Γεωργιάδης ανήκει στους επινοητές του μεγαλοεμφυέστατου σχεδίου εξαγοράς του Συνεργατισμού, που έγραψε ιστορία στο ευρωπαϊκό τραπεζικό στερέωμα. Με λεφτά του Συνεργατισμού, δάνεισε τη Logicom, για να αγοράσει τη Δήμητρα, που ήταν θυγατρική του Συνεργατισμού, η οποία ήταν μεγαλομέτοχος στην Ελληνική Τράπεζα και που στη συνέχεια αγόρασε τον Συνεργατισμό σχεδόν free. Τι δεν καταλάβατε;

Και πριν προλάβει να ολοκληρωθεί το άρθρο αυτό, δόθηκε στη δημοσιότητα η Δέσμη Εκθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Κοινωνικοοικονομικές Προκλήσεις των Κρατών-μελών, η οποία μάλλον διαβάζει τελευταία τον κ. Γεωργιάδη. «Η οικονομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από μεγάλες οικονομικές ανισορροπίες, οι οποίες, αν δεν αντιμετωπιστούν, ενδέχεται να παρεμποδίσουν τις μεσοπρόθεσμες οικονομικές της προοπτικές... Σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχει επίσης ανάγκη να ενισχυθούν οι μεταρρυθμίσεις σε βασικούς τομείς για την προσέλκυση επενδύσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα, τη διαφοροποίηση της οικονομίας και την πρόωθηση μακροπρόθεσμων συσκευτικών και περιβαλλοντικά βιώσιμων ανάπτυξης».

Βεβαίως, το πιο κρίσιμο ερώτημα πλανάται ακόμα αναπάντητο: Γιατί ο φίλτατος πρώην υπουργός Οικονομικών, που προβάλλει σήμερα εαυτών ως επιτυχημένο πολιτικό, δεν διέγινωσε εγκαίρως την λανθασμένη κατεύθυνση του Προγράμματος Πολιτογράφησης, προτού επιφέρει τόσες στρεβλώσεις; Δύο πιθανές απαντήσεις χωράνε στο ερώτημα αυτό. Ή δεν είχε το βάθος της γνώσης να εντοπίσει το πρόβλημα, ή ήταν τόσο ισχυρά τα διαπλεκόμενα συμφέροντα (κι η πίεση από τον επί προσωπικού επωφελούμενο Αναστασιάδη), που δεν τόλμωσε καν να θίξει το ζήτημα. Κι επειδή ουδόλως αμφισβητώ τις γνώσεις του περί οικονομίας, θα τολμήσω να πω ότι ως πολιτικός συνδυάζει δύο κοινά—εις Κύπρον—χαρακτηριστικά. Το απύθευμο θράσος, με την έλλειψη πολιτικής ευθιξίας. Αντί να παριστάνει σήμερα τη «μετά-Χριστόν» Κασσάνδρα, όφειλε τότε να λάβει τα δέοντα διορθωτικά μέτρα, ή να παραιτηθεί από τη θέση ευθύνης που κατείχε και να βγει δημόσια να καταγγείλει τη σύγκρουση συμφερόντων, που άφησε για άλλη μια φορά εκτεθειμένη την οικονομία της χώρας.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Οι πράσινες προσπάθειες του Δήμου Στροβόλου

Του **ΑΝΤΡΕΑ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ**

Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά ο Δήμος Στροβόλου βραβεύεται ως Πράσινη Πόλη από το Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, γεγονός που μας συγκινεί και μας κάνει ιδιαίτερα περήφανους διότι αναγνωρίζεται και έμπρακτα το έργο που προσπαθεί να φέρει σε πέρας ο Δήμος. Τη Δευτέρα, 24 Φεβρουαρίου, λάβαμε ξανά την Πράσινη Σημαία σε ειδική τελετή στο Προεδρικό Μέγαρο. Είμαστε ευτυχείς που θα συνεχίσει να κυματίζει έξω από το Δημαρχείο, όμως επ' ουδενί λόγο δεν επαναπαυόμαστε.

Λειτουργούμε με γνώμονα τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, έχοντας πάντοτε στο πλευρό μας την επιστημονική κοινότητα αλλά και την εκάστοτε Επιτροπή Περιβάλλοντος. Εντείναμε τις πράσινες προσπάθειές μας, με την υποστήριξη της τέως Επιτρόπου Ιωάννας Παναγιώτου, και τώρα συνεχίζουμε τη γόνιμη αυτή συνεργασία με τη διάδοχη της, Κλέλια Βασιλείου, ελπίζοντας ότι θα μπορέσουμε ως Τοπική Αυτοδιοίκηση να βάλουμε κι εμείς το λιθαράκι μας για ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής.

Διότι πλέον δεν μπορούμε να ζούμε με την ψευδαισθηση ότι δεν επηρεαζόμαστε από τις συνέπειες της περι-

βαλλοντικής καταστροφής του πλανήτη μας. Οι διαδλώσεις των μαθητών και οι συνεχείς κραυγές απόγνωσης για το κλίμα δεν πρέπει να πέφτουν εις ώτα μη ακουόντων πια. Ολόκληρη η ανθρωπότητα βαδίζει σε μια επικίνδυνη ατραπιά, έναν δρόμο που πολύ φοβάμαι ότι θα είναι χωρίς επιστροφή. Γι' αυτό ό,τι κι αν κάνουμε, όσο μικρό ή ασήμαντο κι αν φαίνεται, αν έχει ως στόχο την απάμβλυνση του προβλήματος, τότε σίγουρα είναι ζωτικής σημασίας.

Συνεπώς, μας τιμά που βρισκόμαστε στο Δίκτυο Πράσινων Πόλεων και Κοινοτήτων του Κυπριακού Κέντρου Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης καθώς μόνο συλλογικά μπορούμε να αντιμετωπίσουμε αυτήν την πρωτοφανή κατάσταση. Ευελπιστούμε ότι στο μέλλον δεν θα χρειάζεται να επιβραβεύουμε και εγώ προσωπικά θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας για επίτευξη της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης στον Στροβόλο.

Ο κ. Αντρέας Παπαχαράλμπους είναι Δήμαρχος Στροβόλου

«Εγώ το λέω συνεχώς, ό,τι γίνει πρέπει να γίνει εντός του διεθνούς δικαίου. Τα ψηφίσματα 550 και 789 μιλάνε για νόμιμους κατοίκους εννώντας αυτούς που είχαν τίτλους ιδιοκτησίας το 1974», δήλωσε ο Τ/κ ηγέτης για το θέμα της Αμμόχωστου. Διαβάζοντας εμφανειακά την πιο πάνω δήλωση δεν προκαλεί καμία αίσθηση. Τέτοιου περιεχομένου δηλώσεις γίνονται καθημερινά από Ε/κ πολιτικούς. Ιδίως μετά τη διοργάνωση της συζήτησης στοργυλής τραπέζης, στην περικλειστη πόλη, με τη συμμετοχή του Τούρκου αντιπροέδρου Φουάτ Οκτάι και του Τούρκου Υπουργού Δικαιοσύνης Αμπντούλκαμίτ Γκιουλ, η ξεκασιμένη βουβή πόλη είναι το πρώτο θέμα στην επικαιρότητα. Αυτό που προκαλεί έκπληξη, ευχάριστη για ορισμένους δυσάρεστη για άλλους, είναι το γεγονός ότι οι δηλώσεις αυτές έγιναν από τον Μουσταφά Ακιντζί, τον κατοχικό ηγέτη, τον εγκάθετο της Άγκυρας. Είναι όντως εκπληκτικό. Το φερέφωνο της Τουρκίας επικαλείται τα μεγάλα μας «όπλα» για την περικλειστη πόλη, τα ψηφίσματα 550 και 789.

«Δεν πετάμε στα σύννεφα από τις συγκεκριμένες δηλώσεις αλλά πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί καθώς οι αναφορές γίνονται στο περιθώριο προεκλογικής εκστρατείας», ήταν η αντίδραση του προέδρου της ΕΔΕΚ. Παρόμοιες δηλώσεις έγιναν και από τα άλλα κόμματα του λεγόμενου πατριωτικού μετώπου. Δεν ξεγελούν τους πολιτικούς μας φωσθήρες οι πρόσκαιρες «μεταλλάξεις» του εγκάθετου. Στο κάτω-κάτω εγκάθετος είναι. Μετά τις εκλογές θα γυρίσει πίσω στις θέσεις που του υπαγορεύει ο νεοσουλτάνος. Δυστυχώς, κρίνοντας εξ ε ίδων τα αλλότρια, θεωρούμε την ορθή αντίδραση του Μουσταφά Ακιντζί, πυροτέχνημα και προεκλογική μετάλλαξη.

Εοικεμένα αγνοούμε το ότι από την πρώτη στιγμή που εξελέγη τηρεί την ίδια στάση. «Οι Τουρκοκύπριοι θα διατηρήσουν τον έλεγχο των θεσμών τους. Θα είμαστε κύριοι στο σπίτι μας», είχε δηλώσει στις 26 Απριλίου του 2015, αμέσως μετά την εκλογή του. «Ο κύριος πρόεδρος δεν αντιλαμβάνεται καλά τι λέει», του απάντησε την επομένη ο Ταγίπ Ερντογάν κατηγορώντας τον ότι βιάστηκε να διακηρύξει

Για την ταμπακέρα, ουδέν!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Πρόσφυγες προχωράνε προς τα ελληνικά σύνορα, μέσω της Αδριανούπολης της Τουρκίας, προσπαθώντας να περάσουν στην Κεντρική Ευρώπη.

στασιάδη, «επιδίωκε να αντιμετωπίσει τις σοβαρές προκλήσεις στην ευρύτερη γεωγραφική μας περιοχή. Η παρουσία αυτού του πανίσχυρου αεροπλανοφόρου, συνεισφέρει στο στόχο επίτευξης μιας μόνιμης παρουσίας του γαλλικού ναυτικού στην Α. Μεσόγειο και αποδεικνύει την αποφασιστικότητα της Γαλλίας να λειτουργήσει ως σταθεροποιητικός παράγοντας στην περιοχή». Αμετροεπής δήλωση. Με προφανή στόχευση. Το ίδιο «πανίσχυρο αεροπλανοφόρο», επεσκέφθη ξανά το λιμάνι της Λεμεσού πριν τέσσερα χρόνια. Όταν το τουρκικό πολεμικό ναυτικό μπλόκαρε το ερευνητικό πλοίο της ΕΝΙ, το αεροπλανοφόρο ταξίδευε στη Σινική Θάλασσα...

4) Συχνά η συζήτηση γίνεται με όρους που παραπέμπουν σε γέροντες και οσίους. Αντί ενός επιχειρήματος, η απάντηση πάει στη σφαίρα της «εικασίας». Γιατί το les; Ποιος κινεί τα νήματα; Γιατί το les τώρα; Έτσι επικρατεί η αποσυντονιστική η δημόσια συζήτηση, καθ' ό,τι έτσι διαλύεται η βάση για να οικοδομηθεί κάτι προς διερεύνηση. Το ρόλο της διάλυσης της δημόσιας συζήτησης, έπαιζε για μεγάλο διάστημα ο Ν. Κουτσού και οι «Νέοι Ορίζοντες». Σήμερα έχουμε πιο επιδέξιους συνεκιστές του έργου του, καθ' ό,τι διαθέτουν επικοινωνιακή ομάδα. Αυτός είναι ο λόγος που, συχνά, δεν αναπτύσσεται μια δημόσια σφαίρα στην οποία να επιχειρήματα να έχουν τον πρώτο λόγο.

5) Στην πολιτική διεκδίκηση αναπτύσσονται, κατά κανόνα, δύο τρόποι: ο «κεντρική», που διασυνδέεται με την ηγεσία, τις διαπραγματεύσεις κ.λπ και η «χαμηλή» που δεν ρυθμίζει το σκηνικό, αλλά το υποβοηθά. Για παράδειγμα, υπάρχει ο δρόμος για την επικοινωνία με τους Τ/κ, που μπορεί να βελτιώσει πράγματα στο

επίπεδο της «χαμηλής» πολιτικής. Αντί να την οριοθετήσουμε, ώστε να αποδίδει συγκεκριμένο όφελος, και, βεβαίως, να την αξιοποιήσουμε, έχουμε την ικανότητα να την αχρηστεύουμε με ψευδή επιχειρήματα ότι ήθελαν η μετάβαση στην κατεχόμενη Κύπρο συνιστά αναγνώριση της «ΤΔΒΚ». Μετά από εκατομμύρια διελύσεων, όλοι γνωρίζουν ότι δεν αναγνωρίστηκε τίποτε. Το ψευδές του επιχειρήματος δεν σημαίνει τίποτε. Με την ίδια ευκολία επαναλαμβάνεται.

6) Στην ημερήσια ατζέντα πρωταγωνιστούν οι προσχηματικές συζητήσεις. Η παράταξη της ακινησίας, αλλάζει τη βάση της συζήτησης γιατί γνωρίζει ότι δεν έχει ούτε ένα επιχείρημα το οποίο να στέκει στο δημόσιο διάλογο υπέρ της συντήρησης της παρούσας κατάστασης πραγμάτων. Ούτε ένα. Η παράταξη της ακινησίας αγνοεί στοιχειώδες υλικό για τις πολιτικές της Τουρκίας επί Κεμαλιστών και επί Ερντογάν. Χρησιμοποιεί επίθετα και χαρακτηρισμούς. Όλα αφορούν μιαν αγωνιώδη προσπάθεια της να συσκοτίσει, έτσι για να μην μιλήσει για την «ταμπακέρα», να μην πει τι πραγματικά θέλει. Άλλωστε, γνωρίζει ότι κανένας δημοσιογράφος δεν θα τολμήσει να θέσει το ερώτημα... Οι προϋποθέσεις μιας άλλης εξέλιξης οικοδομούνται. Από την ωριμότητα της ηγεσίας. Από την αξιοποίηση της ανάπτυξης της λύσης μέσα στην Ε.Ε. Από ρυθμίσεις μέσα στο ίδιο το κείμενο της συνθήκης, όπως η δημιουργία μηχανισμού εφαρμογής/επιτήρησης από ΟΗΕ-Ε.Ε. Από πρόνοιες μέσα στο κείμενο να προβλέπουν κυρώσεις σε όποιο μέρος δεν τηρήσει τις συμφωνίες. Μηχανισμοί υπάρχουν. Αυτός ο πλανήτης, αυτούς διαθέτει.

www.larkoslarkou.org.cy

Ο «κατοχικός» ηγέτης γράφει ιστορία

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

την χειραφέτησή του έναντι της Άγκυρας. Σίγουρα είναι δύσκολο για ορισμένους να κατανοήσουν ότι ένας κατοχικός ηγέτης διεξάγει ουσιαστικό αντικατοχικό αγώνα σε αντίθεση με αυτούς στη δική μας πλευρά των κούφρων συνθημάτων, των προτάξεων και των μακροχρονίων. Δεν είναι η πρώτη φορά που μας εγχαϊνάει «ο καλός Κύπριος που δεν μπορεί να πάρει αποφάσεις», όπως τον χαρακτήρισαμε. Πολλά τα δείγματα γραφής.

«Αν η Ε/κ πλευρά είναι έτοιμη να αποδεχτεί το πλαίσιο Γκουτιέρες με την μορφή που μας έχει υποβληθεί στις 30 Ιουνίου χωρίς αλλοιώσεις τότε να το ανακοινώσουμε ως στρατηγική συμφωνία πακέτο», μας διέηνε σε διάγγελμα του στις 30 Απριλίου του 2018. Προσπάθησε να διασφαλίσει το πλαίσιο των Η.Ε., να διασφαλίσει την «πρόικα» μας, όπως χαρακτήρισε πολλές φορές το πλαίσιο του γ.γ. ο Αβέρωφ Νεοφύτου. Και ενώ αυτός προσπαθούσε, σε μια απέλπιδα προσπάθεια, να κλειδώσει το μεγάλο μας κεκτημένο είμαι προσπαθούσαμε να το «ξεκλειδώσουμε» με ασυνάρτητες δηλώσεις, ασάφειες, αμφισβητήσεις και άλλα λόγια να αγαπίσουμε.

«Εάν ο κ. Ακιντζί αποδέχεται το πλαίσιο Γκουτιέρες όπως αυτό διαμορφώθηκε οριστικά στις 4 Ιουλίου 2017, αυτό αποτελεί θετική εξέλιξη. Αυτό που πρέπει να διευκρινίσει ο κ. Ακιντζί, αλλά πρωτίστως η Τουρκία, είναι εάν υποθετούν τις πρόνοιες του πλαισίου», δήλωσε ο ΠτΔ. Στην ερώτηση, πρόσκληση—πρόκληση του Τ/κ ηγέτη, απαντήσαμε με ερώτηση. Μας είπε ότι το αποδέχεται και το υπογράφει και αντί η απάντησή μας να ήταν, «πού και πότε», ή «βεβαίως», όπως δήλωσε σε ανάρτησή του ο τέως διευθυντής του Γραφείου του Προέδρου Μιχάλης Σοφοκλέους, εμείς του είπαμε για άλλο πλαίσιο, αυτό της 4ης Ιουλίου, για διευκρινήσεις, για πρακτικά που ακόμα δεν βρήκαμε, και άλλα ακαταλαβίστικα.

«Την 4η Ιουλίου 2017, στο Κραν Μοντάνα, ξεκαθάρισαν οι παράμετροι του Πλαισίου Γκουτιέρες, το οποίο από τότε χαιρετίσαμε...Εάν πράγματι συμφωνεί με τις θέσεις του γ.γ. όπως αυτές αποτυπώθηκαν στο πλαίσιο του της 4ης Ιουλίου 2017, τότε ανοίγει ο δρόμος για επανένταξη των συνομιλιών για το κυπριακό», απάντησε με μια «copy paste» δήλωση ο πρό-

εδρος του Κυβερνήτος κόμματος. Με το «εάν πράγματι», εμμέσως πλιν σαφώς, να αμφισβητεί τις προθέσεις του Τ/κ ηγέτη.

Χωρίς το εμμέσως αλλά σαφέςτατη η δήλωση της προέδρου της Αλληλεγγύης στις 3 Μαΐου του 2018. «Νέα κόπια βρίσκει ο κατοχικός ηγέτης. Καμιά αμφιβολία δεν υπάρχει ότι μας εμπαίζει με εντολές της Άγκυρας».

Η αμφισβήτηση του Τ/κ ηγέτη συνεχίστηκε χωρίς τέλος με στόχο την αποδόμησή του. «Το μόνο που μέσα από τις αξιώσεις του επιδικτικό είναι την ομπρά και τον πλήρη έλεγχο της Κύπρου από την Τουρκία», αναφέρεται σε ανακοίνωση της προεδρίας στις 19/4/2019. Ο εγκάθετος αγωνίζεται για ανεξάρτηση από την Τουρκία και εμείς βλέπουμε αλλότρια κίνητρα. Δυστυχώς, σκοπίμως, συνεχίζουμε να αγνοούμε την κραυγή αγωνίας του για το μέλλον αυτού του τόπου. «Πρέπει να βιαστούμε. Μετά από όλα αυτά τα χρόνια έχουμε φτάσει σε σταυροδρόμι, σε μια καθοριστική στιγμή. Φρικτό το σενάριο προσάρτησης των κατεχομένων. Επιθυμούμε αδερφικές ισότητες σχέσεις με την Τουρκία και όχι μια σχέση όπου ο Τ/κ θα είναι το παιδί για σφαλίχαρες», δήλωσε στη βρετανική εφημερίδα «The Guardian», ο Τουρκοκύπριος ηγέτης. Μια δήλωση η οποία προκάλεσε την έντονη αντίδραση της Άγκυρας η οποία, δια στόματος Τσαβούσογλου, τον χαρακτήρισε ανέντιμο πολιτικό.

Δυστυχώς, σε αυτό το επίπεδο εθνικού ξεπερμού έχουμε φτάσει. Η ειλικρινής αγωνία του Μουσταφά Ακιντζί αντιμετωπίζεται ως υστεροβουλία, κόπια, συνωμοσία, εμπαιγμός και συμπαγνία με τον κατακτητή. Το ενδεχόμενο προσάρτησης είναι φρικτό για τον εγκάθετο αλλά η δεύτερη καλύτερη λύση για πολλούς στην Ε/κ πλευρά. Ο κατοχικός ηγέτης (κατ' εμάς), ο ανέντιμος πολιτικός (κατά τον τούρκο ΥΠΕΞ), παραδίδει μαθήματα για τον αγώνα για απαλλαγή από τα τετελεσμένα της εισβολής και επανένωση, αντιστέκεται στην κατοχή γράφοντας ιστορία, την ώρα που κάποιοι πολιτικάντηδες στις ελεύθερες περιοχές παραχαράσσουν την ιστορία και διαγράφουν πατρίδες.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Πεδίο ρωσοτουρκικής αντιπαράθεσης το Ιντλίμπ

Η Άγκυρα προσπαθεί να παρακάμψει την αδιαλλαξία της Μόσχας για να απομακρύνει την αεροπορική υπεροχή της στη Συρία

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στο τελευταίο προπύργιο της συριακής αντιπολίτευσης, στο Ιντλίμπ, Ρωσία και Τουρκία, οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτύξει στενή συνεργασία σε πολλά πεδία, έρχονται στα πρόθυρα ανοικτής αντιπαράθεσης. Η Τουρκία κατεβάζει από τα ράφια παλαιά σχέδια εισβολής σε εδάφη γειτονικών χωρών, όπως αυτό του Αττίλα και του πιο πρόσφατου που εφαρμόστηκε στην περίπτωση του Αφρίν και προέβλεπε την ένωση θυλάκων και την ανάδυση μιας ενιαίας περιοχής ελεγχόμενης από την Τουρκία. Η Ρωσία αντιδρά στα τουρκικά σχέδια που δρομολογούνται με τη σύμπραξη των τζικαντιστών και υποστηρίζει τη Δαμασκό στην προσπάθεια ελέγχου του Ιντλίμπ.

Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, η ρωσοτουρκική αντιπαράθεση στο Ιντλίμπ κορυφώθηκε πρώτα με την προώθηση των τουρκικών δυνάμεων στο εσωτερικό της πολιορκημένης πόλης, την απόπειρα επίθεσης των τουρκικών και συμμαχικών δυνάμεων στον ρωσικό στρατό και στη συνέχεια με την αεροπορική επιδρομή στις τουρκικές δυνάμεις στο Ιντλίμπ, η οποία άφησε πίσω της δεκάδες νεκρούς και τραυματίες Τούρκους στρατιώτες. Η επίθεση ήρθε σε μια στιγμή που η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν σκλήρυνε τη στάση της. «Η Τουρκία καλείται να ενώσει τα σημεία όπου σήμερα βρίσκονται τα τουρκικά παρατηρητήρια (στο Ιντλίμπ) και να προχωρήσει στη δημιουργία μιας περιοχής-ζώνης ασφαλείας για τους πολίτες και τις αντιπολιτευόμενες ομάδες», εισηγείται ο Τζαν Ατζούν, από το τουρκικό φιλοκυβερνητικό κέντρο στρατηγικών μελετών «Seta». Η εισή-

Ο Τούρκος αναλυτής Μπουρχανεττίν Ντουράν αφήνει να εννοηθεί ότι η διπλωματική και στρατιωτική απομόνωση της Τουρκίας στο βόρειο τμήμα της Συρίας ενθαρρύνει τη Μόσχα για πιο «αποφασιστική» στάση στην κρίση του Ιντλίμπ.

γηση του κ. Ατζούν βρίσκει μεγάλη απήχηση στην τουρκική πρωτεύουσα, την ώρα που η τουρκική πλευρά συζητάει εκ νέου με τη ρωσική πλευρά την κρίση στο Ιντλίμπ. Σε αυτές τις συνομιλίες η τουρκική πλευρά ευελπιστεί ότι θα παρακαμφθεί η αδιαλλαξία της Μόσχας για το ζήτημα του Ιντλίμπ και ότι η διπλωματία θα απομακρύνει από το προσκήνιο της κρίσης τον παράγοντα της αεροπορικής υπεροχής της Ρωσίας στον συριακό εναέριο χώρο. Διαφορετικά, η Τουρκία εμφανίζεται έτοιμη να προχωρήσει με τα δικά της σχέδια εισβολής στο Ιντλίμπ.

Απομονωμένη η Τουρκία

Για ποιο λόγο η Ρωσία πιέζει την Τουρκία στο ζήτημα του Ιντλίμπ; Για ποιο λόγο, η Ρωσία, η οποία το τελευταίο διάστημα έχει αναπτύξει πολυδιάστατη συνεργασία με την Τουρκία, παραμένει στο πλευρό της Δαμασκού και δεν εστιάζει στις ανησυχίες της Τουρκίας; Τα συγκεκριμένα ερωτήματα θέτει ο Τούρκος αναλυτής, Μπουρχανεττίν Ντουράν από το «Seta», ο οποίος συνοδεύει τον Τούρκο πρόεδρο σε όλα τα πρόσφατα ταξίδια του στο εξωτερικό.

Σε οριακό σημείο οι ρωσικές σχέσεις εξαιτίας της κρίσης στο Ιντλίμπ. Η Μόσχα παραμένει στο πλευρό της Δαμασκού, τη στιγμή που η Άγκυρα επιμένει στη δημιουργία τριών ζωνών ασφαλείας στο βόρειο τμήμα της Συρίας, μία στο Ιντλίμπ, μία στο Άφριν και στα περίχωρα και μία στον άξονα Ταλ Άμπιαντ-Ρασουλάιν.

Ο κ. Ντουράν, επιχειρώντας να απαντήσει στα παραπάνω ερωτήματα, εστιάζει σε τρία σημεία. Πρώτον, αφήνει να εννοηθεί ότι η διπλωματική και στρατιωτική απομόνωση της Τουρκίας στο βόρειο τμήμα της Συρίας ενθαρρύνει τη Μόσχα για πιο «αποφασιστική» στάση στην κρίση του Ιντλίμπ. Η Ρωσία συμπεραίνει ότι το ΝΑΤΟ δεν πρόκειται να εμπλακεί στρατιωτικά στην κρίση του Ιντλίμπ και γι' αυτόν τον λόγο πιέζει την Τουρκία.

Δεύτερον, πιέζοντας την Τουρ-

κία, η Μόσχα επιχειρεί να επιβάλει τη συμφωνία του 2018 για το Ιντλίμπ, με τους όρους που κατανοεί και αποδέχεται η ίδια. Με άλλα λόγια επιχειρεί να θέσει τέλος στην κυριαρχία διάφορων τζικαντιστικών ομάδων στο Ιντλίμπ, ένα έργο, το οποίο προηγούμενος είχε αναλάβει η Τουρκία. Τέλος, ο κ. Ντουράν δεν αποκλείει το ενδεχόμενο κορύφωσης της έντασης στις σχέσεις Ρωσίας-Τουρκίας, με το σκεπτικό ότι απέναντι στις ρωσικές πιέσεις, η Άγκυρα δεν πρόκειται να παραι-

τηθεί από το νέο σχέδιο εισβολής στο Ιντλίμπ, το οποίο δανείζεται αρκετά στοιχεία από το Σχέδιο «Αττίλας» και τις προηγούμενες στρατιωτικές επιχειρήσεις της Τουρκίας στα συριακά εδάφη.

Θέλει ζώνη ασφαλείας

Για τον κ. Ντουράν και τους ομοϊδεάτες του, ο έλεγχος του Ιντλίμπ από τις τουρκικές και συμμαχικές δυνάμεις αποτελεί μονόδρομο για την Άγκυρα. Και αυτό διότι, σε περίπτωση που δεν ελεγχθεί η πε-

ριοχή από τον πόλεμο της Συρίας θα βγει ως νικητής το καθεστώς που υποστηρίζουν οι Αλεβίδες της Συρίας, γεγονός που θα δυσχεραίνει την επιστροφή 6-7 εκατ. Σουνιτών προσφύγων που έχουν βρει καταφύγιο στην Τουρκία και σε άλλες χώρες, στην πατρίδα τους. Η Τουρκία δεν πρόκειται να παραιτηθεί από το Ιντλίμπ και για έναν άλλο σημαντικό λόγο. Σε περίπτωση που χαθεί το Ιντλίμπ δεν αποκλείεται να ξεκινήσει η συζήτηση για την παρουσία των τουρκικών δυνάμεων στο Αφρίν και στη ζώνη που κατόρθωσε να ελέγξει η Τουρκία στα τέλη του 2019, στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας. Η Τουρκία δεν είναι έτοιμη για μια τέτοιου είδους συζήτηση, διότι στο βόρειο κομμάτι της Συρίας ο «κίνδυνος» της κουρδικής αυτονομίας εξακολουθεί να βρίσκεται στο προσκήνιο. Για τους προαναφερόμενους λόγους, λοιπόν, η Τουρκία είναι υποχρεωμένη, σύμφωνα πάντα με την οπτική της κυβέρνησης Ερντογάν, να προχωρήσει στη δημιουργία τριών ζωνών ασφαλείας στο βόρειο τμήμα της Συρίας, μία στο Ιντλίμπ, μία στο Άφριν και στα περίχωρα και μία στον άξονα Ταλ Άμπιαντ-Ρασουλάιν, που ελέγχθηκε από τις τουρκικές δυνάμεις πριν από λίγο καιρό. Αξίζει να σημειωθεί ότι για να επιτύχει τα παραπάνω η Τουρκία «ποντάρει» στη διπλωματική και παρασκηνιακή στρατιωτική και οικονομική υποστήριξη και βοήθεια των νατοϊκών συμμάχων και των φιλικών χωρών. Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, στην Άγκυρα εξακολουθούσε να ξεχωρίζει στους κύκλους της κυβέρνησης η ιδέα ότι η Δύση, κυρίως οι ΗΠΑ και η Γερμανία, δεν πρόκειται να παρατήσουν την Τουρκία στο έλεος της Ρωσίας.

Δραματικές οι επιπτώσεις της κρίσης στους νέους

Το στερεότυπο του αδιάφορου νέου έχει καταρρεύσει, λέει ο πρόεδρος του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου Πρόδρομος Αλαμπρίτης

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΟ ΛΥΤΡΑ**

Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στην Κύπρο το 2013 επηρέασε αρνητικά τους νέους, κυρίως ως προς τον τομέα της εξεύρεσης εργασίας, επισημαίνει σε συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» ο Πρόεδρος του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου, Πρόδρομος Αλαμπρίτης. Για τον λόγο αυτό, το δικό του όραμα, ως νέος πρόεδρος του ONEK, είναι να εμπνεύσει και να ενισχύσει τους νέους, για να πετύχουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Παράλληλα, διαπιστώνει ότι οι νέοι του σήμερα διαθέτουν ένα εύρος δραστηριοτήτων, σπάζοντας το στερεότυπο που τους ήθελε απαθείς και αδιάφορους.

—Κύριε Αλαμπρίτη, ποιο είναι το όραμά σας για το μέλλον του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου;

—Οραμά μας στον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου είναι να καταφέρουμε να θέσουμε τους νέους στο επίκεντρο, να τους εμπνεύσουμε και να τους ενδυναμώσουμε για να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Θέλουμε να έχουμε θετικό αντίκτυπο στις ζωές όλων των νέων της Κύπρου και αυτό θα το πετύχουμε μέσα από σύγχρονες πολιτικές, καινοτόμα προγράμματα και ποιοτικές υπηρεσίες που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στις επιδιώξεις τους. Προς αυτή την κατεύθυνση υλοποιείται η Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία, μέσω συγκεκριμένων Σχεδίων Δράσης.

—Οι νέοι της Κύπρου είναι δραστήριοι σήμερα; Επιδιώκουν τις προς όφελός τους αλλαγές;

—Οφείλω να ομολογήσω ότι εξεπλάγην ευχάριστα διαπιστώνοντας το εύρος της δραστηριότητας των νέων. Το στερεότυπο του απαθούς και αδιάφορου νέου, στα δικά μου μάτια, έχει καταρρεύσει. Η πλειάδα των θεματικών, η φρέσκια προσέγγιση, ακόμα και ο ίδιος ο αριθμός

των συμμετεχόντων είναι στοιχεία αναζωογονητικά. Το πιο ουσιαστικό

Ο ONEK προσφέρει προγράμματα και υπηρεσίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία από τους νέους, από ευκαιρίες χρηματοδότησης μέχρι συμβουλευτικές υπηρεσίες και προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης.

όμως είναι ότι οι δράσεις τους δεν εστιάζονται μόνο στη νεολαία, αλλά έχουν αντίκτυπο στην ευρύτερη κοινωνία.

—Ποια εργαλεία τους παρέχει ο ONEK και πώς αυτά μπορούν να εμπλουτιστούν ή και να ενισχυθούν, ώστε οι νέοι άνθρωποι να έχουν ενεργό ρόλο στο κέντρα λήψεως αποφάσεων;

—Ο ONEK προσφέρει μια σειρά από προγράμματα και υπηρεσίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία από τους νέους, από ευκαιρίες χρηματοδότησης μέχρι συμβουλευτικές υπηρεσίες και προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης. Τα προγράμματα αυτά σχεδιάστηκαν για να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες όπως καθορίστηκαν μέσα από διάλογο. Στόχος μας είναι να συνεχίσει και να συστηματοποιηθεί αυτή η ανατροφοδότηση μέσω συγκεκριμένων δομών. Η δυνατότητα παρέμβασης γίνεται ουσιαστική όταν οι διάυλοι επικοινωνίας είναι ανοικτοί και τα μηνύματα μεταφέρονται έγκαιρα και ξεκάθαρα στους αρμόδιους φορείς προς υλοποίηση.

—Ποια προβλήματα διαπιστώνετε ότι βαραίνουν σήμερα τη νεο-

Η κατάσταση στην αγορά εργασίας για τους νέους έχει βελτιωθεί, αλλά πολλοί απασχολούνται μερικώς ή φεύγουν στο εξωτερικό.

λαία, δεδομένου ότι έχουμε διανύσει μια περίοδο η οποία είχε ως «φόβητρο» την οικονομική κρίση;

—Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη νεολαία υπήρξαν δραματικές. Με την ανεργία μεταξύ των νέων να προσεγγίζει ποσοστά μέχρι και 40%, φυσιολογικά, τα κορυφαία προβλήματα μεταξύ των νέων τα τελευταία χρόνια ήταν αυτά που απέρρεαν από την οικονομική δυσπραγία και την αβεβαιότητα. Από την άλλη, όμως, η οικονομική κρίση ανέδειξε κοινωνι-

κές παθογένειες και πρακτικές που αποδείχτηκαν αδιέξοδες. Οι νέοι σήμερα είναι σοφότεροι, πιο προσεκτικοί και δείχνουν να ανταλαμβάνονται τη σημασία του σωστού οικονομικού προγραμματισμού. Αυτό, σε συνάρτηση και με τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος, δημιουργούν καλύτερες προοπτικές για το αύριο.

—Ο ONEK συμμετέχει σε ευρωπαϊκές και διεθνείς ομάδες, που στόχο έχουν την ανάπτυξη πολιτικών, προς όφελος της νεο-

λαίας. Ποιοι είναι οι στόχοι σας; —Ένας από τους διαχρονικούς στόχους του ONEK είναι και η ενεργός συμμετοχή στα διάφορα διεθνή σώματα και οργανισμούς, ακριβώς επειδή θεωρούμε τη συμμετοχή αυτή ωφέλιμη για τους νέους και για τον τόπο μας. Τα τελευταία χρόνια, η εμπλοκή μας σε ευρωπαϊκές και διεθνείς ομάδες είχε ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση ή και τη δρομολόγηση πολιτικών σε θέματα όπως την Εργασία με τη Νεολαία, την ανανέωση της Μν Τυπικής και Άτυπης Μάθησης, τη Συμμετοχή των Νέων στη διαμόρφωση πολιτικών που τους αφορούν και το Διαρθρωμένο Διάλογο. Επίσης, μέσω του Προγράμματος Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, δημιουργήθηκαν ευκαιρίες κινητικότητας, εθελοντισμού, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και άλλων δεξιοτήτων. Βασική επιδίωξη μας είναι η πλήρης εφαρμογή αυτών των πολιτικών και η αύξηση του αριθμού των νέων που αξιοποιούν τις ευκαιρίες που απορρέουν από τη συμμετοχή μας σε αυτούς τους διεθνείς οργανισμούς και προγράμματα.

—Από έρευνα του ONEK το 2015 προκύπτει ότι το 52% των νέων προβληματιζόταν ότι δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας στον κλάδο σπουδών τους, ενώ το 20% ότι δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας, γενικότερα. Πέντε χρόνια μετά, έχει αλλάξει η κατάσταση;

—Παρόλο που δεν υπάρχει αντίστοιχη, πρόσφατη έρευνα που να το αποδεικνύει, μπορούμε να πούμε ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί. Αυτό προκύπτει από την τελευταία Εθνική Σύνοδο Νεολαίας που ασχολήθηκε και με την ετοιμότητα των νέων μας για την 4η βιομηχανική επανάσταση, παρεμφερείς έρευνες που αφορούσαν στην ετοιμότητα των νέων να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, τη μείωση του δείκτη ανεργίας ανά-

μεσα στους νέους, αλλά και από την καθημερινή τριβή μας με τους νέους. Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι οι ανησυχίες των νέων έχουν εκλείψει, εφόσον αρκετοί νέοι εξακολουθούν να εργάζονται σε τομείς άσχετους με τον κλάδο σπουδών τους, με μερική απασχόληση ή αναζητούν εργασία στο εξωτερικό.

—Αποθαρρυντικές ήταν και οι απαντήσεις σε σχέση με την καθόληση για την επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων...

—Η διαπίστωση αυτή, πέραν της έρευνας στην οποία αναφέρεστε, είναι εμφανής και στην καθημερινή επαφή που έχουμε με νέους που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του ONEK. Προς αυτή την κατεύθυνση, ενισχύσαμε την Υπηρεσία Καθοδήγησης Καριέρας που έχει ως στόχο αφενός να προσεγγίσει και να ενισχύσει την προσπάθεια των νέων για είσοδο στην αγορά εργασίας και αφετέρου να τους δώσει τα εφόδια να πετύχουν ως επαγγελματίες μετά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Οι στόχοι αυτοί υλοποιούνται μέσω συναντήσεων με Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού, παροχής εξειδικευμένων τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού, διοργάνωσης εργαστηρίων ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων αναζήτησης εργασίας και των λεγόμενων Career Academies. Η προσπάθεια αυτή όμως δεν είναι αρκετή. Το θέμα οφείλουμε να το προσεγγίσουμε ολιστικά, με ενεργό εμπλοκή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη όπως το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Εργασίας, τα Πανεπιστήμια, την εργοδοτική πλευρά, τους μαθητές και τις οργανώσεις νεολαίας, με στόχο να συμφωνήσουμε σε ένα κοινό, διασυνδεδεμένο και δια-υπερσιακό σχέδιο δράσης που θα διασφαλίζει ότι οι νέοι θα έχουν τα εφόδια που θα χρειαστούν στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Με τον κυτταρικό κύκλο πολεμά τον καρκίνο

Ο νομπελίστας Sir Paul Nurse μιλάει στην «Κ» για το πεδίο έρευνάς του και τις υποδομές του Ινστιτούτου Νευρολογίας & Γενετικής

Συνέντευξη στη **ΛΙΖΥ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ**

Ο **κάτοχος** του Βραβείου Νόμπελ Φυσιολογίας – Ιατρικής για το 2001, Sir Paul Nurse, επισκέφθηκε την Κύπρο ως επίτιμος ομιλητής στην 4η Διάλεξη Ακαδημαϊκής Αριστείας της Σχολής Μοριακής Ιατρικής Κύπρου και του Ινστιτούτου Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου και έδωσε διάλεξη με θέμα «Control of the Cell Cycle». Ο νομπελίστας επιστήμονας μίλησε στην «Κ» για το πεδίο έρευνάς του, το Ινστιτούτο ερευνών «Francis Crick», που έχει ιδρύσει στο Λονδίνο. Για το Ινστιτούτο Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου λέει ότι είναι υψηλής ποιότητας με ενθουσιώδεις ανθρώπους, και τονίζει ότι εξυπηρετεί τόσο τη βασική έρευνα, όσο και τις εφαρμογές της μέσω της διάγνωσης. Σημειώνεται ότι η διάλεξη του νομπελίστα Sir Paul Nurse συμπίπτει με την 30ή επέτειο από την ίδρυση του Ινστιτούτου Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου, το οποίο μέσα από τις ιατρικές και ακαδημαϊκές του δραστηριότητες προσφέρει υπηρεσίες στους Κύπριους πολίτες, ενώ παράλληλα, συνεισφέρει έμπρακτα στην επιστημονική κοινότητα και στην εκπαίδευση της νέας γενιάς επιστημόνων.

–Ποιο ήταν το περιεχόμενο της έρευνάς σας, που οδήγησε στο βραβείο Νόμπελ.

–Το έργο που πήρε το βραβείο Νόμπελ είχε να κάνει με αυτό που ονομάζεται κυτταρικός κύκλος. Κάθε ζωντανός οργανισμός, συμπεριλαμβανομένου και του εαυτού εμάς, αποτελείται από κύτταρα. Στην πραγματικότητα όλοι προερχόμαστε από ένα μόνο κύτταρο που είναι το γονιμοποιημένο ωάριο και σχηματίζομαστε από επαναλαμβανόμενες διαιρέσεις αυτού του κυττάρου, για να γίνουμε αυτό που είμαστε σήμερα. Η αναπαραγωγή κυττάρων, δηλαδή η αναπαραγωγή ενός κυττάρου σε δύο (ο κυτταρικός κύκλος), παράγει αυτό που είναι επομένως σημαντικό για κάθε ανάπτυξη και εξέλιξη, αλλά είναι σημαντικό και για ασθένειες όπως ο καρκίνος, όπου ο κυτταρικός κύκλος ξεφεύγει από τον έλεγχο. Έτσι, είναι μια σημαντική βιολογική

«**Είναι** πολύ εντυπωσιακό για μια τόσο μικρή χώρα να αναγνωρίζει ότι πρέπει να γίνεται τόσο βασική όσο και εφαρμοσμένη έρευνα», λέει στην «Κ» ο νομπελίστας Sir Paul Nurse.

διαδικασία. Αυτό που κάναμε στο εργαστήριό μου ήταν να δούμε πώς ελέγχεται αυτή η διαδικασία. Δουλέψαμε με μύκητες, έναν πολύ απλό οργανισμό, αλλά δείξαμε ότι η ίδια διαδικασία ελέγχου συμβαίνει σε κάθε ζωντανό οργανισμό – σε όλα τα ζώα, τα φυτά, και σε μας – και ότι αυτό το σύστημα ελέγχου είναι κοινό σε όλα που βλέπουμε. Αυτό το σύστημα εξελίχτηκε πολύ νωρίς, περισσότερο από ένα εκατομμύριο χρόνια πριν, και παρέμεινε το ίδιο από τότε. Λειτουργεί με ένα ένζυμο που ονομάζεται κυκλινο-εξαρτώμενη κινάση (cyclin-dependent kinase). Αυτό που κάνει είναι ότι αυξάνεται καθώς προχωρά ο κυτταρικός κύκλος, και σε χαμηλά επίπεδα παράγεται από ένα αντίγραφο του DNA σε ένα κύτταρο δύο αντιγραφα, και στο ανώτερο επίπεδο ελέγχει τον διαχωρισμό αυτών των αντιγραφών στα χρωμοσώματα σε δύο κύτταρα. **–Όταν ξεκινήσατε την έρευνά σας, πιστεύατε ότι θα μπορούσε**

Το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου προσφέρει άμεσα αποτελέσματα, αλλά και μακροπρόθεσμα οφέλη στην κοινωνία μέσω της έρευνας που διεξάγει.

να οδηγήσει σε ένα βραβείο Νόμπελ;

–Φυσικά και όχι! Πριν από πολύ καιρό, κατά τη δεκαετία του 1970, όταν ήμουν αρκετά νέος και ήμουν πτυχιούχος φοιτητής, αποφάσισα ότι αφού πάρω το διδακτορικό μου, θα μελετούσα αυτό το πρόβλημα. Ήξερα ότι ήταν μια σημαντική διαδικασία, αλλά δεν ήξερα αν θα βρούμε τη βάση και δεν ήξερα ότι ακόμα κι αν την βρίσκαμε, αν θα μπορούσαμε να περιγράψουμε πώς λειτουργεί. Τα καταφέραμε τελικά,

αλλά όταν ξεκίνησα, σκέφτηκα ότι ακόμα και αν ανακαλύπταμε οτιδήποτε έστω μικρό, αυτό θα ήταν όπως και να 'χει πρόοδος. Εν τέλει όμως ανακαλύψαμε πως όλα λειτουργήσαν και έτσι δέχθηκα το βραβείο Νόμπελ. Όταν άρχισα αυτή τη γραμμή έρευνας δεν ήταν κυρίαρχη τάση. Ο κυτταρικός κύκλος γενικότερα θεωρείτο σημαντικός, αλλά δεν είχε μελετηθεί αρκετά. Στη συνέχεια έγινε πολύ δημοφιλής προς το τέλος της έρευνάς μου, επειδή είδαν ότι σημειώσαμε μεγάλη πρόοδο. Έτσι δεν ήταν η κυρίαρχη τάση αλλά έγινε.

–Πώς πιστεύετε ότι η έρευνά σας είναι επωφέλης για την ανθρωπότητα;

–Τα οφέλη έχουν διαφορετικές μορφές. Το ένα είναι ότι συμβάλλει στην κοινότητα και τον πολιτισμό μας, διότι είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς λειτουργούμε και εμείς και ο κόσμος. Δεύτερον, με την κατανόηση αποκτούμε την ικανότητα να τον χειριστούμε και να

τον ελέγχουμε, και αυτή η ικανότητα σημαίνει ότι μπορούμε ενδεχομένως να τον χρησιμοποιήσουμε για τον έλεγχο ασθενειών όπως είναι ο καρκίνος. Σίγουρα, το τρίτο είναι ότι χωρίς να καταλάβει κάποιος την έρευνά μας δεν μπορεί ποτέ να δημιουργήσει νέες θεραπείες και ως εκ τούτου να καταπολεμήσει τον καρκίνο. Είναι τόσο σημαντικό για την αναπαραγωγή των κυττάρων. Επομένως, ακόμα κι αν η ίδια η έρευνα δεν εισηγείται μορφές θεραπείας, η ανάπτυξη θεραπειών πρέπει να τη λάβει υπόψη της. Η έρευνα είναι επίσης σχετική και με άλλες διαδικασίες, όπως η επιούλωση τραυμάτων και το πώς παραγόμεστε και πώς αναπτυσσόμαστε. Όλα αυτά είναι σημαντικά και η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο δουλεύουν μας επιτρέπει να δούμε τι πάει στραβά και να το διορθώσουμε.

–Μιλήστε μας για το νεότευκτο Ινστιτούτο «Francis Crick», το οποίο έχετε ιδρύσει.

–Πρόκειται για ένα νέο Ινστιτούτο στο κεντρικό Λονδίνο, το οποίο ίδρυσα πριν από τρία χρόνια. Είναι ένα πολύ μεγάλο Ινστιτούτο, απασχολεί περίπου 1.300 ερευνητές κάτω από μια στέγη, και είναι ίσως το μεγαλύτερο στην Ευρώπη ή ακόμα και στον κόσμο. Ονομάζεται «Francis Crick» και πήρε το όνομά του από τον διάσημο Βρετανό επιστήμονα. Το Ινστιτούτο καλύπτει πολλά και διαφορετικά θέματα, δεν έχουμε συγκεκριμένο πρόγραμμα. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι πώς λειτουργεί η ζωή και ερευνώντας πράγματα που σχετίζονται με τη βιοϊατρική, έτσι καλύπτουμε τα πάντα. Σ' αυτό το Ινστιτούτο προσλαμβάνω νέους ερευνητές, που θα ακολουθήσουν τον δικό μου ερευνητικό δρόμο. Τους δίνω ελευθερία και εξοπλισμό, για να στοχεύσουν πέρα από τον ορίζοντα, και όχι πιο πίσω. Οι περισσότεροι ασχολούνται με προβλήματα που εντοπίζονται κυρίως από πιο μεγάλους σε ηλικία ερευνητές και συνήθως αποκαλύπτουν το προφανές. Εγώ θέλω να πάω πιο πέρα, και ο καλύτερος τρόπος να γίνει αυτό είναι να βρω νεαρά άτομα και να τους αφήσω να δημιουργήσουν το μέλλον.

–Αυτή την περίοδο με τι ασχολείστε;

–Όπως είπαμε, η δραστηριότητα ελέγχου της κυκλिनo-εξαρτώμενης κινάσης (cyclin-dependent kinase) αυξάνεται, καθώς προχωράμε στον κυτταρικό κύκλο – και αυτή είναι μια νέα προσέγγιση, δεν είναι η τρέχουσα άποψη στο θέμα. Ενδιαφέρονι για το τι ελέγχει αυτή τη διαδικασία, όπου αυξάνεται, και πώς μια πολύ χαμηλή δραστηριότητα ελέγχου μπορεί επίσης να την κάνει να πραγματοποιήσει κάτι, αλλά κάτι που δεν θα έκανε κατά τη διάρκεια της υψηλής δραστηριότητας. Κανονικά αυτοί οι έλεγχοι θεωρούνται ότι είναι είτε ενεργοποιημένοι ή απενεργοποιημένοι και αυτό που περιγράφουμε είναι ότι είναι πιο μεταβλητό και θέλω να μάθω τους μηχανισμούς στους οποίους βασίζονται όλα αυτά.

–Ποια είναι η εικόνα που αποκομίζατε για το Κυπριακό Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής;

–Το Ινστιτούτο είναι πραγματικά καλό, είχα ακούσει για αυτό φυσικά, αφού λειτουργεί εδώ και 30 χρόνια. Ήταν ίσως το πρώτο βιοϊατρικό Ινστιτούτο στην Κύπρο. Επισκέφθηκα όλους τους χώρους του. Είναι υψηλής ποιότητας, έχει ενθουσιώδεις ανθρώπους, καλό εξοπλισμό και εξυπηρετεί τόσο τη βασική έρευνα, όσο και τις εφαρμογές της μέσω της διάγνωσης. Το Ινστιτούτο προσφέρει άμεσα αποτελέσματα, αλλά και μακροπρόθεσμα οφέλη στην κοινωνία μέσω της έρευνας που διεξάγει. Είναι πολύ εντυπωσιακό για μια τόσο μικρή χώρα να αναγνωρίζει ότι πρέπει να γίνεται τόσο βασική όσο και εφαρμοσμένη έρευνα. Μερικές φορές, κάποιοι θέλουν να κάνουν το ένα ή το άλλο, αλλά πραγματικά τα χρειάζονται όλα, από την αρχή μέχρι το τέλος. Συνήθως κάποιοι θέλουν απλώς να εφαρμόσουν τα πάντα. Υπάρχει μια καλή μεταφορά – είναι σαν να χτίζετε ένα κτήριο ψηλότερο και ψηλότερο με κακά θεμέλια. Πρέπει να επενδύσουμε στα θεμέλια καθώς και στο κτήριο, και στο Ινστιτούτο το καταλαβαίνουν αυτό.

Η Ευρώπη βούιζε για τα κατορθώματα της Κύπρου

Αποφασισμένη η κυβέρνηση να προχωρήσει στην κάθαρση του αθλητικού χώρου – Απορρίπτονται οι επικρίσεις για απραξία

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΒΙΟΛΑΡΗ**

Όπως αποδεικνύεται, οι πρόσφατες αναφορές των ισπανικών ΜΜΕ ήταν κάτι περισσότερο από... κουβέντες του καφενέ. Μπορεί η ηγεσία της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου να επιχείρησε να υποβαθμίσει τα γεγονότα, χαρακτηρίζοντας «κουτσομπολιά» τις σοβαρές αποκαλύψεις των Ισπανών, ωστόσο, το πρόσφατο δελτίο Τύπου της Ευροπολ αποτέλεσε την πλέον αποστομωτική απάντηση, αλλά και μια εξέλιξη που ήρθε να θέσει τα γεγονότα στην πραγματική τους διάσταση.

Η υπηρεσία πληροφοριών σε ζητήματα εγκληματικής φύσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μας ενημέρωσε πως «εκπρόσωποι ποδοσφαιριστών (μάντζερ) διοργανώνουν εικονικές μεταγραφές παικτών μέσω κυπριακού ποδοσφαιρικού συλλόγου με σκοπό να ξεπλύνουν ένα μεγάλο ποσό χρημάτων και να αποφύγουν τους φόρους». Όπως αναφέρει η Ευροπολ «οι μεταγραφές ποδοσφαιριστών έγιναν μόνο στα χαρτιά και με μοναδικό σκοπό την αποφυγή φόρων και τη μεταφορά μεγάλων χρηματικών ποσών (εκτός χώρας)».

Τα μαύρα χρήματα ξεπερνούν τα 10 εκατομμύρια ευρώ και ως επί το πλείστον μετατράπηκαν σε πολυτελείς επαυλεις στην Μαγύρκα, ιδιοκτησίες μάντζερ ποδοσφαιριστών. Η αγορά των συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων πολυτελείας δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί από τα δηλωμένα έσοδα των εν λόγω μάντζερ. Και αυτό ήταν που κίνησε την υποψία των ισπανικών Αρχών. Τα υπόλοιπα είναι πλέον λίγο

πολύ γνωστά. Οι υποψίες οδήγησαν σε μια πρωτοφανή έρευνα αρκετών χρόνων και μέσα από το ξετύλιγμα του κουβαριού προέκυψαν οι πρόσφατες αποκαλύψεις και για το κυπριακό ποδόσφαιρο, καθώς και αρκετές συλλήψεις ανθρώπων του ισπανικού ποδοσφαίρου (παίκτες, προπονητές, μάντζερ, παράγοντες κ.α.)

Ο Γενάρης των αποκαλύψεων

Τα όσα έφερε στο φως της δημοσιότητας ο ισπανικός Τύπος – και επιβεβαιώθηκαν με τον πλέον επίσημο τρόπο από την Ευροπολ – ήταν εις γνώσιν των δικών μας Αρχών. Η Αστυνομία Κύπρου ήταν ενήμερη για τις εικονικές μεταγραφές, τις φολογογικές απάτες και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μέσω Κύπρου. Όπως ήταν ενήμερες και για τις καταγγελίες για χειραγωγημένους από διεθνές εγκληματικό δίκτυο εδώ και ένα χρόνο.

Όπως μας εξήγησε ο εκπρόσωπος Τύπου της Αστυνομίας, Χρίστος Ανδρέου, το 2019 μέσω Ευροπολ ζητήθηκε νομική συνδρομή για εξετάσεις στη χώρα μας και το Γενάρη του 2020, μετά από έρευνες που διενήργησαν οι δικές μας Αρχές, έδωσαν συγκεκριμένες απαντήσεις στους Ισπανούς. Ο κ. Ανδρέου διευκρίνισε πως οι εν λόγω εξετάσεις συνεχίζονται, αφού στην πορεία εξασφαλιστκαν επιπλέον πληροφορίες.

Εύλογες απορίες

Δεν μπορεί να κρύψω την απορία (ή αν προτιμάτε την καχυποψία) που μου δημιουργήθηκε επί συγκεκριμένων ζητημάτων, δυστυχώς

Πέραν των 10 εκατ. ευρώ ο τζίρος του μαύρου χρήματος από τις εικονικές μεταγραφές ποδοσφαιριστών σύμφωνα με στοιχεία της Ευροπολ.

Αποφασισμένη η κυβέρνηση για εξιχνίαση

Στην πολιτική διάσταση του όλου ζητήματος η κυβέρνηση διαμνύει ότι είναι αποφασισμένη και έχει την πολιτική βούληση να προχωρήσει σε κάθαρση του αθλητικού χώρου. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κυριάκος Κούσιος μιλώντας στην «Κ» τόνισε πως η κυβέρνηση έχει προχωρήσει στη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων, όπως αυτές έχουν ανακοινωθεί από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, έχει ψηφιστεί η νομοθεσία για τις παρακολουθήσεις

ενώ συζητά με τα κόμματα για να καταλήξουν για την αθλητική νομοθεσία. Αυτό το οποίο τονίζεται είναι πως χωρίς να υπάρχει μαρτυρία δεν μπορούν να γίνουν πολλά πράγματα. Παρά ταύτα βήματα έγιναν όπως υποστηρίζεται με την προσαγωγή προσώπων ενώπιον της δικαιοσύνης. Την ίδια ώρα η κυβέρνηση απορρίπτει τα περί απροθυμίας των κυπριακών αρχών να συνεργαστούν στο κομμάτι διερεύνησης με τους Ισπανούς.

όχι για πρώτη φορά το τελευταίο διάστημα. Είναι τυχαίο που μια ακόμα σοβαρή υπόθεση που εκτυλίσσεται εδώ και χρόνια κάτω από τη μύτη μας και για την οποία οι δικές μας Αρχές ήταν ενήμερες εδώ και πολύ καιρό, δεν είδε ποτέ το φως της δημοσιότητας;

Ποιος μπορεί να μας αδικήσει που θεωρούμε ύποπτο το γεγονός ότι αποσιωπήθηκαν ή υποβαθμίστηκαν τόσο σοβαρές καταγγελίες, οι οποίες ήρθαν στο προσκήνιο δώδεκα μήνες μετά, χάρη στα ισπανικά ΜΜΕ;

Γιατί δεν έκρινε σκόπιμο η Αστυνομία να μεταφέρει στους πολιτικούς της προϊστάμενους ή ακόμα και στην ίδια την Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου τις πληροφορίες που κατείχε περί ύπαρξης εγκληματικού δικτύου που έστηνε αγώνες σε όλη την Ευρώπη; Το οποίο δίκτυο άπλωσε τα πλοκάμια του και στην Κύπρο (έχοντας μάλιστα συγκεκριμένο ποδοσφαιριστή ως σύνδεσμο στο νησί μας) και - σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που συνέλεξαν οι Ισπανοί- στο παρελθόν χειραγώγησε συγκεκριμένους αγώνες του κυπριακού πρωταθλήματος και κυπέλλου, για την αγωνιστική περίοδο 2016/17.

Και εντελώς τυχαία, όλα τα πιο πάνω πολύ σοβαρά ζητήματα βγήκαν στην επιφάνεια και προωθήθηκαν στους αρμόδιους φορείς περίπου την ίδια περίοδο, στα τέλη Ιανουαρίου. Λίγες μέρες δηλαδή μετά το νέο τσουνάμι εξελίξεων και αποκαλύψεων που χτύπησε την ποδοσφαιρική Κύπρο. Αναφερόμαστε φυσικά στην άφιξη φακέλων, τις

συγκλονιστικές και συγκεκριμένες καταγγελίες ανθρώπων του κυπριακού ποδοσφαίρου, τις βομβιστικές επιθέσεις, τη σύλληψη προέδρου ποδοσφαιρικής ομάδας και διατιπητή πρώτης κατηγορίας και όχι μόνο.

«Κάλλιο αργά παρά ποτέ», θα μπορούσε να πει κάποιος. Και δεν έχει κι άδικο. Από την άλλη όμως, οι πιο πάνω χειρισμοί ήρθαν να ενισχύσουν τις αμφιβολίες μιας σημαντικής μερίδας του κόσμου αναφορικά με τις διαδικασίες που ακολούθησαν οι Αρχές. Είναι οι νενομισμένες διαδικασίες; Ενήργησαν όταν και όπως θα έπρεπε;

Τι άλλο γνωρίζει;

Ταυτόχρονα, δημιουργείται το ερώτημα, εύλογο ερώτημα: Ποιες άλλες πληροφορίες που σχετίζονται με τη διαφθορά στο κυπριακό ποδόσφαιρο είναι στα χέρια της Αστυνομίας και δεν τις γνωρίζουμε εμείς, η Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου ή ακόμα και το Υπουργείο Δικαιοσύνης (Σ.Σ. Θυμίζουμε πως πρόσφατα, τόσο ο Υπουργός Δικαιοσύνης όσο και ηγεσία της ΚΟΠ δήλωσαν άγνοια για την ύπαρξη πληροφοριών και καταγγελιών περί χειραγώγησης αγώνων από διεθνές εγκληματικό δίκτυο!).

Στο μυαλό μου η απάντηση είναι ξεκάθαρη. Ναι, προφανώς και οι Αρχές γνωρίζουν πολύ περισσότερα πράγματα από αυτά που γνωρίζει η κοινή γνώμη ή ακόμα και η ίδια η Πολιτεία. Πράγματα και στοιχεία για τα οποία πιθανόν να ενημερωθούμε από το διεθνές Τύπο σε ένα δυο χρόνια, όπως έγινε και με τις προαναφερθείσες υποθέσεις.

Ελλάς, Γερμανία επενδυτική συμμαχία

Το φόρουμ των... 44 δισ. στο Βερολίνο

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Την **ωρίμανση** γερμανικών επενδύσεων στην Ελλάδα, που δυνητικά μπορεί να ανέλθουν σε αρκετά δισεκατομύρια ευρώ, δρομολογούν η ελληνική και η γερμανική κυβέρνηση, που στις 9 Μαρτίου υποδέχονται στο Βερολίνο, στο πλαίσιο του φόρουμ «Vision and Investment Opportunities», έναν σημαντικό αριθμό μεγάλων ελληνικών και γερμανικών επιχειρηματικών ομίλων.

Το ενδιαφέρον των γερμανικών και των ελληνικών εταιρειών εστιάζεται στις ενεργειακές κυρίως δραστηριότητες αλλά και στην καινοτομία και τις χρηματοδοτήσεις. Είναι χαρακτηριστικό πως οι δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που κινητοποιεί σε ορίζοντα δεκαετίας το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υπουργείου Ενέργειας είναι ύψους 44 δισ. ευρώ.

Ενεργειακοί κολοσσοί όπως η RWE, γνωστοί και από το παρελθόν για το ενδιαφέρον τους για την ελληνική ενεργειακή αγορά και ελληνικοί όμιλοι, όπως η Μυτιληναίος, οι ΓΕΚ Τέρνα και Τέρνα Ενεργειακή, ο ΟΤΕ, η Sunlight αλλά και η ΔΕΗ και τα ΕΛΠΕ, ταξιδεύουν στη γερμανι-

κή πρωτεύουσα σε μια πρωτοβουλία που έχουν αναλάβει η Γερμανίδα καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ και ο Έλληνας πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης. Στο ίδιο φόρουμ προσέρχονται ελληνικές και γερμανικές τράπεζες που αξιολογούν χρηματοδοτήσεις στο πεδίο αυτό, μεταξύ των οποίων και η γερμανική αναπτυξιακή τράπεζα KfW, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η Τράπεζα Πειραιώς, η Eurobank, η Alpha Bank, η Εθνική Τράπεζα αλλά και η Nomura. Άλλες πχπρές επιχειρηματικές συμμετοχές που ξεχωρίζουν στην ατζέντα του φόρουμ είναι αυτές των Airbus, Daimler, Fraport, Lamda Development και PwC.

Τετ α τετ στελεχών

Δεκάδες ραντεβού μεταξύ στελεχών επιχειρήσεων των δύο πλευρών έχουν κλειστεί στο πλαίσιο του German-Hellenic Economic Forum που θα γίνει στο Haus der Deutschen Wirtschaft στο Βερολίνο. Το συνέδριο αυτό αποτελεί απότοκο της συμφωνίας του Έλληνα πρωθυπουργού με τη Γερμανίδα καγκελάρια στα τέλη του περασμένου Αυγούστου, οπότε και είχε επισκεφθεί το Βερολίνο. Τότε οι δύο πλευρές δρομολόγησαν και έκτοτε υποστήριξαν τις διεργα-

Το German-Hellenic Economic Forum, στο οποίο θα δώσουν το «παρών» και οι δύο, προέκυψε από τη συμφωνία του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τη Γερμανίδα καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ στα τέλη του περασμένου Αυγούστου, όταν είχε επισκεφθεί το Βερολίνο.

σίες ώστε να προωθηθούν άμεσες γερμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα

Οι προσδοκίες από το ραντεβού, στις 9 Μαρτίου, κορυφαίων εταιρειών των δύο χωρών στους τομείς της ενέργειας, της καινοτομίας και των χρηματοδοτήσεων.

που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τα όσα είχε αποκαλύψει τότε ο πρωθυπουργός πρόκειται για «ένα φιλόδοξο σχέδιο επενδύσεων, όπου αναμένουμε την ενεργό συμμετοχή των γερμανικών επιχειρήσεων». Η δέσμευση της γερμανικής και της ελληνικής κυβέρνησης στην επιτυχία του εκφράζεται μεταξύ άλλων και από το γεγονός πως οι

δύο ηγέτες θα συμμετέχουν στο φόρουμ όπου και θα κάνουν παρεμβάσεις. Τον ρόλο των επισπευδόντων για την επιτυχία των συναντήσεων ανέλαβαν αφενός ο Γερμανός ομοσπονδιακός υπουργός Οικονομίας και Ενέργειας Πίτερ Αλτμάιερ, και αφετέρου ο Έλληνας υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αδωνις Γεωργιάδης.

Παράλληλα, υποστηρίζεται από επιμελητήρια και φορείς των δύο χωρών όπως το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, τη Federation of German Industries BDI και το Association of German Chambers of Industry and Commerce.

Η ελληνογερμανική αυτή επιχειρηματική προσέγγιση δεν αποτελεί μεμονωμένη ή αποσπασματική ενέργεια, καθώς εκτός από το φόρουμ του Βερολίνου έχουν προγραμματιστεί και άλλες συναντήσεις, όπως η συμμετοχή της Γερμανίας ως τιμώνμενης χώρας στη Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης τον Σεπτέμβριο.

60.000 μόνιμες θέσεις εργασίας

Ενδεικτικό της σπουδαιότητας του εγχειρήματος είναι το γεγονός ότι μόνο από την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την υλοποίηση των δράσεων για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων θα μπορούσαν να δημιουργηθούν περίπου 60.000 μόνιμες θέσεις εργασίας, σύμφωνα με τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς που θα παρουσιαστούν στο Βερολίνο. Το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 εκτιμάται πως συνιστά ένα από τα βασικά εργαλεία για την υποστήριξη των επενδύσεων σε αρκετές κατηγορίες παρεμβάσεων. Ένα τμήμα των δραστηριοτήτων του συνεδρίου, επίσης, διδει έμφαση και στην καινοτομία με τη συμμετοχή startups και επενδυτικών κεφαλαίων που δραστηριοποιούνται στον τομέα.

σιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο ενεργειακό μείγμα στο 35% έως το 2030, από περίπου 18% σήμερα, και την εξοικονόμηση ενέργειας ώστε η τελική κατανάλωση το 2030 να είναι μικρότερη από αυτή του 2017.

Στο επίκεντρο της επενδυτικής δραστηριότητας, που όπως έχει υπολογιστεί από το υπουργείο Ενέργειας μπορεί να φθάσει στα 44 δισ. ευρώ, αναμένεται να βρεθούν τα νέα έργα ΑΠΕ, όχι μόνο αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα, αλλά και άλλες τεχνολογίες όπως η γεωθερμία και τα off shore πάρκα, η ανάπτυξη και η ψηφιοποίηση των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρισμού, οι υποδομές φυσικού αερίου (εγχώρια δίκτυα, διασυνοριακοί αγωγοί, υποδομές αποθήκευσης, τερματικοί σταθμοί), οι δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, ειδικά στα κτίρια και τις μεταφορές, και η διαχείριση αποβλήτων και μέτρα προώθησης της κυκλικής οικονομίας.

Κρας τεστ προσφυγικού για το Μαξίμου

Τι είπε ο πρωθυπουργός σε στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης του Β. Αιγαίου

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Αντιμέτωπη με κρας τεστ διαρκείας στο πεδίο της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση κρίσεων βρίσκεται η κυβέρνηση, η οποία καλείται το επόμενο διάστημα να αντιμετωπίσει τις πολυεπίπεδες παρενέργειες της άφιξης του κορωνοϊού στη χώρα και παράλληλα το προσφυγικό.

Η αποτελεσματικότητα είναι, διαχρονικά, από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του πρωθυπουργού Κυρ. Μητσοτάκη έναντι του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ Αλ. Τσίπρα. Είναι, ως εκ τούτου, κρίσιμο για τον πρωθυπουργό να διατηρήσει το προβάδισμα στο συγκεκριμένο, καθοριστικό για τη διαμόρφωση του πολιτικού κλίματος πεδίο, μετά τα «συννεφία» που προκάλεσαν αρχικά οι εξελίξεις στον χώρο του ποδοσφαίρου και την τελευταία εβδομάδα η ένταση σε Λέσβο και Χίο. Ο πρωθυπουργός είναι αποφασισμένος να λύσει τον γόρδιο δεσμό του προσφυγικού στέλνοντας μήνυμα ότι αναλαμβάνει προσωπικά το όλο εγχείρημα, ενώ δεν εγκαταλείπει τον σχεδιασμό για τη δημιουργία κλειστών κέντρων. Δεν είναι τυχαίο ότι μετά την προχθεσινή σύσκεψη ανακοινώθηκε ότι ο κ. Μητσοτάκης θα επισκεφθεί τα νησιά.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρωθυπουργός, κατά την πολύωρη συνάντηση που είχε την περασμένη Πέμπτη με στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης του Βορείου Αιγαίου, ήταν σαφής: παρότι τον τέθηκε ως εναλλακτική να κλείσει η Μόρια χωρίς να δημιουργηθεί κλειστό κέντρο στη Λέσβο, υπογράμμισε πως η κατασκευή των τελευταίων απο-

τελεί μονόδρομο. Μάλιστα, κατά τη σύσκεψη επισημάνθηκε τι θα μπορούσε να συμβεί εάν υπάρξει κρούσμα κορωνοϊού με τις συνθήκες που επικρατούν στη Μόρια. Παράλληλα, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, ο κ. Μητσοτάκης εμφανίσθηκε ανοιχτός στην περίπτωση που οι αρετοί παρουσιάσουν εναλλακτικές τοποθεσίες για την κατασκευή των κέντρων, αλλά, όπως τους τόνισε, «αυτοπρόσκληση να γίνει άμεσα», αλλιώς θα υποποιηθεί ο αρχικός κυβερνητικός σχεδιασμός.

Επίσης, κατά τη σύσκεψη κατέστη σαφές ότι θα αποχωρήσουν άμεσα από τα νησιά περίπου 4.000 άτομα που είτε έχουν λάβει άσυλο είτε έχουν συμπληρώσει 14μηνιο παραμονής εκεί, ενώ θετικά αντιμετωπίστηκε η απόφαση της κυβέρνησης να ενεργοποιηθεί Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για αυστηρότερους ελέγχους στα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα. Τέλος, ο πρωθυπουργός ανέφερε πως θα υπάρξουν μέτρα στήριξης των τοπικών κοινωνιών, τα οποία θα περιλαμβάνουν οριζόντια οικονομικά μέτρα, καθώς και εξειδικευμένα μέτρα για κάθε νησί με βάση τις ανάγκες. Τα μέτρα επρόκειτο να οριστικοποιηθούν σε σύσκεψη του κ. Μητσοτάκη με το οικονομικό επιτελείο, που ήταν προγραμματισμένη για χθες το πρωί, ενώ ο σχεδιασμός του Μεγάρου Μαξίμου προέβλεπε ο πρωθυπουργός να επισκεφθεί σήμερα τη Σάμο. Σε κάθε περίπτωση, σημείο καμπής για την έξαρση του προσφυγικού θεωρείται ο περασμένος Νοέμβριος. Σύμφωνα με πληροφορίες, η Γερμανίδα καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ

Ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης ανταλλάσσει χειραψία με στελέχη της αυτοδιοίκησης των νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου, κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους την περασμένη Πέμπτη.

ήταν τότε έτοιμη να προωθήσει, μέσω της επερχόμενης Συνόδου Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρόσθετη οικονομική βοήθεια προς τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν. Όμως, οι παράνομες γεωτρήσεις στις οποίες προχώρησε το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα η Αγκυρα εντός της κυπριακής ΑΟΖ έβαλαν φρένο στην πρωτοβουλία του Βερολίνου. Η απόφαση της Ε.Ε. να μην ενισχύσει περαιτέρω οικονομικά την Τουρκία για την αντιμετώπιση του προσφυγικού εντός των συνόρων της, σε συνδυασμό με το βαρύ κλίμα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, που πυροδότησε το μνημόνιο μεταξύ Αγκυρας και Τρίπολης, συνέβαλαν στο να «ανοίξει» ο Ερντογάν τη στροφή για των ροών προς τα νησιά του Αιγαίου.

Πάντως, και στο εσωτερικό της χώρας αναγνωρίζεται ότι σε ορισμένα επίπεδα θα μπορούσαν να είχαν υπάρξει αποτελεσματικότεροι χειρισμοί, ώστε τα κλειστά κέντρα να είχαν προχωρήσει νωρίτερα και να μην οδηγηθούν οι εξελίξεις στην έκρυθμη κατάσταση που επικράτησε την περασμένη εβδομάδα σε Λέσβο και Χίο. Ειδικότερα, παρότι αναγνωρίζεται πως ο διόλογος με τις τοπικές κοινωνίες υπήρξε πολύμηνος και εξαντλητικός και η κυβέρνηση δεν είχε περιθώριο για

περαιτέρω καθυστερήσεις, εκ των πραγμάτων αποδεικνύεται αναποτελεσματικός. Δεν είναι εξάλλου τυχαίο ότι ο πρωθυπουργός υποχρεώθηκε να εμπλακεί πλέον προσωπικά στη διαχείριση του προβλήματος. Ακόμη, εκτιμάται ότι στο πλαίσιο του διαλόγου θα μπορούσαν να είχαν δοθεί σε οικονομικό επίπεδο μεγαλύτερα «αντισταθμιστικά οφέλη» στα νησιά, προκειμένου να γίνει ευκολότερα αποδεκτή η κατασκευή των κλειστών κέντρων.

Επιπλέον, όπως αναφέρεται, η κυβέρνηση δεν πέτυχε να μεταδώσει την εικόνα ότι η αποσυμφόρνηση των νησιών με μεταφορά στην ενδοχώρα θα συντελεστεί, ενώ εκτιμάται πως στην αρνητική προσέγγιση των κατοίκων συνέβαλε καθοριστικά ότι αφέθηκαν να αντιμετωπίζουν προβλήματα με την καθημερινότητά τους σε σχέση με παροχές όπως η πρόσβαση στα νοσοκομεία ή σε τραπεζικές συναλλαγές. Η λαϊκή δυσφορία ήταν έτσι εύκολο να «συναντηθεί» με όσους έχουν συμφέροντα για τη διαίτηση μοντέλων τύπου Μόριας, είτε πρόκειται για ύποπτες ΜΚΟ είτε για κερδοσκοπούς. Τέλος, ερωτήματα εγείρονται για τον τρόπο που λειτουργήσαν τα ΜΑΤ σε Λέσβο και Χίο, κυρίως αναφορικά με τη χρήση χημικών.

Γιατί η κυβέρνηση δεν σκέφτεται πρόωρες εκλογές

«**Πρόωρη** προσφυγή στις κάλπες δεν υπάρχει στα σχέδια του Μαξίμου». Η φράση ανήκει σε στενό συνεργάτη του πρωθυπουργού, ο οποίος επιχειρεί για μία ακόμα φορά να βάλε τέλος στη σχετική φημολογία. Ακόμα πάντως και αν κάποιος δύσπιστος πει πως οι πρόωρες εκλογές – όπως και ο ανασχηματισμός– ποτέ δεν προαναγγέλλονται, υπάρχουν συγκεκριμένα πολιτικά δεδομένα που δεν δείχνουν σε καμία περίπτωση πως βρισκόμαστε πριν από κάποιο εκλογικό αφηνδιασμό.

Το πρώτο και εκ των βασικότερων είναι πως οι εκλογές θέλουν το αντίστοιχο εκλογικό αφήγημα. Κάτι τέτοιο δεν υπάρχει. Όλη η στόχευση και η ρητορική της κυβέρνησης είναι πως η οικονομία κάνει διαρκώς βήματα μπροστά, τα οποία σε επόμενη φάση θα φανούν και σε πιο πολλές κοινωνικές ομάδες. Με το αφήγημα της επιτυχίας στην κανονικότητα σε πρώτο πλάνο και στα επόμενα βήματα που πρέπει να γίνουν για να εδραιωθεί, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ένας εκλογικός αφηνδιασμός.

Δεύτερον, δεν υπάρχει κλίμα εκλογών στους πολίτες. Αυτή τη στιγμή, αν εξαιρεθεί κανείς το μεταναστευτικό που η κυβέρνηση δέχεται κριτική –ενίοτε και σκληρή– για τους χειρισμούς, στα υπόλοιπα ζητήματα το αίτημα που επικρατεί στην κοινωνία είναι «η κυβέρνηση να προχωρήσει στην εφαρμογή του προγράμματός της», κάτι που φαίνεται και σε όλα τα ποιοτικά στοιχεία των δημοσκοπήσεων. Χωρίς λοιπόν κλίμα εκλογών στην κοινωνία, θα ήταν τεράστιο ρίσκο να προχωρούσε η κυβέρνηση σε πρόωρες εκλογές.

Τρίτον, η απλή αναλογική. Πρόκειται για ένα βασικό επιχείρημα όσων μιλούν για πρόωρη

προσφυγή στις κάλπες. Όπως λένε, το «κάψιμο» της απλής αναλογικής θα δώσει στον Κυριάκο Μητσοτάκη μία νέα καθαρή τετραετία, ενώ αντίθετα αν πάει στο τέλος της τετραετίας δεν θα έχει τον αέρα που πνέει ακόμα στα κυβερνητικά πανιά. Το αντεπιχείρημα εδώ είναι πως το κάψιμο ή όχι της απλής αναλογικής δεν αφορά καθόλου το ευρύ κοινό. Και ακόμα χειρότερα δεν το αντιλαμβάνεται το ευρύ κοινό. Συνεπώς, πρόωρες κάλπες με διακύβευμα κάτι τέτοιο θα ήταν κανονική αυτοχειρία.

Τέταρτον, υπάρχει το επιχείρημα πως μία ακόμα νίκη Μητσοτάκη έναντι του Τσίπρα, θα έδινε ένα καθοριστικό χτύπημα στον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ, καθώς θα ήταν η τέταρτη συναπτή ήττα από τον πολιτικό του αντίπαλο. Κάτι τέτοιο είναι η μισή αλήθεια για δύο λόγους: ο πρώτος είναι γιατί αυτή τη στιγμή δεν φαίνεται να υπάρχει άλλο πρόσωπο στο κεντροαριστερό κέρα που μπορεί να παίξει τον ρόλο τον οποίο ενσαρκώνει ο Τσίπρας και ο δεύτερος είναι πως μία νέα τόσο σύντομη ήττα θα έδινε το επιχείρημα στον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ να πει πως δεν πρόλαβε την ανασυγκρότηση του κόμματος του και ουσιαστικά η νέα ήττα αποτελεί ουρά του 2019.

Το πέμπτο και τελευταίο δεδομένο που δεν δείχνει πρόωρες κάλπες είναι πως στην περίπτωση νέας νίκης της Ν.Δ. –που είναι και η πιθανότερη– η κυβέρνηση θα «έκαιγε» τη δεύτερη θητεία πολύ νωρίς. Τα στατιστικά δείχνουν πως από την εποχή Σημίτη μέχρι σήμερα οι πολίτες δίνουν συνήθως δύο θητείες στους πρωθυπουργούς. Ποιος λοιπόν ο λόγος αυτής της πιθανότητας να εξαντληθεί τόσο νωρίς και όχι εν καιρώ;

Καλή ώρα για επενδύσεις στην Ελλάδα

Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να κινήσει την οικονομία σας προς τα εμπρός, τονίζει ο πρόεδρος της Microsoft, Μπραντ Σμιθ

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει βασικό μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και εκσυγχρονισμού του κρατικού μηχανισμού, τονίζει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο πρόεδρος της Microsoft Μπραντ Σμιθ, ο οποίος την περασμένη Πέμπτη συναντήθηκε στην Αθήνα με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, με τον οποίο συμφώνησαν να ξεκινήσει άμεσα συνεργασία του αμερικανικού τεχνολογικού κολοσσού με το υπουργείο Πολιτισμού για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος προβολής της Αρχαίας Ολυμπίας.

Ο κ. Σμιθ, ο οποίος επισκέφθηκε τον αρχαιολογικό χώρο, τονίζει ότι αυτή είναι καλή περίοδος για να επενδύσει η Microsoft, όπως και άλλες εταιρείες, στην Ελλάδα, και επισημαίνει τις δυνατότητες ανάδειξης της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και αναβάθμισης της εκπαίδευσης της χώρας μέσα από καινοτόμες ψηφιακές εφαρμογές.

Συγγραφέας του βιβλίου «Tools and Weapons, The Promise and the Peril of the Digital Age» –το οποίο προλογίζει ο Μπιλ Γκέιτς–, ο πρόεδρος της Microsoft μιλάει για την ανάγκη προστασίας της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων μέσα από αυστηρό νομοθετικό έλεγχο των εταιρειών αλλά και γενικότερα του Διαδικτύου. Υπογραμμίζει τις τεράστιες δυνατότητες που δημιουργεί η τεχνητή νοημοσύνη, επισημαίνοντας παράλληλα την ανάγκη να αντιμετωπιστεί η ανισότητα στην πρόσβαση στο Διαδίκτυο, που επιπράζει δυσανάλογα διαφορετικές περιοχές του πλανήτη, και να δοθεί έμφαση στην επανεκπαίδευση και στην εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού στις νέες τεχνολογίες.

– **Να ξεκινήσουμε με τον κορωνοϊό και τον αντίκτυπό του στον κόσμο, σε ανθρώπινο και επιχειρηματικό επίπεδο. Είστε ένας τεχνολογικός γίγαντας, όχι πάροχος υπηρεσιών υγείας, ωστόσο η γνώμη σας έχει βαρύνουσα σημασία. Πώς μπορεί η τεχνολογία να βοηθήσει;**

– Νομίζω ότι η τεχνολογία μπορεί να βοηθήσει. Όλοι πρέπει να ξεκινήσουμε με τη βασική αναγνώριση που μόλις επισημάνατε. Όλοι οι άνθρωποι επηρεαζόμαστε, και ως εταιρεία πρέπει να το δούμε σε διαφορετικά επίπεδα. Προφανώς, εστιάζουμε στην υγεία και στην ασφάλεια των εργαζομένων μας σε όλο τον κόσμο και τι σημαίνει για τους πελάτες μας. Ετσι ακολουθούμε την εξέλιξη του ιού πολύ προσεκτικά. Έχει κάποιες επιπτώσεις στην επικήρυσή μας, όπως και στις άλλες εταιρείες τεχνολογίας. Αλλάξαμε τις οικονομικές μας οδηγίες μόλις τις τελευταίες 12 ώρες, σημειώνοντας ότι αναθεωρούμε τις προβλέψεις μας που αφορούν την πώληση ηλεκτρονικών υπολογιστών λόγω των επιπτώσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού από την Κίνα.

Όλοι ελπίζουμε ότι ένα εμβόλιο θα αναπτυχθεί γρήγορα. Το τελευταίο που έχουμε είναι ότι οι άνθρωποι είναι αισιόδοξοι ότι θα

“

Χωρίς ισχυρούς νόμους δεν μπορούμε να προστατεύσουμε και να διαφυλάξουμε την πολύτιμη αξία της ιδιωτικότητας.

“

Η τεχνολογία μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διαφύλαξη και στην προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του πλανήτη.

υπάρξει εμβόλιο πριν από το τέλος του τρέχοντος έτους. Αλλά αν μπορεί να γίνει αυτό νωρίτερα, για παράδειγμα τον Σεπτέμβριο, όλοι θα είμαστε σε καλύτερη κατάσταση. Πρέπει να δούμε τι σημαίνει για τις διεθνείς συναντήσεις και τα συναφή. Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα.

– **Να περάσουμε στην επίσκεψή σας στην Ελλάδα. Συναντηθήκατε με τον πρωθυπουργό στο Νταβός και τώρα ξανά στην Αθήνα.**

– Είχαμε την ευκαιρία να συναντήσουμε τον πρωθυπουργό στο Νταβός όπου κάθε χρόνο συναντά 45 έως 50 διαφορετικά άτομα: πρωθυπουργούς, αρχηγούς κρατών, πολιτικούς, διευθύνοντες συμβούλους, δημοσιογράφους. Είναι ενδιαφέρον, και δεν το λέω αυτό γιατί είμαι σήμερα στην Ελλάδα, ότι όταν καθίσαμε να αποτιμήσουμε τις επαφές, να δούμε ποιες μας έκαναν πραγματικά εντύπωση, ο πρωθυπουργός σας ήταν πραγματικά στην κορυφή της λίστας. Ηλθε με μια ξεκάθαρη αίσθηση σκοπού, μια επιθυμία να προχωρήσουμε. Νομίζω ότι είναι πραγματικά μια θετική στιγμή για την Ελλάδα. Είναι συναρπαστικό για όσους παρακολουθούμε αυτό που συμβαίνει εδώ.

Σε μια εταιρεία όπως η Microsoft, ακολουθούμε χώρες σε όλο τον κόσμο. Βλέπουμε αυτή την κυβέρνηση που έχει πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο και εστιάζει στην προοπτική μιας πραγματικής επαφώρας της οικονομίας. Αυτή είναι μια καλή στιγμή για εμάς να επενδύσουμε. Είναι μια καλή στιγμή και για άλλους να επενδύσουν. Και αυτός είναι ένας από τους λόγους που είμαι εδώ, ένα μήνα μετά τη συνάντησή στο Νταβός. Πιστεύουμε ότι η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει μέρος αυτού που κινεί την ελληνική οικο-

«Πιστεύουμε ότι η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να εκσυγχρονίσει τον κρατικό μηχανισμό», τονίζει στην «Κ» ο πρόεδρος της Microsoft, Μπραντ Σμιθ.

νομία προς τα εμπρός. Πιστεύουμε ότι μπορεί να εκσυγχρονίσει τον κρατικό μηχανισμό. Πιστεύουμε ότι δημιουργεί τόσο την ευκαιρία όσο και την ανάγκη να σκεφτούμε την επόμενη γενιά δεξιοτήτων που οι άνθρωποι θα χρειαστούν για να βοηθήσουν στην προώθηση της οικονομίας. Και όπως γνωρίζετε, είμαστε ενθουσιασμένοι για το τι μπορεί να κάνει η τεχνολογία σε όλο τον κόσμο, όχι μόνο για διαφύλαξη, αλλά και για την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του πλανήτη.

– **Η Ελλάδα είναι ταυτισμένη με τον πολιτισμό. Η Microsoft με την τεχνολογία. Πώς μπορούν αυτά να συνδυαστούν;**

– Με τον πρωθυπουργό εξετάσαμε νέους τρόπους για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και αναβάθμισης της εκπαίδευσης μέσα από καινοτόμες ψηφιακές εφαρμογές. Σε αυτό το πλαίσιο, συμφωνήσαμε να ξεκινήσει άμεσα συνεργασία ανάμεσα στη Microsoft και στο υπουργείο Πολιτισμού, για να σχεδιαστεί ένα πρόγραμμα για την Αρχαία Ολυμπία, που θα είναι μέρος της παγκόσμιας πρωτοβουλίας της Microsoft «AI for Cultural Heritage». Θέλουμε να επιδείξουμε ευαισθησία και σεβασμό στο πώς οι Έλληνες πολίτες και η ελληνική κυβέρνηση προστατεύουν και προάγουν την ελληνική κληρονομιά.

Εχουμε επίσης σε εξέλιξη ένα πολύ σημαντικό έργο με το υπουργείο Πολιτισμού στη Γαλλία. Πέρυσι, φέραμε την επανειλημμένη πρακτικότητα σε ένα μουσείο στο Παρίσι. Εργασθήκαμε με τη γαλλική κυβέρνηση για να το δείξουμε στις ΗΠΑ και να προωθήσουμε τον τουρισμό στο Mont-Saint-Michel.

– **Οι λαοί είναι πολύ ευαίσθητοι με τα πολιτιστικά τους μνημεία. Πώς σχεδιάζετε να χειρισθείτε αυτό το θέμα;**

– Αποτελεί βασική αρχή για εμάς να προσφέρουμε να κάνουμε κάτι που πιστεύουμε ότι θα είναι χρήσιμο, αλλά θα αφήσουμε άλλους να πάρουν τις αποφάσεις. Δημιουργήσαμε αυτό το πρόγραμμα πέρυσι με την ονομασία «Τεχνητή νοημοσύνη για πολιτιστική κληρονομιά». Και πραγματικά εστιάζει στη διατήρηση των γλωσσών, των αντικειμένων, των τόπων, του εορτασμού των λαών. Είμαι πολύ ενθουσιασμένος για αυτό που προέκυψε από τη συνεργασία στη Γαλλία, διότι αυτό που κάνει είναι να επιτρέψει στους ανθρώπους που επισκέπτονται το Mont-Saint-Michel ή ένα μουσείο στο Παρίσι να καταλάβουν την εξέλιξη του χώρου στην πορεία του χρόνου. Είναι λίγο σαν μια μηχανή του χρόνου που μπορεί να πηγαίνει τους ανθρώπους πίσω και να τους βοηθάει να δουν με τα μάτια τους πώς ήταν ένα μέρος πριν από πολλούς αιώνες. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί πολύ σημαντικό για την προώθηση του τουρισμού και για κάθε οικονομία που βασίζεται στον τουρισμό.

Για εμάς δεν είναι κάτι που κάνουμε για το κέρδος. Γίνεται στο πλαίσιο του φιλανθρωπικού μας έργου. Η πρώτη αρχή είναι πως αναγνωρίζουμε ότι, για κάθε χώρα και κάθε πολιτισμό, αυτή είναι η δική τους κληρονομιά και δίνεται η ευκαιρία στους πολίτες της χώρας αυτής να αποφασίσουν πώς θέλουν να διατηρήσουν και να προωθήσουν την κληρονομιά τους. Αν μπορούμε να φανούμε χρήσιμοι, αυτό είναι καλό. Αν θέλουν να το κάνουν με διαφορετικό τρόπο, είναι η δική τους κληρονομιά, όχι η δική μας.

Πρόγραμμα υπεράσπισης της δημοκρατίας

– Σε ό,τι αφορά τις καταγγελίες περί ρωσικής παρέμβασης στις εκλογές των ΗΠΑ και άλλων χωρών, έχουν ληφθεί μέτρα;

– Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι άνθρωποι είναι καλύτερα προετοιμασμένοι για το 2020 από ό,τι ήταν το 2016 στις ΗΠΑ. Πρώτον, τώρα γνωρίζουμε καλά τον κίνδυνο. Στην πραγματικότητα, δεν έγινε εμφανές παρά μόνο μετά τις εκλογές του 2016 πόσο ευρεία ήταν η ρωσική δραστηριότητα. Επισημαίνουμε στο βιβλίο μας το πώς αναδείχθηκε αυτό, τον Ιούλιο του 2016. Και ήμασταν πολύ πιθανώς η πρώτη εταιρεία που το πρόβαλε και έσπευσε να αναλάβει δράση για να προσπαθήσει να αντιμετωπίσει αυτό το είδος παρεμβολών. Αλλά μέχρι το 2017, ουδείς, ούτε εμείς, είχε κατανοήσει πλήρως την έκταση της παρέμβασης. Νομίζω ότι τώρα υπάρχουν περισσότερες διασφαλίσεις στο επίπεδο του κρατικού μηχανισμού. Στη Microsoft δημιουργήσαμε ένα πρόγραμμα υπεράσπισης της δημοκρατίας. Εχουμε ένα πρόγραμμα ελέγχου που προστατεύει τους υποψηφίους από την κλοπή των emails τους. Εχουμε προχωρήσει σε νέες πρωτοβουλίες κατά της παραπληροφόρησης και υπέρ της προστασίας των εκλογών.

– **Πώς βλέπετε την αύξηση του λαϊκισμού και το φαινόμενο των fake news;**

– Θα διαχωρίσω τα δύο. Πρέπει να έχουμε ανησυχίες για τις προσπάθειες παραπληροφόρησης και για την πιθανή αύξηση

Η κλιματική αλλαγή

– Ο ρόλος της τεχνολογίας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής;

– Αν κοιτάξουμε την επόμενη δεκαετία και ρωτήσουμε: «Ποια θα είναι τα πιο σημαντικά θέματα αυτής της δεκαετίας;», νομίζω ότι το θέμα που θα γίνεται ολοένα και σημαντικότερο κάθε χρόνο είναι το κλίμα.

– Φυσικά, οι άνθρωποι πρέπει πρώτα να αναγνωρίσουν το πρόβλημα.

– Ναι, πρέπει πρώτα να το αναγνωρίσουν. Αλλά είναι ενδιαφέρον ότι ακόμη και στις ΗΠΑ, όπου υπήρξε περισσότερη άρνηση του προβλήματος, όλο και περισσότεροι σε όλο το πολιτικό φάσμα το αναγνωρίζουν. Αυτό που ανησυχεί κάποιους είναι ότι οι λύσεις θα έχουν δυσανάλογα σοβαρές επιπτώσεις στους ανθρώπους που σήμερα πλήττονται περισσότερο.

ακόμη πιο ανεπτυγμένων προσπαθειών για παραπλάνηση των ανθρώπων, διότι αυτό είναι ουσιαστικά αυτό για το οποίο μιλάμε. Θα χρειαστούμε νέα τεχνικά μέσα για να αυτοπροστατευθούμε και να αντιμετωπίσουμε το φαινόμενο. Αυτές οι μέθοδοι μπορούν να ταυτισθούν με οποιαδήποτε πλευρά του πολιτικού φάσματος. Προφανώς, ζούμε σε μια εποχή όπου υπάρχει εθνικισμός, υπάρ-

Θα χρειαστούμε νέα τεχνικά μέσα για να αντιμετωπίσουμε τα fake news.

χει λαϊκισμός από τα δεξιά, υπάρχει λαϊκισμός από τα αριστερά.

– **Με δεδομένες αυτές τις εθνικιστικές τάσεις, η παγκοσμιοποίηση θα «αντέξει»;**

– Αυτή είναι μια πολύ σημαντική ερώτηση. Αν σκεφτείτε τον κόσμο σήμερα, η γεωπολιτική πραγματικότητα της εποχής μας δείχνει να γεννά ρήγματα μεταξύ των χωρών. Οι πληθυσμοί κλείνονται στον εαυτό τους, και ένας λόγος που το κάνουν είναι ότι οι άνθρωποι ανησυχούν ότι η εξέλιξη τους αφήνει πίσω. Και αυτό συνδέεται πάλι με τις ανησυχίες της εποχής μας που έχουν ρίζες στην τεχνολογία. Ταυτόχρονα, υπάρχουν μερικές πολύ ισχυρές δυνάμεις που φέρνουν κοντά χώρες και λαούς. Η τεχνολογία είναι μία από αυτές.

Η δυνατότητα μαζικής επιτήρησης των ανθρώπων δημιουργεί ανησυχία

– Οι εξελίξεις σε ό,τι αφορά τα προσωπικά δεδομένα και την τεχνητή νοημοσύνη προκαλούν ανησυχία σε πολλούς.

– Η τεχνητή νοημοσύνη προσφέρει κάποιες συναρπαστικές ευκαιρίες σε πολλούς τομείς όπως είναι η ιατρική περίθαλψη, για παράδειγμα, στη θεραπεία του καρκίνου. Επίσης, θα μας βοηθήσει να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή. Αλλά δημιουργεί και νέες προκλήσεις. Και νομίζω ότι είναι σωστό να το αναγνωρίζουμε ευθέως. Ένα από τα πράγματα που κάνουμε, το αναφέρουμε στο βιβλίο μας, είναι η σύγκριση της τεχνητής νοημοσύνης με τη μηχανή του αυτοκινήτου. Πριν από 100 χρόνια, είτε βρισκόμασταν στην Ελλάδα είτε

Είναι θεμελιώδους σημασίας για το μέλλον να φέρουμε ευρυζωνικές συνδέσεις παντού στον πλανήτη.

στις ΗΠΑ είτε οπουδήποτε αλλού, υπήρχαν εκατομμύρια άνθρωποι με δουλειές που βασίζονταν στη φροντίδα των αλόγων, τη διατροφή των αλόγων, τη χρήση αλόγων, την κατασκευή βαγονιών που τραβούσαν τα άλογα. Ηρθε ο κινητήρας και άλλαξε τα πάντα. Χάθηκαν κάποιες θέσεις εργασίας, αλλά δημιουργήθηκαν νέες. Ετσι, ασφαλώς μία από τις προτεραιότητες για εμάς είναι

να επενδύσουμε στην εξειδίκευση.

– **Αυτός ο μετασχηματισμός δεν γίνεται δίκαια. Πώς μπορεί η Microsoft ή άλλοι να συμβάλουν έτσι ώστε όλοι να ωφεληθούν;**

– Πρέπει να αναγνωρίσουμε αυτό ακριβώς που επισημαίνετε. Οτι ζούμε σε έναν κόσμο πολλών ανισοτήτων. Θα έλεγα ότι υπάρχουν δύο ανισότητες που αφορούν πολύ άμεσα τον τομέα της τεχνολογίας. Ο ένας είναι αυτό που θα αποκαλούσα ανισότητα στο Διαδίκτυο. Το γεγονός ότι περίπου μόνο το 55% των ανθρώπων αυτού του πλανήτη έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Αν το δείτε, δε, σε επίπεδο ευρυζωνικών ταχυτήτων, οι περισσότεροι δεν έχουν. Είναι θεμελιώδους σημασίας

για το μέλλον να φέρουμε ευρυζωνικές συνδέσεις παντού στον πλανήτη. Θα δούμε στη διάρκεια αυτής της δεκαετίας τον πλανήτη να περιβάλλεται από δορυφόρους χαμηλής τροχιάς. Και αν μπορούσαμε να συνδυάσουμε νέες ασύρματες τεχνολογίες στο έδαφος με αυτή τη νέα γενιά δορυφόρων, θα έχουμε την ευκαιρία να δημιουργήσουμε μια πραγματική διασύνδεση του πλανήτη. Πρέπει να το κάνουμε αυτό.

– **Η ιδιωτικότητα είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα για όλους μας. Κάποιοι χαρακτηρίζουν ανήθικη την τεχνητή νοημοσύνη.**

– Η ιδιωτική ζωή είναι μια αξία και μια αρετή που πρέπει να εργα-

ζουμε και να την προστατεύσουμε. Διαφορετικές γενιές ή χώρες το σκέφτονται διαφορετικά. Αλλά σίγουρα, υπάρχουν περισσότερες προκλήσεις για την ιδιωτικότητα στον κόσμο σήμερα από πιθανότητα σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο της ανθρωπίνης ιστορίας. Και, ξέρετε, όταν εξετάζουμε τη δυνατότητα μιας κυβερνήσεως, για παράδειγμα, να παρακολουθεί ενδεχομένως όχι μόνο αυτά που γράφουμε, αλλά και αυτά που διαβάζουμε και αυτά που παρακολουθούμε, προφανώς αυτό είναι ένα σοβαρό θέμα για το οποίο πρέπει κανείς να ανησυχεί. Και όταν βλέπουμε πλέον τη δυνατότητα αναγνώρισης προσώπου (facial recognition) που μπορεί να εφαρμοστεί σε πόλεις σε όλο τον κόσμο, έχουμε μια

μαζική επιτήρηση που δημιουργεί ανησυχία. Η διακρίση του θέματος απαιτεί ισχυρούς νόμους, διότι δεν πιστεύω ότι υπάρχει κάποιος τρόπος να προστατευθεί η ιδιωτικότητα χωρίς ισχυρούς νόμους.

– **Θα συνεργασθούν οι μεγάλες εταιρείες με τις κυβερνήσεις για να το κάνουν αυτό;**

– Δεν ξέρω αν όλες θα το κάνουν, αλλά νομίζω ότι πολλές θα το κάνουν και σίγουρα θα το κάνουν εμείς. Είναι λίγο πιο εύκολο για μας καθώς το επιχειρηματικό μας μοντέλο δεν περιλαμβάνει το είδος στοχοθετημένης διαφήμισης που παρατηρείται σε κάποιες άλλες εταιρείες. Αυτό βέβαια απαιτεί έναν βαθμό αυτοπεριορισμού και υπευθυνότητας.

Ευρωπαϊκή ενοποίηση: Πραγματικότητα, επιδιώξεις και δυνατότητες

Του **ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

Η αναγκαιότητα της όλο και πιο στενής συνεργασίας του ευρωπαϊκού χώρου δεν είναι μόνο μέσο ταχύτερης ανάπτυξης του αλλά επιβεβλημένη. Στις παγκόσμιες εξελίξεις έχουν αναδειχθεί τρεις πρωταγωνιστές, οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Ρωσία. Η Ευρώπη αν θέλει να διατηρήσει την ανεξαρτησία της, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προσαπίζει τα συμφέροντά της στον διεθνή ανταγωνισμό που θα είναι όλο και πιο έντονος. Η ενοποίηση της εξασφαλίζει την αναγκαία δύναμη.

Ουσιαστικό εμπόδιο στην πρόοδο της ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι ο κανόνας ότι οι αποφάσεις της Ένωσης προϋποθέτουν την ομοφωνία όλων των κρατών-μελών. Όταν υπάρχουν 28 μέλη θα υπάρχει πάντα ένα μέλος το οποίο θα διαφωνεί ή δεν θα συμφωνεί για να προωθηθούν ρυθμίσεις που αυτό επιθυμεί. Το αποτέλεσμα του κανόνα είναι η αδυναμία της Ένωσης να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα. Γι' αυτό θα πρέπει να οριστεί μια νέα διαδικασία λήψης αποφάσεων, η οποία θα επιτρέπει σε μια ισχυρή πλειοψηφία να πραγματοποιεί τις αποφάσεις. Σκότμπο επίσης είναι να υπάρξει η δυνατότητα της δημιουργίας ομάδων κρατών πέραν του κοινού πλαισίου που θα ισχύει για όλους. Ειδικές ομάδες θα είναι δυνατότες και σκόπιμες, μεταξύ άλλων, στα θέματα άμυνας, ρύθμισης του μεταναστευτικού, βιομηχανικής πολιτικής, κοινών τεχνολογικών επιδιώξεων και παιδείας.

Με το σημερινό σύστημα μια χώρα πρέπει να είναι πλήρες μέλος με δικαίωμα ψήφου σε όλα τα θέματα και να συμμετέχει σε όλες τις προσπάθειες για την πρόοδο της ενοποίησης και αν ακόμη δεν ενδιαφέρεται. Είναι δηλαδή αντιμετώπιση με την επιλογή ή όλα ή τίποτα. Σκοπιμότερο θα ήταν η συμμετοχή στην Ένωση να είναι αναγκαία σε ορισμένα βασικά θέματα αλλά σε ορισμένα άλλα προαιρετικά. Η συμμετοχή στην ενιαία αγορά να είναι επιβεβλημένη, αλλά η συμμετοχή π.χ. σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα να είναι προαιρετική.

Σήμερα, όπως προκύπτει από τις δηλώσεις της νέας προέδρου της Επιτροπής, η μεταρρύθμιση της λειτουργίας της Ένωσης είναι επιθυμητή. Το κλίμα έχει αντιστραφεί υπό την πίεση των διεθνών εξελίξεων. Θα αναφέρω ένα παράδειγμα. Η Γερμανία και η Γαλλία αποφάσισαν τώρα να κατασκευάσουν ένα μαχητικό αεροπλάνο και να μην προβούν στην αγορά του αμερικανικού F-35, όπως επίσης διαπιστώνουν ότι χρειάζεται πλέον κοινός τρόπος αντιμετώπισης όχι μόνο ειδικών προβλημάτων αλλά και των γενικότερων θεμάτων που προκύπτουν λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Κίνας και Ευρώπης. Είναι ενδεικτικό ότι τον Μάρτιο του 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με πρωτοβουλία του αποφάσισε Κανονισμό για τον έλεγχο των «ξένων άμεσων επεν-

«Όταν υπάρχουν 28 μέλη, θα υπάρχει πάντα ένα μέλος το οποίο θα διαφωνεί ή δεν θα συμφωνεί για να προωθηθούν ρυθμίσεις που αυτό επιθυμεί. Το αποτέλεσμα του κανόνα είναι η αδυναμία της Ένωσης να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα. Γι' αυτό θα πρέπει να οριστεί μια νέα διαδικασία λήψης αποφάσεων, η οποία θα επιτρέπει σε μια ισχυρή πλειοψηφία να πραγματοποιεί τις αποφάσεις».

δύσεων στην Ένωση». Η θέση της Ελλάδας στο θέμα της λειτουργίας της Ένωσης δεν είναι σαφής.

Κυρίως πρόβλημα είναι η ασφάλεια των κρατών-μελών της Ένωσης. Η Ευρώπη είναι μια «ένωση ασφαλείας». Βασίζεται στην αλληλοβοήθεια μεταξύ των κρατών-μελών, που υποστηρίζουν μια κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Όμως οι απόψεις για την πολιτική ασφάλειας διαφέρουν. Θα υπάρχει λίγο ως πολύ ταύτιση με το ΝΑΤΟ ή μία ευρωπαϊκή πολιτική ιδίως τώρα, που ο Τραμπ έχει δραστικά περιορίσει τη συνεργασία των ΗΠΑ με την Ένωση; Η Γερμανία και η Γαλλία προτείνουν τη σύναψη ενός Ευρωπαϊκού Συμφώνου Ασφαλείας. Ήδη, υπάρχει συνεργασία στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ένωση. Η Ελλάδα δεν έχει εκδηλωθεί όσον αφορά τη θέση της για την ένωση ασφαλείας.

Γνωστό σε όλους θέμα, που απαιτεί κοινή αντιμετώπιση, είναι η πολιτική ασύλου και μεταναστευσης. Η αρχή της αλληλεγγύης επιβάλλει να κατανεμηθούν τα βάρη μεταξύ των κρατών-μελών ανάλογα με τις δυνατότητές τους. Υπάρχουν χώρες που διαφωνούν έντονα και οι αντιρρήσεις τους παρεμποδίζουν μια κοινή αποδεκτή θέση. Με δεδομένη όμως την ανάγκη να βρεθούν άμεσες λύσεις, είναι σκόπιμο και πιθανό μία ομάδα κρατών-μελών που συναισθάνονται κοινή ευθύνη να προχωρήσει στη διαμόρφωση κοινής πολιτικής. Η Ελλάδα θα συμμετάσχει.

Το σημαντικότερο βήμα για να εξασφαλιστεί σταθερότητα και ανάπτυξη είναι η ενιαία αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων, η θέσπιση της «οικονομικής διακυβέρνησης». Συνεχώς προκύπτουν προβλήματα, επειδή υπάρχει ένα ενιαίο νόμισμα αλλά, ταυτόχρονα, 19 διαφορετικά δημόσια χρέη, 19 φορολογικά συστήματα, τα οποία ανταγωνίζονται το ένα το άλλο με 19 διαφορετικές προσεγγίσεις στα θέματα της ανάπτυξης. Σε αναρίθ-

Το σημαντικότερο βήμα για να εξασφαλιστεί σταθερότητα και ανάπτυξη είναι η ενιαία αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων, η θέσπιση της «οικονομικής διακυβέρνησης».

μυτες δηλώσεις και άρθρα, πολιτικοί και οικονομολόγοι έχουν υποστηρίξει ότι είναι αναγκαία η θέσπιση μιας «οικονομικής κυβέρνησης» ή ο ορισμός ενός «υπουργού Οικονομικών» της Ευρωζώνης. Το νέο αυτό όργανο θα πρέπει να διαθέτει την πολιτική εξουσία για τον συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών, την επιβολή των κανόνων των συνθηκών και την αντιμετώπιση των περιφερειακών κλυδωνισμών. Πολλοί πιστεύουν επίσης ότι η Ευρωζώνη θα πρέπει να έχει δικό της προϋπολογισμό για να στηρίξει την ανάπτυξη. Τα κεφάλαια θα προέρχονται από ένα ποσοστό του φόρου που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις στα κράτη-μέλη.

Δυσκολίες για κοινή αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων προκύπτουν από το γεγονός ότι η δομή των οικονομιών διαφέρει. Τα επίπεδα ανάπτυξης επίσης όπως και ο τρόπος με τον οποίο αντιδρούν στις εξελίξεις. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η υποχώρηση της βιομηχανικής δραστηριότητας την περίοδο 2000-2017 ήταν περίπου 3% σε όλη την Ένωση εκτός από τη Γερμανία, το ποσοστό της οποίας παρέμεινε σταθερό στο 20% της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Ας σημειωθεί ότι στην Ένωση δεν υπάρχει κοινή βιομηχανική πολιτική με ελάχιστες εξαιρέσεις, όταν π.χ. είναι να αντιμετωπιστεί ο ισχυρός ανταγωνισμός της Κίνας.

Κατά την οικονομική κρίση την

Οι ευρωπαϊκοί λαοί θα πρέπει να επιδιώξουν σταθερά τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κράτους και τη συμβίωση και συνέργεια των διαφόρων εθνικών τους πολιτισμών.

περίοδο 2010-2014 ορισμένες χώρες, όπως η Ελλάδα, δεν ήταν πια σε θέση να εξοφλήσουν τις οφειλές τους και υποχρεώθηκαν από την Ένωση να ακολουθήσουν μια σταθεροποιητική πολιτική περιορίζοντας αισθητά τις δαπάνες τους. Η κρίση μπορούσε σύμφωνα με παράγοντες της Ένωσης να αντιμετωπιστεί πιο αποτελεσματικά εάν υπήρχε μια τραπεζική ένωση και μια ενιαία κεφαλαιαγορά. Θα προσέθετα, ότι η κρίση βέβαια θα ήταν αισθητά πιο περιορισμένη στην Ελλάδα αν η ελληνική κυβέρνηση του 2007 και μετά δεν αύξησε αλόγιστα το έλλειμμα της χώρας.

Διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης συνεπάγονται και διαφορές στις δυνατότητες απασχόλησης. Σύμφωνα με πρόσφατες στατιστικές, οι νέοι κάτω των 25 ετών χωρίς απασχόληση και χωρίς ειδικευση είναι περισσότεροι στη νότια Ευρώπη, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τη μετανάστευσή τους προς πιο ανεπτυγμένες χώρες. Τον Δεκέμβριο του 2018 το ποσοστό ανεργίας στους νέους κάτω των 25 ετών ήταν στην Ελλάδα 39,5%, στην Ιταλία 32%, στην Ισπανία 32,6%, ενώ στη Γερμανία 6%.

Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποκτήσει εντονότερο κοινωνικό χαρακτήρα. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτούνται αλλαγές στις επιδιώξεις της, στον τρόπο λειτουργίας της, η μετεξέλιξη της. Η μετεξέλιξη θα πρέπει να οδηγήσει στην αναγκαία μεταφορά πόρων

από το ανεπτυγμένο κέντρο προς την περιφέρεια που υστερεί, στην προώθηση επενδύσεων για την καταπολέμηση της ανεργίας, στη διαμόρφωση πολιτικών κοινωνικής αλληλεγγύης που θα στηρίζονται σε μια κοινή δημοσιονομική πολιτική. Η πορεία της Ένωσης μέχρι σήμερα καθορίστηκε από το παράδειγμα της Γερμανίας, που επέμενε και επιμένει να μην υπάρχουν επεκτατικές δημοσιονομικές πολιτικές, δηλαδή ελλείμματα στους προϋπολογισμούς των κρατών-μελών.

Ας σημειωθεί επίσης, ότι στις χώρες της Ένωσης διαφέρουν οι φορολογικές πολιτικές, με αποτέλεσμα στη Δυτική Ευρώπη να μειωθούν οι ανισότητες των εισοδημάτων κατά 29% στη δε Νότια Ευρώπη κατά 23% και στην Ανατολική Ευρώπη μόνον κατά 15%.

Υπό τις σημερινές συνθήκες, η ενοποίηση θα πραγματοποιείται βαθμιαία, κατά θέματα. Οι υπάρχουσες υστερήσεις ή οι αναπτυσσόμενες δυναμικές θα οδηγήσουν σε διαφορές επιπέδων ενοποίησης. Το κοινό δίκτυο, που καλύπτει το σύνολο της Ένωσης, θα έχει διαφορετική πυκνότητα κατά θέμα. Η κοινή αγροτική πολιτική υπάρχει εδώ και καιρό. Κοινή φορολογική πολιτική, όμως, δεν έχει διαμορφωθεί ακόμη. Στην πορεία αυτή μπορεί να προκύψουν τόσο ομάδες κρατών που συνεργάζονται μεταξύ τους στενότερα απ' ό,τι το σύνολο των κρατών, όσο και ειδικές περιπτώσεις κρατών με δικό τους ιδιότυπο καθεστώς. Το όλο σύστημα θα το διαχειρίζεται τύποις ένα ενιαίο κέντρο, αλλά ουσιαστικά θα το καθοδηγεί ο πυρήνας των οικονομικά ισχυρότερων κρατών και θα το εφαρμόζει με τον τρόπο που θα κρίνει σκόπιμο. Παράδειγμα αποτελεί η στάση απέναντι στη κινεζική εταιρεία Huawei που εγκαθιστά νέες τεχνολογίες επικοινωνίας. Οι Ηνωμένες Πολιτείες αποφάσισαν να απαγορεύσουν δραστηριότητες της στην αμερικανική αγορά. Ζήτησαν και από την Ευρώπη μια ανά-

λογη στάση. Η Ευρώπη ακολούθησε όμως έναν διαφορετικό δρόμο. Με πρωτοβουλία της Γερμανίας και της Γαλλίας δεν επέβαλε απαγόρευση, αλλά με απόφαση του Ευρωκοινοβουλίου καθόρισε κανόνες ασφαλείας που θα πρέπει να τηρηθούν σε περίπτωση δραστηριοποιήσεων της Huawei στην Ένωση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 20.6.2019 ανέδειξε τέσσερις βασικές προτεραιότητες για την πολιτική της Ένωσης, την προστασία των πολιτών και των ελευθεριών, την ανάπτυξη μιας ισχυρής και δυναμικής βάσης για τις ενωσιακές δραστηριότητες, την οικοδόμηση μιας κλιματικά ουδέτερης, πράσινης, δίκαιης και κοινωνικής Ευρώπης και την προαγωγή των ευρωπαϊκών συμφερόντων και αξιών στη διεθνή σκηνή. Η απόφαση αναφέρεται και σε επιμέρους στόχους για την επίτευξη αυτών των αξιών. Τονίζει την ανάγκη ολοκλήρωσης της τραπεζικής ένωσης και της ένωσης των κεφαλαιαγορών. Αναφέρεται στην ανάγκη σχεδιασμού μιας βιομηχανικής στρατηγικής και στην εξασφάλιση δίκαιης και αποτελεσματικής φορολογίας. Επισημαίνει τη σημασία βελτίωσης των δεξιοτήτων και της εκπαίδευσης όπως και της αύξησης των ερευνητικών προσπαθειών. Θεωρεί επιβεβλημένη την προώθηση ίσων όρων ανταγωνισμού. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής παρουσιάζονται ως υπαρκτή απειλή που επιβάλλει οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές με στόχο τη «κλιματικά ουδετερότητα». Αναγκαία κρίνεται η μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σχετικά με τα κοινωνικά ζητήματα παραπέμπει στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, που περιέχει την καταγραφή των επιδιώξεων της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής, όπως π.χ. την ενεργό στήριξη της απασχόλησης και την ισότητα των δύο φύλων.

Η συνέχεια στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υπήρξε η συνθηκολόγηση. Η πρόδοος στην εφαρμογή των πολιτικών, που δημιουργούν το πλαίσιο της ενοποίησης, υπήρξε βραδύτατη. Η πολιτική θέληση εκφράζεται μόνο σε δηλώσεις και όχι στην πράξη. Το άλλοθι παρέχουν οι χώρες με συντηρητικές εθνικιστικές κυβερνήσεις όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία που καλλιεργούν τον φόβο της αποξένωσης από τις εθνικές παραδόσεις.

Το συμπέρασμα από τη μέχρι τώρα εξέλιξη της Ένωσης και της παγκοσμιοποίησης είναι ότι οι ευρωπαϊκοί λαοί θα πρέπει να επιδιώξουν σταθερά τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κράτους και τη συμβίωση και συνέργεια των διάφορων εθνικών τους πολιτισμών. Πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους, εάν θέλουν να έχουν όποια επιρροή στην ημερήσια διάταξη της παγκόσμιας πολιτικής και στην επίλυση παγκόσμιων προβλημάτων. Η παραιτίαση από την ευρωπαϊκή ενοποίηση θα σημάνει και το τέλος της οποιαδήποτε επιρροής τους στη παγκόσμια Ιστορία.

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2018 (Ν. 127(Ι)/2018)

Άρθρο 27 ΕΝΤΥΠΟ 14

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΜΕΕΠ

Δίδεται ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 27 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμιου του 2018, ότι στις 17/02/2020 υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος, του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, σχετικά με την ανέγερση / κατασκευή του έργου Neocleous Tower, στην περιοχή Αγ. Νεκτάριος - Λεμεσός, από Α. Neocleous Holdings Ltd.

Η μελέτη μπορεί να τύχει επιθεώρησης μεταξύ Δευτέρας και Παρασκευής από τις 8.00 π.μ. - 3.00 π.μ. στα γραφεία του Τμήματος Περιβάλλοντος (28ης Οκτωβρίου 20-22, Έγκωμη Λευκωσία) ή στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος στο σύνδεσμο <http://www.moa.gov.cy/environment>. Η Μελέτη μπορεί επίσης να τύχει επιθεώρησης στα γραφεία του Δήμου Λεμεσού, στην διεύθυνση Δημοτικό Μέγαρο, Αρχ. Κυπριανού 23, 3036 Λεμεσός.

Οποιοδήποτε πρόσωπο μπορεί να υποβάλει στο Τμήμα Περιβάλλοντος, σε διάστημα 30 ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της Γνωστοποίησης αυτής, απόψεις ή παραστάσεις αναφορικά με το περιεχόμενο της μελέτης ή τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

A. Neocleous Holdings Ltd

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ

ΟΙΚΟΠΕΔΑ & ΚΤΗΜΑΤΑ

Τηλέφωνο αυτόματης χρέωσης κλητήρων: Τηλέφωνο κλητήρων: 22472500 Φαξ: 22472550 Email: mikresagelies@kathimerini.com.cy

90034210

€5,12 ανά κλήση + Φ.Π.Α.

ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΖΗΤΟΥΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ανακοίνωση

ΜΕΧΡΙ 31^η ΜΑΡΤΙΟΥ 2020

Η ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΣΤΙΑ

Η ΚΕΔΙΠΕΣ και η Altamira Asset Management Cyprus καλούν τους δανειολήπτες, οι οποίοι έχουν υποβάλει αίτηση ένταξης τους στο Σχέδιο Εστία, όπως προσκομίσουν τα απαραίτητα συμπληρωματικά δικαιολογητικά/πιστοποιητικά μέχρι την 31^η Μαρτίου 2020. Μετά τη λήξη της προθεσμίας δεν θα υπάρχει δυνατότητα προσκόμισης συμπληρωματικών εγγράφων.

Οι αιτήσεις που δεν θα έχουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, μετά τη λήξη της προθεσμίας, δεν θα τύχουν αξιολόγησης και θα θεωρηθούν άκυρες.

Για περισσότερες πληροφορίες και προσκόμιση των εγγράφων, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθυνθούν στα επαρχιακά γραφεία της Altamira, στα ακόλουθα τηλέφωνα: Λευκωσία 22696328, Λάρνακα 22696320, Λεμεσός 22696314, Πάφος 22696326.

ΚΕΔΙΠΕΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

www.kedipes.com.cy

Η επέκταση της Κίνας φέρνει όλο και πιο κοντά ΗΠΑ - Ινδία

Περιορισμό επιρροής του Πεκίνου σε Ασία και Ινδικό Ωκεανό

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ**

Η Ινδία θα αγοράσει αμερικανικό στρατιωτικό εξοπλισμό αξίας τριών δις. δολαρίων, ανακοίνωσε ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ κατά την επίσκεψή του στην Ινδία στις αρχές της εβδομάδας. Τη στιγμή που ο Τραμπ υποβαθμίζει τη στρατιωτική συνεργασία με Ιαπωνία και Νότιο Κορέα, ενισχύει τη συνεργασία με την Ινδία. Ο εκθρόνος του εκθρόνου μου είναι φίλος μου, φαίνεται να σκέφτονται Ουάσιγκτον και Νέο Δελχί καθώς και τα δύο κράτη θέλουν να περιορίσουν την εξάπλωση της κινεζικής επιρροής, στρατιωτικής, πολιτικής και οικονομικής, στην Ασία και στον Ινδικό Ωκεανό. Συνεχίζοντας την πολιτική των κυβερνήσεων Τζορτζ Μπους και Μπαράκ Ομπάμα, ο Ντόναλντ Τραμπ υπέγραψε αμυντική συνεργασία με την Ινδία το 2018. Πέρα από τη διενέργεια κοινών στρατιωτικών ασκήσεων, η συμφωνία προβλέπει τη μεταφορά προηγμένων οπλικών συστημάτων και συστημάτων επικοινωνιών.

Τον περασμένο Νοέμβριο, οι αμερικανικές και οι ινδικές δυνάμεις είχαν πραγματοποιήσει άσκηση με τη συμμετοχή και των τριών κλάδων των ενόπλων δυνάμεων. Η μοναδική άλλη χώρα με την οποία έχει κάνει παρόμοιες ασκήσεις η Ινδία είναι η Ρωσία. «Αξίωματούχοι λένε σήμερα πως οι αμερικανικές δυνάμεις διενεργούν στρατιωτικές ασκήσεις περισσότερο με την Ινδία απ' ό,τι με οποιονδήποτε άλλον εταίρο εκτός NATO», λέει στους

Στρατιωτικό εξοπλισμό 3 δις. δολαρίων θα πουλήσει η Ουάσιγκτον στο Νέο Δελχί, παραβλέποντας την πρόθεσή του να προμηθευθεί επίσης ρωσικούς πυραύλους S-400.

New York Times η Αλίσσα Αϊρς, από το Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων. «Κανείς δεν θα μπορούσε να το φανταστεί αυτό πριν από είκοσι χρόνια», προσθέτει.

Τη Δευτέρα, ο Ινδός πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι είχε πει στο πλήθος των 100.000 Ινδών που επευφημούσαν τον Ντόναλντ Τραμπ ότι «οι δεσμοί μεταξύ Ινδίας και ΗΠΑ δεν είναι πλέον σαν οποιαδήποτε άλλη εταιρική σχέση. Είναι μια πολύ μεγαλύτερη και στενότερη σχέση». ΗΠΑ και Ινδία έχουν εδώ και χρόνια παρόμοιες ανησυχίες για την επέκταση της κινεζικής επιρροής στην Ασία, ενώ όσο περνούν τα χρόνια τόσο πιο κοντά έρχονται και οι στρατηγικοί στόχοι Ουάσιγκτον και Νέου Δελχί.

Το αμερικανικό Πεντάγωνο ανησυχεί όλο και περισσότερο για την περιφερειακή σταθερότητα στην Ασία και εμφανίζεται όλο και πιο πρόθυμο να συμβάλει στην ενίσχυση των στρατιωτικών σχέσεων με χώρες του Ινδικού και Ειρηνικού Ωκεανού. Αναφερόμενος στις στρα-

τιωτικές σχέσεις σε αυτή την περιοχή, ο αρχηγός «ΓΕΕΘΑ» των ΗΠΑ στρατηγός Μαρκ Μάιλι είχε δηλώσει τον περασμένο Νοέμβριο ότι «αποτελούν τη Νο 1 περιφερειακή προτεραιότητα για τις ΗΠΑ στρατιωτικά».

Τα λιμάνια

Μια κοινή ανησυχία ΗΠΑ και Ινδίας είναι πως η Κίνα θα χρησιμοποιήσει λιμάνια στον Ινδικό και στον Ειρηνικό Ωκεανό ώστε να επεκτείνει την οικονομική και πολιτική επιρροή της. Επίσης, θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει για να αυξήσει την ακτίνα δράσης του κινεζικού ναυτικού. Από το 2013 η Κίνα χρηματοδοτεί πολλά έργα υποδομής σε χώρες της Ασίας και της Αφρικής προκειμένου να κατασκευάσει τον αποκαλούμενο νέο Δρόμο του Μεταξιού. Πολλά από αυτά τα έργα υποδομής είναι λιμάνια. Για την Ινδία, η βελτίωση των σχέσεων με τις ΗΠΑ είναι πολύ σημαντική. Η ενίσχυση των σχέσεων των δύο πλευρών στέλνει το μήνυμα πως η Ινδία είναι πλέον σημαντικός διεθνής παίκτης, ενώ παράλληλα η ενίσχυση της στρατιωτικής και πολιτικής συνεργασίας αποτελεί πολύ χρήσιμο αντίβαρο στην επέκταση της Κίνας. Για καλή τύχη του Ναρέντρα Μόντι, του εθνικιστή Ινδού πρωθυπουργού, και οι ΗΠΑ θεωρούν πως η Κίνα είναι ο βασικός τους αντίπαλος τον 21ο αιώνα.

«Και για τις δύο χώρες, ο μεγαλύτερος αντίπαλος είναι η Κίνα», εξηγεί στους New York Times ο Τζον Ετσεβέρι Γκεντ, καθηγητής

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ με τον Ινδό πρωθυπουργό Ναρέντρα Μόντι στην κοινή εμφάνιση και ομιλία τους σε στάδιο της πόλης Αχμενταμπάντ, όπου αποθεώθηκαν από 100.000 πολίτες.

Αιματηρές θρησκευτικές ταραχές

Τουλάχιστον 32 άνθρωποι σκοτώθηκαν και εκατοντάδες τραυματίστηκαν κατά τη διάρκεια των σοβαρότερων θρησκευτικών συγκρούσεων που έχουν συγκλονίσει το Νέο Δελχί τις τελευταίες δεκαετίες. Καταστήματα, μουσουλμανικά τεμένη και πολλά αυτοκίνητα καταστράφηκαν στην ινδική πρωτεύουσα στη διάρκεια της εβδομάδας όταν ξέσπασαν εκτεταμένες ταραχές μεταξύ ινδουιστών εθνικιστών και μουσουλμάνων. Απία των συγκρούσεων που συνέπεσαν με την επίσκεψη του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, είναι νόμος που έχει περάσει η κυβέρνηση Μόντι, ο οποίος προβλέπει την ταχεία απόδοση ιθαγένειας σε όλους όσους έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και ανήκουν σε οποιαδήποτε από τις σημαντικές θρησκευτικές μειονότητες που υπάρχουν στη νοτιοανατολική Ασία, πλην των μουσουλμάνων. Την Τετάρτη ο Ινδός πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι έσπασε τη σιωπή του απευθύνοντας έκκληση για ηρεμία, ενώ η αξιωματική αντιπολίτευση κατηγόρησε το κόμμα του Μόντι ότι υποδαυλίζει το μίσος και τη βία.

στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνιας. «Η Κίνα επεκτείνει ταχέως την παρουσία της στον Ινδικό Ωκεανό, τον οποίον η Ινδία θεωρεί εδώ και πολλά χρόνια δική της περιοχή, ιδίως όσον αφορά θέματα ασφάλειας». Η κινεζική επέκταση «σα-

φώς αποτελεί σημαντική ανησυχία και για την Ινδία και για τις ΗΠΑ», προσθέτει. Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο οι σχέσεις ΗΠΑ και Ινδίας έχουν βελτιωθεί τόσο πολύ επί Τραμπ, είναι πως ο Αμερικανός πρόεδρος δεν ανησυχεί τόσο πο-

λύ όσο οι προκάτοχοί του με την τήρηση ισορροπιών μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν.

Όλα αυτά δεν σημαίνουν πως δεν εξακολουθούν να υπάρχουν αγκάθια στις σχέσεις Ουάσιγκτον και Νέου Δελχί. Για παράδειγμα, η πρόθεση της Ινδίας να αγοράσει το ρωσικό πυραυλικό σύστημα S-400 ασφαλώς και δεν αρέσει στους Αμερικανούς. Παρ' όλα αυτά, η ανάγκη για στρατιωτική συνεργασία φαίνεται πως είναι μεγαλύτερη. Τη Δευτέρα ο Ντόναλντ Τραμπ είχε δηλώσει ότι σκοπεύει να προμηθεύσει την Ινδία με «τον καλύτερο και φοβερότερο στρατιωτικό εξοπλισμό». Επιπλέον, η κυβέρνηση Τραμπ πιέζει και την Ινδία να αποκλείσει την κινεζική εταιρεία τηλεπικοινωνιών Huawei από την κατασκευή δικτύων κινητής τηλεφωνίας 5ης γενιάς (5G). Όσο υπάρχει το φόβητρο της Κίνας, οι σχέσεις ΗΠΑ και Ινδίας θα γίνονται όλο και στενότερες. Είναι προς το συμφέρον και των δύο πλευρών.

Να προετοιμαστούμε για τις φυσικές καταστροφές

Ο δρ Χρήστος Ζερεφός και ο δρ Χαράλαμπος Κοντοές μιλούν στην «Κ» για τη σοβαρότητα της κλιματικής αλλαγής

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Πολλές φορές κατηγορούμε τους επιστήμονες πως είναι απομονωμένοι και μη προσεγγισίμοι. Τις περισσότερες φορές, η κατηγορία αυτή είναι άδικη. Είναι αδιαμφισβήτητη λάθος στην περίπτωση του δρος Χαράλαμπου Κοντοέ και του δρος Χρήστου Ζερεφού – δύο ανθρώπων που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στην εξέλιξη της επιστήμης. Ως διευθυντής Ερευνών του Ινστιτούτου Αστρονομίας, Αστροφυσικής, Διαστημικών Εφαρμογών και Τηλεπισκόπησης του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, ο δρ Κοντοές επιβλέπει τη διαδικασία ανάπτυξης μιας σειράς καινοτόμων εργαλείων Παρατήρησης της Γης, τα οποία πλέον χρησιμοποιούνται από δεκάδες κυβερνήσεις ανά τον κόσμο για τη διαχείριση φυσικών καταστροφών και ακραίων καιρικών φαινομένων. Ο δρ Ζερεφός μελετά την ατμόσφαιρα από τη δεκαετία του 1970, και σήμερα είναι επόπτης στο Κέντρο Ερευνας Φυσικής της Ατμόσφαιρας και Κλιματολογίας της Ακαδημίας Αθηνών, καθώς και μέλος του Εθνικού Συμβουλίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή του υπουργείου Περιβάλλοντος. Και οι δύο τους θα βρεθούν στο Γαλλικό Ινστιτούτο το απόγευμα της Τρίτης, μαζί με άλλους σημαντικούς Έλληνες και Γάλλους επιστήμονες, για να συζητήσουν σε μια συζήτηση ανοικτή για το κοινό, για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Με αφορμή την εκδήλωση, η «Κ» μίλησε με τους δύο επιστήμονες.

– Ποια είναι η αντικειμενική, «άβολη αλήθεια» της κλιματικής αλλαγής;

Χρήστος Ζερεφός: Πρόσφατα, ένας υπουργός από μια χώρα από τις νησιωτικές συστάδες του Ειρηνικού

Έχουμε στα χέρια μας ένα εξελγμένο εργαλείο, που βρίσκεται μόνο στην Ελλάδα, αξιοποιείται από κυβερνήσεις όλου του κόσμου, αλλά όχι εδώ!

Ωκεανού, τον οποίο συνάντησα σε ένα συνέδριο στη Μαδρίτη, μου είπε την εξής αποστομωτική φράση: «Δεν ξέρω αν, γυρνώντας, θα βρω το γραφείο μου στεγνό ή μέσα στα νερά». Η επιτάχυνση του λιώσιματος των πάγων συμβαίνει με ρυθμό διπλάσιο από εκείνον πριν από 50 χρόνια, και στους δύο πόλους η αποσταθεροποίηση του κλίματος φαίνεται καλύτερα από κάθε άλλο σημείο στον πλανήτη. Τη δεκαετία των 1950 οι ασφαλιστικές εταιρείες είχαν πληρώσει αποζημιώσεις μέσω όρου 10 δις. τον χρόνο για τα ακραία φαινόμενα – τη δεκαετία που διανύσαμε το ποσό έφτασε το 1 τρισεκατομμύριο. Είναι ένα ποσό τεράστιο, αλλά μικρό σε σχέση με το πού θα βρεθεί σύντομα αν συνεχιστεί έτσι η αποσταθεροποίηση του κλίματος. **Χαράλαμπος Κοντοές:** Η αδιαμφισβήτητη επιστημονική πραγματικότητα είναι πως κάτι πολύ σοβαρό συμβαίνει με το κλίμα, και αυτό συνδέεται άμεσα με τη ραγδαία αύξηση των φυσικών καταστροφών παγκοσμίως. Ακραία καιρικά φαινόμενα όπως ξηρασίες, κυκλώνες, τα οποία συνέβαιναν με εξαιρετική σπανιότητα, έχουν εξελιχθεί σε συστηματικά φαινόμενα – παρατηρούμε πλέον μέχρι και τροπικούς μούσωνες σε μέρη που δεν είχαν καν τροπικό κλίμα. Ανεξάρτητα από τη συζήτηση για τον ακριβή βαθμό για τον οποίο αυτό συμβαίνει από ανθρωπογενείς παράγοντες, πρέ-

Οι διακεκριμένοι επιστήμονες Χρήστος Ζερεφός (αριστερά) και Χαράλαμπος Κοντοές (δεξιά) θα μιλήσουν στο Γαλλικό Ινστιτούτο το απόγευμα της Τρίτης.

Η επιτάχυνση του λιώσιματος των πάγων συμβαίνει με ρυθμό διπλάσιο από εκείνον πριν από 50 χρόνια

πει να αναγνωρίσουμε τη σκληρή πραγματικότητα και να πάρουμε άμεσα μέτρα, όπως η δραστητική μείωση των ρύπων. Πρέπει επίσης να προετοιμαστούμε άμεσα στο κομμάτι της διαχείρισης των κρίσεων που προκύπτουν, των συστημάτων έκτακτης ανάγκης των κινδύνων, και της ανάπτυξης μοντέλων για τον περιορισμό τους.

– Ποια είναι μερικά από τα όπλα μας για να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής;

Χ.Ζ.: Πρώτα απ' όλα η συνεχής ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και

η παιδεία – και με χαροποιεί ότι η πλειοψηφία αναγνωρίζει πλέον την πραγματικότητα αντίθετα από την παρέα των «ορυκτών καυσίμων» και των διαφόρων συνωμοσιολόγων. Η προφανής λύση είναι η απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και η επένδυση σε νέες τεχνολογίες – οι οποίες αναπτύσσονται συνεχώς και αντιμετωπίζουν τις ενεργειακές προκλήσεις. Ξέρετε, όλα ξεκινούν από όταν νίκησε η βιομηχανία του σιδήρου, του χάλυβα και των ορυκτών καυσίμων εις βάρος του ηλεκτρισμού όπως τον είχε φανταστεί ο Τέσλα. Από αυτό οδοντήθηκαν

στην απεριόριστη χρήση όπου, είτε για να κινήσουμε κάτι είτε για να ζεσταθούμε, είτε για να παραγάγουμε, εξαρτιόμασταν πλήρως από τα ορυκτά καύσιμα. Αυτό ήταν το βασικό λάθος, το οποίο στην αρχή φυσικά έγινε άδολο. Κανείς δεν είχε φανταστεί πως μπορεί ο άνθρωπος να ανταγωνιστεί τη φύση. Τώρα όμως το γνωρίζουμε, και πρέπει να στραφούμε αλλού.

Χ.Κ.: Στον τομέα της διαχείρισης ακραίων καιρικών φαινομένων, υπάρχει μια σημαντική καινοτομία στις υπηρεσίες μας στο Κέντρο BEYOND του Αστεροσκοπείου που βασίζεται στη χρήση διαστημικής τεχνολογίας και στην ανάλυση δορυφορικών εικόνων. Είναι ένα εργαλείο με πολλές δράσεις και εφαρμογές στη γεωργία, την ενέργεια, και φυσικά στην παρακολούθηση του κλίματος και τη διαχείριση των φυσικών καταστροφών, το οποίο σήμερα μας δίνει τη δυνατότητα διαχρονικής παρακολούθησης μιας περιοχής και την ανάλυση σε επίπεδο οικισμού. Αν ξεσπάσει, λοιπόν, μια φωτιά το εργαλείο μας στέλνει άμεσα το μήνυμα μιας ενεργής εστίας, με ακριβή ενημέρωση κάθε πέντε λεπτά. Ωστόσο είναι μια συνεχής διαδικασία που τροφοδοτείται καθημερινά – λειτουργούμε ουσιαστικά ένα νευρικό δίκτυο που επεξεργάζεται εκατοντάδες χιλιάδες παρατηρήσεις σε διάφορες παραμέτρους της κάθε περιοχής όπως τη βλάστηση, το επίπεδο ξηρασίας, την επέκταση των οικισμών – για να δώσουμε μια ακριβή εκτίμηση της επικινδυνότητας και ένα μοντέλο πρόβλεψης της εξέλιξης ή διασποράς των φαινομένων. Είναι μια λύση που ενημερώνει έγκαιρα σε όλα τα επίπεδα, από την πρόληψη και τον σχεδιασμό, μέχρι την παρακολούθηση και την αποκατάσταση.

– Είστε ευχαριστημένοι από το πως χρησιμοποιεί η πολιτεία αυτά τα επιστημονικά εργαλεία;

Χ.Ζ.: Ξέρετε, κολλάμε συχνά σε προβλήματα όπως το πως θα φορτίσουμε τα ηλεκτρικά οχήματα – πρόκειται για προκλήσεις που σε ορισμένες χώρες όπως η Νορβηγία τις έχουν λύσει. Πρέπει να αλλάξει η φορολογία και τα κίνητρα, για να αλλάξουν μετά οι αγορές, οι συμπεριφορές και η λογική της εξάρτησης. Αυτό φαίνεται ήδη σε πολλές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο, όπως στην Ελλάδα και τη Γαλλία, και πρέπει να συνεχιστεί. **Χ.Κ.:** Η αλήθεια είναι πως έχουμε στα χέρια μας ένα εξελγμένο εργαλείο που βρίσκεται μόνο στην Ελλάδα, και αξιοποιείται από δεκάδες κυβερνήσεις του κόσμου που ζητούν πρόσβαση μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος EMS Copernicus, ωστόσο στην Ελλάδα υπάρχει ακόμα μικρή αξιοποίηση από την πολιτεία ή την πολιτική προστασία. Πλέον, οι Αρχές έχουν καταλάβει πόσο σημαντικό είναι, και σε προσωπικό επίπεδο μπορεί να το χρησιμοποιούν για τη διαχείριση κρίσεων, αλλά σε θεσμικό επίπεδο δεν μπορούν ακόμα να το κάνουν. Να σας δώσω ένα παράδειγμα: Πολλές φορές τα επιχειρησιακά κέντρα της Πυροσβεστικής μαθαίνουν πως υπάρχει ενεργή εστία από το σύστημά μας, πριν λάβουν κάποια άλλη επίσημη ανακοίνωση. Ωστόσο, δεν υπάρχει ένα πρωτόκολλο επικοινωνίας με τους πρώτους απανταχού πυροσβεστικούς σταθμούς, ούτε ένα νομικό πλαίσιο που να θεσμοθετεί μια αλυσίδα δράσεων και να μας επιτρέπει, για παράδειγμα, να μοιραζόμαστε έναν χάρτη επικινδυνότητας πλημμύρας ή ένα μοντέλο προσομοίωσης διασποράς της φωτιάς σε μια περιοχή. Υπάρχει φυσικά και η ευθυνοφοβία. Τα δεδομένα προσφέρουν εξαιρετική γνώση – το ζήτημα είναι να την αξιοποιήσουμε.

ΑΟΖ με βάση το δικαίο της θάλασσας

Ο Σαράζ δεν εκφράζει ολόκληρη τη Λιβύη, τονίζει στην «Κ» ο Βλαντιμίρ Τσιζόφ, πρέσβης της Ρωσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Συνέντευξη στον

ΠΕΤΡΟ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Την αίσιοδοξη του για την ενίσχυση των σχέσεων της χώρας του με την Ελλάδα και για την εξομάλυνση των προβλημάτων με την Ε.Ε. εκφράζει ο πρέσβης της Ρωσίας στην Ένωση Βλαντιμίρ Τσιζόφ σε συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ». Ο έμπειρος διπλωμάτης, ο οποίος θα μετασχει του Διεθνούς Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών την ερχόμενη εβδομάδα, απορρίπτει κατηγορηματικά τις κατηγορίες περί ρωσικής παρέμβασης σε εκλογικές αναμετρήσεις των ΗΠΑ και εκφράζει την ανησυχία του για τις αποσταθεροποιητικές τάσεις στα Δυτικά Βαλκάνια.

– Στην πρόσφατη διεθνή διάσκεψη του Μονάχου, ο Εμανουέλ Μακρόν μίλησε ανοικτά για εξομάλυνση των σχέσεων και στρατηγικό διάλογο Ε.Ε. - Ρωσίας. Ρεαλιστικά μιλώντας, είναι εφικτό κάτι τέτοιο ή πρόκειται για μια ισχυρή μεν, πλην μοναχική φωνή στην Ε.Ε.;

– Ομολογώ ότι και εμένα μου έκανε εντύπωση η ομιλία του προέδρου Μακρόν, αν και έχει κάνει παρόμοιες δηλώσεις σε άλλες περιστάσεις. Ρεαλιστικά μιλώντας, δεν είναι μόνο εφικτό, αλλά και αναγκαίο να κινηθούμε προς αυτή την κατεύθυνση. Και δεν πρόκειται για μοναχική φωνή εκ μέρους της Γαλλίας. Στις Βρυξέλλες που βρίσκομαι, παρακολουθώ και αυτά που λέγονται δημοσίως και αυτά που δεν λέγονται. Μπορώ να πω ότι αυξάνεται ο αριθμός των χωρών- μελών της Ε.Ε. που έχουν παρόμοια διάθεση με εκείνη της Γαλλίας. Σήμερα δεν μπορεί κανείς να εκτιμήσει πότε ο συσχετισμός στο εσωτερικό της Ε.Ε. θα οδηγήσει σε αλλαγή πολιτικής. Είμαι αισιόδοξος και τείνω να πιστέψω ότι μπορεί να γίνει μάλλον σύντομα.

– Συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα στις χώρες που αναφέρατε;

– Τουλάχιστον ελπίζω ότι η Ελλάδα θα είναι από τις πρώτες. Θα βρίσκομαι σε λίγες μέρες στη χώρα σας, στο Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, και θα έχω καλύτερη αντίληψη.

– Εκτιμάτε ότι υπάρχουν ελπίδες για εξομάλυνση της κατάστασης στην Ανατολική Ουκρανία, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την άρση των κυρώσεων εις βάρος της χώρας σας;

Η Τουρκία αθέτησε τις δεσμεύσεις της για τη Συρία και διογκώνει τεχνητά το προσφυγικό πρόβλημα.

Δεν είναι μόνο εφικτό, αλλά και αναγκαίο να κινηθούμε προς την κατεύθυνση εξομάλυνσης των σχέσεων και στρατηγικού διαλόγου Ε.Ε. - Ρωσίας.

Η κρίση γύρω από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας ήταν μια άτυχη εξέλιξη, που ελπίζω ότι σε κάποιο στάδιο θα ξεπεραστεί.

– Νομίζω ότι ήταν μεγάλο λάθος εξαρχής να συνδέεται η άρση των κυρώσεων με την κατάσταση στην Ανατολική Ουκρανία. Εξηγούμαι. Όταν επιβλήθηκαν οι πρώτες κυρώσεις από την Ε.Ε., το 2014, είπαν ότι στόχος ήταν να έρθουν όλα τα μέρη στο τραπέζι των συνομιλιών. Αυτό επιτεύχθη τον Φεβρουάριο του 2015, με τη συνάντηση του Μινσκ, που απέφερε τις σχετικές συμφωνίες, οι οποίες αποτελούν και σήμερα τη μοναδική βάση για τη λύση του προβλήματος. Δυστυχώς, οι συμφωνίες αυτές δεν εφαρμόστηκαν – όχι από τη Μόσχα, αλλά από το Κίεβο. Η Μόσχα ούτε καν αναφέρεται στο κείμενο του Μινσκ. Ωστόσο η μη εφαρμογή των συμφωνιών χρησιμοποιείται από τις Αρχές του Κιέβου για να παρατείνονται οι κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας. Πρόκειται για παραλογισμό. Πάντως, οι εξελίξεις των τελευταίων μηνών δημιουργούν κάποιες ελπίδες για πρόοδο. Ο νέος πρόεδρος της Ουκρανίας, ο κ. Ζελένσκι, κατάφερε μέσα σε λίγους μήνες να κάνει περισσότερα από ό,τι δεν έκανε ο προκατόχος του σε πέντε χρόνια. Αλλά δεν είναι μόνος του. Υπάρχουν ισχυρές δυ-

ΕΡΝ / STEPHANE LECOCQ

«Οι συμφωνίες του Σότσι δεν λένε πουθενά ότι η κυβέρνηση της Συρίας θα σταματήσει να πολεμάει τους τρομοκράτες της Ταχρίρ αλ Σαμ (πρώην Αλ Νούσρα), που προέρχονται από την Αλ Κάιντα και έχουν αναγνωριστεί ως τέτοιοι από τα Ηνωμένα Έθνη», λέει ο Βλαντιμίρ Τζιζόφ.

Οι κίνδυνοι στα Δυτικά Βαλκάνια

– Η αναστολή έναρξης διαπραγματεύσεων για την ένταξη Αλβανίας και Βόρειας Μακεδονίας στην Ε.Ε. προκάλεσε πολιτική κρίση στα Σκόπια, όπου η χώρα βαδίζει προς πρόωρες εκλογές. Ανησυχείτε για κινδύνους αποσταθεροποιητικών φαινομένων στα Δυτικά Βαλκάνια;

– Οι κίνδυνοι αποσταθεροποίησης εξακολουθούν να υπάρχουν. Όχι μόνο στη Βόρεια Μακεδονία. Ο διάλογος μεταξύ Βελιγραδίου και Πρίστινας με μεσολαβητή την Ε.Ε. δεν οδήγησε πουθενά. Η κατάσταση στη Βοσνία παραμένει προβληματική. Υπαίτιοι γι' αυτές τις εντάσεις είναι όσοι θέλουν να ωθήσουν χώρες της περιοχής σε λύσεις που δεν ανταποκρίνονται στα εθνικά τους συμφέροντα και να επιβάλουν την ένταξη στην Ε.Ε. και στο ΝΑΤΟ χωρών όπου δεν υπάρχει ούτε πολιτική ανάγκη, ούτε ευρεία λαϊκή υποστήριξη για κάτι τέτοιο.

νάμεις γύρω του που δεν ενδιαφέρονται για θετική λύση των προβλημάτων.

– Τα τελευταία χρόνια γίναμε μάρτυρες αλληπάλλων κατηγοριών εναντίον της χώρας σας για παρεμβάσεις σε εκλογικές αναμετρήσεις μεγάλων δυτικών χωρών, με πιο πρόσφατες τις κατηγορίες αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών ότι παρεμβαίνετε υπέρ του Τραμπ και του Σάντερς. Θα ήθελα το σχολιό σας.

– Εχω μπερδευτεί, ξέρετε. Τε-

λικά ποιον από τους δύο υποστηρίζει η Ρωσία;

– Υποθέτω ότι η λογική αυτών των σεναρίων είναι: θέλετε τον Σάντερς υποψήφιο των Δημοκρατικών για να βγει πιο εύκολα ο Τραμπ πρόεδρος των ΗΠΑ. – Αυτό είναι τόσο περιπλοκό που ξεπερνάει τα όρια του παραλόγου. Εννοείτε πως το αμερικανικό πολιτικό σύστημα αδυνατεί να εκλέξει πρόεδρο χωρίς βοήθεια της Ρωσίας; Εκείνο που έχω να σας πω με όλη τη σοβαρότητα

και την ευθύνη του λόγου μου είναι ότι η Ρωσία δεν επεμβαίνει σε εκλογές οποιασδήποτε άλλης χώρας. Δεν υπήρξε ίχνος ρωσικής επέμβασης στις αμερικανικές εκλογές του 2016, ούτε σε καμία ευρωπαϊκή χώρα. Οι κατηγορίες είναι εντελώς αβάσιμες.

– Ουάσιγκτον και Αγκυρα κατηγορούν τη Μόσχα ότι επιτρέπει στον Ασαντ να προελαύνει στο Ιντλίμπ, παραβιάζοντας τη συμφωνία του Σότσι και δημιουργώντας ένα νέο, μεγάλων διαστάσεων προσφυγικό κύμα, πράγμα που ανησυχεί τους Ευρωπαίους. Πώς απαντάτε;

– Οι συμφωνίες του Σότσι δεν λένε πουθενά ότι η κυβέρνηση της Συρίας θα σταματήσει να πολεμάει τους τρομοκράτες της Ταχρίρ αλ Σαμ (πρώην Αλ Νούσρα), που προέρχονται από την Αλ Κάιντα και έχουν αναγνωριστεί ως τέτοιοι από τα Ηνωμένα Έθνη. Στο Ιντλίμπ έχουν συγκεντρωθεί όλοι οι τρομοκράτες και οι οπαδοί τους από άλλες περιοχές, όπου πηλθήκαν, και έχουν πλήρη έλεγχο της περιοχής. Η Τουρκία, από την άλλη, με βάση τις συμφωνίες του Σότσι, έπρε-

πε να ελέγχει το βόρειο τμήμα του Ιντλίμπ και να διαχωρίσει τους τρομοκράτες από τη λεγόμενη μετριοπαθή αντιπολίτευση, πράγμα που δεν έκανε.

Οι αριθμοί που επικαλούνται στην Αγκυρα και τα δυτικά ΜΜΕ (τρία εκατομμύρια άμαχοι, ένα εκατομμύριο πρόσφυγες) είναι φανταστικοί. Ο περισσότερος κόσμος έχει εγκαταλείψει το Ιντλίμπ μέσω διαδρόμων που άνοιξε η στρατονομία της Ρωσίας μαζί με τον συριακό στρατό. Εφυγαν όχι προς την Τουρκία, αλλά προς άλλες περιοχές της χώρας, που βρίσκονται υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης.

– Η Τουρκία συνομολόγησε συμφωνία οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών με την κυβέρνηση Σαράζ, στη Λιβύη, διαγράφοντας κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ποια είναι η ρωσική θέση;

– Η θέση μας είναι ότι η όποια διευθέτηση σε θέματα θαλασσιών ζωνών πρέπει να βασίζεται στο διεθνές δικαίο. Σχετικά με τη Λιβύη, υπάρχουν δύο σκέλη του θέματος. Πρώτα απ' όλα, όσον αφορά την αρμοδιότητα της κυβέρνησης Σαράζ να υπογράφει τέτοιες συμφωνίες, τηρούμε κριτική στάση. Δεν υπάρχει στη Λιβύη κυβέρνηση που να εκπροσωπεί όλη τη χώρα, αλλά πρόκειται για δύο ανταρτοκρατικά στρατόπεδα. Εμείς, όσο μπορούμε, προσπαθούμε να τους ωθήσουμε και τους δύο προς μια πολιτική επίλυση του προβλήματος. Επειτα, αναφορικά με το διεθνές δικαίο της θάλασσας υπάρχει η Συνθήκη του 1982, παρόλο που η Τουρκία είναι μία από τις τέσσερις χώρες που δεν την υπέγραψε.

– Οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ρωσίας γνώρισαν «κενά αέρος» με αφορμή τη συμφωνία των Πρεσπών και την κρίση στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας. Δικαιούμαστε να πιστεύουμε ότι αυτά αποτελούν πλέον παρελθόν;

– Δικαιούμαστε να το ελπίζουμε. Όσον αφορά τη συμφωνία των Πρεσπών, νομίζω ότι οι εξελίξεις που ακολούθησαν την υπογραφή της έδειξαν ότι δεν επρόκειτο για ιδανική λύση των διμερών προβλημάτων. Η κρίση γύρω από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας ήταν μια άτυχη εξέλιξη, που ελπίζω ότι σε κάποιο στάδιο θα ξεπεραστεί.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιμέτωπες με υπαρξιακές προκλήσεις

Θα πρέπει να παίζουν τον ρόλο του «παγκόσμιου χωροφύλακα», να αναδιπλωθούν ή να αποδεχθούν το μοίρασμα σφαιρών επιρροής;

Ανοίγοντας τη συζήτηση για τις τεράστιες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η αμερικανική εξωτερική πολιτική ύστερα από τρία χρόνια διακυβέρνησης από τον Ντόναλντ Τραμπ, το έγκυρο περιοδικό Foreign Affairs φιλοξενεί, στο τελευταίο του τεύχος, ενδιαφέρουσες απόψεις πρώην αξιωματούχων, πανεπιστημιακών και στελεχών think tanks, από όλο το φάσμα των αποχρώσεων στις γραμμές του αμερικανικού κατεστημένου.

Στη μία άκρη του φάσματος, ο Τόμας Ράιτ από το Ινστιτούτο Μπρούκινγκς διαπιστώνει με ανησυχία ότι ο πρόεδρος Τραμπ δεν αποτελεί μεμονωμένη περίπτωση όταν αμφισβητεί τον λόγο ύπαρξης του ΝΑΤΟ, την ανάμειξη των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή ή την παραδοσιακή συμμαχία τους με την Ευρώπη. «Μια ολόένα και ευρύτερη χορωδία διαφόρων φωνών, από τη Δεξιά μέχρι την Αριστερά, καλεί υπέρ της αναδιπλώσης της Αμερικής στον διεθνή στίβο», αναφέρει. Αν και δεν αρνείται ορισμένες αναπροσαρμογές, θεωρεί ότι η παραιτηση των ΗΠΑ από τον ηγεμονικό τους ρόλο θα δημιουργούσε τεράστια αποσταθεροποίηση και δυνητικούς κινδύνους σε διάφορα σημεία

Ειδικοί και πρώην αξιωματούχοι διασταυρώνουν τα ξίφη τους στο έδαφος των νέων δεδομένων που έφερε η εποχή Τραμπ.

του πλανήτη. Διαμετρικά αντίθετος με αυτή τη λογική, που θυμίζει τις δημοφιλείς στον 19ο αιώνα θεωρίες περί «πρόδηλου πεπρωμένου» της Αμερικής, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κολούμπια Στίβεν Βερτάμ υποστηρίζει ότι το τμήμα της διεθνούς κυριαρχίας είναι δυσβάστακτα υψηλό για τις ΗΠΑ και ότι η αμερικανική εξωτερική πολιτική οφείλει να διαχειριστεί την αναδιπλώση της επιρροής της στον κόσμο, αποφεύγοντας εφεξής κάθε περαιτέρω επέκτασή της. Αντί να επιλέγει συνειδητά τον ρόλο του «παγκόσμιου χωροφύλακα» με αλ-λεπάλλυλες στρατιωτικές παρεμβάσεις, λέει ο Βερτάμ, η Ουάσιγκτον θα έπρεπε να αποσυρθεί από τη Μέση Ανατολή, να περιορίσει τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» και να επικεντρώσει την προσοχή

Η παραιτήση της Ουάσιγκτον από τον ηγεμονικό ρόλο της θα δημιουργούσε παγκόσμια αποσταθεροποίηση, σύμφωνα με μερίδα ειδικών.

της στην πολιτική ρύθμιση της παγκοσμιοποίησης, στη μείωση των εκρηκτικών ανισοτήτων και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ειδικά για τη Ρωσία, θεωρεί αδικαιολόγητες τις φοβικές αντιδράσεις που υπερτιμούν τον διεθνή ρόλο μιας χώρας της οποίας η οικονομία είναι μικρότερη της Ιταλίας. Από τη μεριά του, ο καθηγητής του Χάρβαρντ Γκράχαμ Αλισον επιλέγει τη μέση οδό, συστήνοντας στην Ουάσιγκτον να αποδεχθεί, με

ρεαλιστικό πνεύμα, ότι ο κόσμος της μιας υπερδύναμης ήταν μόνο μια στιγμή στη γεωπολιτική ιστορία του πλανήτη και ότι ο κόσμος μας χωρίζεται εκ νέου σε σφαίρες επιρροής. Η Αμερική, κατά τον αρθρογράφο, οφείλει να εκμεταλλευθεί τη νέα διεθνή δυναμική, διαμορφώνοντας τις δικές της σφαίρες επιρροής, μακριά όμως από το πρότυπο των μεταπολεμικών υπερδυνάμεων. Παρά τα σημαντικά εσωτερικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Κίνα,

η οικονομική και βιομηχανική της ηγεμονία δεν αναμένεται να αμφισβητηθεί μέσα στην επόμενη δεκαετία, με την ισορροπία δυνάμεων στην Ασία να γέρνει αποφασιστικά προς το μέρος του Πεκίνου. Την ίδια στιγμή, η υποχώρηση της ρωσικής διεθνούς επιρροής, αντί να καθιστά τη Μόσχα πρόθυμο εταίρο της δυτικής κυριαρχίας, ωθεί τη ρωσική κυβέρνηση σε παροξυσμό λαϊκιστικού εθνικισμού, ικανού να εκφραστεί με στρατιωτικές επεμβάσεις στην πάλαι ποτέ «σοβιετική περιφέρεια», όπως αυτές σε Ουκρανία, Τσετσενία και Γεωργία. Υπό αυτό το πρίσμα, ο Αλισον προτείνει να επιστρέψουν οι ΗΠΑ στη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου στη Ζώνη του Ειρηνικού (ΤΡΡ), την οποία κακώς κατά τη γνώμη του εγκατέλειψε ο Τραμπ, και να προωθήσουν ανάλογη συμφωνία ΗΠΑ - Ε.Ε., δύο κινήσεις που θα επιτρέψουν στην Αμερική να ηγεμονεύει σε δύο οικονομικές ζώνες που θα αντιστοιχούν στο 70% της παγκόσμιας οικονομίας, έναντι 20% της κινεζικής ζώνης.

Την ιδεολογική παράκρουση της προεδρίας Μπους του νεότερου, με τις φιλοδοξίες της για ριζική επαναχάραξη της διεθνούς σκηνής βασισμένης σε χριστιανικές

αντιλήψεις περί καλού και κακού, αποκαλύπτει η καθηγήτρια Πολιτικής Επιστημών του Πανεπιστημίου Ντάρτμουθ, Τζένιφερ Λιντ, μνημονεύοντας τη σχεδόν μεταφυσική δόλωση ανώτατου συμβούλου του προέδρου Μπους. Αναφερόμενος στην «κοινότητα των ειδημόνων» και στους διαταγμούς τους για ευρύτερη προβολή της αμερικανικής ισχύος στον κόσμο, ο σύμβουλος είπε: «Ο κόσμος δεν λειτουργεί πια με αυτόν τον τρόπο. Είμαστε πια μία αυτοκρατορία και όταν αναλαμβάνουμε δράση, δημιουργούμε τη δική μας πραγματικότητα».

Από την πλευρά της, η σύνταξη του περιοδικού υπενθυμίζει ότι οι απόψεις περί παρακμής, υποχώρησης και αναδιπλώσεως των ΗΠΑ ήταν διαδεδομένες και πριν από μισό περίπου αιώνα, στον απόηχο του Βιετνάμ και του Ουότεργκεϊτ. Ωστόσο, η Αμερική όχι μόνο δεν συρρικνώθηκε, αλλά κέρδισε τον Ψυχρό Πόλεμο, δημιούργησε το Ίντερνετ και είδε τη Σοβιετική Ένωση να διαλύεται. «Μπορούν να ξαναασυμβούν τέτοια θαύματα ή μήπως είναι ώρα να επιστρέψει η Αμερική στο σπίτι της;», είναι το ερώτημα που θέτει.

REUTERS

Η γυναίκα που... έστειλε τον άνθρωπο στο φεγγάρι

Εφυγε στα 101 της η Κάθριν Τζόνσον

Της **MARGALIT FOX**
THE NEW YORK TIMES

Ζήτησαν από την Κάθριν Τζόνσον το φεγγάρι και αυτή τούς το έδωσε. Κρατώντας μολύβι, λογαριθμικό κανόνα και διαθέτοντας έναν από τους λαμπρότερους μαθηματικούς νόας, η Τζόνσον, η οποία απεβίωσε σε ηλικία 101 ετών την περασμένη Δευτέρα σε οίκο ευγηρίας στο Νιούπορτ της Βιρτζίνια, υπολόγισε με απόλυτη ακρίβεια τις τροχιές που επέτρεψαν στο διαστημόπλοιο «Απόλλων 11» να προσεέλνῳθε στο φεγγάρι τον Ιούλιο του 1969 και, μετά τον ιστορικό σεληνιακό περίπατο του Νιλ Αρμστρονγκ, να επιστρέψει με ασφάλεια στη Γη.

Γνώριζε πολύ καλά ότι ακόμη και ένα απειροελάχιστο σφάλμα θα μπορούσε να έχει τραγικές συνέπειες για το διαστημικό σκάφος και το πλήρωμα. Οι άψογοι υπολογισμοί της είχαν, ήδη, βοηθήσει τον Άλαν Σέπαρντ να γίνει ο πρώτος Αμερικανός στο διάστημα, όταν εκτοξεύθηκε το 1961. Την επόμενη χρονιά, βοήθησε τον Τζον Γκλεν, με το διαστημόπλοιο «Friendship 7», να γίνει ο πρώτος Αμερικανός που πραγματοποιήσει τροχιά γύρω από τη Γη.

Παρά την 33χρονη θητεία της στο τμήμα Έρευνας Πτήσεων της Εθνικής Υπηρεσίας Αεροναυπηγικής και Διαστήματος των ΗΠΑ (NASA), την υπηρεσία όπου γεννήθηκε το διαστημικό πρόγραμμα των Ηνωμένων Πολιτειών, και για πολλές δεκαετίες μετά, κανείς δεν γνώριζε το όνομά της.

Πλήθος τα εμπόδια

Η Κάθριν Τζόνσον υπήρξε μία από τις περίπου εκατό εξαιρετικά εκπαιδευμένες και ικανές, αλλά άγνωστες, γυναίκες, οι οποίες πολύ πριν το φεμινιστικό κίνημα, εργάζονταν ως μαθηματικοί για τη NASA.

Δεν ήταν, ωστόσο, μόνο το φύλο της που την κράτησε στο περιθώριο. Η Κάθριν Κόλμαν Γκομπλ Τζόνσον, όπως ήταν το πλήρες όνομά της, που γεννήθηκε στις 28 Αυγούστου του 1918 στη δυτική Βιρτζί-

νια και ξεκίνησε την επιστημονική σταδιοδρομία της σε μια εποχή εποχή κατά την οποία οι φυλετικές διακρίσεις ήταν ο κανόνας, ήταν επίσης Αφροαμερικανή.

Στα γεράματά της, ωστόσο, έγινε η πιο διάσημη από τη μικρή ομάδα των Αφροαμερικανίδων, περίπου 30, που το 1950 εργάστηκαν ως μαθηματικοί για τη NASA και την προκάτοχό της, την Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή Αεροναυτικής. Η ιστορία τους εξιστορήθηκε το 2016 στην ταινία «Αφανείς ηρωίδες», όπου την υποδύθηκε η Τσάρτζι Π. Χένσον. Από τις γυναίκες που βρίσκονταν στον πυρήνα της ταινίας, μόνο η Τζόνσον παρέμεινε εν ζωή την εποχή της προβολής της.

Το 2015 ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα της απένειμε, σε μια συγκινητική τελετή, το προεδρικό παράσημο της Ελευθερίας, λέγοντας ότι «η Κάθριν Τζόνσον αρνήθηκε να περιοριστεί από τις προσδοκίες της κοινωνίας για το φύλο και το χρώμα της και επέκτεινε τα όρια της ανθρωπίνης προσέγγισης».

Το 2018, η NASA της αφιέρωσε ένα κτίριο, το «Κέντρο Υπολογιστικών Έρευνας Κάθριν Τζ. Τζόνσον» στο Ερευνητικό Κέντρο Λάνγκλεϊ.

Για πολλά χρόνια, στα μέσα του περασμένου αιώνα, οι Αφροαμερικανές που εργάζονταν ως «ηλεκτρονικοί υπολογιστές» δούλευαν σε χωριστά γραφεία, έτρωγαν σε διαφορετικές αίθουσες και χρησιμοποιούσαν διαφορετικές τουαλέτες από τις λευκές συναδέλφους τους, οι οποίες επίσης υφίσταντο διακρίσεις λόγω του φύλου τους και δούλευαν χώρια από τους άνδρες μαθηματικούς και μηχανικούς της υπηρεσίας.

Ωστόσο, με το πέρασμα των ετών, η εργασία της Κάθριν Τζόνσον και των συνεργατιδών της –μυριάδες υπολογισμοί κυρίως με το χέρι, λογαριθμικοί κανόνες, χαρτί μιλιμέτρ και κάτι θορυβώδεις υπολογιστικές μηχανές– αναγνωρίστηκε.

Φαίνεται, όμως, ότι η μεγάλη μαθηματικός δεν είχε πικρία. Σε

Παρά την 33χρονη θητεία της Κάθριν Τζόνσον στο τμήμα έρευνας πτήσεων της Εθνικής Υπηρεσίας Αεροναυπηγικής και Διαστήματος των ΗΠΑ (NASA), την υπηρεσία όπου γεννήθηκε το διαστημικό πρόγραμμα των Ηνωμένων Πολιτειών, και για πολλές δεκαετίες μετά, κανείς δεν γνώριζε το όνομά της.

«Αφανής ηρωίδα», το μαθηματικό μυαλό της οποίας υπολόγισε με απόλυτη ακρίβεια τις τροχιές που επέτρεψαν στο διαστημόπλοιο «Απόλλων 11» να επιτύχει στην αποστολή του.

συνέντευξη που παραχώρησε το 2010, η Τζόνσον τόνισε ότι «η NASA ήταν μία εξαιρετικά επαγγελματική υπηρεσία και δεν είχαν χρόνο να ενδιαφερθούν για το χρώμα του δέρματός μου» και προσέθεσε «δεν νιώθω κατωτέρω. Ποτέ δεν είχα. Είμαι εξίσου καλή με τους υπολοίπους, αλλά όχι καλύτερη».

Ποτέ δεν δέχθηκε επαινούς για τη συμβολή της στην κατάκτηση του Διαστήματος, λέγοντας «απλώς έκανα τη δουλειά μου».

Αμέτρητες ώρες δουλειάς

Όπως αποκάλυψε, εργαζόταν υπό συνθήκες άκρας μυστικότητας, συχνά επί 16 ώρες την ημέρα. Μία φορά, μάλιστα, αποκοιμήθηκε ενώ οδηγούσε και ξύπνησε όταν το αυτοκίνητο είχε σταματήσει στην άκρη του δρόμου.

Παρά τις δυσκολίες, η Τζόνσον λάτρευε την εργασία της. «Αγαπούσα την κάθε ημέρα δουλειάς» δήλωσε σε συνέντευξή της. «Δεν υπήρξε ούτε μία ημέρα που δεν ξύπνησα ενθουσιασμένη που θα πάω στην εργασία μου». Ετσι κατάφερε να ξεπεράσει τον θάνατο του πρώτου συζύγου της το 1956, που την άφησε χήρα με τρία ανήλικα κορίτσια. Ξαναπαντρεύτηκε το 1959.

Μετά τη συνταξιοδότησή της ασχολήθηκε με την προώθηση της μαθηματικής εκπαίδευσης μιλώντας σε σχολεία. Πέρυσι κυκλοφόρησε η αυτοβιογραφία της, για νεαρούς αναγνώστες, υπό τον τίτλο «Αγγίζοντας το φεγγάρι».

Στις αρχές του 1962, λίγες ημέρες προτού τεθεί σε τροχιά γύρω από τη Γη, ο Τζον Γκλεν έλεγξε για τελευταία φορά την προγραμματισμένη τροχιά που επρόκειτο να ακολουθήσει. Αυτή είχε υπολογιστεί από ένα κομπιούτερ –ηλεκτρονικό, όχι με σάρκα και οστά– που τότε είχαν αρχίσει να αντικαθιστούν τους ανθρώπους στη NASA.

Ωστόσο, ένιωσε ανήσυχος που μία μεταλλική μηχανή θα καθόριζε κάτι τόσο σημαντικό για την επιβίωσή του. Ετσι ζήτησε από την Κάθριν Τζόνσον να ελέγξει η ίδια, με μολύβι και χαρτί, τα στοιχεία. «Εφόσον ισχυρίζεται ότι οι αριθμοί είναι σωστοί, είμαι έτοιμος να πάω», είχε δηλώσει ο αστροναύτης.

Η Υπατία και η κόρη του Λόρδου Μπάιρον

Παρά τη δοξασία ότι οι γυναίκες δεν τα καταφέρνουν με την επιστήμη των μαθηματικών, πολλές πραγματικά διέπρεψαν στον επιστημονικό τομέα, αφήνοντας πίσω τους μια πολύτιμη κληρονομιά. Μία από τις πρώτες γυναίκες μαθηματικούς ήταν η Υπατία (350 ή 370 με 415 ή 416 μ.Χ.), θυγατέρα του Θέωνος του Αλεξανδρέως, του οποίου τα χνάρια ακολούθησε στη μελέτη των μαθηματικών και της φιλοσοφίας. Δολοφονήθηκε από όχλο φανατικών χριστιανών.

Η Αυγούστα Άντα Λόβλεϊς (1815-1852), κόρη του Λόρδου Μπάιρον, τον οποίο δεν γνώρισε ποτέ, συνέβαλε στη μαθηματική επιστήμη μεταφράζοντας τη μελέτη για την «Αναλυτική Μηχανή», μια υπολογιστική συσκευή του εφευρέτη και μαθηματικού Τσαρλς Μπάμπιτζ. Ωστόσο, δεν σταμάτησε στη μετάφραση, αλλά προσέθεσε τα δικά της σχόλια για τη συσκευή και περιέλαβε και μια μέθοδο υπολογισμού αλληλουχίας «Αριθμών Μπερνουλί», που έχει αναγνωριστεί

πλέον ως το πρώτο πρόγραμμα κομπιούτερ του κόσμου.

Η Σοφία Καβαλέσκαγια (1850-1891), προς τιμήν της οποίας ονομάστηκε ο ομώνυμος αστεροειδής, είναι μια από τις σημαντικότερες μαθηματικούς που γεννήθηκαν ποτέ στη Ρωσία. Είναι, άλλωστε, η πρώτη γυναίκα που απέκτησε διδακτορικό στα μαθηματικά και η πρώτη που έγινε καθηγήτρια στη Βόρεια Ευρώπη (στο πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης). Αφησε πίσω της πολύ σημαντική εργασία, κυρίως στις μερικές διαφορικές εξισώσεις.

Μία ακόμη γυναίκα, η Γερμανίδα Εμι Νέτερ (1882-1935), χαρακτηρίστηκε από τον Αλβέρτο Αϊνστάιν «η πιο σημαντική μαθηματική ιδιοφυΐα που γεννήθηκε από τη στιγμή που ξεκίνησε η ανώτερη εκπαίδευση των γυναικών». Η Νέτερ εκπόνησε πολλές μελέτες για την αφηρημένη άλγεβρα και οικοδόμησε τα μαθηματικά θεμέλια για τη Γενική Θεωρία της Σχετικότητας του Αϊνστάιν.

Η επόμενη μέρα της καταδίκης Ουάινσταϊν για βιασμό

Το κίνημα #MeToo σκοπεύει, εκτός από κατηγορίες εναντίον ατόμων, να επιτύχει και αλλαγές στη νομοθεσία

Της **JODI KANTOR**
THE NEW YORK TIMES

Τρεις ημέρες προτού ο Χάρβεϊ Ουάινσταϊν καταδικαστεί για βιασμό, ο υποψήφιος για το χρίσμα του Δημοκρατικού Κόμματος, Μάικ Μπλούμπεργκ, συμφώνησε να επιτρέψει σε τρεις γυναίκες των οποίων είχε εξαγοράσει τη σιωπή να περιγράψουν δημοσίως τα παράπονα εις βάρος του. Στην τελετή μνήμης για τον αδικωκαμένο αστέρα του NBA Κόμπι Μπράιαντ, τα ερωτήματα για την υπόθεση βιασμού, που χρονολογείται από το 2003, παρέμειναν. Και ο εξωδικαστικός συμβιβασμός που είχε επιτύχει ο αστέρας της όπερας Πλάθιντο Ντομίνγκο, συμφωνώντας να κλείσει υπόθεση σεξουαλικής παρενόχλησης καταβάλλοντας 500.000 δολάρια, κατέρρευσε όταν έγιναν γνωστές οι έρευνες για τη συμπεριφορά του απέναντι σε 20 γυναίκες.

Οι εξελίξεις αυτές δείχνουν πόσο ισχυρό και πόσο σημαντικό παραμένει το κίνημα #MeToo. Η συμπεριφορά του Ουάινσταϊν οδήγησε στη δημιουργία του κινήματος, ενώ η καταδίκη του ήταν μια νίκη που πολλά από τα θύμα-

τα θεωρούσαν ανέφικτη. Τώρα, οι πρωτοστάτριες του #MeToo σκοπεύουν να περάσουν από τις κατηγορίες εναντίον συγκεκριμένων ατόμων σε προτάσεις αλλαγής της νομοθεσίας.

«Το αποτέλεσμα της υπόθεσης Ουάινσταϊν κινητοποιεί τα θύματα και τους συμμάχους μας για να ζητάμε αλλαγές», δήλωσε η ιδρύτρια του κινήματος, Τατιάνα Μπερκ. «Τρία χρόνια μετά, πρέπει να σκεφτούμε στρατηγικές κινήσεις που

Μία από τις προτεραιότητες είναι να επεκταθεί ο χρόνος παραγραφής των αδικημάτων.

θα υπερβαίνουν τη στόχευση συγκεκριμένων ατόμων». Αποφάσεις όπως η δωρεά ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων από τη Μελίντα Γκέιτς για τον σκοπό της προώθησης της ισότητας πυροδοτήθηκαν εν μέρει από το #MeToo. «Ανοιξε ένα παράθυρο ευκαιρίας», είπε η Γκέιτς, σημειώνοντας ότι μεταξύ άλλων επιδιώκει να αντιμετωπί-

Ο Χάρβεϊ Ουάινσταϊν στο Ανώτατο Δικαστήριο της Νέας Υόρκης.

σει τη σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας.

Η Φατίμα Γκος Γρέιβς, του Εθνικού Κέντρου Γυναικείας Νομοθεσίας, σημείωσε ότι ο στόχος είναι να δημιουργηθεί «μια κοινή συνεκτική ατζέντα». Αυτό δεν είναι τόσο εύκολο για ένα διάσπαρτο κίνημα βάσης, το οποίο, σε αντίθεση με το κίνημα υπέρ των δικαιωμάτων

των ομοφυλοφίλων, δεν έχει κάποιο βασικό στόχο (π.χ. τη νομοποίηση του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου). Οι προτεραιότητες είναι πολλές, π.χ. να τονίζεται η ζητήματα συναινεσης στη σεξουαλική εκπαίδευση στα σχολεία, να επεκταθεί ο χρόνος παραγραφής των αδικημάτων, να γίνει πιο διασταλτική η ερμηνεία

της σεξουαλικής παρενόχλησης, να ενισχυθεί η εργατική νομοθεσία για την προστασία των υπαλλήλων και πολλά άλλα.

Η Time's Up, η οργάνωση που ιδρύθηκε στο Χόλιγουντ μετά την υπόθεση Ουάινσταϊν, έχει σκοπό την «ασφαλή, αξιοπρεπή δουλειά για όλους και όλες», με εξίσωση μισθών και πληρωμένων αδειών για τα δύο φύλα.

Οι συμφωνίες... φήμωσης

Ενα πράγμα που έχει ήδη επιτύχει το κίνημα είναι να αμφισβητούνται όλο και περισσότεροι οι συμφωνίες εμπιστευτικότητας (nondisclosure agreements). Οι συμφωνίες αυτές συχνά επιβάλλονται ως τιμήμα για τον εξωδικαστικό διακανονισμό καταγγελιών σεξουαλικής παρενόχλησης. Μέχρι προ τριετίας, σπανίως αμφισβητούνταν, αλλά η δημοσιοποίηση περιστατικών στα οποία εμπλέκονταν οι Ουάινσταϊν και άλλοι έδειξε πως οι συμφωνίες αυτές, φιμώνοντας τα θύματα, διευκολύνουν τους θύτες.

Από το 2017, τουλάχιστον δώδεκα αμερικανικές πολιτείες έχουν ψηφίσει νόμους που περιορίζουν την ισχύ των συμφωνιών αυτών,

ενώ εταιρείες όπως η Google, η Microsoft, η Uber και η Conde Nast έχουν δεσμευθεί ότι δεν θα χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις κακομεταχειρίσεων. Παράλληλα, μια μικρή αλλά όλο και διευρυνόμενη ομάδα γυναικών έχει παραβιάσει τις συμφωνίες αυτές ή προσπαθεί να απαλλαγεί από αυτές, στρώνοντας τον δρόμο για αλλαγές. Ενα από τα θύματα του γυμναστή Λάρι Νάσσαρ μίλησε την αμερικανική ομοσπονδία γυμναστικής για να απαλλαγεί από τη συμφωνία εμπιστευτικότητας, με αποτέλεσμα η ομοσπονδία να τη διαβεβαιώσει ότι δεν θα τιμωρηθεί. Αρκετές γυναίκες που έχουν κατηγορηθεί για παρενόχληση τον τραγουδιστή Ρ Κέλι μίλησαν δημοσίως παρά τις συμφωνίες εμπιστευτικότητας. Τουλάχιστον τέσσερις από τις γυναίκες που κατηγορούν τον Ουάινσταϊν έχουν κάνει το ίδιο. Μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται να έχουν υπάρξει νομικές συνέπειες για κάποια από αυτές. Και όμως, ακόμη πολλές δεν μπορούν να μιλήσουν, μεταξύ αυτών και η γυναίκα που καταγόρρησε τον Κόμπι Μπράιαντ και η οποία υπέγραψε συμφωνία εμπιστευτικότητας αντί αμοιβής το 2005.

Η απώλεια συντρόφου αυξάνει τις πιθανότητες εμφάνισης Αλτσχάιμερ

Η κηρεία αλλά και γενικότερα η απώλεια συντρόφου σε μεγάλη ηλικία αυξάνει κατά πολύ τη μείωση νοητικών ικανοτήτων που συνδέονται με τη νόσο του Αλτσχάιμερ, σύμφωνα με νέα μελέτη που δημοσιεύθηκε την Τετάρτη στην ιατρική επιθεώρηση JAMA Network Open. Στο πλαίσιο μελέτης, στην οποία συμμετείχαν επί τρία χρόνια 257 άνθρωποι, διαπιστώθηκε πως οι νοητικές ικανότητες ηλικιωμένων ανθρώπων μειώθηκαν τρεις φορές ταχύτερα σε όσους ή όσες είχαν κηρέψει ή είχαν χάσει τον σύντροφό τους σε σύγκριση με παντρεμένους ή ανύπανδρους ανθρώπους.

Ακόμη και για όσους δεν εμφάνιζαν υψηλά επίπεδα βήτα αμυλοειδούς –ουσίας που συνδέεται με την εμφάνιση της νόσου του Αλτσχάιμερ– ο κίνδυνος να εμφανίσουν άνοια ήταν υψηλότερος για άνδρες ή γυναίκες που είχαν κηρέψει. «Μεγαλύτερης ηλικίας άνθρωποι

που έχουν κηρέψει και δεν εμφανίζουν νοητικά προβλήματα είναι πολύ πιο ευάλωτοι στην ανάπτυξη της νόσου του Αλτσχάιμερ», σύμφωνα με τη μελέτη στην οποία συμμετείχαν επιστήμονες από τα πανεπιστήμια Χάρβαρντ, Μάαστριχτ, Πρίνστον και από το τμήμα νευρολογίας του νοσοκομείου Μπρίγκαμ στη Βοστώνη των ΗΠΑ. Δεν παρατηρήθηκαν διαφορές στην εγκεφαλικά λειτουργία μεταξύ παντρεμένων και ανύπανδρων ανθρώπων που συμμετείχαν στην έρευνα. Ωστόσο, όσοι είχαν κηρέψει εμφάνισαν μεγαλύτερη μείωση νοητικών ικανοτήτων ασχέτως φύλου, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης ή εμφάνισης κατάθλιψης. «Πρόκειται για πολύ σημαντική μελέτη», λέει στο CNN ο καθηγητής Ρίτσαρντ Αϊζακσον, διευθυντής της κλινικής πρόληψης του Αλτσχάιμερ στην ερευνητική μονάδα βιοϊατρικής της ιατρικής σχολής του Πανεπιστημίου Κορνέλ

Η νόσος του Αλτσχάιμερ πλήττει περισσότερο τις γυναίκες απ’ ό,τι τους άνδρες και οι συγγραφείς της μελέτης θεωρούν πως η κηρεία εξηγεί σε κάποιο βαθμό αυτό το φαινόμενο (φωτογραφία αρχείου).

στις ΗΠΑ. «Η απώλεια ενός συντρόφου είναι μεταξύ των πλέον φοβερών και αγχωτικών συμβάντων στη ζωή, και συνεπώς δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι έχει επίπτωση στη νοητική υγεία», εξηγεί ο καθηγητής Αϊζακσον. «Η νόσος του Αλτσχάιμερ δεν συνδέεται με μία μοναδική αιτία», συνεχίζει, «και η πρόοδος της ασθένειας επηρεάζεται από συνδυασμό αγχωτικών παραγόντων, καρδιαγγειακών παθήσεων, διαίτας, άσκησης και γενετικών παραγόντων».

Προηγούμενες έρευνες έχουν αποδείξει ότι η κηρεία, ιδιαίτερα σε μεγάλη ηλικία, συνδέεται με την εμφάνιση προβλημάτων μνήμης, με μείωση νοητικών ικανοτήτων και την εμφάνιση άνοιας. Η νόσος του Αλτσχάιμερ πλήττει περισσότερο τις γυναίκες απ’ ό,τι τους άνδρες και οι συγγραφείς της μελέτης θεωρούν πως η κηρεία εξηγεί σε κάποιο βαθμό αυτό το φαινόμενο. Στις

ΗΠΑ, το 43% των χήρων μεταξύ 75 και 84 ετών και το 72% με ηλικία άνω των 85 ετών είναι γυναίκες. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τους άνδρες είναι 15% και 35%, σύμφωνα με τα στοιχεία της πιο πρόσφατης απογραφής του πληθυσμού.

«Η κηρεία αποτελεί έναν υποτιμημένο παράγοντα κινδύνου που συνδέεται με σχετιζόμενη με τη νόσο του Αλτσχάιμερ μείωση νοητικής ικανότητας», είναι το συμπέρασμα των επιστημόνων που συνέγραψαν τη μελέτη. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο συγκεκριμένος κίνδυνος, προτείνουν να «δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις διάφορες μορφές παρέμβασης, υποστήριξης και στους πόρους που συντηρούν την εγκεφαλικά υγεία», λέει ο καθηγητής Αϊζακσον. Αν και δεν έχουν την ίδια επίπτωση όλοι οι παράγοντες που προκαλούν άγχος, συνεχίζει, η σημαντική επίπτωση που έχει η κηρεία θα πρέπει να μελετηθεί περαιτέρω.

Στο μικροσκόπιο η γρίπη των πτηνών

Ακόμα ένας υγειονομικός κίνδυνος εμφανίστηκε στον ορίζοντα, καθώς οι αρχές ασφαλείας τροφίμων της Βουλγαρίας ανακοίνωσαν ότι εντοπίστηκε εστία γρίπης των πτηνών (από το στέλεχος H5N8) σε πτηνοτροφική μονάδα με πάπιες στην πόλη Ρακόφσκι, 160 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Σόφιας, στη νότια Βουλγαρία. Το σύνολο των πουλερικών, οι 5.830 πάπιες που εκτρέφονται στη μονάδα, πρόκειται να θανατωθεί, αναφέρουν οι Αρχές στη σχετική ανακοίνωσή τους, τονίζοντας ότι πρόκειται για την πρώτη περίπτωση ανίχνευσης του άκρως μολυσματικού παράγοντος τη νέα χρονιά. Από την πρώτη στιγμή δημιουργήθηκε γύρω από την πτηνοτροφική μονάδα μια ζώνη προστασίας ακτίνας τριών χιλιομέτρων, ενώ απαγορεύτηκε κάθε μεταφορά άγριων ή οικόσκιων πτηνών στο εσωτερικό της, όπως εξάλλου και η πώληση κρέατος πουλερικών και αυγών. Δεν είναι, ωστόσο, η πρώτη φορά που εντοπίζεται επιδημία του συγκεκριμένου στελέχους H5N8 της γρίπης των πτηνών στην Ευρώπη. Από τα τέλη του 2019 μέχρι σήμερα, έχουν εντοπιστεί εστίες σε Πολωνία (20), Ουγγαρία (4), Σλοβακία (3), Ρουμανία (2) και από μία σε Τσεχία και Ουκρανία. Στην Τσεχία οι Αρχές αναγκάστηκαν να προχωρήσουν στη θανάτωση 140.000 γαλόπουλων και κοτόπουλων. Επίσης, επιδημική εστία εντοπίστηκε και στις αρχές του μήνα στο Μπρέτζφελντ της Βάδης-Βυρτεμβέργης, στη Γερμανία, όπου το στέλεχος H5N8 προκάλεσε τον θάνατο 44 πτηνών από ένα σμήνος 68, ενώ τον Ιανουάριο το ίδιο στέλεχος είχε εντοπιστεί και στο Βρανδεμβούργο.

Επιδημική εστία εντοπίστηκε στις αρχές του μήνα και σε πτηνοτροφική μονάδα της Σαουδικής Αραβίας στην κεντρική περιοχή Σουντάρ, προκαλώντας τον θάνατο 22.700 πουλερικών, ενώ άλλες 385.300 θανατώθηκαν.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας επισημαίνει ότι ήδη από τα τέλη του 2019 έχουν ανιχνευθεί πολλαπλά κρούσματα της γρίπης των πουλερικών σε ολόκληρη την Ευρώπη, χωρίς ωστόσο να έχει καταγραφεί και μετάδοση που παθογόνου παράγοντος στον άνθρωπο. Καθώς, όμως, αυτά τα στελέχη μπορούν να μεταλλαχθούν ώστε να προσβάλουν εύκολα τον ανθρώπινο οργανισμό, οι υγειονομικοί φορείς παρακολουθούν προσεκτικά την εξάπλωσή τους.

Το λοιμώδες νόσημα (H5N8) έχει προβάλλει άγρια και οικόσιπα πτηνά σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Αλλεργίες; Όσοι υποφέρετε, ξέρετε.

Οι κυριότερες μορφές αλλεργίας είναι η τροφική, η εισπνεόμενη (εποχιακή), από φάρμακα και από τσιμπήματα ζώων και εντόμων.

Το κοινό τους στοιχείο είναι η υπερβολική παθολογική αντίδραση του ανοσοποιητικού συστήματος σε μια αβλαβή/αθώα ουσία.

Τα συμπτώματα, οι τρόποι αντιμετώπισης και ελέγχου τους, αναλόγως και της έντασής τους, ποικίλουν, με την φαρμακευτική αγωγή να κρίνεται αναγκαία τις περισσότερες φορές.

Σε κάθε περίπτωση απευθυνθείτε στο γιατρό και στο φαρμακοποιό σας.

Είναι η υγεία σου. Δεν είναι παιχνίδι!

ΑΡΘΡΟ / Της **ΕΛΕΝΑΣ ΑΛΩΝΕΥΤΗ**

Είναι το παιδί μου έτοιμο για το δημοτικό;

Ενα από τα καίρια θέματα που ταλανίζει πολύ τους γονείς που έχουν παιδάκια έτοιμα να πάνε στην πρώτη τάξη του δημοτικού είναι εάν όντως είναι προετοιμασμένα γι’ αυτό. Στο σημερινό μας άρθρο θα επικεντρωθούμε στους παράγοντες που προαπαιτούνται για ένταξη του παιδιού σας στο δημοτικό. Ξεκινώντας θα ήταν καλό να ορίσουμε τι ονομάζουμε σχολική ετοιμότητα. Σχολική ετοιμότητα, λοιπόν, είναι η ανάπτυξη του παιδιού σε διάφορα επίπεδα, που μας δείχνει κατά πόσο το παιδί μπορεί να ανταπεξέλθει τόσο στις σχολικές υποχρεώσεις του, όσο και στα μαθήματά του με επιτυχία. Δηλαδή, πόσο έτοιμο είναι να πάει στο δημοτικό. Μέχρι στιγμής, το μόνο κριτήριο εισδοχής στο δημοτικό, θεωρείται η ηλικία. Όμως, το σημαντικότερο είναι να δούμε, εάν το παιδί μας είναι έτοιμο για τη μετάβαση αυτή. Η διερεύνηση της σχολικής ετοιμότητας χρειάζεται μια διεπιστημονική ομάδα που να απαρτίζεται από λογοθεραπευτή, ειδικό παιδαγωγό, εργοθεραπευτή, ψυχολόγο, ωτορινολαρυγγολόγο και οφθαλμίατρο. Ο κάθε ειδικός έχει υποχρέωση με διάφορα τεστ, να εξετάσει το δικό του πεδίο, δίνοντας βάση στις δεξιότητες και στις αδυναμίες του παιδιού. Ύστερα από τη διεξαγωγή των τεστ, ο ειδικός θα είναι σε θέση να μιλήσει

συγκεκριμένα για τις αδυναμίες του παιδιού, πώς αυτές θα δημιουργήσουν δυσκολίες έτοιμα να πάνε στην πρώτη τάξη του δημοτικού είναι εάν όντως είναι προετοιμασμένα γι’ αυτό. Στο σημερινό μας άρθρο θα επικεντρωθούμε στους παράγοντες που προαπαιτούνται για ένταξη του παιδιού σας στο δημοτικό. Ξεκινώντας θα ήταν καλό να ορίσουμε τι ονομάζουμε σχολική ετοιμότητα. Σχολική ετοιμότητα, λοιπόν, είναι η ανάπτυξη του παιδιού σε διάφορα επίπεδα, που μας δείχνει κατά πόσο το παιδί μπορεί να ανταπεξέλθει τόσο στις σχολικές υποχρεώσεις του, όσο και στα μαθήματά του με επιτυχία. Δηλαδή, πόσο έτοιμο είναι να πάει στο δημοτικό. Μέχρι στιγμής, το μόνο κριτήριο εισδοχής στο δημοτικό, θεωρείται η ηλικία. Όμως, το σημαντικότερο είναι να δούμε, εάν το παιδί μας είναι έτοιμο για τη μετάβαση αυτή. Η διερεύνηση της σχολικής ετοιμότητας χρειάζεται μια διεπιστημονική ομάδα που να απαρτίζεται από λογοθεραπευτή, ειδικό παιδαγωγό, εργοθεραπευτή, ψυχολόγο, ωτορινολαρυγγολόγο και οφθαλμίατρο. Ο κάθε ειδικός έχει υποχρέωση με διάφορα τεστ, να εξετάσει το δικό του πεδίο, δίνοντας βάση στις δεξιότητες και στις αδυναμίες του παιδιού. Ύστερα από τη διεξαγωγή των τεστ, ο ειδικός θα είναι σε θέση να μιλήσει

με ευκολία σε συζητήσεις και να χρησιμοποιεί ορθά τον πληθυντικό αριθμό, πτώσεις και αντωνυμίες όπου χρειάζεται. Σημαντικό είναι να μιλάει και να εκφράζεται για πράγματα που έχουν συμβεί ή που θα συμβούν και η ομιλία του να είναι καταληπτή και από τρίτους και όχι μόνο από άτομα του κοντινού του περιβάλλοντος. Χρειάζεται ακόμη να μπορεί να κάνει εναλλαγές στη φωνή του (προσωδία), να χρησιμοποιεί αντίθετες έννοιες και να συγκρίνει αντικείμενα. Ακόμη σημαντική είναι η αναγνώριση των χρωμάτων, εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών και αναγνώριση ιδιότητας αντικειμένων (δπλ. μαλακό – σκληρό). Σημαντικό να αναγνωρίσει τους αριθμούς έως το δέκα, να αντιστοιχεί τον αριθμό με την ποσότητα αντικειμένων (π.χ. βλέπει 3 μπάλες θα το αντιστοιχίσει με τον αριθμό 3) και να ομαδοποιεί αντικείμενα βάση χαρακτηριστικών (π.χ. με βάση το χρώμα, την κατηγορία κ.α.).

Αυτά, είναι ορισμένα από τα κριτήρια που προαπαιτούνται από λογοθεραπευτική σκοπιά για την εισδοχή των παιδιών στο δημοτικό, χωρίς να σημαίνει πως είναι τα μόνα κριτήρια. Υπάρχουν και άλλα πολλά.

Η κ. Έλενα Αλωνεύτη είναι λογοπαθολόγος, λογοθεραπεύτρια, BSc. elenaalonefti.sl@gmail.com

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Το νέο «σουπερ» αντιβιοτικό

Ενα νέο πανίσχυρο αντιβιοτικό, το οποίο μπορεί να καταστρέψει πολλά είδη ανθεκτικών βακτηρίων, παρασκευάσαν ερευνητές του Πανεπιστημίου MIT με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης. Πρόκειται για την πρώτη φορά που η τεχνητή νοημοσύνη βρήκε εκ του μηδενός ένα τόσο δραστικό φαρμακευτικό σκεύασμα, ανοίγοντας νέους δρόμους στη φαρμακευτική, αφού κάτι ανάλογο θα μπορούσε μελλοντικά να γίνει και για φάρμακα για νευροεκφυλιστικές παθήσεις ή τον καρκίνο. Οι επιστήμονες αισιοδοξούν ότι το «έξυπνο» σύστημα θα μπορεί να σχεδιάσει διάφορα νέα φάρμακα, με βάση όσα έχει μάθει για τις χημικές δομές που επιτρέπουν στα φάρμακα να σκοτώνουν τα βακτήρια. Χρησιμοποιώντας έναν νέο αλγόριθμο μηχανικής μάθησης, όπως αναφέρουν στο δημοσίευσμά τους στο περιοδικό Cell οι επιστήμονες και μηχανικοί του MIT, κατάφεραν να κατασκευάσουν το νέο αντιβιοτικό.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

24 μεταλλάξεις και ο καρκίνος

Βρετανοί επιστήμονες ανακάλυψαν 24 γενετικές μεταλλάξεις που συνδέονται με αυξημένο κατά δύο έως τρεις φορές κίνδυνο για καρκίνο της μήτρας (ενδομητρίου). Οι ερευνητές των Πανεπιστημίων του Μάντσεστερ και του Κέμπριτζ, που έκαναν τη σχετική δημοσίευση στην επιθεώρηση Journal of Medical Genetics, αξιολόγησαν συστηματικά τις γενετικές αναλύσεις (συνολικά 149) για τα γενετικά αίτια του καρκίνου της μήτρας. Βρήκαν έτσι 24 μεμονωμένες μεταλλάξεις, σε έξι γονίδια (HNF1B, KLF, EIF2AK, CYP19A1, SOX4, MYC), που ρυθμίζουν την ανάπτυξη και τον θάνατο των κυττάρων, τα οιστρογόνα και τους μεταγραφικούς παράγοντες. Ιδίως πέντε από τις 24 μεταλλάξεις φαίνεται να σχετίζονται ιδιαίτερα με τον κίνδυνο καρκίνου. Αν μια γυναίκα έχει όλες ή τις περισσότερες από αυτές τις 24 γενετικές μεταλλάξεις, τότε εκτιμάται πως αντιμετωπίζει διπλάσιο έως τριπλάσιο κίνδυνο καρκίνου της μήτρας, σε σχέση με μια γυναίκα που δεν έχει κάποια τέτοια μετάλλαξη. Οι επιστημονικές διαπιστώσεις θα αξιοποιηθούν ώστε να εντοπίζονται οι γυναίκες με τη μεγαλύτερη γενετική προδιάθεση για καρκίνο του ενδομητρίου.

Ένα ντέρμπι «αιωνίων» διαφορετικό...

Για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, η Ομόνοια πλεονεκτεί του ΑΠΟΕΛ

Το αουριανό (2/3, 19:00) ντέρμπι των «αιωνίων» έχει πολύ διαφορετικό χαρακτήρα σε σχέση με τις αναμετρήσεις του ΑΠΟΕΛ με την Ομόνοια τα τελευταία πολλά χρόνια. Για πρώτη φορά λοιπόν εδώ και καιρό, οι «γαλαζοκίτρινοι» δεν είναι το φαβορί. Αντίθετα, μά-

λιστα που αυτή την φορά οι «πράσινοι» βρίσκονται σε καλύτερη αγωνιστική και ψυχολογική κατάσταση. Αναλύουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των «μονομάχων» σε ένα ντέρμπι που θυμίζει τις παλιές καλές, ρομαντικές εποχές του ποδοσφαίρου μας.

Ο Γιώργος Εφραίμ είναι μια πολύτιμη μονάδα σε τέτοια ντέρμπι, έχοντας υπηρετήσει και τις δυο ομάδες.

Στο παιχνίδι του πρώτου γύρου μεταξύ της Ομόνοιας και του ΑΠΟΕΛ, ξεχώρισε το χαμένο πέναλτι του Ντε Βινσέντι.

ΑΠΟΕΛ: Το παιχνίδι της χρονιάς (μέχρι το επόμενο)

Το αουριανό παιχνίδι έχει πραγματικά τεράστια σημασία για τον ΑΠΟΕΛ. Η έκβαση αυτού του παιχνιδιού θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την δυναμική που θα έχουν οι «γαλαζοκίτρινοι» στην τελική φάση. Η ήττα στην Πάφο την προηγούμενη αγωνιστική, μπορεί να μην αύξησε την διαφορά από την κορυφή και την πρωτοπόρο Ανόρθωση, αλλά αύξησε την διαφορά στους 4 βαθμούς από την δεύτερη Ομόνοια και έκανε πολύ πιο δύσκολο το έργο για την κατάκτηση του 8ου σερί τίτλου πρωταθλήματος. Αν ο ΑΠΟΕΛ κερδίζει αυτό το ντέρμπι θ' αποκτήσει ξανά μεγάλη δυναμική αφού θα μειώσει στον βαθμό από τον έναν διεκδικητή (Ομόνοια). Αν όμως χάσει τότε θα μπει στην τελική φάση με βαθμολογικό μειονέκτημα, 7 βαθμών, στην καλύτερη γη' αυτόν περίπτωση και μάλιστα από δύο ομάδες. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση ισοπαλίας, αφού η διαφορά από την πρωτοπόρο, ενδέχεται να μεγαλώσει (σε 6 ή 8 βαθμούς).

■ **ΒΑΣΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ:** Κάθε παιχνίδι είναι διαφορετικό, πόσω μάλλον το αουριανό, ωστόσο η σπουδαία παράδοση που έχει κτίσει ο ΑΠΟΕΛ κόντρα στην αιώνια αντίπαλό του στα τελευταία 7 χρόνια της κυριαρχίας του στο πρωτάθλημά μας, έχει την σημασία της. Ο ΑΠΟΕΛ είναι τυπικά γηπεδούχος, κάτι πάρα πολύ σημαντικό σε ένα «παιχνίδι ψυχολογίας», όπως το ντέρμπι αυτό.

■ **ΒΑΣΙΚΟ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ:** Ο ΑΠΟΕΛ πάσχει αγωνιστικά. Δεν έχει ισορροπία στις γραμμές και η ανάπτυξη του είναι αργή και προβληματική. Δυσκολεύεται αφάνταστα στο δημιουργικό παιχνίδι ενώ το μεγαλύτερο πρόβλημά του είναι η δυστοκία των επιθετικών του.

■ **ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ:** Ο Μαρίνος Ουζουνίδης δήλωσε μετά το τελευταίο παιχνίδι των γαλαζοκιτρίνων, ότι το μεγαλύτερο πρόβλημά τους είναι «στην σκέψη

και στο μυαλό...». Ο περσινός πρωταθλητής έχει χάσει τον χαρακτήρα του νικητή – πρωταθλητή και αρκετοί ποδοσφαιριστές του παρουσιάζονται «άψυχοι» και χωρίς νεύρο – πάθος.

■ **ΤΑΚΤΙΚΗ:** Εξηγήσαμε στην εισαγωγή μας την τεράστια σημασία που έχει για τον ΑΠΟΕΛ αυτό το ντέρμπι. Είναι υποχρεωμένο να παλέψει για τη νίκη και μόνο. Η εκτίμησή μας είναι ότι ο κ. Ουζουνίδης θα επιλέξει σχήμα με τέσσερεις στην άμυνα, δύο «κόφτες» τους Άλεφ, Μιχαήλοβιτς, τους Τάμαρι και Γιάκοις στα άκρα μεσοεπιθετικά, τον Τόμας Ντε Βινσέντι ως δεύτερο επιθετικό και ως επιθετική αιχμή μάλλον τον Χαλένιους αφού ο Πάβλοβιτς πάει από το κακό στο χειρότερο. Επικρατέστεροι για την άμυνα είναι ο Μπέλετς, Βούρος δεξιά και Γουίλερ αριστερά και τους Ιωάννου, Σάβιτς (ή Μερκί) ως κεντρικούς αμυντικούς.

■ **ΚΟΣΜΟΣ:** Η πιο μεγάλη (ίσως) δύναμη του ΑΠΟΕΛ στα χρόνια της κυριαρχίας του στο ποδόσφαιρο μας, οι οργανωμένοι οπαδοί του, εξακολουθούν να απέχουν λόγω της κάρτας οπαδού. Η σημασία όμως του αουριανού ντέρμπι και τα όσα διακυβένονται, πιθανότατα θα ωθήσει τον υπόλοιπο κόσμο να λειτουργήσει... οπαδικά και να συνδράμει την ομάδα για τη νίκη.

■ **ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ:** Ο Μαρίνος Ουζουνίδης δεν έχει τον χρόνο για να... μεταμορφώσει την ομάδα που βρήκε και να διορθώσει τα πολλά αδύνατα σημεία της. Γι' αυτό και ο Ελλαδίτης τεχνικός δίνει τεράστια σημασία στην βελτίωση της ψυχολογίας των παικτών του, οι οποίοι έχουν χάσει την αυτοπεποίθησή τους. Υπήρξε και παίκτης του ΑΠΟΕΛ και γνωρίζει πολύ καλά τις ιδιαιτερότητες αυτού του παιχνιδιού. Είχε την ευκαιρία να δει την Ομόνοια στους πρόσφατους αγώνες της και ξέρει καλά και τα πλεονεκτήματα αλλά και τα μειονεκτήματά της.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΙΧΗΣ

Ομόνοια: Να τερματίσει την κακή επταετή παράδοση

Άλλο ένα ντέρμπι για την Ομόνοια. Πέρα από την αντικειμενική ιδιότητα του αιώνιου, υπάρχει μια άλλη παράμετρος : η μακρά αποχή από νίκες έναντι του αντιπάλου. Ψάχνει επιτυχία επί του «αιώνιου» από τις 6 Απριλίου 2013. Από τότε μέχρι σήμερα η Ομόνοια αγνοεί τη νίκη. Είναι άρα εύκολα αντιληπτό το τι σημαίνει η νίκη από ιστορικής πλευράς. Υπάρχει και έντονο βαθμολογικό ενδιαφέρον. Αν κερδίσει και δεν κερδίσει η Ανόρθωση την ΑΕΚ, περνά στην πρώτη θέση, έχουσα 42 βαθμούς έναντι 43 της Ανόρθωσης.

■ **ΒΑΣΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ:** Βασικό της πλεονέκτημα ενόψει του ντέρμπι, είναι πέρα από τη δυναμική που διαθέτει ως μεγάλη ομάδα, η συγκεκριμένη δυναμική που αναπτύσσεται όλη τη χρονιά και ισχύει και σε αυτό το διάστημα. Κάνει την καλύτερη πορεία των τελευταίων δέκα χρόνων, παρουσιάζει εξαιρετικό ποδόσφαιρο – το καλύτερο από κάθε άλλη ομάδα - σε προκαλεί να πας στο γήπεδο και βρίσκεται σε τροχιά τίτλου. Καθάρα αγωνιστικά, σπανίως χάνει την ισορροπία της, ενώ διαθέτει εξαιρετική άμυνα. Με 13 γκολ, έχει την καλύτερη στην κατηγορία.

■ **ΒΑΣΙΚΟ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ:** Δεν υπάρχει η ανάλογη των ευκαιριών, παραγωγή γκολ - έχει πετύχει 31 στο σύνολο - ενώ ο Ματ Ντάρμπισαϊρ τραβά σχεδόν μόνος... το κουπί. Έχει πετύχει 12 γκολ με τον επόμενο... Τιάγκο Φερέιρα να είναι στα 4.

■ **ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ:** Η ψυχολογία της ομάδας είναι στα καλύτερά της. Η νίκη επί της ΕΝΠΙ (τερμάτισε τις μέτριες εμφανίσεις), με την παράλληλη καλή εμφάνιση, τη βροντερή παρουσία του νεαρού Λοΐζου Λοΐζου και την ταυτόχρονη βαριά ήττα της Ανόρθωσης (0-5) από τον Εθνικό που μείωσε τη διαφορά στον ένα βαθμό από την πρώτη Ανόρθωση, απογείωσε τον εν-

θουσιασμό του κόσμου, ενώ στην απογείωση βοήθησε και η ήττα του έτερου ανταγωνιστή και αουριανού αντιπάλου ΑΠΟΕΛ (από την Πάφο με σκορ 0-2) που είναι τώρα περισσότερους βαθμούς (4) πίσω από το «τριφύλλι». Η ατμόσφαιρα περιλαμβάνει και τους παίκτες, που εννοείται ότι δεν είναι ... απογειωμένοι. Η ομάδα βρίσκεται στην καλύτερή της ψυχολογική κατάσταση πριν από ντέρμπι με το ΑΠΟΕΛ, εδώ και χρόνια.

■ **ΤΑΚΤΙΚΗ:** Η τακτική είναι γνωστή και δεν θα αλλάξει αύριο. Πλάνο... αρχών σε διάταξη 4-2-3-1. Μικρές αποστάσεις μεταξύ των γραμμών και σχεδόν απόλυτη ισορροπία με την ομάδα στοχοπροσληγμένη. Προσπάθεια για κατοχή, δόμηση παιχνιδιού από πίσω, με υπομονή, κάθετο παιχνίδι, γρήγορες πάσες, συνεργασίες κυρίως από τα άκρα και πλαγιοκοπήσεις από τον Νταβίντ Ακιντόλα.

■ **ΚΟΣΜΟΣ:** Εδώ ...τα καλάμε. Τρόπος του λέγειν. Η ομάδα που φέρνει τον περισσότερο κόσμο στα γήπεδα με διαφορά από τη δεύτερη (9.193 έναντι 5444 της δεύτερης Ανόρθωσης), θα αγωνιστεί με 2.200 οπαδούς της αφού τόσα εισιτήρια παίρνει ως φιλοξενούμενη στο ντέρμπι.

■ **ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ:** Ο μέχρι τώρα καλύτερος κόουτς του πρωταθλήματος. Πήρε μια καινούρια ομάδα, για χρόνια απέχουσα από πρωταγωνιστικές πορείες και μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα τη συναρμολόγησε και την ξανάκανε όπως ήταν παλιά. Όχι μόνο πρωταγωνίστρια, αλλά και ελκυστική. Έχει φτιάξει ομάδα με ταυτότητα και πλάνο που μπαίνει στο γήπεδο για να παίξει μπάλα και να κερδίσει. Δουλεύει με περιορισμένο ρόστερ (δεν κάνει εύκολα αλλαγές) και πρωωθεί νέους. Σε συνθήκες πρωταθλητισμού. Διαθέτει ποδοσφαιρική νοοτροπία, πόρρω απέχουσα από τη δική μας.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ

La Casa de Papel και μάλλινα

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Υπάρχει άλλο κάτι πιο σοβαρό στη ζωή μας και ιδιαίτερα όλων εμάς που ασχολούμαστε με το ποδόσφαιρο, από

το να είμαστε έτοιμοι για τη βαρυνειμωνιά που θ' ακολουθήσει την άνοιξη και το καλοκαίρι; Άμα εσύ ανησυχείς ή χολοσκάς, ότι τίποτα δεν πάει καλά στο χώρο του αθλήματος, ψάξε το μήπως και πρόκειται γενικώς για μια απαισιόδοξη στάση που τηρείς στη ζωή, καλώντας την υγεία σου. Λίγο να διαβάσεις τις δηλώσεις του προέδρου της ΚΟΠ περί της ζωντάνιας και της ισχύος που διαθέτει το ποδόσφαιρό μας, θ' απαλλαγείς από το στρες και τις αρνητικές σκέψεις. Και άμα σου κάνουν κλικ διάφορα δημοσιεύματα από κίτρινες φυλλάδες του τύπου El Pais ή El Confidential, σου το γράφω πίστεψέ το... κουτσομπολιά είναι όλα αυτά, προερχόμενα από την χώρα των ταυρομαχιών. Άκουσε εκεί El Pais και El Confidential; Να μου έλεγες Casa de Papel και Bella Ciao να κατανοήσω τους όποιους προβληματισμούς σου.

Το ψυλλιάστηκαν ευτυχώς και τα ΜΜΕ του νησιού, οι αδέσμευτες και τίγκρα στον επαγγελματισμό αθλητικές-πολιτικές ιστοσελίδες και αγνόησαν τις ζαβολιές των Ιβήρων. Γιατί εμείς εδώ, έχουμε και μια σοβαρότητα. Είμαστε πάνω απ' όλα άνθρωποι με ευαισθησίες και σεβόμαστε τη μητέρα φύση και ό,τι την περιβάλλει. Έχουμε κιόλας μια ιδιαίτερη αγάπη για τα πτηνά και συγκεκριμένα για τον στρουθοκάμηλο. Όχι όπως αυτοί που παν και σκοτώνουν τους ταύρους τον ένα πίσω από τον άλλο, διασκεδάζοντας το βασανισμό του μες στις αρένες.

Γενικώς, τα πάμε καλά. Η μοναδική μου έγνοια είναι μήπως και σκάσει ο χώρος κάτω από το χαλί και τιναχθούμε όλοι στον αέρα, αλλά και πάλι με καθησυχάζουν οι πολλές συσκέψεις στα Υπουργεία τους και οι βαθυστοχαστες δηλώσεις των αρμοδίων. Να 'ναι καλά και αυτοί που μεριμνούν ολημερίς για την νομιμότητα στο χώρο, είναι κιόλας ισχυρό το ποδόσφαιρο όπως μας είπε ο πρόεδρος, πάω να προμηθευτώ μαλλί, χρώματος μαύρου να ξεκινήσω το πλέξιμο... μην κρυώσει το κοκαλάκι μου.

Εσείς στον κόσμο σας!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Καιρό έχουμε να ασχοληθούμε με το καθαρά αγωνιστικό κομμάτι του κυπριακού ποδοσφαίρου και ας διανύουμε μια καθοριστική περίοδο, πλησιάζοντας στο τέλος των φετινών διοργανώσεων. Και προέκυψαν τις τελευταίες εβδομάδες καλές... αφορμές για να αναπτυχθούν καθαρά ποδοσφαιρικές συζητήσεις.

Η εξέλιξη στο πρωτάθλημα, τα απρόβλεπτα αποτελέσματα σε παιγνίδια με ακλόνητα φαβορί και ξεκάθαρα αουτσάιντερς, η δυσκολία να αναδείξει κάποιος, ακόμη και τώρα, λίγο πριν τη δεύτερη φάση του πρωταθλήματος, το πρώτο φαβορί για τον τίτλο, ακόμη και το απρόβλεπτο στη διεκδίκηση της παραμονής στην πρώτη κατηγορία και το ότι φθάσαμε στα ημιτελικά του κυπέλλου, με δυο ζευγάρια τα οποία θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελέσουν και ζευγάρι τελικού. Όλα αυτά είναι σημαντικά θέματα για το κυπριακό ποδόσφαιρο και θετικά στοιχεία της φετινής αγωνιστικής περιόδου.

Όλα αυτά, ωστόσο, περνούν σε δεύτερη μοίρα, μπροστά σε όλα όσα παράλληλα διαδραματίζονται φέτος στο ποδόσφαιρο της χώρας μας. Γεγονότα τα οποία επισκιάζουν το πιο συναρπαστικό ίσως πρωτάθλημα των τελευταίων χρόνων, όχι άδικα, γιατί φέτος η κατάσταση δείχνει να έχει φθάσει στο απροχώρητο. Και όποιος το αντίθετο υποστηρίζει, μάλλον σ' ένα δικό του κόσμο ζει, αγγελικά όπως ο ίδιος μόνο πιστεύει πιασμένο. Και όσο διαπιστώνεις ότι υπάρχουν άνθρωποι με σημαντικά πόστα στο χώρο, ικανοί να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην δύσκολη προσπάθεια να βγούμε από το τέλμα και οι οποίοι προσπαθούν (ακόμη) να μας πείσουν για τον αγγελικά πιασμένο χώρο του κυπριακού ποδοσφαίρου, τόσο περισσότερο μένεις στα αρνητικά. Όσο εξακολουθούν κάποιοι να μένουν στα λόγια, στις υποσχέσεις και στις δεσμεύσεις, αρχειοθετώντας τη μία μετά την άλλη τις υποθέσεις στο ασφυκτικά γεμάτο ερμάρι με την επιγραφή «ανεξικνίαστα», τόσο λιγότερο εστιάζεις στα θετικά.

Προσθέστε και τις φωνές που δειλά – δειλά, όπως κάθε χρόνο περίπου τέτοια εποχή βγαίνουν, περί αύξησης των ομάδων της πρώτης κατηγορίας, με μοναδικό κριτήριο των... πρωτεργατών μιας τέτοιας αλλαγής το δικό τους σωματειακό συμφέρον και βγαίνει ολοκληρωμένη η μίζερν εικόνα του κυπριακού ποδοσφαίρου, σε μια χρονιά η οποία θα μπορούσε να προσθέσει βαθμούς, θα μπορούσε να βελτιώσει την εικόνα του ποδοσφαίρου μας και την αντίληψη του κύπριου φίλαθλου για το άθλημα, σε μια περίοδο που τόσο πολύ το κυπριακό ποδόσφαιρο το έχει ανάγκη...

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-4,03%X.A.
-19,3%Dow Jones
-13,72%Nasdaq
-12,01%Nikkei
-9,95%Dax
-9,49%FTSE 100
-8,61%**ΚΡ. ΛΑΓΚΑΡΝΤ**
Η κλιματική
αλλαγή
απειλεί και
τις τράπεζες
Σελ. 10Πετρέλαιο
-14,63%€/ \$
1,45%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Εκθετη και ευάλωτη
η τουρκική οικονομία

Η **νομισματική** κρίση στην Τουρκία έχει αναγκάσει την κεντρική τράπεζα να δαπανήσει δυσθεώρητο τμήμα των συναλλαγματικών της διαθεσίμων για να στηρίξει τη λίρα. Ετσι, η οικονομία μένει έκθετη και ευάλωτη σε πιθανή κρίση αλλά και στην τρέχουσα κρίση λόγω του κορωνοϊού. **Σελ. 11**

ΕΛΛΑΔΑ

Σε ακίνητα μία στις τρεις
επενδύσεις από ξένους

Τις **«ασφαλείς»**, αλλά χαμηλής προστιθέμενης αξίας, επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα προτιμούν οι ξένοι. Το 2019, από τα 4,2 δισ. ευρώ των άμεσων ξένων επενδύσεων, το 1,45 δισ. αφορούσε σε αγορές ακινήτων. Δηλαδή, το 35% των επενδύσεων κατευλήθηκε στην αγορά ακινήτων. **Σελ.12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,56%	0,07%
Γερμανία	-0,55%	0,10%
Γαλλία	-0,26%	0,04%
Ιταλία	1,07%	0,17%
Ισπανία	0,30%	0,08%
Ιρλανδία	-0,16%	-0,02%
Ελλάδα	1,19%	0,24%
Ην. Βασίλειο	0,46%	-0,11%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Τεστ επιβίωσης για τις ασφαλιστικές

Ετοιμάζουν νέα προγράμματα προκειμένου να μην χάσουν τους πελάτες τους ενόψει του ΓεΣΥ

Μάχη με το χρόνο δίνουν οι ασφαλιστικές εταιρείες, προκειμένου να διασφαλίσουν τη συνέχιση συμβολαίων υπηρεσιών υγείας, ενόψει της εφαρμογής της δεύτερης φάσης του ΓεΣΥ τον Ιούνιο. Προς τούτο επεξεργάζονται διάφορα σχέδια

και προτάσεις. Στόχος είναι να συγκρατήσουν τους πελάτες τους και να μην χάσουν το κονδύλι των σχεδίων υγείας. Όπως πληροφορείται η «Κ», από την αρχή του χρόνου άρχισαν να γίνονται κρούσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες δεν προχώ-

ρησαν σε ετήσια ανανέωση συμβολαίων των Σχεδίων Υγείας που παρέχουν στο προσωπικό τους, προτείνοντάς τους διαφορετικά προϊόντα. Μια από τις προτάσεις προς τις επιχειρήσεις είναι να μην κοπεί το κονδύλι που προόριζαν

για ομαδικά Σχέδια Υγείας αλλά να μετατραπεί σε εισφορά για Ταμεία Προνοίας. Αντίδραση ρεαλιστική όπως δηλώνουν και οι ίδιοι οι επιχειρηματίες, οι οποίοι έχουν αφήσει «ανοικτή την πόρτα» σε μια τέτοια πρόταση. Άλλες πληροφορίες ανα-

φέρουν ότι ασφαλιστές προσεγγίζουν τις επιχειρήσεις με τις οποίες έχουν ήδη συμβληθεί και αντί να σταματήσουν το πρόγραμμα που είχαν μέχρι πρότινος, να συνάψουν ένα πιο φθηνό, με ενδεχομένως λιγότερες καλύψεις. **Σελ. 3**

Ο κορωνοϊός δοκιμάζει μετοχές και ομόλογα

Τα καλύτερα επενδυτικά στοιχεία του 2019, οι ελληνικές μετοχές και τα ελληνικά ομόλογα, είναι πλέον αντιμέτωπα με τη φυγή επενδυτών μετά και τα «σύννεφα» που συγκεντρώθηκαν πάνω από την Ελλάδα λόγω της ταχύτατης εξάπλωσης του κορωνοϊού. Οι ανησυχίες για τις επιπτώσεις αυτού του νέου «μαύρου κύκνου» στον τουρισμό της χώρας οδηγούν τους επενδυτές σε αλλαγή της στρατηγικής τους απέναντι στα ελληνικά περιουσιακά στοιχεία. **Σελ. 6-7**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **HOLGER SCHMIEDING** ΚΑΙ **KALLUM PICKERING***

Σημαντικές αλλά προσωρινές οι συνέπειες του κορωνοϊού

Η **απότομη** αύξηση των κρουσμάτων του κορωνοϊού σε πολλές περιοχές της Ασίας, εκτός Κίνας, καθώς και στη βόρεια Ιταλία, είναι ανησυχητική. Αυξάνει την ανησυχία ότι οι Αρχές της Ιταλίας αλλά και πιθανώς εκείνες άλλων χωρών θα χρειαστεί να λάβουν δραστικά μέτρα, όπως περιορισμούς στα ταξίδια ώστε να μη διαδοθεί ο ιός.

Οι ειδήσεις που δείχνουν πως ολόκληρες πόλεις της Κίνας βρίσκονται σε καραντίνα ή πως αρκετά ράφια των σούπερ μάρκετ είναι άδεια εντείνουν τους φόβους. Η μαζική πώληση επισφαλών περιουσιακών στοιχείων αυτή την εβδομάδα αντανάκλα την αβεβαιότητα σχετικά με την πορεία της πανδημίας αλλά και τις

οικονομικές επιπτώσεις που αυτή θα έχει.

Ωστόσο, οι κίνδυνοι μιας σοβαρής διαταραχής της οικονομικής δραστηριότητας έχουν αυξηθεί ενώ το βασικό μας σενάριο δείχνει πως η επίδραση, αν και σημαντική, θα είναι κυρίως προσωρινή. Υστερα από μερικούς δύσκολους μήνες, η ευρωπαϊκή οικονομία είναι πιθανόν να επανέλθει σταδιακά στους ρυθμούς ανάπτυξης της. Οι πανδημίες προκαλούν σοκ τόσο στην παγκόσμια ζήτηση όσο και στην εφοδιαστική αλυσίδα. Οι περιοχές στις οποίες έχει εξαπλωθεί ο ιός πλήττονται από χαμηλή κατανάλωση καθώς και από αναταραχές σε επίπεδο παραγωγής. Αλλού, οι επιπτώσεις είναι πιο ευδιάκρι-

Οι πανδημίες προκα-
λούν σοκ τόσο στην
παγκόσμια ζήτηση όσο
και στην εφοδιαστική
αλυσίδα.

τες στην εφοδιαστική αλυσίδα για τους παραγωγούς αλλά και για τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών παγκοσμίως, ενώ το πλήγμα επεκτείνεται και σε επίπεδο εμπιστοσύνης. Από τη στιγμή που το ξέσπασμα του ιού έχει περιοριστεί στην Κίνα και σε γειτονικές χώρες, με την Ιταλία σύντομα να συγκρατεί την εξάπλωσή του, η Ευρώπη πιθανώς να έχει

αποφύγει τα χειρότερα. Το μεγαλύτερο πλήγμα θα υποστούν οι ευρωπαϊκές εταιρείες οι οποίες είτε διαθέτουν εφοδιαστικές αλυσίδες που εξαπλώνονται στην Ανατολική Ασία είτε πωλούν προϊόντα και υπηρεσίες προς τα εκεί. Ωστόσο, θα παραμείνει ήπια μορφή ο αντίκτυπος στην οικονομία στη διάρκεια του 2020, δηλαδή θα πληγεί αρχικά η οικονομία και στη συνέχεια θα ανακάμψει όταν αποκατασταθεί η εφοδιαστική αλυσίδα. Παρότι τα πρόσφατα στοιχεία θα πρέπει να διερευνηθούν με προσοχή, η συνεχής βελτίωση των βασικών οικονομικών στοιχείων που αφορούν την Ευρώπη για τον Φεβρουάριο, παρά τις εντεινόμενες αναταραχές λόγω του ιού στην

Κίνα, καταδεικνύουν μια θετική δυναμική στον τομέα της μεταποίησης. Ωστόσο ένα μεγαλύτερο ξέσπασμα της επιδημίας στην Ευρώπη, σε σημείο που θα υποχρεώσει τις Αρχές να λάβουν περισσότερα μέτρα, όπως το κλείσιμο εργοστασίων ή γραφείων, θα έχει μεγαλύτερη άμεση επίπτωση στην εγχώρια ζήτηση και στην αλυσίδα εφοδιασμού. Και ενώ αυτό το ενδεχόμενο παραμένει για την ώρα μικρό, θα πρέπει να αξιολογήσουμε τις πιθανές επιπτώσεις μετά την πρόσφατη εμφάνιση κρουσμάτων στην Ιταλία.

* Οι κ. Holger Schmieding και Kallum Pickering είναι επικεφαλής οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

23η Παγκόσμια Έρευνα
για τους CEOs

Εγγραφείτε και λάβετε τα αποτελέσματα της έρευνας για την Κύπρο στις 5 Μαρτίου
www.pwc.com.cy/ceosurvey

ΑΝΑΛΥΣΗ Των TORALF PUSCH ΚΑΙ ARNE HEISE / SOCIAL EUROPE

Ο αντίκτυπος του κατώτατου μισθού στη Γερμανία

Κατά τη δεκαετία μετά το τέλος της χρηματοπιστωτικής κρίσης, το ποσοστό εργασίας στη Γερμανία αυξάνεται συνεχώς. Οι αποδοχές των εργαζομένων αυξήθηκαν, ακόμη και αυτών που δεν καλύπτονταν από συλλογικές συμβάσεις. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις, βάσει του κατώτατου μισθού των 8,50 ευρώ που θεσμοθετήθηκε το 2015, σημειώθηκαν σε εργαζομένους με χαμηλά προσόντα και σε εργαζομένους στην ανατολική Γερμανία. Παράλληλα, υπήρξε και μία ελάχιστη σχεδόν ανεπαίσθητη αύξηση του ποσοστού ανεργίας, η οποία ενδέχεται να σχετίζεται με τη θεσμοθέτηση του κατώτατου μισθού. Συνεπώς, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι όλο και περισσότεροι υποστηρίζουν την αύξηση του κατώτατου στα 12 ευρώ την ώρα.

Η θεσμοθέτησή του είχε θετικά αποτελέσματα και πλέον προτείνεται να αυξηθεί στα 12 ευρώ την ώρα.

Πριν από πέντε χρόνια, η συζήτηση σχετικά με τη θεσμοθέτηση του κατώτατου είχε κινηθεί διαφορετικά, διότι ορισμένοι προειδοποιούσαν έντονα ότι θα οδηγήσει σε τεράστια μείωση του ποσοστού απασχόλησης. Ορισμένοι επιφανείς οικονομολόγοι εκτιμούσαν ότι θα απειληθούν μεταξύ 425.000 και 910.000 θέσεων εργασίας, άλλοι ότι θα καταργηθούν 570.000 θέσεις.

Πώς είναι δυνατόν οι εκτιμήσεις καταξιωμένων Γερμανών οικονομολόγων να είναι τόσο μακριά από την πραγματικότητα; Οικονομολόγοι της γερμανικής επιτροπής που ασχολείται με τον κατώτατο μισθό τονίζουν σε πρόσφατο άρθρο τους ότι οι προβλέψεις βασίζονταν σε ένα αυστηρό μοντέλο, υποθέτοντας ότι υπάρχει τέλει ανταγωνισμός στην αγορά και δεν θα γίνονταν προσλήψεις, λόγω αύξησης των μισθών. Επιπλέον, οι προβλέψεις αντικρούονταν με εμπειρικές έρευνες, οι οποίες απέδειξαν ότι ο αντίκτυπος της θεσμοθέτησης του κατώτατου μισθού θα είναι μικρός ή ακόμη και ανεπαίσθητος στο ποσοστό απασχόλησης. Ωστόσο, οι ίδιες έρευνες δεν συμ-

περιέλαβαν το αποτέλεσμα της αύξησης του κατώτατου στη ζήτηση καταναλωτικών αγαθών. Η ζήτηση μπορεί να ενισχυθεί, για παράδειγμα, εάν οι χαμηλόμισθοι ξοδεύουν για κατανάλωση το μεγαλύτερο ποσοστό των επιπλέον εισοδημάτων τους, το οποίο προκύπτει από την αύξηση του κατώτατου μισθού. Κατά τρόπο έμμεσο και άμεσο αυξάνονται οι πωλήσεις των προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, η αύξηση του κατώτατου μισθού έχει επίσης οδηγήσει στην άνοδο των τιμών, η οποία μπορεί να στραγγαλίσει τη ζήτηση. Στην περίπτωση των τροφίμων, των οποίων οι τιμές επηρεάζονται αρκετά από την αύξηση του κατώτατου και αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μερίδιο των δαπανών από τα νοικοκυριά, οι τιμές δεν επηρεάζουν τη ζήτηση, διότι οι καταναλωτές θα εξακολουθούν να αγοράζουν τα βασικά αγαθά ανεξάρτητα από την τιμή τους.

Κατά πάσα πιθανότητα, αυτή η σταθερότητα της ζήτησης ανεξαρτήτως από τη διακύμανση των τιμών και παράλληλα η υψηλότερη κατανάλωση από τους χαμηλόμισθους εργαζομένους οδήγησαν σε ελάχιστη μείωση του ποσοστού απασχόλησης, παρότι αυξήθηκε ο κατώτατος μισθός (υπολογίζουμε ότι καταργήθηκαν 27.000 θέσεις εργασίας).

Τα πρώτα τρία χρόνια μετά τη θεσμοθέτηση του κατώτατου μισθού, η ακαθάριστη αξία που προστέθηκε στις βιομηχανίες με χαμηλόμισθους εργαζομένους αυξήθηκε με ρυθμό ταχύτερο σε σχέση με ολόκληρη τη γερμανική οικονομία, ενώ προηγουμένως ο ρυθμός ήταν πολύ χαμηλότερος. Προφανώς, οι βιομηχανίες που επηρεάζονται έντονα από τον κατώτατο μισθό παρουσίασαν μεγαλύτερα έσοδα.

Γενικά, η θεσμοθέτηση του κατώτατου μισθού στη Γερμανία ήταν μία επιτυχία. Η ελάχιστη μείωση του ποσοστού απασχόλησης αντισταθμίστηκε από την αξιοσημείωτη αύξηση στις αποδοχές των χαμηλόμισθων. Η σχετική αύξηση των τιμών σε αρκετά προϊόντα από βιομηχανίες που επηρεάζονται από τον κατώτατο μισθό, φαίνεται να είναι διαχειρίσιμη, δεδομένου του χαμηλού ρυθμού αύξησης των τιμών. Επομένως, υπάρχουν αρκετοί λόγοι ώστε να αυξηθεί περαιτέρω ο κατώτατος μισθός, τουλάχιστον στα 12 ευρώ την ώρα.

ΔΗΚΤΗΣ

Σε μια περίοδο που η συγκέντρωση πλήθους ανθρώπων δεν ενδείκνυται, η Κύπρος ετοιμάζεται να γιορτάσει το δικό της καρναβάλι.

Προτού να ανοίξει ο Ασκός

Όπως όλα δείχνουν, ο ΥΠΟΙΚ θα προχωρήσει με την έκδοση διατάγματος για να ρυθμίσει μερικές από τις προαναγγελθείσες τραπεζικές χρεώσεις. Η συγκεκριμένη, πρωτοφανής για τα κυπριακά δεδομένα, ενέργεια φαίνεται να απολαμβάνει και την σύμφωνο γνώμη του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας. Από την άλλη, οι διοικήσεις των τραπεζών προβληματίζονται και δικαίως, αφού η συγκεκριμένη ενέργεια συνιστά έμμεση παραδοχή ότι ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί. Αποψη του ΔΗΚΤΗ είναι όπως οι τράπεζες αποτρέψουν την έκδοση διατάγματος, πριν αυτή αποτελέσει προηγούμενο παρέμβασης της πολιτείας στα έσοδα των τραπεζών. Σε μια τέτοια περίπτωση ενδέχεται να ανοίξει ο ασκός του Αϊόλου, και ο νούν νοείτω!

Και με το παραπάνω

Συζητήθηκε για ακόμη μια χρονιά στην Βουλή το θέμα της δυστοκίας που αντιμετωπίζει το τμήμα φορολογίας να ελέγξει την φοροδιαφυγή. Αυτή την φορά η συζήτηση αφορούσε την φοροδιαφυγή στο ιατρικό επάγγελμα με τον έφορο φορολογίας να δηλώνει για ακόμα μια φορά ότι τα εργαλεία που έχει στην διάθεση του είναι περιορισμένα. Η παραδοχή ότι υπάρχουν γιατροί που δεν υποβάλλουν καν φορολογική δήλωση καθιστά επιβεβλημένη την ψήφιση του νομοσχεδίου που συζητείται αυτή την περίοδο στην επιτροπή οικονομικών. Ο ΔΗΚΤΗΣ με την σειρά του θεωρεί ως μέγιστη μεταρρυθμιστική προσπάθεια την δημιουργία σώματος διώκτης οικονομικού εγκλήματος, το οποίο θα έχει στην διάθεση του σύγχρονα εργαλεία και την απαραίτητη τεχνολογία για να λειτουργήσει. Μια επένδυση που εφάρσεν την τολμήσει η πολιτεία θα αποβεί ταπεινά της και με το παραπάνω!

Κόμιστρο*

***Το ποσό** που πληρώνει ο επιβάτης για να χρησιμοποιήσει ένα μεταφορικό μέσο. Ίσως αυτή να είναι η μοναδική κυβερνήση στην ιστορία που συζητήσε τόσο έντονα το θέμα της μετακίνησης των κρατικών αξιωματικών με υπηρεσιακά αυτοκίνητα, οι γνωστές σε όλους μας «λιμουζίνες». Η συζήτηση που γίνεται τώρα αφορά τις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται το υπηρεσιακό όχημα για μετακίνηση από και προς το σπίτι του αξιωματούχου. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα γίνει νομοθετική ρύθμιση για την πληρωμή «κομίστρου», το οποίο θα αποφασίζει ο ΥΠΟΙΚ μετά από εισήγηση του τμήματος δημόσιας διοίκησης και προσωπικού. Ο ΔΗΚΤΗΣ νοιώθει την ανάγκη να σημειώσει ότι αν στα σημαντικά θέματα

επιδεικνύαμε την μισή επιμέλεια που επιδείξαμε για ρύθμιση της διαδρομής κυβερνητικό γραφείο-σπίτι αλέ-ρετούρ, θα είχαμε γίνει Ελβετία.

Καλύτερα τώρα αντί για μετά...

Αρκετές συζητήσεις προκάλεσε η έκθεση της κομισιόν για το τραπεζικό σύστημα, η οποία με τον πλέον επίσημο τρόπο χαρακτηρίζει το 2019 έτος στασιμότητας για την διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων των τραπεζών. Στην ίδια έκθεση αναδεικνύονται ως σημαντικότερα προβλήματα των κυπριακών τραπεζών τα ψηλά λειτουργικά έξοδα και τα χαμηλά επιτοκιακά περιθώρια. Ο ΔΗΚΤΗΣ υποψιάζεται ότι οι εταίροι μας επιλέγουν με τον πλέον διακριτικό τρόπο να μας επισημάνουν την ανάγκη για δομικές αλλαγές, καλύτερα τώρα αντί για μετά...

Αναιμική ζήτηση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από την έκθεση της δεν άφησε ασχολίαστα ούτε τα ακίνητα, για τα οποία σημειώνει ότι η εγχώρια ζήτηση παραμένει χαμηλή, ενώ η εξωτερική ζήτηση απειλείται από τα νέα αυστηρότερα κριτήρια πολιτογράφησης επενδυτών. Πάντως, μέχρι στιγμής το πρόγραμμα φαίνεται να «τρέχει» κανονικά, αφού σύμφωνα με τον ΥΠΕΣ η περίοδος που μεσολαβεί μέχρι την ψήφιση των νέων κανονισμών δεν θα πρέπει να παρακωλύσει την λειτουργία του «κυπριακού επενδυτικού προγράμματος». Ο ΔΗΚΤΗΣ οφείλει να επισημάνει την ανάγκη επαναξιολόγησης των αδειών για ανέγερση νέων πύργων. Η προσφορά θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ζήτηση η οποία όπως φαίνεται θα είναι αναιμική.

Πράσινες επενδύσεις 124 δισ. από ευρωπαϊκές εταιρείες το 2019

Πρωταγωνιστικός είναι ο ρόλος των επιχειρήσεων στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Μόνο στην Ευρώπη ένας μεγάλος όγκος εταιρειών προχώρησε το 2019 σε πράσινες επενδύσεις αξίας 124 δισ. ευρώ, εκ των οποίων περισσότερες προήλθαν από τους πιο ρυπογόνους κλάδους: τις μεταφορές, την ενέργεια και την παραγωγή υλικών. Ωστόσο, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι στόχοι για εκμδενισμό του ανθρακικού αποτυπώματος μέχρι το 2050 –όπως αποσκοπεί η Ευρωπαϊκή Ένωση– ο ιδιωτικός τομέας πρέπει να εντατικοποιήσει τις πράσινες επενδύσεις και η ευρωπαϊκή οικονομία να μειώσει τη χρήση των ρυπογόνων ενεργειών κατά περίπου 8% ετησίως.

Σύμφωνα με έκθεση της βρετανικής εταιρείας CDP και της εταιρείας συμβούλων επιχειρήσεων Oliver Wyman, το 50% των συνολικών πράσινων επενδύσεων στην Ευρώπη προήλθε από εταιρείες στον κλάδο των μεταφορών, το 38% από τον κλάδο της ενέργειας και το 5% από τον κλάδο της παραγωγής υλικών, όπου περιλαμβάνονται οι μονάδες τσιμέντου, χημικών, χάλυβα, εξόρυξης και μετάλλων. Η εικόνα που παρουσιάζει η έκθεση είναι αρκετά αντιπροσωπευτική, δεδομένου ότι ανέλυσε στοιχεία από 882 ευρωπαϊκές εταιρείες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν περίπου το 76% της κεφαλαιοποίησης όλων των ευρωπαϊκών αγορών και παράγουν το 75% των συνολικών εκπομπών στην Ευρώπη (περισσότερους από 3,2 γιγατόνους διοξειδίου του άνθρακα).

Συγκεκριμένα, στον κλάδο των υλικών αξιοποιούνται τεχνικές υψηλής ενέργειας, παράγοντας αντιστοιχώς με-

γάλες ποσότητες αέριων ρύπων, και συνεπώς είναι δύσκολο να αντικατασταθούν από περιβαλλοντικά φιλικές μεθόδους. Σύμφωνα όμως με την έρευνα, η αύξηση των επενδύσεων στον εν λόγω κλάδο είναι κρίσιμη σημασία, αφού παράγει το 38% των εκπομπών, που βρίσκονται υπό τον πλήρη έλεγχο των εταιρειών.

Από τις συνολικές επενδύσεις ύψους 124 δισ. ευρώ, τα 45 δισ. διοχετεύτηκαν

Οι γερμανικές επιχειρήσεις συνεισέφεραν το 36% των συνολικών επενδύσεων στην Ευρώπη.

σε νέα προγράμματα για ΑΠΕ, προγράμματα ψηφιοποίησης και σε έργα υποδομών. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων, περίπου 65 δισ. ευρώ, δαπανήθηκε στην έρευνα και στην ανάπτυξη και κατά κύριο λόγο στις τεχνολογίες ηλεκτροδότησης και ηλεκτρικών οχημάτων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης των CDP και Oliver Wyman, την κορυφαία θέση στην κατάταξη κατέχουν οι γερμανικές εταιρείες, συνεισφέροντας το 36% των συνολικών επενδύσεων στην Ευρώπη. Μεγαλύτερη ήταν η συνεισφορά της Volkswagen, η οποία επένδυσε το 2019 στην ανάπτυξη ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Ακολουθεί ο ιδιωτικός τομέας της Ισπανίας και της Ιταλίας με 31% και 20% των συνολικών επενδύσεων αντιστοιχώς. Χαμηλότερες ήταν οι πράσινες επενδύσεις των εταιρειών

σε Γαλλία και Δανία, οι οποίες αποτελούν αντιστοίχα το 5% και το 4% του συνολικού ποσού. Τέλος, ιδιαίτερη είναι η περίπτωση της Βρετανίας, διότι στην έκθεση εκπροσωπείται από 194 εταιρείες, περισσότερες από κάθε άλλη χώρα. Παρ' όλα αυτά, ήταν 6η στην κατάταξη, συνεισφέροντας μόλις το 3% των συνολικών πράσινων επενδύσεων στην Ευρώπη. Στις έξι πρώτες χώρες έγιναν επενδύσεις 121,1 δισ. ευρώ από το σύνολο των 124 δισ.

Μολονότι οι πράσινες επενδύσεις έχουν αυξηθεί αισθητά τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη, ο επιχειρηματικός τομέας οφείλει να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τις προσπάθειες, προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μηδενικό ανθρακικό αποτύπωμα μέχρι το 2050. Σύμφωνα με την εκτίμηση των CDP και Oliver Wyman, οι ευρωπαϊκές εταιρείες δρομολογούν περίπου το 12% των ετήσιων δαπανών τους σε πράσινες επενδύσεις και πρέπει να τις αυξήσουν στο 25%. «Οι αποφάσεις σχετικά με τις επενδύσεις των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων θα καθορίσουν την επιτυχία του εγχειρήματος (για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής) – και οφείλουν να τις διπλασιάσουν», δήλωσε ο Στίβεν Τιμπ, επικεφαλής της CDP στην Ευρώπη.

Μάλιστα, η έκθεση προσφέρει ένα δέλεαρ στις επιχειρήσεις για την αύξηση των πράσινων επενδύσεων. Εκτιμάται ότι μέσω των επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες και μία νέα αγορά αξίας 1,22 τρις. ευρώ. Αντιθέτως το κόστος των απαραίτητων επενδύσεων είναι περίπου έξι φορές μικρότερο, στα 192 δισ. ευρώ.

Πράσινες επενδύσεις στις ευρωπαϊκές χώρες το 2019

Οι γερμανικές εταιρείες συνεισέφεραν το 36% των συνολικών επενδύσεων, οι ισπανικές το 31% και οι ιταλικές το 20%. Μονοψήφιο ήταν το ποσοστό της συνεισφοράς στις πράσινες επενδύσεις από τις επιχειρήσεις της Γαλλίας, της Δανίας και της Βρετανίας με 5%, 4% και 3% αντιστοιχώς.

Εναλλακτικά σχέδια ασφαλειών ενόψει ΓεΣΥ

Προλαμβάνουν τη μείωση των ασφαλιστηρίων των Σχεδίων Υγείας και αντιπροτείνουν άλλα σε επιχειρήσεις και ιδιώτες

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Σε εγρήγορση βρίσκονται οι επαγγελματίες του κλάδου των ασφαλειών ενόψει της εφαρμογής της δεύτερης φάσης του ΓεΣΥ από την 1η Ιουνίου, που θαπεριλαμβάνει όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες φροντίδας υγείας, δηλαδή την ενδονοσοκομειακή φροντίδα υγείας. Οι ασφαλιστές, αν και ομολογούμενως «αποσυντονισμένοι» από αυτή την εξέλιξη, προσπαθούν με κάθε τρόπο να μην «χάσουν» το κονδύλι των Σχεδίων Υγείας από τα ταμεία των ασφαλιστικών εταιρειών που εκπροσωπούν και να μην μειωθεί ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων. Γι' αυτό, όπως πληροφορείται η «Κ», από την αρχή του χρόνου άρχισαν να γίνονται κρούσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες δεν προχώ-

Προτείνουν το κονδύλι, το οποίο οι επιχειρήσεις προόριζαν για ομαδικά Σχέδια Υγείας στους υπαλλήλους τους, να το μετατρέψουν σε εισφορά για Ταμεία Προνοίας.

Η προτεραιότητα του ασφαλιστή είναι να κρατηθούν οι πελάτες με όποιο προϊόν καταστεί δυνατό, αν δεν μπορέσουν να κρατήσουν το ενδιαφέρον του πελάτη με καλύψεις υγείας.

ρησαν σε χρονία ανανέωση συμβολαίων των Σχεδίων Υγείας που παρέχουν στο προσωπικό τους, προτείνοντας τους διαφορετικά προϊόντα.

Επί της ουσίας, αντιλαμβάνονται και οι ίδιοι οι επαγγελματίες ασφαλειών πως εργοδότες και ιδιώτες δεν θα συνεχίσουν να «διπλοπληρώνουν» με εισφορές για ένα προϊόν το οποίο θα είναι ίδιο, πόσω μάλλον από τον Μάρτιο του 2020 που θα αυξηθούν σε σχέση με αυτά που πληρώνονται από τον Μάρτιο του 2019.

Σημειώνεται πως η τάση της ανανέωσης των συμβολαίων για τα Σχέδια Υγείας δεν ανεκόπη κατά την πρώτη φάση του ΓεΣΥ, δηλαδή από τον Ιούνιο του 2019, όμως αυτό

δεν αναμένεται να συνεχιστεί. Είναι «κοινό μυστικό» πως επιχειρήσεις και πολίτες κράτησαν τα Σχέδια Υγείας τους ανέπαφα κατά το 2019, αφού η πρώτη φάση υλοποίησής του ΓεΣΥ προνοούσε την εισαγωγή της εξωνοσοκομειακής φροντίδας υγείας, δηλαδή την παροχή υπηρεσιών φροντίδας υγείας από προσωπικούς και ειδικούς ιατρούς, φαρμακοποιούς και εργαστήρια από την 1η Ιουνίου 2019.

Η δεύτερη και τελική φάση εφαρμογής του ΓεΣΥ θα περιλαμβάνει όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες φροντίδας υγείας, δηλαδή την ενδονοσοκομειακή φροντίδα υγείας, τη φροντίδα υγείας από άλλους επαγγελματίες υγείας (κλινικούς διαιτολόγους, εργοθεραπευτές, λο-

γοπαθολόγους, φυσιοθεραπευτές και κλινικούς ψυχολόγους), νοσηλευτές και μαίες, τα Τμήματα Ατυχημάτων & Επειγόντων Περιστατικών, τις υπηρεσίες ασθενοφόρων, τους οδοντιάτρους, την ανακουφιστική φροντίδα υγείας και την ιατρική αποκατάσταση από την 1η Ιουνίου 2020.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εισφορές για την πρώτη φάση θα αρχίσουν να καταβάλλονται από την 1η Μαρτίου του 2019 και για την πλήρη εφαρμογή του ΓεΣΥ από την 1η Μαρτίου του 2020.

Τι προτείνουν

Σύμφωνα με τις μέχρι τώρα πληροφορίες, οι ασφαλιστές έχουν προσεγγίσει κατά κύριο λόγο επι-

χειρήσεις. Προτείνουν το κονδύλι, το οποίο οι επιχειρήσεις προόριζαν για ομαδικά Σχέδια Υγείας στους υπαλλήλους τους, αντί να το κόψουν, να το μετατρέψουν σε εισφορά για Ταμεία Προνοίας. Αντίδραση αρκετά λογική και ρεαλιστική, όπως δηλώνουν και οι ίδιοι οι επιχειρηματίες, οι οποίοι έχουν αφήσει «ανοικτή την πόρτα» σε μια τέτοια πρόταση. Μην ξεχνάμε δε, πως υπάρχουν ασφαλιστικές εταιρείες στις οποίες τα μισά έσοδά τους προέρχονται από Σχέδια Υγείας και ασφαλώς δεν γίνεται να κοπεί ένα τέτοιο κονδύλι. Θα μειωθεί ο κύκλος εργασιών τους.

Άλλες πληροφορίες θέλουν τους ασφαλιστές να προσεγγίζουν τις επιχειρήσεις με τις οποίες έχουν

ήδη επαγγελματικές σχέσεις και αντί να σταματήσουν το πρόγραμμα που είχαν μέχρι πρότινος, να συνάψουν ένα πιο φθινό, με ενδεχομένως λιγότερες καλύψεις. Πάντως, η προτεραιότητα του ασφαλιστή είναι να κρατηθούν οι πελάτες με όποιο προϊόν καταστεί δυνατό, εάν δεν μπορέσουν να κρατήσουν το ενδιαφέρον του πελάτη με καλύψεις υγείας επειδή προχωρά το ΓεΣΥ με άλλα προϊόντα. Τέλος, στα «σκαριά» είναι και η δημιουργία συμπληρωματικών προϊόντων Υγείας με καλύψεις οι οποίες όμως δεν θα παρέχονται στο πλαίσιο του ΓεΣΥ. Εν κατακλείδι, παρά το ότι δεν είναι σίγουρο πως οι πελάτες θα παραμείνουν ευχαριστημένοι από την εφαρμογή της δεύ-

τερης φάσης του ΓεΣΥ, οι ασφάλειες προχωρούν σε κινήσεις προσαρμογής στα νέα δεδομένα που είναι και απόλυτα αναμενόμενες. Δεν θα κάτσουν σε καμία περίπτωση με «σταυρωμένα χέρια» να φύγουν οι πελάτες τους και θα προσεγγίσουν με άλλα προϊόντα, είτε υφιστάμενα, είτε νέα.

Μείωση προσωπικού;

Την ίδια ώρα, επικρατεί «πανικός» και για τα εργασιακά των ασφαλιστικών εταιρειών. Οι ασφαλιστές, οι οποίοι ειδικεύονται σε Σχέδια Υγείας όπως αναφέρουν οι ειδικοί του κλάδου, θα πρέπει αναγκαστικά να εστιάσουν στην προώθηση άλλων προϊόντων, αλλιώς, οι ασφαλιστικές εταιρείες θα μειώσουν εκείνο το δυναμικό. Η πλήρης εφαρμογή του ΓεΣΥ θα ξεκινήσει την 1η Ιουνίου 2020 και από την 1η Μαρτίου 2020 θα ξεκινήσει η καταβολή των πλήρων εισφορών. Οι εργαζόμενοι μισθωτοί 2,65%, οι εργοδότες 2,90% και το κράτος 4,70%. Οι αυτοτελώς εργαζόμενοι θα καταβάλλουν 4%, οι συνταξιούχοι 1,70%, οι αζιωματούχοι 1,85%, και επί των άλλων εισοδημάτων τόκοι, ενοίκια κλπ., θα καταβάλλονται εισφορές 1,85%. Σφαιρικός προϋπολογισμός είναι η επίσημη δαπάνη για τις υπηρεσίες φροντίδας υγείας που καλύπτει το Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ). Για την κάλυψη ομάδας παροχών υπηρεσιών φροντίδας υγείας θα καθορίζεται επιμέρους σφαιρικός προϋπολογισμός από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) μετά από διαβουλεύσεις με τους αντίστοιχους εκπροσώπους των παροχών υπηρεσιών φροντίδας υγείας. Σε οποιαδήποτε οικονομικό έτος, η πραγματική δαπάνη για οποιαδήποτε ομάδα παροχών υπηρεσιών φροντίδας υγείας στα πλαίσια του ΓεΣΥ, δεν θα μπορεί να υπερβεί τον προκαθορισμένο σφαιρικό προϋπολογισμό, ανεξαρτήτως του όγκου των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η πρακτική αυτή είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του Συστήματος.

Βάζει πλώρη για αποπληρωμή και του ESM το 2021 η Κύπρος

Το δάνειο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας ανέρχεται στα 6,3 δισ.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Εάν η επικαιρότητα ευνοούσε την ειδοσιογραφία της εξόφλησης του δανείου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου την Παρασκευή και η είδηση δεν έβγαινε υπό την σκιά των επιπτώσεων και κρουσμάτων του κορωνοϊού σε διεθνές επίπεδο, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ημέρα βαρύνουσας σημασίας. Μετά την πρόωγη αποπληρωμή του ρωσικού δανείου ύψους 1,58 δισεκατομμυρίων ευρώ τον Σεπτέμβριο του 2019, η Κυπριακή Δημοκρατία έβαλε πλώρη για αποπληρωμή του δανείου του ΔΝΤ ύψους 716 εκατομμυρίων ευρώ που έλαβε η Κύπρος την περίοδο 2013 – 2016. Επόμενο δάνειο τώρα που αναμένεται να πληρώσει πρόωγα, όπως έχει ανακοινωθεί, είναι αυτό του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), ύψους 6,3 δισεκατομμυρίων ευρώ από το 2021.

Προφανώς και δεν πρόκειται να γίνει διαμιάς η αποπληρωμή του, αλλά εάν οι συνθήκες των αγορών είναι ευνοϊκές, το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους της Κύπρου θα προχωρήσει βάσει του νεότερου σχεδιασμού του. Το πακέτο βοήθειας που συμφωνήθηκε στο μνημόνιο προνοούσε να λάβει η Κύπρος τα 6,3 δισ. ευρώ από τον ESM σε 9 δόσεις. Η αποπληρωμή είχε συμφωνηθεί να αρχίσει το 2025 και να λήξει το 2031, αλλά από ότι φαίνεται η ΚΔ θα το πράξει νω-

Η αποπληρωμή είχε συμφωνηθεί να αρχίσει το 2025 και να λήξει το 2031, αλλά από ότι φαίνεται η ΚΔ θα το πράξει νωρίτερα.

Το τέλος του δανείου του ΔΝΤ, σε συνδυασμό με την χρηματοδότησή του μέσω του 20ετούς ομολόγου, θα αποφέρει εξοικονομήσεις ύψους 13,4 εκατ. ευρώ μέχρι το 2025.

ρίτερα. Το Υπουργείο Οικονομικών πάντως για την αποπληρωμή του δανείου του ΔΝΤ την Παρασκευή 27η Φεβρουαρίου 2020, ανέφερε ότι η πρόωγη αποπληρωμή του, σε συνδυασμό με την χρηματοδότησή της μέσω έκδοσης 20ετούς ομολόγου με επιτόκιο 0,625%, προβλέπεται να αποφέρει στην Κυπριακή Δημοκρατία συνολικές εξοικονομήσεις ύψους 13,4 εκατ. ευρώ κατά την περίοδο 2020 - 2025. Στην ανακοίνωση σημειώνεται δε, πως η συναλλαγή αυτή έχει αποτιμηθεί θετικά από τους διεθνείς επεν-

δυτές καθώς αποτελεί ισχυρή ένδειξη της δυναμικής της κυπριακής οικονομίας κατά τα τελευταία χρόνια. Υπενθυμίζεται ότι η Κύπρος τον Ιανουάριο βγήκε στις αγορές με δύο ευρωπαϊκά ομόλογα, 10ετούς και 20ετούς διάρκειας. Η Κύπρος αντίλησε σωρευτικά, 1,75 δισεκατομμύρια ευρώ. Ένα δισ. ευρώ αντίληψε από το 10ετές και 750 εκατ. από το 20ετές ομόλογο. Βάσει των αποτελεσμάτων της έκδοσης, οι εισφορές για το 10ετές έφτασαν τα 7 δισ. ευρώ και οι προσφορές για το 20ετές τα 6 δισ. ευρώ. Τέλος, οι ενδεικτικές αποδόσεις διαμορφώθηκαν στα 0,73% για το 10ετές και 1,33% για το 20ετές αντίστοιχα.

Βιώσιμο το χρέος

Βάσει του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου για το 2020 - 2022, στην έκθεσή του το Υπουργείο επισημαίνει πως η ακολουθούμενη δημοσιονομική πολιτική και η ισχυρή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας επέφερε σημαντική βελτίωση στο δημοσιονομικό ισοζύγιο, το οποίο παραμένει πλεονασματικό. Το δημόσιο χρέος κρίνεται ως βιώσιμο κάτω από όλα τα σενάρια της άσκησης ευαισθησίας του χρέους. Υπενθυμίζει ότι η Κύπρος είναι πλέον τοποθετημένη στην επενδυτική βαθμίδα, υπάρχει άνετη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές ενώ οι αποδόσεις των κυπριακών ομολόγων παραμένουν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Συστάσεις της ΟΕΒ προς τις επιχειρήσεις σχετικά με τον κορωνοϊό

Η Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ) αναφέρει πως η εξάπλωση του ιού, κρούσματα του οποίου δύναται να εκδηλωθούν και στην Κύπρο, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στην λειτουργία των επιχειρήσεων, τόσο γιατί μπορεί να ασθενήσουν εργαζόμενοι όσο και γιατί κάποια άτομα για πολιτικούς λόγους πρέπει να απομονωθούν.

(α) Στην περίπτωση που εργαζόμενοι αποδεδειγμένα ασθενήσουν από τον κορωνοϊό, το περιστατικό θα πρέπει να τύχει χειρισμού ως απουσία για λόγους ασθένειας και η κάθε επιχείρηση θα πρέπει να ακολουθήσει την πολιτική που ήδη εφαρμόζει για χειρισμό τέτοιων περιστατικών. Η πολιτική αυτή μπορεί να προκύπτει από πρόνοια σχετικής συλλογικής σύμβασης, εσωτερικό κανονισμό, σύμβαση απασχόλησης ή στη βάση του εθίμου και πρακτικής που ακολουθείται. Σε τέτοια περίπτωση ο εργοδοτούμενος δικαιούται σε επίδομα ασθενείας από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, νοούμενο ότι πληρούνται οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

(β) Εργοδοτούμενος που δεν ασθενεί μπορεί να χρειαστεί να απουσιάσει από την εργασία του ώστε να τηθεί σε απομόνωση για πολιτικούς λόγους ή για σκοπούς διάγνωσης, π.χ. επειδή έχει ταξιθεύσει πρόσφατα σε χώρα με ενεργή επιδημία ή επειδή έχει έρθει σε επαφή με άτομο μολυσμένο με τον ιό. Σε τέτοιες περιπτώσεις ούτε η επιχείρηση ευθύνεται για την απουσία του εργαζόμενου, ούτε ο εργαζόμενος ευθύνεται για την αδυναμία του να παραστεί στο χώρο εργασίας του και να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Σύμφωνα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η υποχρεωτική απουσία από την εργασία με οδηγίες ή εντολή των Αρχών σε καραντίνα και εφόσον θα κατέχουν

πιστοποιητικό που θα εκδίδεται από το Υπουργείο Υγείας, κατ' όσον περιορισμό ή άλλως πως, θα τυγχάνει χειρισμού ως να ήταν απουσία λόγω ασθένειας από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Κάθε περίπτωση απουσίας που θα γίνεται αποδεκτή ως απουσία λόγω ασθενείας από τον Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θα τυγχάνει του ίδιου χειρισμού και από τον εργοδότη.

(γ) Άλλα εξειδικευμένα προβλήματα, αν και εφόσον προκύψουν, μπορούν να επιλυθούν με καλή θέληση και πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των εργοδοτών και των εργαζομένων. Αυτό επιβάλλουν τα εργασιακά θέσμιμα, ο εργασιακός πολιτισμός και η εργασιακή κοινότητα του τόπου. Εννοείται πως η επαφή και συνεργασία με τις συντεχνίες εκεί και όπου είναι ενεργές, αποτελεί αναγκαίο πρώτο μέτρο για αναζήτηση κοινά αποδεκτών λύσεων σε ειδικά προβλήματα ή ερωτήματα που ενδεχομένως να προκύψουν.

Σε περίπτωση συμφωνημένων απομόνωσης μεταξύ εργαζόμενου και εργοδότη για προληπτικούς λόγους και ανάλογα με την περίπτωση, μπορούν να διαμορφωθούν διάφορες συμφωνημένες διευθετήσεις όπως για παράδειγμα:

- Χρήση ετήσιας άδειας μετ' απολαβών.
- Απουσία του εργαζόμενου από την εργασία με μερικές απολαβές.
- Εργασία εξ αποστάσεως / τηλεργασία / εργασία από το σπίτι.
- Απουσία του εργαζόμενου με απολαβές και κάλυψη του απολεσθέντος χρόνου εργασίας όταν επανέλθει στην εργασία μέσα από την δημιουργία χρονομεριδίας και με τρόπο που θα συμφωνηθεί.
- Συμφωνημένη άδεια άνευ απολαβών.

Σε ρυθμούς «e-branches» και η Κύπρος

Πολλές έξυπνες ΑΤΜ εντός του καταστήματος, με ωράριο λειτουργίας εκτενέστερο από αυτό που ισχύει

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Δύο είναι τα ζητήματα που απασχολούν τις τράπεζες τις Κύπρου. Το ένα εντός ολίγων μηνών εάν πάνε όλα καλά θα σταματήσει να τις απασχολεί και αναφερόμαστε στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Το άλλο, είναι η υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών ώστε να καταστούν ανταγωνιστικές, με ουρά της τεχνολογίας να είναι και η μείωση του κόστους τους. Τον τελευταίο χρόνο βλέπουμε τις τράπεζες να έχουν προχωρήσει στην δημιουργία εφαρμογών και να χαράσσουν πορεία προς την ψηφιακή μεταρρύθμιση και συγκεκριμένα στον τομέα των

Όπως πληροφορείται η «Κ», στις αρχές του καλοκαιριού αναμένεται να δούμε σε κεντρικά σημεία της Λευκωσίας και της Λεμεσού τουλάχιστον δυο καταστήματα «e-branches» από την Τράπεζα Κύπρου.

Η επιτυχία των κυπριακών τραπεζών στην ψηφιακή τεχνολογία και ο μετασχηματισμός θα εξαρτηθεί τελικά από το πώς η στρατηγική τους και η τεχνολογία θα λειτουργούν από κοινού.

ηλεκτρονικών πληρωμών. Τράπεζες δημιούργησαν εφαρμογές για πληρωμές μέσω κινητών συσκευών ώστε να καλύπτουν τις καθημερινές τους ανάγκες για συναλλαγές εκτός των φυσικών τραπεζικών καταστημάτων. Πρόσθετα, κατά το 2019 οι τράπεζες της Κύπρου εμπλούτισαν τις εφαρμογές τους, ώστε να μπορούν να γίνονται ανέπαφες πληρωμές. Όμως, το 2021 θα δούμε και στην Κύπρο τα λεγόμενα «e-branches». Όπως πληροφορείται η «Κ», στις αρχές του καλοκαιριού αναμένεται να δούμε σε κεντρικά σημεία της Λευκωσίας και της Λεμεσού τουλάχιστον δυο καταστήματα «e-branches» από την Τράπεζα Κύπρου, ενώ μέχρι το τέλος του χρόνου ολόενα και περισσότερες τράπεζες θα εισάγουν τέτοια κα-

ταστήματα. Σε αυτά τα καταστήματα οι πελάτες θα προχωρούν στις συναλλαγές τους μέσω ΑΤΜ που είναι ικανά για περισσότερες λειτουργίες από τα συνηθισμένα, όπως θα πραγματοποιούνταν οι συναλλαγές στα ταμεία. Στα e-branches θα υπάρχουν λειτουργοί εξυπηρέτησης που αναλόγως των αναγκών του κάθε πολίτη θα τον καθοδηγούν και θα του υποδεικνύουν τον τρόπο που θα πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους. Αξίζει ωστόσο να υπογραμμισθεί πως δεν θα σταματήσουν να υφίστανται τα ταμεία, απλώς θα μειωθούν. Κάποιες εργασίες – συναλλαγές είναι απαραίτητο να γίνονται από τον κλασικό «γκισέ». Εκεί όμως ενδεχομένως να υπάρχουν και κάποιες χρεώσεις. Όπως και να έχει, η ει-

κόνα είναι άλλη. Δεν είναι ποια τράπεζα θα προχωρήσει πρώτη σε εγκατάσταση τέτοιων μοντέλων τραπεζικών καταστημάτων, αλλά ότι αργά ή γρήγορα όλα τα τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου θα μετατραπούν έτσι. Και το 2020 θα είναι η χρονιά που θα εισαχθούν και επισήμως στην Κύπρο. Μία επίσκεψη στο εξωτερικό και στο φιλικό προσκείμενο επί πολλά χρόνια για τους Κύπριους πολίτες, Ηνωμένο Βασίλειο. Τουλάχιστον πέντε χρόνια λειτουργούν «e-branches» στο Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν ακριβώς αυτή την δομή. Πολλές έξυπνες ΑΤΜ εντός του καταστήματος, με ωράριο λειτουργίας εκτενέστερο από αυτό που ισχύει στην Κύπρο, με ένα – δύο υπαλλήλους που υποδέχονται το κοινό κρατώντας ένα «tablet»

και εργαζόμενους μόνο σε ειδικά γραφεία κατά τα οποία συνάπτονται δάνεια ή γίνονται άλλες τραπεζικές εργασίες. Τα ταμεία είναι αυστηρά σε μονοψήφιο νούμερο. Το κοινό δε, μετά από τόσα χρόνια είναι εκπαιδευμένο και έχει τριβή με τις τραπεζικές εργασίες που μπορεί να διεκπεραιώσει μέσω των ΑΤΜ. Στην αρχή είναι λογικό να μην γίνονταν με την ίδια ευκολία, κάτι που μπορεί να παρατηρηθεί και στην Κύπρο.

Εξάλλου η τεχνολογική μετάβαση και η εκπαίδευση στο κοινό δεν έγινε ούτε εκτός Κύπρου σε μία ημέρα, αλλά ούτε στην Κύπρο αναμένεται να γίνει κάτι αντίστοιχο. Γι' αυτό πλέον στο εξωτερικό δεν χρησιμοποιείται και η ορολογία «e-branch», αλλά σκέτο «branch».

Η τεχνολογική εκπαίδευση των πολιτών το έχει επιτρέψει.

Φόβοι για μείωση

Όλα τα παραπάνω έχουν εντοίσις και «παράπλευρες απώλειες», οι οποίες ενδεχομένως να μην σχετίζονται «στενά» και με την μείωση του προσωπικού. Οι τράπεζες έχουν προχωρήσει ήδη σε σχέδια εθελούσιας εξόδου ή έχουν μεταφέρει τραπεζοϋπαλλήλους σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και εξυπηρέτησης δανείων στα πλαίσια των συμφωνιών μεταξύ των αγοραστών δανείων. Προφανώς και δεν αποκλείεται στο μέλλον να δούμε ξανά Σχέδια εθελούσιας εξόδου από τις τράπεζες, αλλά η τεχνολογική μετάβαση δημιουργεί την ανάγκη εκτός από την εκπαίδευση των πο-

λιτών για να χρησιμοποιούν τα έξυπνα συστήματα της τράπεζας, την επιμόρφωση και των τραπεζοϋπαλλήλων για άλλες μορφές εξυπηρέτησης στο κατάστημα. Ο ταμίας για παράδειγμα ενός καταστήματος δεν σημαίνει πως θα πρέπει αναγκαστικά να δει την πόρτα της εξόδου, αλλά το πιθανότερο είναι να γίνει ο εργαζόμενος εντός της τράπεζας που θα υποδέχεται τους πολίτες με το «tablet» και λόγω της εμπειρίας του να κατευθύνει ορθά τον πολίτη στη συναλλαγή που θα θέλει να διεκπεραιώσει.

Μοντέλα επιβίωσης

Σίγουρα η επιτυχία των κυπριακών τραπεζών στην ψηφιακή τεχνολογία και ο μετασχηματισμός θα εξαρτηθεί τελικά από το πώς η στρατηγική τους και η τεχνολογία θα λειτουργούν από κοινού. Το μήνυμα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εξάλλου και συγκεκριμένα του προέδρου του εποπτικού συμβουλίου του SSM, Αντρέα Ένρια είναι σαφές.

Στη συνέντευξη του είχε τονίσει πως η ψηφιοποίηση των τραπεζικών υπηρεσιών είναι μια ευκαιρία για βελτίωση της κερδοφορίας. Είχε τονίσει πως αν οι τράπεζες δεν συμβαδίσουν με την ψηφιοποίηση στον τομέα, θα αντιμετωπίσουν κίνδυνο απώλειας μεριδίου της αγοράς, καθώς θα τις συναγωνίζονται άλλες πιο αποδοτικές τράπεζες και νέοι ανταγωνιστές με έμφαση στη χρηματοοικονομική τεχνολογία. Για τα της Κύπρου, είχε υπογραμμισθεί ότι η ψηφιοποίηση θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά τόσο στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και, συνεπώς, της κερδοφορίας των τραπεζών, όσο και στη μείωση του πλεονάζοντος δυναμικού. «Οι επενδύσεις σε πληροφοριακά συστήματα και στην ψηφιοποίηση είναι επίσης αναγκαίες για τη βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών και την παροχή ευνοϊκότερου περιβάλλοντος αλληλεπίδρασης με τους πελάτες», είχε καταλήξει.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΑΡΙΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΗ***

Οι τράπεζες και το πλαίσιο συμμόρφωσης

Η προσπάθεια της κεντρικής κυβέρνησης της Αμερικής να προστατεύσει τους καταναλωτές γύρω στο 1870, ήταν η αρχή της έννοιας της συμμόρφωσης με κανόνες, κανονισμούς και νόμους. Μία σειρά άλλων νομοθετημάτων που γίνονταν κατά καιρούς για να αντιμετωπισθούν σκάνδαλα που ξεσπούσαν, διέδρυναν τις κανονιστικές υποχρεώσεις των εταιρειών. Στις αρχές του 1970 υπήρξε μια στροφή στο χειρισμό της συμμόρφωσης και καθώς οι κανονιστικές υποχρεώσεις γίνονταν πιο περίπλοκες, και τα πρόστιμα που επιβállονταν για μη συμμόρφωση όλο και πιο αυστηρά, κατέστη πιο αποδοτικό να δημιουργηθούν τμήματα εντός των εταιρειών που να ασχολούνται με τη ρυθμόρφωση και την πρόληψη παρά με την καταβολή προστίμων.

Μία σειρά από τραπεζικά σκάνδαλα στο τέλος του 20ου αιώνα ώθησε την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS) στο να εκδώσει το έγγραφο «Συμμόρφωση και η λειτουργία συμμόρφωσης στις τράπεζες» το 2005. Το έγγραφο αυτό καθόριζε τι είναι ο κίνδυνος συμμόρφωσης και πως πρέπει να λειτουργεί η μονάδα αυτή στον χρηματοοικονομικό τομέα. Με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις που εφαρμόστηκαν σαν αντίδραση στην κρίση του 2008, ο ρόλος ης συμμόρφωσης άρτισε να παίρνει την μορφή που έχει σήμερα.

Ένα ισχυρό πρόγραμμα συμμόρφωσης και ειδικότερα στον χρηματοοικονομικό τομέα είναι απολύτως αναγκαίο για να προστατεύει ένα οργανισμό τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά. Ένα βέλτιστο πρόγραμμα συμμόρφωσης περιλαμβάνει την τήρηση κανονιστικών απαιτήσεων με την

ανάπτυξη κατάλληλης κουλτούρας βασισμένης σε αξίες όπως η δεοντολογία, η ακεραιότητα, η λογοδοσία και η βιωσιμότητα.

Η καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος είναι βασική προϋπόθεση για συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις. Οι τράπεζες πληρώνουν εκατομμύρια δολάρια σε πρόστιμα για θέματα ξεπλύματος χρήματος, ενώ οι απαιτήσεις που χρησιμοποιούν το τραπεζικό σύστημα για το ξέπλυμα βρισκουν συνεχώς καινούργιους τρόπους να διαφεύγουν τους ελέγχους. Τη δεκαετία 2000-2010 η κυπριακή οικονομία, στην προσπάθεια της να καταστεί κορυφαίος πάροχος διεθνών τραπεζικών υπηρεσιών, κατάφερε να προσελκύσει σημαντικές εισροές ξένων καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα. Σε αυτό συνέβαλαν, μεταξύ άλλων, τα υψηλά επιτόκια καταθέσεων, τα οποία ήταν κατά μέσο όρο σαφώς υψηλότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα επιτόκια στην υπόλοιπη ζώνη του ευρώ. Κατά συνέπεια, υπήρξε δραματική επέκταση των ισολογισμών των τραπεζών, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Με αφορμή το αίτημα της Κυπριακής Δημοκρατίας προς την ΕΕ για οικονομική στήριξη της Κύπρου, το 2012 είχε δεσφάσει ένας «πόλεμος» από ξένα μέσα ενημέρωσης που κατηγορούσαν την Κύπρο για ξέπλυμα χρημάτων. Οι τράπεζες στην Κύπρο δυστυχώς πληρώνουν ακόμη το τίμημα για λάθη και παραλείψεις του παρελθόντος παρόλο που από την τραπεζική κρίση του 2013 έχουν γίνει άλματα.

Η πρόσφατη έκθεση της Moneyval, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 12 Φεβρουαρίου, δικαιώνει πλήρως αυτές τις προσπάθειες και θυσιές του κυπριακού τραπε-

Η πρόσφατη έκθεση της Moneyval που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 12 Φεβρουαρίου δικαιώνει πλήρως τις προσπάθειες και θυσιές του κυπριακού τραπεζικού τομέα τα τελευταία έξι χρόνια, αφού σε όλες τις κατηγορίες αξιολόγησης πέτυχε σχεδόν το απόλυτο άριστο.

ζικού τομέα τα τελευταία έξι χρόνια, αφού σε όλες τις κατηγορίες αξιολόγησης πέτυχε σχεδόν το απόλυτο άριστο.

Με αυτά τα αποτελέσματα, το παρόν και το μέλλον του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο περνάει σε άλλο επίπεδο, που πλέον φεύγει από την αμυντική στάση που κρατούσε όλα αυτά τα χρόνια προσπαθώντας να πείσει για τα μέτρα αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης που εφάρμοσε αναφορικά με την αποτελεσματική καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος, και περνά σε μια φάση όπου η εστίαση θα είναι η εξυγίανση των ισολογισμών των τραπεζών, η αποτελεσματική λειτουργία τους και η σημαντική, ορθολογιστική βελτίωση των αποτελεσμάτων τους.

Η Τράπεζα Κύπρου εύλογα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο κυριότερος καταλύτης αυτής της πραγματικής σημαντικής εξυγίανσης

του κυπριακού τραπεζικού τομέα. Έχει καταρτίσει και εφαρμόσει ένα πολύ απαιτητικό και αυστηρό πρόγραμμα εξυγίανσης σε θέματα οικονομικού εγκλήματος το οποίο ολοκληρώθηκε επιτυχώς τα τελευταία χρόνια. Το σημερινό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας Κύπρου σε θέματα συμμόρφωσης διέπεται από τα υψηλότερα διεθνή πρότυπα που, μεταξύ άλλων, εφαρμόζει τις αρχές του Patriot Act των ΗΠΑ, καθώς και όλες τις τοπικές και Ευρωπαϊκές νομοθεσίες και ιδίως διεθνείς βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της συμμόρφωσης. Δεν είναι τυχαίο που η Τράπεζα Κύπρου είναι σήμερα ο μοναδικός οργανισμός στην ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης που αναδιάρθρωσε συμμορφώνεται με τρεις διαφορετικούς κώδικες (του Χρηματοπιστηρίου Αξιών Κύπρου, του Ηνωμένου Βασιλείου και της σχετικής Οδηγίας Διακυβέρνησης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου) σε τέσσερις διαφορετικές γεωγραφικές δικαιοδοσίες (Κύπρος, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και Ευρωπαϊκή Ένωση). Στα πλαίσια του προγράμματος αναδιάρθρωσης της, η Τράπεζα Κύπρου δεν δίστασε να αναστείλει, να τερματίσει αλλά και να αρνηθεί την έναρξη πελατειακών σχέσεων για λόγους συμμόρφωσης, παρά το μεγάλο κόστος τόσο σε μέγεθος όσο και σε καθαρή κερδοφορία που αυτό συνεπάγεται, δίνοντας το μήνυμα ότι χωρίς πραγματικές θυσιές, δεν μπορούν να επιτευχθούν σημαντικοί στόχοι πραγματικής αναδιάρθρωσης!

* Ο Μάριος Σκανδάλης είναι Διευθυντής Διεύθυνσης Συμμόρφωσης της Τράπεζας Κύπρου.

Σούπερ μάρκετ χωρίς ταμεία, από την Amazon

Η νέα πρόταση του κολοσσού της Amazon στο πεδίο των σούπερ μάρκετ είναι ένα ακόμα μεγαλύτερο κατάστημα χωρίς ταμεία – η πρώτη αυτού του τύπου πρόταση ήταν η Amazon Go, ένα μίνι μάρκετ με αισθητήρες, όπου έκανες τις αγορές σου και με μία σάρωση της πιστωτικής/χρεωτικής κάρτας σου, ολοκλήρωνες τα ψώνια. Τώρα το Go Grocery είναι πενταπλάσιο σε μέγεθος, άρα μπορείς να χρησιμοποιήσεις και καρτόσι, και έχει πολλά από τα είδη μπακαλικής/μναβικής, που χρειάζεται ένα νοικοκυριό.

Είδη υγιεινής και προϊόντα αρτοποιαλίου, κρέας, καθαριστικά και καλλυντικά υπάρχουν στο Go Grocery. Το πρώτο θα ανοίξει στη γειτονιά Κάπιτολ Χιλ του Σιάτλ και δεν απέχει πολύ από τα κεντρικά γραφεία της Amazon. Η εταιρεία προσδοκά ότι η νέα εμπειρία αγοράς, που υπόσχεται, χωρίς τις κουραστικές ουρές στο ταμείο, θα της εξασφαλίσει υψηλότερα κέρδη και μεγαλύτερο μερίδιο στη δεδομένη αγορά. Αυτή στις ΗΠΑ αποτιμάται σε 800 δις. δολάρια και εκεί δεσπόζει ο παραδοσιακός κολοσσός των σούπερ μάρκετ, αυτός της Walmart. Ένα σούπερ μάρκετ Go Gro-

cery προσφέρει σχεδόν 5.000 προϊόντα, όταν το Amazon Go συνήθως διαθέτει από 500-700, όπως επισημαίνει η Κάμερον Τζόουνς, η οποία είναι υπεύθυνη να παρακολουθεί την πορεία του σχεδίου Go Grocery μαζί και με άλλα πειράματα της εταιρείας στην κανονική αγορά, όπως αναφέρει το Bloomberg.

Η επιλογή των προϊόντων σε αυτό το σούπερ μάρκετ εμπιριέχει και πράγματα, όπως χαρτί τουαλέτας και απορρυπαντικά, αλλά όχι όσα ένα συμβατικό κατάστημα, μιας και υπάρχει και η αλυσίδα των Whole Foods.

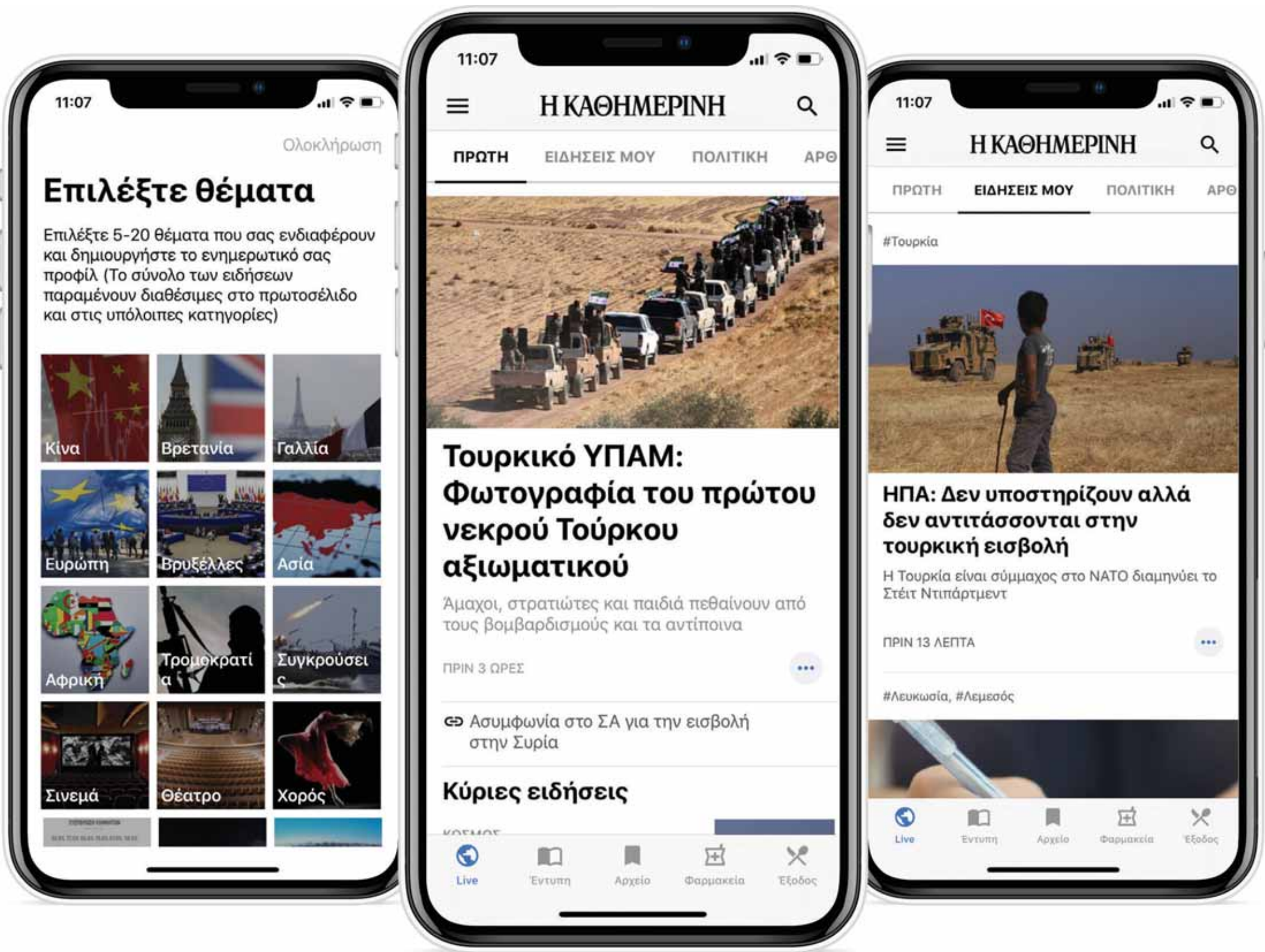
Στα ήδη υφιστάμενα 25 μίνι μάρκετ Amazon Go, που βρίσκονται στο Σιάτλ, στο Σικάγο, στο Σαν Φρανσίσκο και στη Νέα Υόρκη, υπάρχουν κάμερες και αισθητήρες, ώστε να καταγράφεται τι παίρνουν οι άνθρωποι από το ράφι. Στα νεότερα και μεγαλύτερα Go Grocery τα πιο προηγμένα τους συστήματα, θα το αναγνωρίζουν αυτό το κάτι ακόμα και χωρίς περιτύλιγμα – το μύλο χωρίς την πλαστική μεμβράνη και το λάχανο επίσης. Αυτό, τέλος, σημαίνει δραστική μείωση κόστους για έναν κλάδο με πάρα πολύ στενά περιθώρια κέρδους.

Η εταιρεία προσδοκά ότι η νέα εμπειρία αγορών, που υπόσχεται, χωρίς τις κουραστικές ουρές στο ταμείο, θα της εξασφαλίσει υψηλότερα κέρδη.

Ο κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός

Φτιάξε το δικό σου timeline ειδήσεων
στη **NEA** εφαρμογή της Κ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

kathimerini.com.cy

Ανησυχίες για τις επιπτώσεις του κορωνοϊού στην ανάπτυξη

Σε αχαρτογράφητα νερά η οικονομία – Τα σενάρια και το «μαξιλάρι»

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μαύρα σύννεφα έχει συσσωρεύσει πάνω από την οικονομία ο κορωνοϊός, με την απειλή να έχει αυξηθεί σημαντικά τις τελευταίες μέρες, μετά την εμφάνιση των πρώτων κρουσμάτων και στην Ελλάδα, που φέρνουν στο προσκήνιο σενάρια Ιταλίας, με διακοπή οικονομικών δραστηριοτήτων σε περιοχές.

Οι οικονομολόγοι και το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης παραμένουν, βεβαίως, προς το παρόν, επιφυλακτικοί, ενόψει της άγνωστης έκτασης που θα λάβει το πρόβλημα, στην Ελλάδα και παγκοσμίως. Οποιοσδήποτε υπολογισμός είναι πρόωρος, σημειώνουν, αναγνωρίζοντας ότι αν το φαινόμενο συνεχιστεί και λάβει διαστάσεις, θα πληγεί σοβαρότερα η ανάπτυξη και το δημοσιονομικό πρόγραμμα της χώρας.

Οι εκτιμήσεις

Ο καθηγητής Παναγιώτης Πετράκης αναφέρει στην «Κ» ότι εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία της Oxford Economics, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, διαπίστωσαν ότι σε μια ενδεχόμενη περίπτωση επανάληψης του ιταλικού μοντέλου, με μέτρα σε δύο περιφέρειες στη Μακεδονία, κατ’ αντιστοιχία των τριών στην Ιταλία, σε διάρκεια τεσσάρων εβδομάδων, το ΑΕΠ της χώρας θα μειωθεί κατά 0,2% το πρώτο τρίμηνο, με μικρότερη φυσικά επίπτωση σε ετήσια βάση.

Ο ίδιος εκτιμά, πάντως, ότι αν η επίδραση συνεχιστεί πέραν του τριμήνου, αντίστοιχη αρνητική επίπτωση στο ΑΕΠ της τάξης του 0,1%-0,3% υπολογίζεται ότι θα υπάρξει σε ετήσια βάση.

Το δυστύχημα είναι ότι οι κίνδυνοι αυτοί παρουσιάζονται ακριβώς τη στιγμή που η χώρα είχε ανάγκη εκτίναξης της οικονομίας της, ώστε να εξέλθει οριστικά από την κρίση και να ανακτήσει

Η μείωση του τουρισμού αποτελεί την πιο προφανή απειλή, καθώς η χώρα υποδέχθηκε πέρυσι 31 εκατ. ταξιδιώτες και εισέπραξε 18 δισ. ευρώ από αυτούς.

Οι κίνδυνοι παρουσιάζονται ακριβώς τη στιγμή που η χώρα είχε ανάγκη εκτίναξης της οικονομίας της.

το χαμένο έδαφος. Τραπεζικός παράγων εκτιμούσε τις προηγούμενες ημέρες ότι η ανάπτυξη μπορεί να προσγειωθεί τελικά στο 2%, έναντι 2,4% που εκτιμά η Κομισιόν και 2,8% που έβλεπε η κυβέρνηση.

Η μείωση του τουρισμού, των εξαγωγών και της κατανάλωσης και η διακοπή της εφοδιαστικής αλυσίδας είναι τα κανάλια μέσω των οποίων επηρεάζεται το ΑΕΠ, με τον τουρισμό να αποτελεί την πιο προφανή απειλή, καθώς η χώρα υποδέχθηκε πέρυσι 31 εκατ. ταξιδιώτες και εισέπραξε 18 δισ. ευρώ από αυτούς. Η μεγάλη έκταση του προβλήματος στην Ιταλία με την οποία

οι εμπορικές και τουριστικές σχέσεις μας είναι πολύ στενές, ήταν ατυχής εξέλιξη. Σύμφωνα με στοιχεία, το 10,9% των εξαγωγών μας προορίζεται για την Ιταλία και το 5,2% των τουριστών προέρχεται από τη χώρα αυτή. Αν υπολογισθεί ότι τα έσοδα από τους Ιταλούς τουρίστες ήταν 1 δισ. ευρώ περίπου, οι απώλειες σε όρους φορολογικών εσόδων μόνο και μόνο από αυτόν τον λόγο φτάνουν τα 200 εκατ. (αν μηδενιστούν οι αφίξεις).

Στέλεχος του υπουργείου Οικονομικών υποστηρίζει ότι αν το φαινόμενο είναι παροδικό, οι επιπτώσεις του θα είναι ελεγχόμενες και το δημοσιονομικό κόστος θα περιοριστεί στο επιπλέον μικρό κόστος για προληπτικά μέτρα υγιεινής. Αν όμως πάρει μαζικότερες και μεγαλύτερες διάρκειας διαστάσεις, τότε θα υπάρξει ασφαλώς και δημοσιονομικό κόστος και το πρόγραμμα της κυβέρνησης θα κινδυνεύσει να ανατραπεί. Ευτυχώς, έχουμε «μαξιλάρι» και δημοσιονομικά

περιθώρια, σχολιάζε άλλος οικονομικός παράγων.

Σε δελτίο της, η Alpha Bank θυμίζει ότι την περίοδο της επιδημίας του SARS οι αφίξεις τουριστών από την Κίνα σε ευρωπαϊκούς προορισμούς υποχώρησαν κατά 7% και αντίστοιχα από άλλες ασιατικές χώρες κατά 8%. «Ωστόσο», προσθέτει το δελτίο, «υπάρχουν σημαντικοί παράγοντες που καθιστούν τη σύγχρονη επιδημία περισσότερο επιδυνν. Πρώτον, η Κίνα σήμερα αντιπροσωπεύει το 16% των παγκόσμιου ΑΕΠ, έναντι 4% κατά τη διάρκεια της επιδημίας του SARS. Δεύτερον, η διαφαινόμενη εξάπλωση στη γειτονική Ιταλία και η δημιουργία ανησυχιών ενδέχεται να πλήξει σημαντικά τις αερομεταφορές ακόμη και ενδοευρωπαϊκά».

Από την άλλη πλευρά, το δελτίο σημειώνει ότι η εποχικότητα της τουριστικής περιόδου στην Ελλάδα (Μάιος - Οκτώβριος) δι-νει τη δυνατότητα απορρόφησης των αρχικών κραδασμών στις τουριστικές ροές.

Ρευστοποιούν οι ξένοι, καθώς φοβούνται επιπτώσεις στον τουρισμό

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Αυξάνονται οι ανησυχίες γύρω από τις επιπτώσεις που θα έχει η εξάπλωση του κορωνοϊού στον κλάδο του τουρισμού, ο οποίος και αποτελεί σημαντικό στήριγμα της ανάπτυξης και των προοπτικών της ελληνικής οικονομίας, οδηγώντας τους επενδυτές σε ρευστοποιήσεις των θέσέων τους στα ελληνικά assets, κάτι που εξηγεί σε μεγάλο βαθμό και τους ισχυρούς τριγμούς που βίωσαν ελληνικό Χρηματιστήριο και ομόλογα την τελευταία εβδομάδα.

Ο μεγάλος άγνωστος, που είναι ο αντίκτυπος ο οποίος θα έχει στην παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα η ταχύτατη εξάπλωση που παρουσιάζει ο κορωνοϊός εκτός των συνόρων της Κίνας και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, έχει οδηγήσει σε αλλαγή τη στρατηγικής πολλών μεγάλων χαρτοφυλακίων που δραστηριοποιούνται στις διεθνείς αγορές. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, εκτός του ότι οι αγορές ομολόγων και μετοχών είναι ρηχές και άρα εύαλwes στα εξωτερικά σοκ, οι προοπτικές για τον τουρισμό μετά την εξάπλωση του ιού τόσο διεθνώς όσο και εντός των τειχών της χώρας, αποτελεί για τους αναλυτές τον βασικό λόγο της φυγής των κεφαλαίων που παρατηρήθηκε τις τελευταίες ημέρες, αφαιρώντας περίπου 5 δισ. ευρώ από την κεφαλαιοποίηση του Χ.Α. και εκτοξεύοντας τις αποδόσεις των 10ετών ομολόγων στο 1,17%.

Όπως σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, διευθυντής επενδύσεων της Κύκλος Χρηματιστηριακή, ένα από τα αίτια του sell-off στο Χρηματιστήριο σχετίζεται με τα πραγματικά δεδομένα της ελληνικής οικονομίας, που συνεχίζει να έχει αυξημένη εξάρτηση από τον τουρισμό, για τη φετινή πορεία του οποίου υπάρχει αυξημένος βαθμός αβεβαιότητας.

Η Capital Economics επεσήμανε πως, όσο πιο πολύ ο ιός εξαπλώνεται τόσο μεγαλύτερες θα είναι οι επιπτώσεις και οι αλλαγές στον τρόπο που κινούνται οι πολίτες, καθώς ο κόσμος θα αρχίσει να αποφεύγει τους δημόσιους χώρους, τα καταστήματα, τους κινηματογράφους,

τα εστιατόρια αλλά και τα ταξίδια. Σε περίπτωση πανδημίας, οι χειρότερα πληγείσες οικονομίες θα είναι εκείνες που εξαρτώνται περισσότερο από τον τουρισμό, καθώς και οι αναδυόμενες αγορές, τόνισε. Η Ελλάδα «ανήκει» και στις δύο αυτές κατηγορίες... Και κατά το Bloomberg, οι επενδυτές που πραγματοποιήσαν «τρελά» κέρδη από το ελληνικό Χρηματιστήριο το 2019 συνωστίζονται στην έξοδο εν μέσω των ανησυχιών ότι η εξάπλωση του ιού θα γονατίσει την τουριστική βιομηχανία της χώρας. Σύμφωνα με το World Travel & Tourism Council, ο τουρισμός και οι τουριστικές εισπράξεις συμβάλλουν στο ένα πέμπτο της οικονομικής παραγωγής της Ελλάδας.

Διεθνώς υπάρχει η αίσθηση ότι ο κόσμος δεν θέλει να ταξιδέψει στην τρέχουσα συγκυρία και ακόμα είναι πολύ νωρίς για να γνωρίζει κανείς πόσο θα κρατήσει η παγκόσμια ανησυχία και ποιες θα είναι οι

Οι πρόσφατες πιέσεις στο Χρηματιστήριο και στην αγορά ομολόγων αποδίδονται στην ανησυχία των ξένων επενδυτών.

ακριβείς επιπτώσεις της, επισημαίνουν εγκώριοι αναλυτές. Ο αντίκτυπος στον ελληνικό τουρισμό είναι ένας μεγάλος άγνωστος αυτή τη στιγμή, υπογραμμίζουν.

Αζίζει να σημειώσουμε πως οι εκτιμήσεις των οικονομολόγων για ανάπτυξη άνω του 2% της ελληνικής οικονομίας φέτος, βασίζονται στις πολύ ισχυρές επιδόσεις και στα ρεκόρ του τουρισμού. Όπως πρόσφατα σχολίασε η Citi –η οποία και ανέβασε τις προβλέψεις της για την ανάπτυξη της Ελλάδας φέτος στο 2,6% από 2,1% πριν– οι ισχυρές εξαγωγικές επιδόσεις, οδηγούμενες κυρίως από τον τουρισμό, είναι αυτές που κυρίως στήριζαν την αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ.

Ευάλωτη στον ιό του κορωνοϊού η ρηχή ελληνική αγορά

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Τα καλύτερα επενδυτικά στοιχήματα του 2019, οι ελληνικές μετοχές και τα ελληνικά ομόλογα τα οποία εντυπωσίασαν ακόμη και τους πιο αισιόδοξους με τις αποδόσεις τους το περασμένο έτος και οδήγησαν σε ιδιαίτερα θετικές εκτιμήσεις για την πορεία τους το 2020, είναι πλέον αντιμέτωπα με τη φυγή επενδυτών μετά και τα «σύννεφα» που συγκεντρώθηκαν πάνω από την Ελλάδα λόγω της ταχύτατης εξάπλωσης του κορωνοϊού.

Οι ανησυχίες για τις επιπτώσεις αυτού του νέου «μαύρου κύκνου» στον τουρισμό της χώρας, και ο ακόμη άγνωστος αντίκτυπος στις αφίξεις και στις ταξιδιωτικές εισπράξεις οι οποίες και αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα όπλα της ελληνικής οικονομίας, οδηγούν τους επενδυτές σε αλλαγή της στρατηγικής τους απέναντι στα ελληνικά περιουσιακά στοιχεία, ενώ θέτουν κινδύνους στις έως τώρα ιδιαίτερα θετικές προβλέψεις για το ελληνικό ΑΕΠ.

Το γνωστό ρητό των αγορών «ποτέ μην προσπαθείς να πιάσεις ένα μαχαίρι την ώρα που πέφτει», έχει νικήσει το «κυνήγι των ελληνικών αποδόσεων» που έβαλε μετοχές και ομόλογα στο ραντάρ των διεθνών χαρτοφυλακίων, τα οποία προτιμούν να απέχουν, με δεδομένες και τις αδυναμίες που παρουσιάζει η ακόμα ευάλωτη και ρηχή ελληνική αγορά. Η βίαιη διόρθωση της προηγούμενης εβδομάδας, η οποία έστειλε τον Γενικό Δείκτη του Χρηματιστηρίου Αθηνών σε χαμηλά έξι μηνών, έχει ήδη αφαιρέσει σχεδόν το ένα τρίτο από τα κέρδη που σημείωσε στο σύνολο

του 2019 (50%), και έχει βάλει το Χ.Α. στην πρώτη θέση των αγορών με τις χειρότερες αποδόσεις φέτος. Το μεγαλύτερο μέρος του sell-off έγινε μάστιχα πριν ακόμα γίνει γνωστό το πρώτο κρούσμα του κορωνοϊού στην Ελλάδα, κάνοντας πολλούς να προβληματίζονται γιατί το ελληνικό Χρηματιστήριο υπεραπέδωσε της διεθνούς πτώσης, ακόμα και αυτής της Ιταλίας η οποία και ήταν το επίκεντρο της διεθνούς ανησυχίας για τον ιό.

Ο τουρισμός

Η «Κ» απευθύνθηκε στην Jefferies και στον επικεφαλής στρατηγικό αναλυτή, Σον Ντάρμπι, ο οποίος στα τέλη του περασμένου Νοεμβρίου σύστησε στους

Οι επενδυτές ανησυχούν κυρίως για τις επιπτώσεις που θα έχει στον τουρισμό.

επενδυτές να αγοράσουν ελληνικές μετοχές παρά το ράλι που ήδη κατέγραφε το Χ.Α., τπώντας αισιόδοξη (bullish) στάση για την ελληνική αγορά. Στην ερώτηση εάν διατηρεί αυτήν τη στάση μετά και την αναταραχή της τελευταίας εβδομάδας και τις βίαιες διακυμάνσεις στο ελληνικό ταμπλό, ο κ. Ντάρμπι εμφανίστηκε επιφυλακτικός. Ο ίδιος εξηγεί την ελεύθερη πτώση την οποία σημείωσαν οι μετοχές στους φόβους των επενδυτών για τις επιπτώσεις που θα έχει ο κορωνοϊός στον ελληνικό τουρισμό.

Τα ρεκόρ του τουρισμού στη χώρα αποτελούν για τους αναλυ-

Η βύθιση του Γ.Δ. την προηγούμενη εβδομάδα έχει βάλει το ελληνικό Χρηματιστήριο στην πρώτη θέση των αγορών με τις χειρότερες αποδόσεις φέτος.

τές έναν από τους βασικούς παράγοντες που οδηγούν τις θετικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας και κρατούν την ανάπτυξη του ΑΕΠ στα επίπεδα του 2%, έτσι ένα σοκ που θα σταματήσει τις αφίξεις τουριστών –το οποίο και είναι ακόμη πολύ νωρίς να ποσοτικοποιηθεί– θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους.

Εκτός από τον τουρισμό, οι αναλυτές επισημαίνουν τις «παθογένειες» της ελληνικής αγοράς καθώς και τις προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη η Ελλάδα, προσπαθώντας να εξηγήσουν την υπεραντίδραση του

Χ.Α. στο διεθνές sell-off της περασμένης εβδομάδας.

Η βύθιση του ελληνικού Χρηματιστηρίου είναι ασφαλώς μια αρνητική υπερβολή και προϊόν αυξημένου φόβου, για την οποία ωστόσο υπάρχει εξήγηση, όπως σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, διευθυντής επενδύσεων στην Κύκλος Χρηματιστηριακή. Η γνωστή ρηχότητα της ελληνικής αγοράς, με αποτέλεσμα η αποεπένδυση ακόμη και από τις δεικτοβαρείς μετοχές να επιτυγχάνεται προκαλώντας υψηλή μεταβλητότητα στις τιμές, εξηγεί την εικόνα. Επίσης, η φυσιονομία των κεφαλαίων που δραστηριοποιούνται

– με τα περισσότερα να έχουν βραχυπρόθεσμο επενδυτικό ορίζοντα, ενώ συνεχίζουν να λείπουν τα κεφάλαια μακράς πνοής αφού η ελληνική αγορά συνεχίζει να κατατάσσεται στις αναδυόμενες, αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα.

Οι τράπεζες

Αίσθηση προκάλεσε και το «σφυροκόπημα» που δέχθηκαν οι τραπεζικές μετοχές, οι οποίες έχουν πλέον μπει σε έδαφος bear market (πτώση 20% από τα πρόσφατα υψηλά). Η αποτελεσματικότητα του σχεδίου «Ηρακλής» λόγω του ακόμη άλυτου θέματος της στάθμισης του κινδύνου των τίτλων που θα εκδοθούν και θα φέρουν την κρατική εγγύηση, έχει ήδη ασκήσει πίεση στις τραπεζικές μετοχές το τελευταίο διάστημα και πριν από την ισχυρή διόρθωση. Οι αναλυτές υπογραμμίζουν πως οι εξελίξεις εμπνέουν πλέον ανησυχίες γύρω από την πώληση των τιτλοποιήσεων. Όπως επισημαίνει στην «Κ» ο Μάνος Χατζηδάκης, επικεφαλής του τμήματος αναλύσεων της Beta Securities, πέρα από την όποια κινητικότητα παρατηρείται για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων σε εκδόσεις ομολόγων και αποκρατικοποιήσεις, η πώληση τιτλοποιημένων χαρτοφυλακίων κόκκινων δανείων δεν θα μείνει ανεπηρέαστη με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ταχύτητα που επιδιώκεται να δοθεί στη διαδικασία μείωσης των προβληματικών δανείων. Έτσι οι τράπεζες μπήκαν στο κάδρο των ρευστοποιήσεων επειδή ακριβώς επηρεάζονται από τη διάθεση των επενδυτικών κεφαλαίων να επενδύσουν σε μια συγκυρία αυξημένου ρίσκου.

Τα ομόλογα

Παράλληλα, παρά τις ισχυρές αντιστάσεις που παρουσίαζαν τα ελληνικά ομόλογα το τελευταίο διάστημα, ακολουθώντας αντίθετη πορεία με αυτή του Χ.Α. μπήκαν και αυτά στο «κάδρο» των ανησυχιών, δυσκολεύοντας έτσι τις προσπάθειες άντλησης φθηνού δανεισμού από τις αγορές, τόσο για το Ελληνικό Δημόσιο όσο και για τις επιχειρήσεις. Η σημαντική άνοδος του κόστους δανεισμού της Ελλάδας όπως αυτό αποτυπώνεται στην απόδοση του 10ετούς ομολόγου –κατά 27%, από το 0,919% που είχε βρεθεί πριν μόλις δύο εβδομάδες, στο 1,17% σήμερα, αναγκαστικά βάζει τις όποιες ομολογιακές εκδόσεις βρίσκονται στο «τραπέζι», στον «πάγο» μέχρι νεότερας. Είναι χαρακτηριστικό πως οι τίτλοι Tier II που εξέδωσαν πρόσφατα οι Alpha Bank και Πειραιώς βλέπουν τις αποδόσεις τους να κινούνται πολύ υψηλότερα και τις τιμές τους να διαπραγματεύονται χαμηλότερα από την ονομαστική τους αξία. Το Tier II της Alpha Bank που εκδόθηκε με επιτόκιο 4,25%, έχει απόδοση 4,55% στη 10ετία και της Πειραιώς (επιτόκιο 5,50%) έχει απόδοση 6,6%.

Μόνη ασπίδα, τα αυστηρά μέτρα υγιεινής

Ταχύρρυθμα μαθήματα για τα μέτρα υγιεινής, και κυρίως των χειρών, επιβάλλει σε όλους μας η επιδημία του νέου κορωνοϊού. Απουσία -τουλάχιστον προς το παρόν- οποιασδήποτε αξιόπιστης θεραπευτικής αντιμετώπισης του ιού, οι ειδικοί τονίζουν ότι οι συνθήκές μας πρέπει να αλλάξουν άρδην, για να κάνει ο καθένας από εμάς την προσωπική γραμμή άμυνας, με αποφυγή των χειραφιών αλλά και σύναψη «στενών σχέσεων» με το σαπούνι. Ειδικά:

• **ΠΛΕΝΕΤΕ** τακτικά τα χέρια σας με νερό και σαπούνι ή με αλκοολούχο διάλυμα. Το πλύσιμο των χειρών σκοτώνει τον ιό εάν αυτός βρίσκεται στα χέρια μας.

ΕΡΝ. ROBIN UTRECHT

• **ΠΛΕΝΕΤΕ** τα χέρια σας πριν και μετά από κάθε δραστηριότητα σας που συνδυάζεται με διατροφή (μαγείρεμα -σερβίρισμα φαγητού), φροντίδα ή νοσηλεία ασθενών και εξαρτημένων ατόμων (παιδιά - ηλικιωμένοι).

• **Διατηρήστε** αποστάσεις τουλάχιστον ενός μέτρου από εσάς και άλλους ανθρώπους, ιδιαίτερα από ανθρώπους που βήχουν, φτερνίζονται ή έχουν πυρετό. Όταν κάποιος νοσεί από λοίμωξη του αναπνευστικού, όπως ο COVID-19, βήχει ή φτερνίζεται και παράγει μικροσταγονίδια τα οποία περιέχουν τον ιό SARS-CoV-2. Εάν είστε πολύ κοντά, μπορεί να εισπνεύσετε τον ιό.

• **Αποφύγετε** να αγγίζετε τη μύτη, το στόμα και τα μάτια σας. Τα χέρια αγγίζουν πολλές επιφάνειες που μπορεί να είναι μολυσμένες με τον ιό. Εάν αγγίζετε τα μάτια, το στόμα ή τη μύτη σας, μπορεί να μεταφέρετε τον ιό από την επιφάνεια στον εαυτό σας.

• **Καλύπτετε** το στόμα και τη μύτη μας με τον αγκώνα ή ένα χαρτομάντιλο κατά το φτέρνισμα ή τον βήχα. Με τον τρόπο αυτό περιορίζετε τη διασπορά των μικροσταγονιδίων στο περιβάλλον.

• **Εάν** παρουσιάσετε συμπτώματα πυρετού, βήχα ή δυσκολίας στην αναπνοή και έχετε ταξιδιωτικό ιστορικό σε περιοχή με συνεχιζόμενη μετάδοση του ιού, επικοινωνήστε με τον γιατρό σας και παραμείνετε σπίτι σας. Δεν απευθύνετε από μόνοι σας σε νοσοκομείο καθώς υπάρχει ο μεγάλος κίνδυνος μετάδοσης του κορωνοϊού σε άλλους ασθενείς που βρίσκονται εκείνη τη στιγμή στη μονάδα υγείας και ενδεχομένως διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο για σοβαρή νόσηση από τον ιό.

• **Εάν** παρουσιάσετε συμπτώματα πυρετού, βήχα ή δυσκολίας στην αναπνοή, αποφύγετε μετακίνηση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Θολό το τοπίο για την οικονομία

Εκτιμήσεις για πιθανή υποχώρηση του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά 0,1%-0,3% και ρυθμό ανάπτυξης 2%

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ο **κορωνοϊός** ήλθε να ρίξει τη σκιά του στην ελληνική οικονομία, τη στιγμή ακριβώς που η χώρα προσέβλεπε σε μια εκτίναξη του ρυθμού ανάπτυξης, για να καλύψει τη χαμένη απόσταση από την κρίση. Παρότι δεν μπορεί να υπάρξει ακόμη αξιόπιστη εκτίμηση για τις επιπτώσεις της επιδημίας, αφού αυτή θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια και την έκτασή της, εκτιμήσεις οικονομολόγων μιλούν για πιθανή υποχώρηση του ελληνικού ΑΕΠ κατά 0,1%-0,3%, εφόσον η επίδραση συνεχιστεί.

Ποσοστό που δεν συνιστά ανατροπή, αν και ασφαλώς δεν είναι αμελητέο, την ώρα που η κυβέρνηση υπολογίζει σε μια θετική έκπληξη στην ανάπτυξη. Υπάρχουν, πάντως, και πιο απαισιόδοξες προβλέψεις, προερχόμενες από τραπεζική πηγή, για προσγείωση του ρυθμού ανάπτυξης στο 2%, έναντι πρόβλεψης της Κομισιόν για 2,4% και της κυβέρνησης για 2,8%.

Οι προβλέψεις διατυπώνονται εν μέσω αβεβαιότητας ακόμη και στο διεθνές περιβάλλον. Το ΔΝΤ εκτίμησε ότι το παγκόσμιο ΑΕΠ θα υποχωρήσει κατά 0,1% υπό την προϋπόθεση ότι όλα θα τελειώσουν το α' τρίμηνο, ενώ σε περίπτωση πανδημίας η Παγκόσμια Τράπεζα είχε υπολογίσει, σε παλαιότερη ανάλυσή της, απώλειες 1%. Ωστόσο, ο Αξελ Βέμπερ, πρόεδρος της UBS, μίλησε την περασμένη εβδομάδα για υποχώρηση του παγκόσμιου ρυθμού από το 3,5% στο μόλις 0,5%.

Η Oxford Economics σε περίπτωση πανδημίας έβλεπε απώλειες του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 1,3% ή κατά 1,1 τρις. δολάρια, λόγω απουσιών από τις εργασίες, ταξιδιών, διακοπής της εφοδιαστικής αλυσίδας, πτώσης του εμπορίου και των επενδύσεων.

Επιβλαβείς παράγοντες

Την ίδια στιγμή, ο επικεφαλής του τμήματος οικονομικής ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας Νίκος Μαγγίνας εκφράζει ανησυχία για το γεγονός ότι η πλέον εκτεθειμένη χώρα, η Ιταλία, είναι δίπλα μας. Σύμφωνα με εσωτερικό σημείωμα της Εθνικής, η άμεση έκθεση της Ελλάδας στην Κίνα είναι μικρή, αντιπροσωπεύοντας κάτω από το 3% των εξαγωγών μας. Ωστόσο, σημειώνεται, «μπορεί να υπάρξει αρνητική επίδραση εξαιτίας της επιβράδυνσης των μεγαλύτερων οικονομιών και ιδίως της Γερμανίας, οι οποίες είναι πιο εκτεθειμένες στην Κίνα.

Επιπλέον, μια διακοπή των προμηθειών «χρυσής βίζας» από τους Κινέζους, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 70% των συναλλαγών (πάνω από χίλιες τον χρόνο, την περίοδο 2016-2019), θα έχει επιβραδυντικό αποτέλεσμα στην αγορά ακι-

A.P. / CORNING BOTTLE

Οι φόβοι για τη μετάδοση της επιδημίας και οι συνέπειες που θα έχει προκαλούν ανησυχία και απώλειες στα διεθνή χρηματιστήρια.

νώνων». Πολύ πιο επιβλαβής θα είναι, σύμφωνα με το ίδιο σημείωμα, μια κλιμάκωση της κρίσης στην Ιταλία, δεδομένου ότι η χώρα απορροφά το 10,9% των εξαγωγών μας το 2019, αποτελώντας μια από τις δύο μεγαλύτερες εξαγωγικές αγορές και αντιπροσωπεύοντας το 5,2% των τουριστικών αφίξεων. Η τουριστική αγορά του Πάσχα θα αποτελέσει μια πρώτη ασφαλή-

Η τουριστική αγορά του Πάσχα θα αποτελέσει μια πρώτη ασφαλή-στερη ένδειξη για τις επιπτώσεις στον τουρισμό.

στερη ένδειξη για τις επιπτώσεις στον τουρισμό, όπου συγκεντρώνονται οι μεγαλύτερες ανησυχίες για την Ελλάδα. Οι ελπίδες είναι ότι αυτό που θα καθεί στο α' τρίμηνο θα κερδηθεί στη συνέχεια. Προς το παρόν, στο οικονομικό επιτελείο αναφέρουν ότι η κατάσταση είναι υπό έλεγχο και δεν υπάρχει δημοσιονομικός κίνδυνος.

Προσθέτουν ότι ευτυχώς υπάρχει δημοσιονομικός χώρος και αποθεματικό ασφαλείας, αν παραστεί ανάγκη. Σε ακραία περίπτωση, εξάλλου, ακόμη και οι κανόνες για τα πρωτογενή πλεονάσματα μπορεί να ελαστικοποιηθούν, προσθέτει μια πηγή. Αλλά ακόμη δεν είμαστε εκεί.

Συναγερμός σε ΔΝΤ - Παγκόσμια Τράπεζα

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Μολονότι δεν έχει ληφθεί ακόμη οριστική απόφαση, η είδηση ότι το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα εξετάζουν την προοπτική να ακυρώσουν την προγραμματισμένη για τις 17 Απριλίου ετήσια συνάντησή τους ή να αρκεστούν σε μια τηλεδιάσκεψη, αποτελεί ένδειξη των κινδύνων που ενδεχομένως εγκυμονεί για την παγκόσμια οικονομία η ταχύτατη μετάδοση του κορωνοϊού. Πρόκειται για το σημαντικότερο οικονομικό συμβάν της χρονιάς και κάτι ανάλογο έχει να συμβεί από το 2001 και τις τρομοκρατικές επιθέσεις στους Δίδυμους Πύργους. Την ίδια στιγμή, ένας μεγάλος αριθμός από βιομηχανίες και όχι μόνο στην Κίνα, αλλά και στην τρίτη οικονομία, αυτή της Ευρώζωνς, βρίσκονται σε καραντίνα αναστέλλοντας την οικονομική δραστηριότητα και παρालύνοντας την τοπική οικονομία.

Και μόνον η ανησυχία για τη μετάδοση της επιδημίας έχει διαγράψει μέσα σε λίγες ημέρες αξίες ύψους 300 δισ. δολαρίων από τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια. Το ΔΝΤ δεν έχει, άλλωστε, κρύψει την ανησυχία του για το ενδεχόμενο ενός καίριου πλήγματος στην παγκόσμια οικονομία και έχει ήδη υποβαθμίσει κατά 0,1% την πρόβλεψή του για την παγκόσμια ανάπτυξη. Σε άρθρο

της στην ιστοσελίδα του ΔΝΤ, η επικεφαλής του Ταμείου, Κριστalina Γκεοργκιέβα, αναφέρεται στην επιδημία, «την πλέον πεστική πηγή αβεβαιότητας» που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η παγκόσμια οικονομία. Τονίζει, μάλιστα, πως τον Ιανουάριο το Ταμείο δεν προέβλεπε τέτοια κα-

Οι τέσσερις από τις 12 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου αγωνίζονται να αντιμετωπίσουν την επιδημία.

τάσταση εκτάκτου ανάγκης, αλλά τώρα «η επιδημία απειλεί να εκτροχιάσει την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη που ήδη δεχόταν πιέσεις από την παγκόσμια εμπορικό πόλεμο και το Brexit».

Πολύ πιο απαισιόδοξος από το ΔΝΤ δηλώνει ο πρόεδρος της UBS, Αξελ Βέμπερ, καθώς προειδοποιεί πως ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας θα σημειώσει πτώση από το 3,5% στο 0,5%, ενώ η κινεζική οικονομία θα συρρικνωθεί το πρώτο τρίμηνο. Την ίδια στιγμή, η Παγκόσμια Τράπεζα υπολογίζει πως μια καταστροφική πανδημία μπορεί να προκαλέσει εκατομμύρια θανάτους και υπογρα-

μίζει πως ακόμη και με τις πλέον συντηρητικές εκτιμήσεις ο αντίκτυπος στην παγκόσμια οικονομία θα είναι να μειωθεί κατά 1% το παγκόσμιο ΑΕΠ. Με λιγότερο συντηρητικές εκτιμήσεις, άλλωστε, υπολογίζει πως μια πανδημία αντίστοιχη της ισπανικής γρίπης, που το 1918 προκάλεσε τον θάνατο περίπου 50 εκατ. ανθρώπων, μπορεί να μειώσει το παγκόσμιο ΑΕΠ κατά 5%. Κι ενώ ο Αμερικανός πρόεδρος έχει προσπαθήσει να καθυσυχάσει την αμερικανική κοινή γνώμη με τις συνθήσεις υπεραπλουστεύσεις του, η τέως πρόεδρος της Fed, Τζάνετ Γ'έλεν, έκρυψε τον κώδωνα του κινδύνου για τη μεγαλύτερη οικονομία στον πλανήτη, χαρακτηρίζοντας πιθανό να διολισθήσει σε ύφεση εξαιτίας των παρενεργειών της επιδημίας.

Ο κορωνοϊός εξαπλώνεται ταχύτατα στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, με αποτέλεσμα όλο και περισσότερες χώρες αναγκάζονται να υιοθετήσουν μέτρα που τις οδηγούν σε μερικό ή ολικό αποκλεισμό και διακόπτουν την οικονομική δραστηριότητα. Από τη στιγμή που η Ιαπωνία ανέφερε κρούσματα, αγωνίζονται πλέον να αντιμετωπίσουν την επιδημία και τον αντίκτυπό της οι τέσσερις από τις 12 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, που αντιπροσωπεύουν το 27% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Θα επιβεβαιωθούν τα αισιόδοξα ή τα ζοφερά σενάρια;

Εν μέσω παγκόσμιου πανικού, αφού η κρίση του κορωνοϊού είναι πλέον οξύτερη εκτός Κίνας παρά στην ίδια τη χώρα από την οποία ξεκίνησε, με την επιδημία να έχει εξαπλωθεί πλέον σε έξι ηπείρους και να αριθμεί πάνω από 80.000 κρούσματα και 3.000 θανάτους, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) εμφανίζεται αμφίθυμος για τη συνέχεια. «Βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη στιγμή και η κατάσταση μπορεί να επιβεβαιώσει είτε τα αισιόδοξα είτε τα πιο ζοφερά σενάρια, ανάλογα με τον χειρισμό», σχολίασε από τη Γενεύη ο επικεφαλής του ΠΟΥ δρ Τέντρονς Γκεμπρεγέσιους.

Ο οργανισμός θεωρεί ότι η πλειονότητα των χωρών δεν είναι προετοιμασμένη για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού και πως λάθη, ελλείψεις ενήμερωση των πολιτών, πανικός και fake news μπορούν να επιδεινώσουν δραματικά την κρίση.

Οι ΗΠΑ, που δεν έχουν πληγεί ακόμη σημαντικά, ανακοίνωσαν αυτήν την εβδομάδα, διά στό-

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας θεωρεί ότι η πλειονότητα των χωρών δεν είναι προετοιμασμένη για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού.

ματος του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, την ανάθεση του συντονισμού στον αντιπρόεδρο Μάικ Πενς. Ωστόσο ο Αμερικανός πρόεδρος επιχείρησε ταυτόχρονα να υποβαθμίσει τον ιό, αποδίδοντας τις ανησυχίες στη διασπορά ψεύτικων ειδήσεων και τρομολαγνείας από τα ΜΜΕ, ειδικά το CNN. Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν ότι η αγανάκτησή του οφείλεται στο χτύπημα που ενδέχεται να υποστεί η αμερικανική οικονομία εξαιτίας του κορωνοϊού, θέτοντας σε κίνδυνο την επανεκλογή του τον

Νοέμβριο. Στην Ευρώπη η μεγαλύτερη εστία μετάδοσης του κορωνοϊού φαίνεται πως είναι η βόρεια Ιταλία, καθώς μέσα σε ένα 24ωρο καταγράφηκε αύξηση 25% των περιπτώσεων. Οικονομικοί παράγοντες εκφράζουν σοβαρό προβληματισμό για την ούτως ή άλλως εύθραυστη κατάσταση της οικονομίας στη χώρα.

Παράλληλα, την ευκαιρία άδραξε ο ηγέτης της Λέγκας του Βορρά Ματέο Σαλβίνι, ζητώντας την παραιτήση του πρωθυπουργού Πάολο Κόντε και τη συγκρότηση κυβέρνησης εθνικής ενότητας για τη διαχείριση της κρίσης. Τα πρώτα τους κρούσματα ανακοίνωσαν Αυστρία, Κροατία, Βόρεια Μακεδονία, Ελβετία, Νορβηγία, Δανία, ενώ για αύξηση του αριθμού των περιπτώσεων προετοιμάζονται η Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Γαλλία.

Το Ριάντ, σε μια πρωτόγνωρη κίνηση, απαγόρευσε σε ξένους επισκέπτες το προσκύνημα που συγκεντρώνει χιλιάδες ανθρώπους στην Μέκκα και στη Μεδίνα,

ενώ στον αέρα βρίσκονται μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις και συγκεντρώσεις πιστών, συμπεριλαμβανομένων των φετινών Ολυμπιακών Αγώνων στο Τόκιο στα τέλη Ιουλίου, αλλά και του Χατζ, την ίδια περίοδο, όταν περίπου δύο εκατομμύρια μουσουλμάνοι συρρέουν στη Σαουδική Αραβία.

Συμπτώματα και ανοσία

Το γεγονός ότι το 80% των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων παρουσιάζει πολύ ήπια συμπτώματα καθιστά δυσκολότερη την ανακρίση της επιδημίας. Οι περισσότεροι φορείς συνεχίζουν κανονικά τη ζωή τους με αποτέλεσμα να μεταδίδουν τον ιό σε μεγάλους αριθμούς. Υπάρχει ωστόσο η εικασία πως ακόμη και με ήπια συμπτώματα όσοι έχουν αρρωστήσει παρουσιάζουν ανοσία, χωρίς αυτό να είναι βέβαιο, αφού στην Ιαπωνία εντοπίστηκε αυτή την εβδομάδα γυναίκα που διαγνώστηκε θετική στον ιό για δεύτερη φορά. Όλοι οι ειδικοί υπογραμμίζουν πόσο σημαντικό είναι να καταλάβει

ο πληθυσμός του πλανήτη ότι ο πανικός είναι περιττός και να συνειδητοποιήσει πόσο πιθανή είναι η μετάδοση του ιού.

Ο ρατισμός εις βάρος των φορέων του ιού είναι ένας υπαρκτός κίνδυνος που έχει κυρίως παρατηρηθεί εις βάρος Κινέζων, που ήταν και οι πρώτοι που τέθηκαν σε απομόνωση, κυρίως στην πόλη Γουχάν.

Τώρα η ύπατη αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Μισέλ Μπατοελέ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου προκειμένου οι καραντίνες που επιβάλλονται, με στόχο τον περιορισμό της εξάπλωσης της επιδημίας του νέου κορωνοϊού, να είναι συμμετρικές με την απειλή και να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως η ελευθερία έκφρασης. Τέλος, Ευρωπαίοι αξιωματούχοι συμφώνησαν αυτήν την εβδομάδα ότι η αναστολή της ελεύθερης μετακίνησης στη ζώνη Σένγκεν είναι αντιπαραγωγικό μέτρο για την αντιμετώπιση της επιδημίας.

REUTERS, A.P.

Οι πένντε όροι των funds για «κούρεμα» δανείων

Σχετίζονται με το υπόλοιπο της οφειλής, το εισόδημα και την περιουσία του δανειολήπτη, αλλά και της οικογένειάς του

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πένντε αυστηρά κριτήρια θέτουν οι εταιρείες διαχείρισης (servicers) για να κάνουν «κούρεμα» των δανείων, που έχουν αναλάβει να διαχειριστούν είτε για λογαριασμό των funds που τα έχουν αγοράσει είτε για λογαριασμό των τραπεζών στις οποίες ανήκουν ακόμη.

Τα δάνεια αυτά, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύει η «Κ», ανέρχονται ήδη σε 70 δισ. ευρώ, αλλά είναι πλέον θέμα χρόνου να φτάσουν τα 100 δισ. ευρώ, καθώς μέχρι το τέλος του 2020 το σύνολο των κόκκινων δανείων που έχουν στους ισολογισμούς τους οι τράπεζες, θα έχει περάσει μέσω των τιτλοποιήσεων, υπό τη διαχείριση των servicers. Οι τιτλοποιήσεις που έχουν δρομολογηθεί προσεγγίζουν τα 33 δισ. ευρώ και διευκολύνονται από την ενεργοποίηση του μηχανισμού των κρατικών εγγυήσεων, δηλαδή του «Ηρακλή», που θέτει ως υποχρεωτικό όρο την ανάθεση διαχείρισης αυτών των δανείων, σε ανεξάρτητους servicers.

Η ανάλυση της διαχείρισης των κόκκινων δανείων από τους εξειδικευμένους servicers δίνει οριστικό τέλος στα οριζόντια «κούρεματα» που έκαναν μέχρι σήμερα οι τράπεζες και τα οποία ειδικά στην περίπτωση των παλιών καταναλωτικών δανείων που έχουν δοθεί χωρίς εξασφαλίσεις, έφθαναν ακόμη και το 90%. Πλέον, όλες οι διαγραφές δανείων, ακόμη και για οφειλές από καταναλωτικά δάνεια ή κάρτες θα γίνονται εξαιρουμένα, δηλαδή θα αφορούν κάθε δανειολήπτη ξεχωριστά και αφού εξεταστούν πέντε συγκεκριμένα κριτήρια, που είναι τα εξής:

- Η εισοδηματική κατάσταση του οφειλέτη, όπως αυτή προκύπτει από τις φορολογικές του δηλώσεις.
- Η περιουσιακή του κατάσταση με βάση τα επίσημα δηλωθέντα στοιχεία στην εφορία, για ακίνητα, καταθέσεις κ.ά.
- Το υπόλοιπο της οφειλής σε συνδυασμό με την αξία του ακι-

νήτου που έχει προσημειωθεί. Το δάνειο θα «κουρεύεται» μόνο κατά το τμήμα που υπερβαίνει το 100%-120% της αξίας του ακινήτου και εφόσον τα εισοδήματά του οφειλέτη ή η περιουσία του δεν επαρκεί για να πληρώνει τη μηνιαία δόση.

- Η οικογενειακή εισοδηματική και περιουσιακή κατάσταση, δηλαδή το κατά πόσον ο/η σύζυγος του οφειλέτη ή ακόμα και τα παιδιά έχουν περιουσιακά στοιχεία, καθώς πολλοί οφειλότες έχουν μεταβιβάσει την ακίνητη περιουσία τους σε συγγενικά τους πρόσωπα, προκειμένου να αποφύγουν τη ρευστοποίησή της.

Τα δάνεια που έχουν περάσει σε εταιρείες διαχείρισης προσεγγίζουν στην παρούσα φάση τα 70 δισ.

- Η εισοδηματική και περιουσιακή κατάσταση του εγγυητή, ο οποίος επίσης θα πρέπει αποδεδειγμένα να μην μπορεί να καλύψει την οφειλή του πρωτοφειλέτη.

Τα κριτήρια αυτά ακολουθούνται αυστηρά όχι μόνο για τα ενυπόθηκα δάνεια (στεγαστικά ή επαγγελματικά με προσημείωση ακίνητο) που ανήκουν ακόμη σε τράπεζες. Αφορούν επίσης και τα ενυπόθηκα δάνεια που έχουν μεταβιβάσει σε funds, διαφεύγοντας τις προσδοκίες που είχαν δημιουργηθεί ότι η αγορά αυτών των δανείων σε χαμηλές τιμές θα επιτρέψει γενναίες διαγραφές, κοντά δηλαδή στις χαμηλές τιμές στις οποίες αγοράστηκαν αυτά τα δάνεια.

Ειδικά στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων που έχουν προσημειωμένα ακίνητα, το «κούρεμα» της οφειλής γίνεται μόνο εφόσον η αξία του ακινήτου, υπολείπεται του ανεξόφλητου υπολοίπου του δανείου. Ετσι, εάν ένα δάνειο έχει υπόλοιπο οφειλής 130.000 ευρώ

και η εμπορική αξία του ακινήτου είναι 100.000 ευρώ, μπορεί να συμφωνηθεί η διαγραφή από 10.000 έως 30.000 ευρώ, ανάλογα με την πολιτική για το ύψος του «κουρέματος» – που έχει η τράπεζα ή το fund για λογαριασμό του οποίου διαπραγματεύεται η εταιρεία διαχείρισης. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή εάν η οφειλή είναι 100.000 ευρώ και η εμπορική αξία του ακινήτου 130.000, το δάνειο δεν «κουρεύεται» και ο δανειολήπτης θα πρέπει να παραχωρήσει το ακίνητο ή να το πουλήσει ο ίδιος, προκειμένου να αποπληρώσει την οφειλή του και να αποφύγει τον πλειστηριασμό.

Βασικός κανόνας είναι επίσης ότι η πολιτική των funds είναι η διεκδίκηση όλου του ποσού που οφείλει ένας δανειολήπτης, ανεξαρτήτως του πόσο έχουν αγοράσει το συγκεκριμένο δάνειο. Ετσι ακόμη και στην περίπτωση των καταναλωτικών δανείων απαίτηση είναι το σύνολο της οφειλής, δηλαδή του αρχικού κεφαλαίου μαζί με τους τόκους και μόνον εφόσον διαπιστωθεί αδυναμία του οφειλέτη, τότε ανοίγει η συζήτηση για το ενδεχόμενο «κούρεμα». Για αυτό τον λόγο συνήθως πρακτικά είναι και η προσημείωση της ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη ακόμα και για οφειλές που προέρχονται από παλιά καταναλωτικά δάνεια, τα οποία δεν είχαν δοθεί με υποθήκη.

Στόχος είναι η εξόφληση της συνολικής οφειλής με ευνοϊκές ρυθμίσεις σε ό,τι αφορά το επιτόκιο και τη διάρκεια αποπληρώμης, που επεκτείνεται σε βάθος χρόνου, φθάνοντας έως και το 80ό έτος του δανειολήπτη. Σε αντίθεση επίσης με την επικρατούσα άποψη ότι τα funds έχουν μόνο βραχυπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και άρα και οι ρυθμίσεις είναι αντιστοίχως χαρακτηριστικά, τα funds τουλάχιστον σε αυτή τη φάση επιδιώκουν μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις, γιατί με αυτό τον τρόπο προσεφολούν ότι θα εισπράξουν από τους έχοντες περισσότερα.

Τα δάνεια που έχουν αναλάβει οι servises

ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ 31/12/2019
1. Εθνική Τράπεζα ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: QQUANT	€1.816.000
2. Alpha Bank ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: CEPAL	1.618.536.000
3. Eurobank ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: FPS	17.928.212.000
4. Πειραιώς ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: INTRUM	27.114.264.000
ΣΥΝΟΛΟ	€46,7 δισ.

Στόχος, οι μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις

Η αγορά της διαχείρισης των κόκκινων δανείων μέσω των εξειδικευμένων servicers άνοιξε πριν από περίπου δύο χρόνια, και ήδη έχουν αδειοδοτηθεί 23 εταιρείες ξένων, αλλά και ελληνικών συμφερόντων. Ορισμένες από αυτές ανήκουν σε funds, αλλά αυτός δεν είναι ο κανόνας.

Να διευκρινιστεί ότι οι εταιρείες διαχείρισης δεν έχουν την κυριότητα των δανείων που διαχειρίζονται και η πολιτική που εφαρμόζουν δεν καθορίζεται από τις ίδιες. Οι servicers λειτουργούν κατ' εντολήν είτε των τραπεζών όταν τα δάνεια που διαχειρίζονται ανήκουν σε αυτές, είτε των funds που έχουν αγοράσει αυτά τα δάνεια. Ετσι, ακόμη και αν εισηγούνται τρόπους αποτελεσματικότερης διαχείρισης, ως εξειδικευμένες εταιρείες σε αυτό τον τομέα, στην πραγματικότητα είναι εντολοδόχοι αυτών που έχουν την κυριότητα αυτών των δανείων και ακολουθούν την πολιτική που τους υπαγορεύουν.

Η εντύπωση άλλωστε που υπάρχει, ότι δηλαδή πρόκειται για συγκυ-

ριακή τάση, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Οι servicers ήρθαν για να μείνουν και ακόμα και αν κάποια από τα funds που έχουν αγοράσει κόκκινα δάνεια από τις τράπεζες, αποχωρήσουν από την ελληνική αγορά, αυτό δεν σημαίνει ότι το δάνειο θα πάψει να υφίσταται. Η συνήθης πρακτική είναι η μεταπώλησή του σε άλλο fund έπειτα από μερικά χρόνια, δημιουργώντας έτσι τη δευτερογενή αγορά κόκκινων δανείων. Εξαιτίας αυτού του λόγου, τα funds που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας, διεκδικούν σε πρώτη φάση από τους δανειολήπτες που μπορούν, το σύνολο της οφειλής, έτσι ώστε να μπορούν να μεταπωλήσουν στη συνέχεια το υπόλοιπο σε χαμηλότερη τιμή. Η τάση αυτή εξηγεί γιατί δεν καταφεύγουν σε οριζόντια «κούρεματα», τουλάχιστον σε αυτή τη φάση που η αγορά είναι σε φάση ανάπτυξης. Στόχος είναι να εξαντληθούν οι δυνατότητες είσπραξης και ανάκτησης της οφειλής με μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις 10, 20 ή 30 ετών, έως ότου

η αγορά ωριμάσει και μπει σε φάση δευτερογενούς ανάπτυξης.

Η τάση που υπάρχει, άλλωστε, στην Ευρώπη είναι οι εταιρείες διαχείρισης να αποτελέσουν μια παράλληλη δραστηριότητα του ευρύτερου χρηματοοικονομικού κλάδου, αναλαμβάνοντας και τα δάνεια που θα μπουν σε καθεστώς καυστέρησης στο μέλλον. Ετσι η παρουσία τους δεν συνδέεται μόνο με το πρόβλημα των κόκκινων δανείων που έχουν δημιουργηθεί λόγω της παρατεταμένης κρίσης στη χώρα μας. Δεν είναι τυχαίο ότι ορισμένοι από τους μεγαλύτερους servicers που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά προέρχονται από τις Σκανδιναβικές χώρες, οι οποίες αντιμετώπισαν οξύ χρηματοοικονομικό πρόβλημα τη δεκαετία του '90. Άλλοι είναι παράγωγο της σχετικής πιο πρόσφατης χρηματοοικονομικής κρίσης στην Ιβηρική χερσόνησο και ορισμένες φέρουν την εμπειρία της Ιταλίας που είναι μία από τις μεγαλύτερες αγορές κόκκινων δανείων τα τελευταία χρόνια.

ΕΤΕ: ανταμείφθηκαν 64.725 συνεπείς δανειολήπτες

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Σε 64.725 ανήλθαν το 2019 οι ωφελημένοι πελάτες από το πρόγραμμα ανταμοιβής της συνέπειας των πελατών της που εφαρμόζει η Εθνική Τράπεζα, μέσω του οποίου ανταμείβονται με επιστροφή 5% επί των τόκων που κατέβαλαν όσοι υπήρξαν συνεπείς στην αποπληρωμή του στεγαστικού τους δανείου για όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

Το πρόγραμμα που ξεκίνησε από τον Σεπτέμβριο της προηγούμενης χρονιάς επεκτείνεται και για το 2020 και, σύμφωνα με τους υπολογισμούς, αποδίδει στη μεγαλύτερη πλειοψηφία των δανειοληπτών που είναι συνεπείς, από 100 έως και 300 ευρώ τον χρόνο (και για τους 12 μήνες) ως επιστροφή τόκων, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις το όφελος ξεπερνάει ακόμη και τα 1.500 ευρώ τον χρόνο. Να σημειωθεί ότι το ύψος του οφέλους είναι συνάρτηση όχι μόνο του υπολοίπου του δανείου, αλλά και της υπολειπόμενης διάρκειας αποπληρώμης, στον βαθμό που ως τοκοχρεωλυτικά, τα στεγαστικά δάνεια έχουν το χαρακτηριστικό τα πρώτα χρόνια ο πελάτης να αποπληρώνει κυρίως τόκους. Ετσι, κάποιος πελάτης που είναι συνεπής και έχει ένα στεγαστικό δάνειο μεγάλης διάρκειας, επωφελείται περισσότερο εφόσον διανύει τα πρώτα χρόνια αποπληρώμης του δανείου του. Το όφελος αυτό μειώνεται τα τελευταία χρόνια αποπληρώμης και μηδενίζεται ουσιαστικά από κάποιο διάστημα και μετά, όταν πλέον ο πελάτης έχει εξοφλήσει

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς, το πρόγραμμα της Εθνικής αποδίδει στους περισσότερους δανειολήπτες που είναι συνεπείς, από 100 έως και 300 ευρώ τον χρόνο.

Το ύψος του οφέλους είναι συνάρτηση όχι μόνον του υπολοίπου του δανείου, αλλά και της υπολειπόμενης διάρκειας αποπληρώμης.

το μεγαλύτερο μέρος των τόκων που αναλογούν στο δάνειό του και αποπληρώνει μόνο κεφάλαιο.

Όπως ανακοίνωσε χθες η Εθνική Τράπεζα, τα σχετικά

ποσά που αφορούν την περίοδο από τον Σεπτέμβριο έως και τον Δεκέμβριο του 2019, δηλαδή για ένα τετράμηνο, πιστώθηκαν στους συνδεδεμένους λογαριασμούς εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων των πελατών. Επίσης η τράπεζα προχώρησε στην απόδοση των επιπλέον go4more πόντων για τις συναλλαγές των συγκεκριμένων δανειοληπτών στα καταστήματα Σκλαβενίτης και τα πρατήρια καυσίμων ΕΚΟ για το ίδιο χρονικό διάστημα, καθώς και για την εμπρόθεσμη πληρωμή των δόσεων του δανείου τους κατά το τελευταίο τρίμηνο 2019 (1 πό-

ντος ανά 1 ευρώ δόσης δανείου).

Όπως ανακοίνωσε η Εθνική Τράπεζα, η επιβράβευση για το πρόγραμμα ανταμοιβής συνεπών δανειοληπτών κατά το τρέχον έτος θα αποδοθεί τον Ιανουάριο 2021 και θα αφορά όλο το 12μηνο του 2020. Στο πρόγραμμα ανταμοιβής πελατών εντάσσονται οι πελάτες των οποίων η εκταμίευση του δανείου έγινε πριν από τουλάχιστον 5 χρόνια και είναι ενήμεροι για το χρονικό αυτό διάστημα.

Το πρόγραμμα, όπως σημειώνει σε ανακοίνωσή της η τράπεζα, αποτελεί έμπρακτη αναγνώριση της προσπάθειας των πελατών της να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις μέσα στη δύσκολη οικονομικά συγκυρία των τελευταίων ετών και επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της ότι δουλεύει συστηματικά για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους.

Υπενθυμίζεται ότι στο πλαίσιο του προγράμματος, οι ενήμεροι δανειολήπτες στεγαστικών δανείων της Εθνικής Τράπεζας ανταμείβονται με τρεις τρόπους: • Επιστροφή 5% επί των ετήσιων τόκων του στεγαστικού δανείου τους. Η επιστροφή αποδίδεται απολογιστικά τον Ιανουάριο κάθε έτους για το έτος που πέρασε. • Επιβράβευση 2% σε go4more πόντους για τις συναλλαγές τους στα καταστήματα Σκλαβενίτης και τα πρατήρια καυσίμων ΕΚΟ. Οι πόντοι αποδίδονται απολογιστικά τον Ιανουάριο κάθε έτους, για το έτος που πέρασε. • Πόντοι go4more για την εμπρόθεσμη πληρωμή κάθε δόσης του στεγαστικού δανείου τους.

Πρώτη εισαγωγή στη ρυθμιζόμενη αγορά του Χ.Α. μετά το 2014

Με στόχο τη μετάταξη της στη ρυθμιζόμενη (πρώην κύρια) αγορά του Χ.Α., η Entersoft προχωρεί σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Η εταιρεία σκοπεύει να αντλήσει 3,8 εκατ. ευρώ εκδίδοντας νέες μετοχές που θα διατεθούν, με παραιτήση των δικαιωμάτων των παλαιών μετόχων, σε νέους μετόχους. Με τη νέα διάθεση στόχος είναι η διασπορά μετοχών να ανέλθει σε περίπου 35% από λιγότερο από 20% που είναι σήμερα.

Η είσοδος αυτή της Entersoft στη ρυθμιζόμενη αγορά του Χ.Α. μέσω δημόσιας προσφοράς μετοχών είναι η πρώτη που συντελείται στην ελληνική κεφαλαιαγορά μετά το καλοκαίρι του 2014. Επίσης, είναι η πρώτη μετάταξη εταιρείας από την εναλλακτική στη ρυθμιζόμενη αγορά του Χ.Α.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ενέκρινε (24/2/2020) το ενημερωτικό δελτίο της εταιρείας, αναφορικά με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της. Η κίνηση αυτή χαρακτηρίστηκε από τη διοίκηση της Entersoft ένα σημαντικό ορόσημο στην ιστορία της που ξεκίνησε το 2004 ως νεοφυής επιχείρηση τεσσάρων ανθρώπων, με στόχο την ανάπτυξη λογισμικού για επιχειρήσεις. Μέσα σε 17 χρόνια η Entersoft εξελίχθηκε σε έναν όμιλο εταιρειών με περισσότερους από 250 εργαζομένους, θυγατρικές εταιρείες σε τρεις χώρες και περισσότερους από 3.500 πελάτες σε 21 χώρες.

Η εταιρεία όλα τα προηγού-

μενα χρόνια, συμπεριλαμβανομένης της περιόδου της ύφεσης, παρουσίασε ισχυρή κερδοφορία και διένειμε μέρισμα στους μετόχους της. Η εταιρεία, όπως ανέφερε χθες ο διευθύνων σύμβουλος και συνιδρυτής της Αντώνης Κοτζαμανίδης, ξεκίνησε με μετοχικό κεφάλαιο 3,5 εκατ. ευρώ και σήμερα έχει κεφαλαιοποίηση 32 εκατ. ευρώ, η οποία θα αυξηθεί όποιας με τη νέα αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου.

Οι νέες μετοχές

Η διάθεση των νέων μετοχών (5 εκατ. μετοχές) έχει οριστεί για το διάστημα 3-5 Μαρτίου 2020. Από τη διάθεση αυτή, με βάση την ανώτατη τιμή, η εταιρεία θα αντλήσει ποσό περί τα 3,8 εκατ. ευρώ, με τα οποία θα ενισχύσει τα ταμειακά της διαθέσιμα, ύψους άνω των 2,3 εκατ. ευρώ (θετικό καθαρό ταμείο) στο α' βήμνο του 2019. Στόχος της είναι με τα νέα κεφάλαια που θα εισρεύσουν στο ταμείο της, αλλά και με δανεισμό, να χρηματοδοτήσει το νέο της επιχειρησιακό σχέδιο για την επόμενη τριετία.

Τα κεφάλαια αυτά, όπως ανέφεραν χθες στελέχη της επιχείρησης, θα αξιοποιηθούν κυρίως στην εξαγορά πλειοψηφικών ποσοστών σε έως πέντε εταιρείες. Με το τρόπο αυτό η εταιρεία θα συμμετάσχει στον νέο γύρο συγκεντρώσεως της κατακερματισμένης και συγχρόνως αναπτυσσόμενης ελληνικής αγοράς επιχειρηματικού λογισμικού.

Παραλύει και στην Ευρώπη η παραγωγή αυτοκινήτων

Fiat Chrysler, Renault, BMW και Peugeot ξεμένουν σταδιακά από ανταλλακτικά λόγω της επιδημίας του κορωνοϊού

Η είδηση πως ενδέχεται να ακυρωθεί η προγραμματισμένη για τον Απρίλιο ετήσια σύνοδος του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας προστέθηκε στα συμπτώματα της εντεινόμενης παγκόσμιας ανησυχίας για τη διάδοση του κορωνοϊού. Η διπλή σύνοδος είναι, όμως, το σημαντικότερο οικονομικό συμβάν της χρονιάς και αν ακυρωθεί θα αποτελεί μια ακόμη αναστολή δραστηριότητας. Θα προστεθεί εν ολίγοις στη διακοπή της παραγωγής και της οικονομικής δραστηριότητας που έχει μοιραία προκαλέσει ο αποκλεισμός μεγάλου αριθμού βιομηχανιών όχι μόνον στην Κίνα αλλά και στη γειτονική Ιταλία.

Το γεγονός ότι ο πλούσιος και βιομηχανικός Βορράς της Ιταλίας παραμένει σε καραντίνα μπορεί να καταφέρει καίριο πλήγμα στις μεγαλύτερες αυτοκινητοβιομηχανίες του κόσμου.

Στην προειδοποίηση αυτή προέβη η βιομηχανία ηλεκτρονικών ΜΤΑ, τονίζοντας πως αν δεν επιτραπεί στους περίπου 600 υπαλλήλους της να επιστρέψουν στην εργασία τους μέσα στις επόμενες ημέρες, θα αναγκαστούν να αναστείλουν τη λειτουργία τους μονάδες παραγωγής των τεσσάρων από τις μεγαλύτερες αυτοκινητοβιομηχανίες του κόσμου, καθώς θα ξεμείνουν από ανταλλακτικά. Πρόκειται για μονάδες των Fiat Chrysler, Renault, BMW και Peugeot. Μιλώντας στους Financial Times, η Μαρία Βιτόρια Φαλκέτι, μέλος του Δ.Σ. της ΜΤΑ,

ανέφερε πως αν η βιομηχανία της παραμείνει κλειστή «θα υπάρξει καταστρεπτικός αντίκτυπος στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα».

Η προειδοποίηση της ΜΤΑ, που σημειωτέον παραμένει κλειστή επί μια εβδομάδα, αποτελεί την πρώτη δυσοίωνα πρόβλεψη για αναστολή λειτουργίας μονάδας μεγάλης γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας.

Όπως τονίζουν οι Financial

Μείωση εσόδων 20% το α΄ εξάμηνο αναμένεται για ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Κίνα.

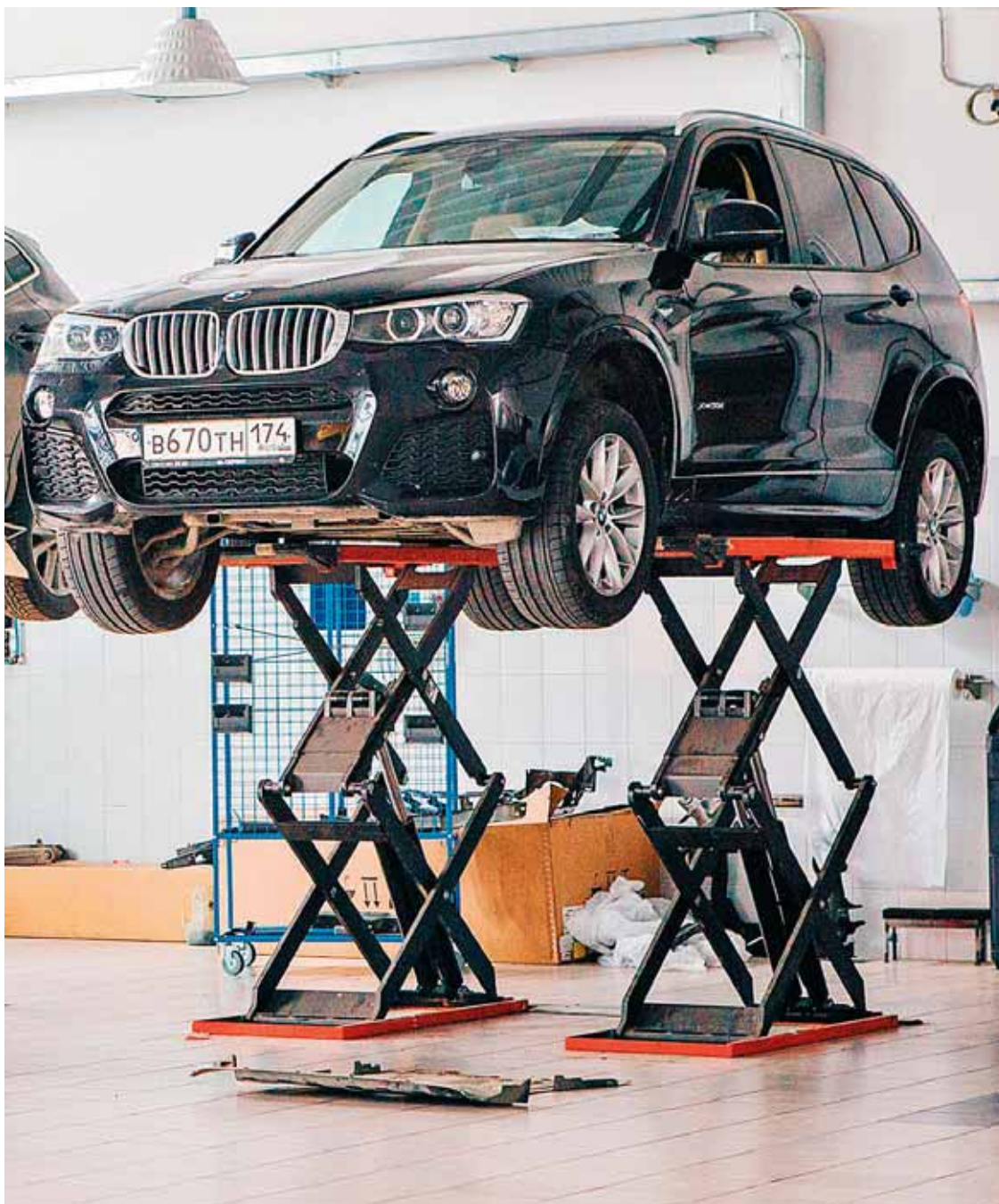
Times, η μεταφορά του προβλήματος εντός Ευρώπης και μάλιστα στους προμηθευτές των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών μόλις που αρχίζει να γίνεται αισθητή. Εως τώρα τα μεγάλα αποθέματα που είχαν οι βιομηχανίες τις διευκόλυναν να αντιμετωπίσουν την έλλειψη τροφοδοσίας από την Κίνα. Σε ό,τι αφορά την παραγωγή ευρωπαϊκών αυτοκινητοβιομηχανιών στην Κίνα, έχει πληγεί από τον περασμένο μήνα εξαιτίας της επιδημίας.

Από δημοσκοπήση που διεξήγαγε το Reuters μεταξύ των ευρω-

παϊκών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Κίνα, προέκυψε πως στην πλειονότητά τους προβλέπουν μείωση των εσόδων τους κατά τουλάχιστον κατά 20% το πρώτο εξάμηνο του έτους εξαιτίας της επιδημίας αλλά και των μέτρων που λαμβάνει η κινεζική ηγεσία για να την αναχαιτίσει.

Σύμφωνα, άλλωστε, με έρευνα του Εμπορικού Επιμελητηρίου Κίνας - Αμερικής που δημοσιεύει η εφημερίδα Wall Street Journal, πολλές αμερικανικές επιχειρήσεις προβλέπουν πως τα έσοδά τους από την κινεζική αγορά θα μειωθούν κατά το ήμισυ αν η επιδημία παραταθεί πέραν του καλοκαιριού. Η επιδημία έχει ήδη αναγκάσει αμερικανικούς κολοσσούς όπως οι Apple, Disney και Starbucks να αναστείλουν τη δραστηριότητά τους στην Κίνα, ή να μειώσουν δραστηριότητα τις ώρες λειτουργίας τους. Και βέβαια, δεκάδες αμερικανικές βιομηχανίες αναφέρουν ήδη ότι αντιμετωπίζουν πρόβλημα λόγω της διακοπής στην εφοδιαστική τους αλυσίδα και εξαιτίας ραγδαίας μείωσης της καταναλωτικής ζήτησης.

Ανάμεσα στις αμερικανικές εταιρείες που ανησυχούν συγκαταλέγεται και ο κολοσσός του λογισμικού, Microsoft, που προβλέπει πως δεν θα επιτύχει τον στόχο των πωλήσεών της το επόμενο τρίμηνο εξαιτίας των συνεπειών του κορωνοϊού. Και ενώ ο Αμερικανός πρόεδρος επιχειρεί να καθυστερήσει την αμερικανική κοινή γνώμη με τις συνθήσεις υπεραπλου-

Διατυπώθηκε η πρόβλεψη για αναστολή λειτουργίας της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας BMW, καθώς παραμένει κλειστή η βιομηχανία ηλεκτρονικών ΜΤΑ που την προμηθεύει με ανταλλακτικά.

στευτικές γενικεύσεις, τη φωνή της με όσους ανησυχούν έρχεται να ενώσει η πρώην πρόεδρος της Fed Τζανέτ Γέλεν. Μιλώντας στο Bloomberg, η κ. Γέλεν τόνι-

σε πως η επιδημία θα μπορούσε να οδηγήσει στην ύφεση και την αμερικανική οικονομία. Διευκρίνισε, βέβαια, ότι σε περίπτωση που απειληθεί η μεγαλύτερη οικονομία

του κόσμου, η Fed θα παρέμβει για να την ενισχύσει τονίζοντας τις καταναλωτικές δαπάνες αλλά και τις χρηματαγορές αν αυτό κριθεί αναγκαίο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ FREDERICK

Πρώτη συνάντηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Τμήματος Ναυτιλίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου Frederick

ΤΟ ΤΜΗΜΑ Ναυτιλίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου Frederick δημιούργησε πρόσφατα Συμβουλευτική Επιτροπή, αποτελούμενη από κορυφαία ηγετικά στελέχη της ναυτιλιακής βιομηχανίας και της κυπριακής οικονομίας. Πρόκειται για μια σημαντική πρωτοβουλία με στόχο την ενίσχυση της εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της κυπριακής ναυτιλίας, μέσα από τις πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες σημαντικών παραγόντων του κλάδου.

Κατά την πρώτη τους συνάντηση, η Καθηγήτρια Ελένη Χατζηκωνσταντίνου, Κοσμήτορας της Σχολής Νομικής και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Frederick, στην εισαγωγική της παρουσίαση, αφού χαιρέτισε όλους τους συμμετέχοντες τόνισε ότι «Ο ρόλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής είναι να παρέχει στρατηγικές συμβουλές στο Τμήμα Ναυτιλίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου, αξιολογώντας τις δραστηριότητές του στη διδασκαλία, την

έρευνα και την προβολή σε σχέση με τους στόχους του Τμήματος, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες τάσεις και καινοτομίες, τις εξελίξεις, και τις βιομηχανικές ανάγκες του κλάδου». Συνεχίζοντας, εξήγησε ότι «Η Συμβουλευτική Επιτροπή αναμένεται να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της διασύνδεσης του Τμήματος με τις επιχειρήσεις και τη ναυτιλιακή βιομηχανία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. «Το Frederick είναι το πρώτο ακαδημαϊκό ίδρυμα που εισήγαγε τη ναυτιλιακή εκπαίδευση στην Κύπρο, και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του το Τμήμα έχει να επιδείξει ταχεία ανάπτυξη και ισχυρούς δεσμούς με τη βιομηχανία», πρόσθεσε.

Ο Δρ Άγγελος Μενελάου, Πρόεδρος του Τμήματος Ναυτιλίας και Εμπορίου, πρόσθεσε ότι το Πανεπιστήμιο Frederick συμμετείχε σε περισσότερα από 200 ερευνητικά προγράμματα την τελευταία δεκαετία, ενώ το 2019 συμμετείχε σε 31 νέα ερευνητικά προγράμματα με προϋπολογισμό άνω των 28

εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, ανέφερε ότι το όραμα του Τμήματος είναι να εδραιωθεί ως ένας από τους κορυφαίους παρόχους εκπαίδευσης στους τομείς του διεθνούς εμπορίου και της ναυτιλίας με κύρια αποστολή του να παράγει ικανά και εξειδικευμένα στελέχη, μέσω των ακαδημαϊκών προγραμμάτων σπουδών, αλλά και των προγραμμάτων κατάρτισης που αυτό προσφέρει. Εξήγησε επίσης ότι το όραμα αυτό αντικατοπτρίζει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στην κυπριακή οικονομία το σύμπλεγμα επιχειρήσεων που ανήκουν στους παγκόσμιους κλάδους της ναυτιλίας και του εμπορίου. Ο Δρ Μενελάου ανέφερε ότι η Συμβουλευτική Επιτροπή θα περιλαμβάνει δύο υποεπιτροπές: η πρώτη θα επικεντρώνεται στην έρευνα και η δεύτερη στην ακαδημαϊκή ανάπτυξη. Απευθυνόμενος στα μέλη της Επιτροπής, κατέληξε στα ακόλουθα: «Ως μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής σας δίνεται η ευκαιρία να ανταλλάξετε πληροφορίες και να συζη-

τήσετε για θέματα σχετικά με τον τομέα της ναυτιλίας, συναφώς προς τις ανάγκες της ναυτιλιακής εκπαίδευσης, αλλά και τους τρόπους στήριξης της νέας γενιάς επαγγελματιών στον τομέα της ναυτιλίας».

Η Συμβουλευτική Επιτροπή απαρτίζεται από διακεκριμένες προσωπικότητες όπως ο κ. Νίκος Νικολαΐδης, Δήμαρχος Λεμεσού και πρώην Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων, ο Δρ Ερατώς Κοζάκου-Μαρκουλλή, πρώην Υπουργός Εξωτερικών και πρώην Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων, ο κ. Μάριος Δημητριάδης, πρώην Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ο κ. Πόλυς Χατζηπλάτωνα, Διευθύνων Σύμβουλος, Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και Διευθυντής της Safebulkers Inc., ο Capt. Heinrich Schoeller, Πρόεδρος της Columbia Shipmanagement, ο κ. Αδάμος Σεραφίδης, Διευθυντής Fameline Holding Group, η κ. Νικολή Μυλωνά, Διευθύνουσα Σύμβουλος της Transmed Shipping, ο κ. Κώστας Γαλα-

ταριώτης, Πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού, ο Capt. Eugen-Henning Adami, Πρόεδρος του Κυπριακού Ιδρύματος Θαλάσσης και MD (owner) της Mastermind Shipmanagement, ο κ. Russell Glyde, Πρόεδρος του IMarEST Κύπρου, ο κ. Ιωάννης Χιωτόπουλος, Περιφερειακός Διευθυντής του DNV GL Νοτιοανατολικής Ευρώπης & Μέσης Ανατολής, η κ. Άννα Βούργος, Συνιδρυτής & Διευθύντρια της Aphentica Marine Insurance Brokers και Πρόεδρος της WISTA Κύπρου, ο κ. Φίλιππος Ιουλιανού, Πρόεδρος της YoungShip Κύπρου, ο Δρ Άγγελος Μενελάου, Πρόεδρος του Τμήματος Ναυτιλίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου Frederick και Διευθυντικό στέλεχος της Marlow Navigation, και ο Δρ Patrick Donner, Καθηγητής του Τμήματος Ναυτιλίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου Frederick και Πρώην Αναπληρωτής Ακαδημαϊκός Κοσμήτορας του Παγκοσμίου Ναυτιλιακού Πανεπιστημίου (WMMU).

Η κλιματική αλλαγή απειλεί τις ευρωπαϊκές τράπεζες

Οι κίνδυνοι δεν έχουν κοστολογηθεί επαρκώς, προειδοποιεί η Κρ. Λαγκάρντ

Τον κώδωνα του κινδύνου για τις τράπεζες της Γηραιάς Ηπείρου κρούει η νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, ζητώντας τους να ακολουθήσουν ισχυρότερη πολιτική διαφάνειας ως προς τις δραστηριότητές τους και τον βαθμό έκθεσής τους στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, μιλώντας από το Λονδίνο στην εναρκτήρια εκδήλωση για την προετοιμασία της παγκόσμιας διάσκεψης για το κλίμα (COP26) τον Νοέμβριο στη Σκωτία, τόνισε πως συνολικά οι κεντρικοί τραπεζίτες θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στο θέμα, διότι όλος ο χρηματοπιστωτικός κλάδος κινδυνεύει. Θεωρώντας πως η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι καίριος παράγοντας στην αποστολή της ΕΚΤ, η πρόεδρος της ξεκίνησε τον Ιανουάριο μια ευρύτατη και ενδελεχή αναθεώρηση της πολιτικής της. Επιπλέον, τόνισε ότι στα περιβαλλοντικά ζητήματα έχει ρόλο να επιτελέσει και η τράπεζα, ανεξαρτήτως του ότι η κύρια εντολή της είναι η σταθερότητα των τιμών.

2020: έτος καμινής

Η Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία συμμετείχε στην εκδήλωση μαζί με τον ομόλογό της Μαρκ Κάρνεϊ, τον απερχόμενο διοικητή της Τράπεζας της Αγγλίας, υπογράμμισε πως ο χρηματοπιστωτικός κλάδος είναι μια ισχυρή δύναμη, που μπορεί να δράσει για το συμφέρον όλων. Στο ίδιο μήκος κύματος ο Κάρνεϊ, προειδοποίησε πως δεν είναι δυνατόν η Τράπεζα της Αγγλίας να κάθεται με σταυρωμένα χέρια και να αφήνει τους άλλους να κάνουν τη δουλειά. Είπε χαρακτηριστικά: «Το 2020 θα πρέπει να είναι μια χρονιά δράσης για το κλίμα, με τον καθένα να κινητοποιείται από όποια θέση βρίσκεται, και αυτό περιλαμβάνει και το κορυφαίο χρηματοπιστωτικό κέντρο του κόσμου, το Λονδίνο». Αναφερόμενη στις

«Οι κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο και να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στο να αντιληφθούν τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής», τόνισε η Κρ. Λαγκάρντ, μιλώντας σε συνέδριο στο Λονδίνο.

Οι τράπεζες δεν παρέχουν στοιχεία σχετικά με την περιβαλλοντική τους έκθεση.

δυσμενείς επιπτώσεις από την υπερθέρμανση του πλανήτη, η κ. Λαγκάρντ τόνισε ότι ζημιές και ασφαλιστικές αποζημιώσεις από ακραία καιρικά φαινόμενα πιθανώς να αρχίσουν να καταλαμβάνουν μεγαλύτερο μερίδιο του ΑΕΠ. «Οι δε κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο και να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στο να αντιληφθούν τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής», επισήμανε. Συν τοις άλλοις πρόσθεσε ότι το να δίνουν οι τράπεζες στοιχεία για το πόσο ευάλωτες είναι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλα-

γής και της υπερθέρμανσης του πλανήτη είναι προαπαιτούμενο για όσους δραστηριοποιούνται στην αγορά, ενώ οι τράπεζες θα πρέπει να τις λογίζουν ως παράγοντες ρίσκου και να κάνουν την κατάλληλη εκτίμηση και διαχείριση. Δεν παρέλειψε η Κριστίν Λαγκάρντ να πάει και ένα βήμα πιο πέρα, τονίζοντας την αποτυχία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να δώσουν στοιχεία για την έκθεσή τους.

Επί του παρόντος, όπως πρόσθεσε η Λαγκάρντ, «η ΕΚΤ επανεξετάζει τον βαθμό στον οποίο οι σχετιζόμενοι με το κλίμα κίνδυνοι γίνονται αντιληπτοί από την αγορά και κοστολογούνται, ενώ δίνει πολύ μεγάλη προσοχή στο πώς οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης ενσωματώνουν τέτοιου είδους κινδύνους στην αποτίμηση της δανειοληπτικής αξιοπιστίας». Ενα ακόμα στοιχείο

που έδωσε η νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι ότι τα αρμόδια στελέχη της κάνουν προπαρασκευαστική δουλειά, ώστε να καταρτιστεί ένα μακρόπνοο τεστ κοπώσεως για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, το οποίο θα συνηγορεί το σχετιζόμενο με την κλιματική αλλαγή ρίσκο – τα πρώτα συναφή αποτελέσματα αναμένονται πριν από τη λήξη του τρέχοντος έτους. Αξίζει να επισημανθεί, εν κατακλείδι, όπως τόνισε και η Κριστίν Λαγκάρντ, ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν θα πρέπει μόνο να δημοσιοποιήσουν το πόσο ευπαθή είναι στην κλιματική αλλαγή και να αποτιμήσουν τους κινδύνους που προκύπτουν, αλλά και να συμβάλουν στον μετασχηματισμό της οικονομίας, παρέχοντας την αναγκαία χρηματοδότηση.

REUTERS, BLOOMBERG

Το μεγαλύτερο εργοστάσιο υδρογόνου φτιάχνει η Shell στην Ολλανδία

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας ενδέχεται να έχει αλλάξει το ενεργειακό τοπίο της Ευρώπης, καθώς ανακοινώθηκε χθες η ανέγερση του μεγαλύτερου εργοστασίου παραγωγής υδρογόνου στην Ολλανδία. Το εργοστάσιο των Royal Dutch Shell και της ολλανδικής εταιρείας φυσικού αερίου Gasunie προβλέπεται πως μέχρι το 2040 θα παράγει 800.000 τόνους υδρογόνου ετησίως, μειώνοντας κατά 7 μεγατόνους ανά έτος τις εκπομπές των αερίων ρύπων της Ολλανδίας.

Στην κοινή τους ανακοίνωση, οι δύο εταιρείες πρόβλεψαν τα εξής πλεονεκτήματα: η ενέργεια όχι μόνον θα παράγεται με περιβαλλοντικά φιλικό τρόπο, δηλαδή με τη συλλογή αιολικής ενέργειας, αλλά επίσης θα μπορεί να αποθηκεύεται. Ένας ηλεκτρολύτης θα επεξεργάζεται αμέσως την αιολική ενέργεια μετατρέποντάς την σε υδρογόνο. Στη συνέχεια θα αποθηκεύεται και θα διοχετεύεται στην Ολλανδία μέσω των υποδομών της Gasunie. Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες ΑΠΕ, η μέθοδος της ηλεκτρόλυσης μπορεί να γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς δεν εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες, ενώ το υδρογόνο μπορεί να αποθηκευτεί για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Πρωταρχικός στόχος του εργοστασίου είναι η τροφοδότηση επιχειρήσεων, αλλά δεν αποκλείεται πως στη συνέχεια θα παρέχει ενέργεια και σε σπίτια. Η ενέργεια που θα παράγει θα είναι αρκετή για την ηλεκτροδότη-

ση περίπου 12,5 εκατομμυρίων νοικοκυριών στη χώρα. Επίσης, αντιστοιχεί με την ποσότητα υδρογόνου που παράγεται και χρησιμοποιείται αυτή τη στιγμή στην Ολλανδία, αλλά απορρέει από φυσικό αέριο.

«Φιλοδοξούμε από κοινού να φέρουμε την Ολλανδία στο προσκήνιο της αγοράς υδρογόνου παγκοσμίως», όπως δήλωσε χθες η Μάρχαν βαν Λουν, επικεφαλής της Shell στην Ολλανδία. Παρά

Προβλέπεται πως μέχρι το 2040 θα παράγει 800.000 τόνους υδρογόνου ετησίως.

τη μικρή της έκταση, η χώρα βρίσκεται πέμπτη στην κατάταξη της Ευρώπης για την εκπομπή αερίων ρύπων κατά κεφαλήν και μόλις 7% της συνολικής ενέργειας παράγεται από ΑΠΕ. Μέσω του νέου εργοστασίου, η Ολλανδία θα φτάσει λίγο πιο κοντά στον στόχο της για μείωση των εκπομπών ρύπων κατά 49% από το 1990 μέχρι το 2030. Ωστόσο, το νέο εργοστάσιο δεν πρόκειται να τροφοδοτήσει μόνο την Ολλανδία, αλλά και τις υπόλοιπες γειτονικές χώρες στη βορειοδυτική Ευρώπη.

Για την πραγματοποίηση του φιλόδοξου σχεδίου, οι Shell και Gasunie αναζητούν συνεργάτες

Πρωταρχικός στόχος του νέου εργοστασίου είναι η τροφοδότηση επιχειρήσεων, αλλά δεν αποκλείεται πως στη συνέχεια θα παρέχει ενέργεια και σε σπίτια. Η ενέργεια που θα παράγει θα είναι αρκετή για την ηλεκτροδότηση περίπου 12,5 εκατομμυρίων νοικοκυριών στη χώρα.

από τον κλάδο της ενέργειας. «Θα πρέπει να πρωτοπορήσουμε, ώστε να συγκεντρώσουμε όλη την τεχνολογία και τις δεξιότητες», όπως ανέφερε χθες η Βαν Λουν. Στα πρώτα στάδια του εγχειρήματος ενδέχεται να χρειαστούν επιπλέον εθνικές και ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις, καθώς το κόστος εκτιμάται πως θα φτάσει σε πολλά δισεκατομμύρια ευρώ. «Εάν θέλουμε να πραγματοποιήσουμε τις κλιματικές μας φιλοδοξίες, πρέπει να έχουμε εγκαίρως υποδομές μεγάλης κλίμακας», όπως τόνισε χθες ο Χαν Φένεμα, διευθύνων σύμβουλος της Gasunie.

Εκτός από τη χρηματοδότηση

για την κάλυψη της ανέγερσης, οι δύο ενεργειακές οφείλουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα του κόστους παραγωγής. Όσο το φυσικό αέριο παραμένει φθηνότερο στην ευρωπαϊκή αγορά, η παραγωγή υδρογόνου με τη διαδικασία της ηλεκτρόλυσης θα είναι ακριβή. «Η παραγωγή υδρογόνου είναι σήμερα ακόμη ακριβότερη σε σχέση με τη χρήση ορυκτών καυσίμων, αλλά υπάρχουν ευκαιρίες, με τις οποίες μπορούμε να προχωρήσουμε τώρα στη φάση μείωσης του κόστους», όπως σχολίασε στη γερμανική εφημερίδα Handelsblatt ο Κρίστοφ Γκούγκελ της γερμανικής υπηρεσίας ενέργειας Dena.

Μείωσε τις εκπομπές ρύπων η IKEA το 2019 με τη χρήση ΑΠΕ

Η IKEA, ο γνωστός κολοσσός κατασκευών προστών επίπλων σε όλον τον κόσμο, κατόρθωσε πέρυσι να μειώσει πρώτη φορά στην ιστορία της τις εκπομπές ρυπογόνων αερίων. Και αυτό το πέτυχε σε όλο το εύρος της προμηθευτικής και παραγωγικής της αλυσίδας, διότι αποφάσισε να αυξήσει τη χρήση και κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Τα σχετικά ανέφερε η Inter IKEA, ιδιοκτήτρια εταιρεία του εμπορικού σήματος IKEA. Από την αρχική φάση της διαδικασίας, δηλαδή την παραγωγή πρώτων υλών και προϊόντων, έως τη χρήση από τους καταναλωτές, την εξοικονόμηση ενέργειας σε λαμπτήρες και συσκευές και την απόρριψή τους, οι εκπομπές μειώθηκαν 4,3% κατά το οικονομικό έτος Σεπτεμβρίου 2018 - Αυγούστου 2019, δηλαδή σε 24,9 εκατ. ισοδύναμους τόνους διοξειδίου του άνθρακα (CO2).

Οι πωλήσεις του μεγαλύτερου ομίλου επίπλων στον κόσμο είχαν πέρυσι μια αύξηση της τάξεως του 4,5%, φθάνοντας στα 41 δισ. ευρώ. Στην ανακοίνωσή της η Inter IKEA επισημαίνει πως στόχος της είναι να έχει περιβαλλοντικά θετικό πρόσμο έως το 2030 στο σύνολο της αλυσίδας παραγωγής και προμηθειών της. Αυτό σημαίνει πως σε βάθος δεκαετίας προσδοκά να εκπέμπει λιγότερους αερίους ρύπους από όσους περικρίπτει, άρα να κάνει μια μείωση τουλάχιστον 15% σε σχεδόν 21 εκατ. ισοδύναμους τόνους διοξειδίου του άνθρακα.

Τα στοιχεία αυτά συμπεριλα-

βάνονται στην ετήσια έκθεση βιωσιμότητας της Inter IKEA. Από τους προαναφερθέντες 21 εκατ. ισοδύναμους τόνους διοξειδίου του άνθρακα, το σχεδόν 10% παράγεται από την ίδια την IKEA, κυρίως εξαιτίας των προϊόντων που παράγονται από ξύλο, ενώ όλο το υπόλοιπο των ρύπων δημιουργείται από τη δραστηριότητα

Από την αρχική φάση της διαδικασίας, δηλαδή την παραγωγή πρώτων υλών και προϊόντων, έως τη χρήση από τους καταναλωτές, οι εκπομπές μειώθηκαν κατά 4,3%.

των προμηθευτών της. Η διευθύντρια του τμήματος βιωσιμότητας της Inter IKEA, Λένα Πριν-Κόβατς, επισήμανε ότι είναι αισιόδοξη πως και φέτος οι εκπομπές αερίων ρύπων του ομίλου θα ελαττωθούν έτι περαιτέρω. Η Inter IKEA, για να επιτύχει τον στόχο της, εξασφάλισε 100 εκατ. ευρώ για να παρακινήσει τους άμεσους προμηθευτές της να στραφούν στην ήπια ενέργεια και επιπλέον 100 εκατ. ευρώ για την αναδάσωση και την προστασία των δασών, ώστε να μειωθούν οι ατμοσφαιρικοί ρύποι.

REUTERS

Αύξηση παραγωγής με υψηλότερο κατώτατο μισθό στη Γερμανία

Η θεσμοθέτηση του κατώτατου μισθού σε όλα τα κρατίδια της Γερμανίας το 2015 οδήγησε σε αύξηση της παραγωγικότητας σε ολόκληρη τη χώρα, ωστόσο έπληξε τις μικρές επιχειρήσεις, όπως αποδεικνύει έρευνα του UCL σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ερευνών για την Αγορά Εργασίας (IAB) της Νυρεμβέργης. Επιπλέον, σε αντίθεση με τις προβλέψεις πολλών αμισθιολόγων, η καθιέρωση του κατώτατου μισθού στα 8,5 ευρώ την ώρα δεν οδήγησε σε άνοδο της ανεργίας.

Τον Ιανουάριο του 2015, η γερμανική κυβέρνηση επέβαλε το κατώτατο όριο των 8,5 ευρώ στα 16 κρατίδια της χώρας, ενώ προηγούμενος περίπου το 15% των εργαζομένων δούλευε με χαμηλότερο ωρομίσθιο. Όσοι Γερμανοί είχαν απολαβές χαμηλότερες του ορίου των 8,5 ευρώ πήραν αύξηση της τάξης του 6,7% μετά την εφαρμογή του νόμου. Το IAB και το UCL απέδωσαν αυτή την αύξηση στη μετάβαση πολλών εργαζομένων από μικρές σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα, περίπου το 25% των Γερμανών, που προηγουμένως είχαν ωρομίσθιο χαμηλότερο των 8,5 ευρώ, μετακινήθηκε σε μεγάλες εταιρείες, όπου ο μέσος μισθός είναι υψηλότερος, το προσωπικό είναι εξειδικευμένο, οι εργαζόμενοι παραμένουν για πολύ καιρό και οι ίδιοι στελεχώνουν θέσεις πλήρους απασχόλησης. Μετά την εφαρμογή

του γερμανικού νόμου, σημειώθηκε αύξηση ύψους 2,3% στους μισθούς των εργαζομένων που προηγουμένως είχαν ωρομίσθιο μεταξύ 8,5 και 12,5 ευρώ. Αντιθέτως, σχεδόν αμετάβλητες παρέμειναν οι απολαβές των υψηλόμισθων (άνω των 12,5 ευρώ την ώρα) μετά την εφαρμογή του νόμου. Όπως διαπιστώνεται στην έρευνα, μειώθηκε η μισθολογική ανισότητα στη Γερμανία και αυξήθηκε η παραγωγικότητα των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ο Κρίστιαν Ντάστμαν, επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας, τόνισε ότι πρόκειται για αποτέλεσμα ενός μέτρου το οποίο επιβλήθηκε σε περίοδο οικονομικής άνθησης, αφήνοντας να εννοηθεί ότι το παράδειγμα της Γερμανίας δεν θα μπορούσε να ευοδωθεί παντού.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η θεσμοθέτηση του κατώτατου μισθού οδήγησε στο κλείσιμο ορισμένων μικρών επιχειρήσεων, κατά κύριο λόγο αυτών που στελέχωναν ένα έως τρία άτομα. Συνεπώς, μειώθηκε ο ανταγωνισμός και περικοπίστηκαν οι επιλογές για τους καταναλωτές, ιδίως σε ορισμένα κρατίδια όπου πριν από την εφαρμογή του νόμου ο κατώτατος μισθός βρισκόταν πολύ χαμηλότερα από τα 8,5 ευρώ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εργαζόμενοι μεταφέρθηκαν σε μεγαλύτερες εταιρείες, αποκλειστικά και μόνον επειδή είναι διατεθειμένες να παράσχουν υψηλότερους μισθούς.

Από το 2015, οπότε θεσμοθετήθηκε κατώτατος μισθός 8,5 ευρώ, οι περισσότεροι εργαζόμενοι έλαβαν αυξήσεις.

Σε νομισματική κρίση ξανά η Τουρκία

Αδιέξοδη η πολιτική Ερντογάν, μέσα στους τελευταίους τρεις μήνες η λίρα έχει χάσει το 6,5% της αξίας της

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Το 2018 στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας της Τουρκίας, η συνθηθέστερη πρόβλεψη πολιτικών και οικονομικών αναλυτών ήταν πως ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν θα αναδεικνυόταν για μία ακόμη φορά νικητής των εκλογών αλλά στη συνέχεια δεν θα κατόρθωνε να ελέγξει την οικονομία. Η δυσοσίαση πρόβλεψη έχει επαληθευτεί επανειλημμένως με την πρώτη μεγάλη κρίση να κλονίζει την τουρκική οικονομία τους πρώτους κιόλας μήνες μετά την τελευταία νίκη Ερντογάν.

Σήμερα η Τουρκία βρίσκεται για μία ακόμη φορά εν τω μέσω μιας νομισματικής κρίσης που έχει αναγκάσει την κεντρική τράπεζα να δαπανήσει δυσθεώρητο τμήμα των συναλλαγματικών της διαθεσίμων για να στηρίξει το νόμισμα. Έχει έτσι αφήσει την τουρκική οικονομία έκθετη και ευάλωτη όχι απλώς σε μια ενδεχόμενη κρίση αλλά και στην τρέχουσα κρίση της επιδημίας του κορωνοϊού.

Τα αίτια αυτής της επιστροφής στην ίδια προβληματική κατάσταση βρίσκονται εν μέρει στις εγγενείς παθογένειες της τουρκικής οικονομίας, που δεν είναι άλλες από τα μεγάλα ελλείμματά της και στην υπερβολική εξάρτησή της από το ξένο κεφάλαιο.

Η εμμονή

Παράλληλα, όμως, οι επαναλαμβανόμενες νομισματικές κρίσεις στη γειτονική χώρα οφείλονται στην εμμονή της κυβερνήσεως Ερντογάν με τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και στην πολιτική στήριξης της ανάπτυξης με τον φτηνό δανεισμό. Και προκειμένου ο δανεισμός να είναι προσίτος σε επι-

Η Τράπεζα της Τουρκίας για να στηρίξει την ισοτιμία της τουρκικής λίρας πουλάει τεράστιο όγκο δολαρίων και αγοράζει λίρες, μέσω των τουρκικών τραπεζών. Αποτέλεσμα αυτών των παρεμβάσεων είναι να εξανεμίζονται τα αποθέματα της κεντρικής τράπεζας σε σκληρό νόμισμα.

χειρήσεις και νοικοκυριά, η τουρκική ηγεσία πιέζει σε μόνιμη βάση την κεντρική τράπεζα να διατηρεί σε χαμηλά επίπεδα τα επιτόκια της τουρκικής λίρας. Αυτός ήταν, άλλωστε, και ο λόγος που το περασμένο καλοκαίρι απειρέμθον ο τότε επικεφαλής της Τράπεζας της Τουρκίας, Μουράτ Τσετίνκαγια, αντικαταστάθηκε από τον πιο πειθήνιο υφιστάμενό του, τον αντιπρόεδρο της κεντρικής τράπεζας, Μουράτ Ουσάλ.

Η πολιτική αυτή, όμως, υπονομεύει συστηματικά την εμπιστοσύνη των επενδυτών και το ίδιο το νόμισμα της χώρας, καθώς εξωθεί το ξένο κεφάλαιο να γυρίσει την πλάτη στην τουρκική λίρα και γενικότερα στους τουρκικούς τίτλους. Προκειμένου να στηρίξει

Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της κεντρικής τράπεζας μπορούν να καλύψουν μόλις το 1/5 των υποχρεώσεων της χώρας για τους επόμενους 12 μήνες.

την ισοτιμία της τουρκικής λίρας, η Τράπεζα της Τουρκίας μέσω των τουρκικών τραπεζών πουλάει τεράστιο όγκο δολαρίων και αγοράζει λίρες. Και το αποτέλεσμα αυτών των παρεμβάσεων είναι να εξανεμίζονται τα αποθέματα της κεντρικής τράπεζας σε σκληρό νόμισμα.

κυπρόθεσμες υποχρεώσεις της κεντρικής τράπεζας, τότε περιορίζονται περίπου στο ήμισυ των 35 δισ. δολαρίων.

Είναι σαφές πως η Τράπεζα της Τουρκίας έχει θυσιάσει το μεγαλύτερο μέρος των διαθεσίμων της για να στηρίξει το νόμισμα της χώρας. Οι παρεμβάσεις έχουν αποδειχθεί σε μεγάλο βαθμό ατελέσφορες, καθώς το τουρκικό νόμισμα μέσα στους τελευταίους τρεις μήνες έχει χάσει το 6,5% της αξίας του.

Η συρρίκνωση των διαθεσίμων καταγράφεται τώρα λίγες ημέρες μετά την έκδοση ομολόγων αξίας 4 δισ. δολαρίων που εξέδωσε σε ευρώ το τουρκικό δημόσιο μέσα στον Φεβρουάριο. Με το ποσό αυτό συγκάλυψε εν μέρει τη μεγάλη μείωση των διαθεσίμων.

Φυγή επενδυτών

Από την πλευρά της, η Τράπεζα της Τουρκίας καλεί τους επενδυτές να κοιτάζουν το σύνολο των διαθεσίμων της που υπερβαίνουν τα 104 δισ. δολάρια αν σε αυτά συμπεριληφθεί ο χρυσός στα θησαυροφυλάκιά της. Ωστόσο, η συρρίκνωση των διαθεσίμων δεν είναι η μοναδική συνέπεια των παρεμβάσεων στην αγορά συναλλάγματος που έχουν προκαλέσει μαζικές εκροές ξένων κεφαλαίων εκτός Τουρκίας. Οι ξένες επενδύσεις σε τουρκικές μετοχές έχουν μειωθεί κατά 1,6 δισ. δολ. μέσα στους τελευταίους δώδεκα μήνες.

Στο μεταξύ, οι εκροές από τα ομόλογα του τουρκικού δημοσίου έφτασαν περίπου τα 3 δισ. δολάρια τους 12 μήνες μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου περιορίζοντας έτσι στο 11% το μερίδιο των ξένων επενδυτών στο τουρκικό χρέος. Πρόκειται για χαμηλό ρεκόρ.

Τράπεζες

Πιστός στην πολιτική ανάπτυξης μέσω του δανεισμού, ο υπουργός Οικονομικών και γαμπρός του Ερντογάν, Μπεράτ Αλμπαϊράκ, επέκρινε προσφάτως τις ιδιωτικές τράπεζες ότι στοχεύουν αποκλειστικά στην κερδοφορία τους και δεν ενδιαφέρονται να στηρίξουν την οικονομία αυξάνοντας τον δανεισμό, όπως κάνουν δηλαδή οι κρατικές τράπεζες. Ακολούθησε λίγες ημέρες αργότερα απόφαση της κεντρικής τράπεζας με την οποία μειώνονται δραστικά οι προμήθειες που νομιμοποιούνται να επιβάλλουν οι τουρκικές τράπεζες στους πελάτες τους στις συναλλαγές τους. Οι προμήθειες μειώνονται σε ποσοστό επί του ποσού της συναλλαγής όταν επιτρέπονται αλλά μειώνονται και οι περιπτώσεις στις οποίες δικαιούνται οι τράπεζες να αντλούν προμήθεια. Το μέτρο αναμένεται να οδηγήσει σε συρρίκνωση των εσόδων των τουρκικών τραπεζών καθώς εκτιμάται ότι οι προμήθειες στις συναλλαγές αντιπροσωπεύουν περίπου το 12% των εσόδων τους. Δεν υπάρχουν ακόμη ακριβείς υπολογισμοί για το σε τι βαθμό θα πληγούν τα έσοδα των τραπεζών, αλλά ήδη οι τράπεζες εκφράζουν αναισιοδόξια για το θέμα.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περι Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω. Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/597/2020

Πωλητής/τές:

- (1) ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛ, ΠΕΡΔΙΟΥ 9, 2057, ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑ, ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
- (2) ΚΟΥΜΙ ΓΙΑΚΟΥΜΙΝΑ, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ-ΑΓΓΛΙΑ
- (3) PETROS - KΟΥΜΙ LISA, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ -ΑΓΓΛΙΑ
- (4) DIX MARIA, Φ/ΔΙ Τ.Κ. 40703, 6306 ΛΑΡΝΑΚΑ

Αγοραστής:

AG PORT-PLANT-LIMITED

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΓΙΩΡΚΑΤΖΙΗ 1, 2236, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΤΣΙΩΝ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο: 01/13779
Αρ. Εγγραφής 01/13779
Φύλλο/Σχέδ/Τμήμα/Τεμ./Κλίμ. 40/11/0/891/5
Είδος Ακινήτου ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ. 3345
Γεωγραφική Περιοχή ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΛΥΜΠΙΑ, Τορθεσία ΒΟΥΝΑΡΙΝ ΤΟΥ ΑΘΚΙΟΥ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν. 7/10
Ποσό Πώλησης 105.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε ΦΠΑ, ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

CMMI - Cyprus Marine and Maritime Institute

Career Opportunities

Harris Kyriakides LLC is proud to represent the Cyprus Marine and Maritime Institute. On behalf of our client, we are seeking to recruit qualified applicants for the following positions:

1. **Executive Assistant to the CEO (EA to CEO)**
2. **Financial Controller (FC)**
3. **Senior Scientist (SS)**
4. **Mission Unit Managers (MUMs) - Project Managers**
5. **Business Analysts (BAs)**
6. **Administration Officers (AOs)**

For more information please refer to the relevant job descriptions in the following link: <https://www.harriskyriakides.law/careers/vacancies>
Interested candidates are requested to send their full CV in English, accompanied by a single page cover letter by email to recruitment@harriskyriakides.law, no later than the 16th of March 2020.

CMMI Identity:

The Cyprus Marine and Maritime Institute (CMMI), is an innovative, non-profit, research, innovation and technology development centre established in Larnaca supported by EU funds from the Teaming program, as well as the Government of Cyprus and established industry stakeholders. CMMI is based in Cyprus, in a strategic location of the Eastern Mediterranean, and draws upon the island's strong maritime tradition, major maritime routes and a dynamic local industry

CMMI is a centre of excellence for:

- knowledge, research, technology, and product development
- innovation and entrepreneurship
- education and training

- social and cultural transformation
- start-up businesses

CMMI is planning to develop a global network of cutting-edge, purpose-built facilities, with advanced technological specifications and highly skilled human infrastructure, to support every aspect of Blue Economy actors. The research and innovation activities of the Centre are aligned with the Smart Specialisation Strategy of Cyprus (S3Cy), as well as with EU and global priorities in blue economy sectors.

CMMI aspires to establish partnerships across the globe, with leading academic and research institutions and businesses, so as to effectively address the varying needs of businesses, countries, and regions in blue economy activities.

CMMI is planning to carry out research, support technological development, and organize innovation activities in order to provide practical solutions that the marine and maritime industry and society in general are facing or will be facing in the future, within the framework of the five Global Challenges Clusters (GCC):

- Maritime Trade and Transport
- Marine Bio-resources
- Energy and Subsea Resources
- Climate and the Environment
- Society and Governance

CMMI, as an independent, international state-of-the art, science and business center in marine and maritime activities, aims to become the partner of choice for all blue economy development activities at a local, national, european, and international level.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΔΙΑΠΟΡΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΑΦΑΝΕΙΩΝ

Πρόσκληση Προκαταρκτικών Διαβουλεύσεων για Σκοπούς Προετοιμασίας της Διαδικασίας Σύναψης Σύμβασης για τη Δημιουργία και Λειτουργία Κέντρου Οικογενειακής Στήριξης και Παρέμβασης για τον Αυτισμό

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ανακοινώνει πρόσκληση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά, σύμφωνα με το Άρθρο 37 του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Σύναψη Θέματα Νόμου, Ν.73(Ι)/2016. Σκοπός της πρόσκλησης είναι να προετοιμαστεί η διαδικασία προκήρυξης δημόσιου διαγωνισμού και να ενημερωθούν οι οικονομικοί φορείς για το έργο της «Δημιουργίας και Λειτουργίας Κέντρου Οικογενειακής Στήριξης και Παρέμβασης για τον Αυτισμό», που θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Κυπριακή Δημοκρατία, στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινο Πόροι και Κοινωνική Συνοχή».

Το Κέντρο αναμένεται να λειτουργήσει από ανάδοχο φορέα με αναθέτουσα αρχή το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες μετά από τη σύναψη δημόσιας σύμβασης. Αποστολή του Κέντρου θα είναι η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε παιδιά μέχρι την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, που έχουν διαγνωστεί με αυτισμό, καθώς και προς τις οικογένειες τους. Όραμα του Κέντρου είναι η παροχή τέτοιων υπηρεσιών που να διασφαλίζουν αφενός την κατάλληλη προετοιμασία των παιδιών με στόχο την επίτευξη της ενεργούς συμμετοχής τους σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής και αφετέρου τη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής, ενότητας και ισορροπίας.

Οι υπηρεσίες του Κέντρου θα συνίστανται σε: (α) Υπηρεσία Ψυχολογικής Στήριξης, Συμβουλευτική και Ψυχοεκπαίδευσης, (β) Υπηρεσία Κατ' Οίκον Εκπαίδευσης και Στήριξης, και (γ) Υπηρεσία Κοινωνικής Στήριξης. Το Κέντρο αναμένεται να εξυπηρετεί μέχρι 300 παιδιά και τις οικογένειές τους ετησίως παγκύπρια.

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες δέχεται προτάσεις, σχόλια και πληροφορίες υπό τη μορφή προκαταρκτικών διαβουλεύσεων. Όλες οι πληροφορίες θα τύχουν μελέτης και θα ληφθούν υπόψη για το σχεδιασμό εγγράφων του επικείμενου δημόσιου διαγωνισμού. Διασφαρνίζεται ότι οι προτάσεις δεν αποτελούν προσφορές. Οι προτάσεις-εισηγήσεις δύναται να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό του δημόσιου διαγωνισμού και σύμβασης υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα δημιουργούν οποιαδήποτε στρέβλωση του ανταγωνισμού και δεν θα παραβιάζουν τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης.

Γραπτές προτάσεις, μπορούν να υποβληθούν ταχυδρομικώς, από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο (ιδιωτικού και δημόσιου τομέα), μέχρι τις 31.3.2020 και ώρα 12:00 σε κλειστός φακέλους που θα φέρουν τον τίτλο «Πρόταση για τη Δημιουργία και Λειτουργία Κέντρου Οικογενειακής Στήριξης και Παρέμβασης για τον Αυτισμό» και θα απευθύνονται προς την κα Βασιλική Φραγκάκη, Ανώτερη Λειτουργό Κοινωνικής Ενσωμάτωσης στη διεύθυνση «Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, 1430 Λευκωσία». Οποιοσδήποτε διευκρινίσεις μπορούν να ζητηθούν ηλεκτρονικά στο email: vfragkaki@dsid.mlsi.gov.cy

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν περισσότερες λεπτομέρειες από την ιστοσελίδα του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες www.mlsi.gov.cy/dsid

Ξένες επενδύσεις 1,45 δισ. σε ακίνητα το 2019 στην Ελλάδα

Ο κλάδος του real estate απορρόφησε το 35% των ΑΞΕ που πραγματοποιήθηκαν

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε νέο ιστορικό υψηλό ανήλθαν οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την απόκτηση ακινήτων το 2019, καθώς άγγιξαν το 1,45 δισ. ευρώ, καταγράφοντας άνοδο της τάξεως του 29,4% σε σχέση με το 2018, όταν είχαν διαμορφωθεί σε 1,128 δισ. ευρώ, ποσό που επίσης ήταν ρεκόρ. Ως εκ τούτου, με βάση και τα στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών το 2019, ο τομέας της αγοράς ακινήτων είναι υπεύθυνος για το 35% των άμεσων ξένων επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν πέρυσι στην ελληνική οικονομία, οι οποίες ανήλθαν σε 4,2 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τα διαχρονικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας, οι αγορές ακινήτων από ξένους έχουν εκτιναχθεί τα τελευταία χρόνια, καθώς έχουν αυξηθεί 6,5 φορές σε σχέση με το 2016. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2016, το σχετικό ποσό δεν είχε ξεπεράσει τα 222,4 εκατ. ευρώ, προτού αγγίξει τα 414,7 εκατ. ευρώ το 2017 και ξεπεράσει το 1 δισ. ευρώ τον επόμενο χρόνο.

Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί και μια σχετική επιβράδυνση, πιθανώς συγκυριακή, καθώς κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019, οι εισροές ξένων κεφαλαίων με στόχο την απόκτηση ακινήτων διαμορφώθηκαν σε 419,3 εκατ. ευρώ, υποχωρώντας κατά 9,6% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018, όταν είχαν ανέλθει σε 464,1 εκατ. ευρώ, επίδοση που παραμένει η ιστορικά υψηλότερη που σημειώνεται σε τριμηνιαία βάση. Αντίστοιχα, συνολικά κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019 εισέρρευσαν στη χώρα 713 εκατ. ευρώ, έναντι 750 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο διάστημα του 2018, σημειώνοντας πτώση της τάξεως του 5%.

Στελέχη της αγοράς ακινήτων εκτιμούν ότι μια σχετική «κόπωση» είναι αναμενόμενη και πως αυτή περισσότερο σχετίζεται με τη στάση

Άμεσες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων από ξένους

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

αναμονής που τήρησαν αρκετοί ενδιαφερόμενοι επενδυτές, ενώψει των μέτρων τόνωσης της αγοράς ακινήτων και δη της αναστολής του ΦΠΑ 24%, παρά με τυχόν υστέρηση της ζήτησης. Μάλιστα, σημειώνεται ότι μετά και την υπογραφή της υπουργικής απόφασης που θέτει σε εφαρμογή το μέτρο αυτό, αναμένεται σημαντική άνοδος των εισροών, ιδίως από το καλοκαίρι και μετά, καθώς πολλοί ξένοι αγοραστές πλέον δεν θα περιορίζουν τις επιλογές τους αποκλειστικά στα μεταχειρισμένα ακίνητα και δη σε εκείνα που κατασκευάστηκαν με οικοδομικές άδειες προγενέστερες του 2006, αλλά θα εξετάζουν και την απόκτηση πιο σύγχρονων ακινήτων. Υπενθυμίζεται ότι ο ΦΠΑ 24% στις οικοδομές επιβλήθηκε σε όλες τις οικοδομικές άδειες από το 2006 και μετά, με μόνη εξαίρεση την απαλλαγή για αγορά πρώτης κατοικίας. Έτσι, οι περισσότεροι στρέφονταν σχεδόν υποχρεωτικά στα παλιότερα ακίνητα, τα οποία επιβαρύνονταν μόνο με φόρο μεταβίβασης 3%. Αυτό

Τα ξένα κεφάλαια που επενδύθηκαν στην ελληνική αγορά το 2019 είναι αυξημένα κατά 29,4% σε σύγκριση με το 2018.

αναμένεται να αλλάξει τους επόμενους μήνες, καθώς θα υπάρξει ζήτηση από το εξωτερικό και για τις πιο σύγχρονες και ασφαλώς ακριβότερες κατοικίες, με αποτέλεσμα να υπάρχουν βάσιμες προσδοκίες, ότι το 2020 θα αποτελέσει ένα ακόμα έτος-ρεκόρ για τις ξένες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων.

Σε κάθε περίπτωση, η ανοδική πορεία των σχετικών μεγεθών αποδίδεται στη συνεχιζόμενη επιτυχία του προγράμματος χορήγησης αδειών παραμονής σε πολίτες εκτός Ε.Ε. («χρυσή βίζα»), αλλά και σε αγορές που πραγματοποιήθηκαν σωρηδόν

τα τελευταία χρόνια, με στόχο την αξιοποίηση διαμερισμάτων μέσω των ψηφιακών υπηρεσιών βραχυχρόνιας μίσθωσης (π.χ. Airbnb, HomeAway κ.τ.λ.). Κατά το 2019 εκδόθηκαν συνολικά 2.239 νέες άδειες, μια αύξηση της τάξεως του 22% έναντι των 1.833 αδειών που είχαν εκδοθεί το 2018. Με βάση τα τελευταία επίσημα στοιχεία του υπ. Προστασίας του Πολίτη, από την έναρξη ισχύος του προγράμματος και μέχρι το τέλος του 2019, έχουν χορηγηθεί συνολικά 6.304 άδειες παραμονής σε επενδυτές εκτός Ε.Ε., οι οποίοι έχουν τοποθετήσει τουλάχιστον 250.000 ευρώ για την απόκτηση ακινήτου.

Επίσης, πέρυσι επιβεβαιώθηκε η κυριαρχία των Κινέζων αγοραστών κατοικιών, με το μερίδιό τους να αυξάνεται ακόμα περισσότερο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Συγκεκριμένα, πλέον, το 70% των αδειών ή 4.371 (επί συνόλου 6.304) έχει εκδοθεί για λογαριασμό Κινέζων αγοραστών. Το αντίστοιχο ποσοστό πριν από ένα χρόνο βρισκόταν περίξ του 60% και σύμφωνα με ειδικούς του κλάδου, εκτιμάται ότι θα αυξηθεί ακόμα περισσότερο φέτος, καθώς πλέον σχεδόν το 75%-80% των συναλλαγών που σχετίζονται με τη «χρυσή βίζα» γίνεται από Κινέζους.

Μάλιστα, φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι οι επιδόσεις από το πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής, θα μπορούσαν να είναι ακόμα καλύτερες το 2019, αν είχαν επιλυθεί νωρίτερα οι σημαντικές καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν σε σειρά υπηρεσιών της Αττικής, τουλάχιστον κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, αναφορικά με τη διαδικασία χορήγησης των αδειών. Τα προβλήματα περιορίστηκαν ελαφρώς αλλά παραμέναν τουλάχιστον μέχρι το φθινόπωρο, σε ορισμένες περιπτώσεις, με την κατάσταση να εκτιμάται ότι άρχισε να ομαλοποιείται κατά τη διάρκεια του τελευταίου διμήνου.

Κατά 7,6% αυξήθηκαν οι τιμές κατοικίας το 2019 στη Θεσσαλονίκη

«Ανεβάζει στροφές» η αγορά κατοικίας της Θεσσαλονίκης, με τις αξίες να αυξάνονται κατά 7,6% το 2019, δηλαδή ταχύτερα από το σύνολο της χώρας, όπου η άνοδος ήταν της τάξεως του 7,4% πέρυσι (στοιχεία Τράπεζας της Ελλάδος). Το πιο σημαντικό μερίδιο στην εξέλιξη αυτή έχουν οι αγοραστές από το εξωτερικό, οι οποίοι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: σε όσους επενδύουν σε ολόκληρα κτίρια ή πολυκατοικίες με στόχο την ανάπτυξη υποδομών φιλοξενίας και σε όσους επενδύουν ως ιδιώτες για την απόκτηση διαμερισμάτων, προκειμένου να λάβουν την άδεια παραμονής μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα». Τα παραπάνω περιλαμβάνονται σε πρόσφατη ανάλυση για την αγορά κατοικίας στη Θεσσαλονίκη στο πλαίσιο ημερίδας του Ελληνικού Ινστιτούτου Εκτιμητικής (ΕΛΙΕ), την οποία επιμελήθηκε ο κ. Αλέξανδρος Βασιλείου, εκτιμητής ακινήτων.

Σύμφωνα με τον κ. Βασιλείου, η ζήτηση για απόκτηση κατοικίας στη Θεσσαλονίκη ενισχύθηκε κατά τη διάρκεια του 2019, με τους ξένους να αποτελούν κυρίαρχη τάση. Σύμφωνα μάλιστα με στοιχεία κτηματομεσιτικών γραφείων, η περιοχή με τη μεγαλύτερη αύξηση επενδυτικού ενδιαφέροντος από το εξωτερικό είναι η πόλη της Θεσσαλονίκης, με άνοδο της τάξεως του 26,8% κατά τη διάρκεια του τελευταίου 12μήνου. Ακολούθησαν τα νότια προάστια της Αττικής, με αύξηση της ζήτησης κατά 24,6%, και το κέντρο της Αθήνας, όπου η αύξηση διαμορφώθηκε σε 19%.

Στο πλαίσιο αυτό, μια λιαν ενδιαφέρουσα τάση είναι η απόκτηση ολόκληρων κτιρίων ή πολυκατοικιών από Ισραηλινούς επενδυτές, κυρίως family offices, δηλαδή εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων για λογαριασμό οικογενειών από το Ισραήλ. Στόχος τους είναι να τα μετατρέψουν σε ξενοδοχεία ή επιπλωμένα διαμερίσματα για εκμίσθωση. Μάλιστα, ανάλογες κινήσεις πραγματοποιή

ούν και Έλληνες επιχειρηματίες στη Θεσσαλονίκη, οι οποίοι μάλιστα κινούνται στην αγορά είτε για την απόκτηση έτοιμων ακινήτων είτε ακόμα και ημιτελών πολυκατοικιών, που βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής.Όπως αναφέρει ο κ. Βασιλείου, κατά τους τελευταίους μήνες του 2019 σημειώθηκαν αρκετές τέτοιες αγορές. Για παράδειγμα, αγοράστηκε ημιτελές κτίριο στην Τσιμισκή αντί 1.800 ευρώ / τ.μ., όπως επίσης κτίριο στην Εγνατία, το οποίο πουλήθηκε για 1.700 ευρώ

Η ενισχυμένη ζήτηση αποδίδεται κατά κύριο λόγο σε ξένους αγοραστές, που επενδύουν σε μεμονωμένα διαμερίσματα ή ολόκληρα κτίρια.

/ τ.μ. Στα Λαδάκια πουλήθηκε κτίριο σε καλή κατάσταση αντί 1.400 ευρώ /τ.μ., ενώ στην περιοχή Φράγκων πουλήθηκε το 50% έτερο ακινήτου, μέτριας κατάστασης, αντί μόλις 600 ευρώ / τ.μ. Αγορές μεμονωμένων διαμερισμάτων πραγματοποιήσαν πέρυσι και Τούρκοι αλλά και Ρώσοι αγοραστές, στο πλαίσιο του προγράμματος «χρυσή βίζα».

Κατά τον κ. Βασιλείου, οι τιμές για πολυώροφα κτίρια στην περιοχή του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης και προς τα δυτικά κυμαίνονται μεταξύ 1.500 ευρώ /τ.μ. και 1.700 ευρώ /τ.μ., ενώ τα φθηνότερα ακίνητα εντοπίζονται ανατολικά του κέντρου (από Μπότσαρη μέχρι Τούμπα και Χαριλάου), με το κόστος εκεί να ξεκινά από τα 600 ευρώ /τ.μ. και να μην ξεπερνά τα 1.000 ευρώ /τ.μ. Οσον αφορά την περιοχή δυτικά του Βαρδαρίου, στον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό μέχρι τα Σφαγεία και τους Λαχανόκηπους, οι τιμές αυτοτελών κτιρίων κινούνται μεταξύ 800 και 1.100 ευρώ / τ.μ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Σωστός προγραμματισμός στις ανακαινίσεις

Για όλα υπάρχει ένα budget. Και δεν είναι το κατά πόσο αυτό είναι μικρό ή μεγάλο. Το όριο είναι πάντα σχετικό και έχει να κάνει με το πόσα χρήματα θέλουμε να καλάσουμε για να ολοκληρώσουμε μια εργασία. Όταν πρόκειται για ανακαινίσεις, ο κόσμος συνήθως πάει αντίστροφα: λέει έχω τόσα χρήματα για να κάνω αυτή την εργασία και χωρίς ιδιαίτερη προεργασία ξεκινάει για να ανακαλύψει στην πορεία ότι βγήκε εκτός προϋπολογισμού.

Τι πάει λάθος;

Σε επίπεδο ανακαινίσεων τα πράγματα είναι πολύ πιο δύσκολα παρά αν πρόκειται για κάτι που θα δημιουργηθεί από το μηδέν. Επιπλέον, εξαρτάται από το είδος της εργασίας. Για παράδειγμα, είναι πολύ πιο εύκολο να προϋπολογίσουμε την αλλαγή μιας κουζίνας ή ενός ερμαριού ή των μεσούθωρων επειδή εκεί έχουμε την ευχέρεια εκ των προτέρων να επιμετρήσουμε επακριβώς το κόστος της νέας κατάστασης και επιπλέον το κόστος αφαίρεσης και απομάκρυνσης της παλιάς κατάστασης. Η πιθανότητα λάθους είναι απειροελάχιστη σε τέτοιες περιπτώσεις.

Αν όμως έχουμε να αλλάξουμε δάπεδα, τότε η διαδικασία προϋπολογισμού είναι πολύ πιο δύσκολη υπόθεση. Πρώτα – πρώτα θα πρέπει να εξακριβώσουμε ότι δεν έχουμε προβλήματα ανερχόμενων υγρασιών τόσο στις περιμετρικές τοιχοποιίες, όσο και στις μεσοτοιχίες. Αν έχουμε,

Δεν αρκεί να προβούμε σε επικόλληση νέου δαπέδου πάνω από το παλιό, επειδή αυτό θα λύσει οπτικά το πρόβλημα μόνο για κάποια εικοσιτετράωρα και μετά θα επανεμφανιστεί. Άρα τα λεφτά μας τα πετάξαμε στα σκουπίδια.

θα πρέπει να κάνουμε διάγνωση του προβλήματος ή των προβλημάτων που τις προκαλούν. Κάποτε – αναλόγως ηλικίας του οικοδομήματος – μπορεί η γενεσιουργός αιτία να είναι η ίδια. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί φαινομενικά το πρόβλημα να είναι το ίδιο, αλλά η γενεσιουργός αιτία να είναι διαφορετική.

Στις περιπτώσεις που η γενεσιουργός αιτία είναι η ίδια, συνήθως έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια κατάσταση ελλιπούς υγρομονωτικής σφράγισης του εξωτερικού του οικοδομήματος με αποτέλεσμα να έχουμε ανερχόμενες υγρασίες στην περιμετρική τοικοποιία, όπου αν το υπόστρωμα των εσωτερικών δαπέδων είναι η άμμος – υλικό που χρησιμοποιούνταν κατά κόρον μέχρι πριν κάτι χρόνια για εξασφάλιση των υψομέτρων – τότε η υγρασία

Υλικά όπως το παρκέ που παίνει με το σύστημα «floatings», δηλαδή χωρίς κάρφωμα ή χωρίς επικόλληση, μπορεί να μπει απευθείας πάνω από το παλιό, παρόλο που θα σύστηνα ένα έλεγχο για κούφιας πλάκες.

εισχωρεί στο εσωτερικό του κτηρίου και βλέπουμε ανερχόμενες υγρασίες και στις μεσοτοιχίες.

Μπορεί όμως το πρόβλημα να μην είναι η περιμετρική υγρομονωτική σφράγιση ή τουλάχιστον όχι μόνο αυτό. Μπορεί να έχουμε κάποια αστοχία υλικού σε ένα ή περισσότερα σημεία που είναι σχετικά με την υδραυλική εγκατάσταση, όπως παροχές νερού, αποχετεύσεις, αποχετεύσεις κλιματισμού, υποδαπέδια θέρμανση κλπ. Αν έχουμε τέτοιου είδους προβλήματα, πρέπει να τα ξέρουμε πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας από την αρχή, επειδή αυτό θα καθορίσει και το πλάνο δράσης μας και κατ' επέκταση το

κόστος μας. Δεν αρκεί για παράδειγμα να προβούμε σε επικόλληση νέου δαπέδου πάνω από το παλιό, επειδή αυτό θα λύσει οπτικά το πρόβλημα μόνο για κάποια εικοσιτετράωρα και μετά το πρόβλημα θα επανεμφανιστεί. Άρα τα λεφτά μας τα πετάξαμε στα σκουπίδια αν δεν αντιμετωπίσουμε τη γενεσιουργή αιτία.

Σε τέτοια πιο βαθιά προβλήματα αναγκαστικά θα πρέπει να χώσουμε το χέρι πιο βαθιά στην τσέπη για να τα αντιμετωπίσουμε πιο ριζικά. Και μιας και τέθηκε το θέμα: είναι ενδεδειγμένο να γίνεται τοποθέτηση νέου δαπέδου πάνω από υφιστάμενο; Η απάντηση είναι πως γίνεται,

νοούμενο ότι γίνει σωστή αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε σχέση με τη νέα και ακολουθηθούν οι ενδεδειγμένες ενέργειες. Και εξηγούμε:

Αν το υφιστάμενο δάπεδο είναι από κεραμικό, μωσαϊκό, μάρμαρο, τα οποία υλικά είναι επικολλημένα, τότε επιβάλλεται ένας έλεγχος αν υπάρχουν κάποια από αυτά που είναι κούφια, ραγισμένα ή αποκολλημένα. Αν ισχύει κάτι τέτοιο, τότε αυτά αφαιρούνται και το κενό γεμίζεται με πηλό ή αναλόγως πάχους κάποιο αντίστοιχο υλικό. Ακολουθώς, η επιφάνεια καθαρίζεται έτσι ώστε να φύγει η σκόνη και μετά γίνεται επάλειψη με κάποιο γαλακτώδες υλικό το οποίο μεσολαβεί ως υλικό πρόσφυσης με το νέο υλικό. Μετά από αυτή την επεξεργασία, γίνεται η νέα επικόλληση των νέων πλακιδίων με δυνατή κόλλα πλακιδίων, μαρμάρων κλπ. Παρόλο που η διαδικασία μπορεί να εφαρμοστεί τόσο σε οριζόντιες όσο και σε κάθετες επιφάνειες, εγώ προσωπικά δεν συστήνω τις κάθετες επιφάνειες εκτός αν δεν υπάρχει ουσιαστική εναλλακτική επιλογή.

Αν δεν ακολουθηθεί η πιο πάνω διαδικασία και ο κτίστης σας απλώς επικολλήσει το νέο δάπεδο πάνω από το παλιό, τότε είναι απλώς θέμα χρόνου να έχετε αποκολλήσεις πλακιδίων ή/και ραγισμά τους. Υλικά όπως το παρκέ που μπαίνει με το σύστημα «floating», δηλαδή χωρίς κάρφωμα ή χωρίς επικόλληση, μπορεί να μπει απευθείας πάνω από το

παλιό, παρόλο που θα σύστηνα ένα έλεγχο για κούφιας πλάκες όπως πιο πάνω. Επίσης σημαντικό στο παρκέ είναι ο έλεγχος της επιφάνειας του δαπέδου και η εξασφάλιση πως είναι πλήρως επίπεδη. Αν δεν είναι, τότε υπάρχουν υλικά που εφαρμόζονται σε ρευστή μορφή και μετατρέπουν μια ανισόπεδη/ ανώμαλη επιφάνεια σε επίπεδη. Αν δεν γίνει αυτό τότε το παρκέ θα βουλιάζει όποτε το πατάμε και σιγά – σιγά θα σπάσει στις ενώσεις.

Μετά, πιστεύω πως αποτελεί μεγάλο λάθος να αφαιρούμε υλικά όπως μάρμαρα και παρκέ από πραγματικό ξύλο. Αυτά εύκολα τρίβονται φέρνοντας την αρχική τους γυαλάδα και μπορεί εύκολα να τα εντάξουμε στο νέο ύψος που θέλουμε να δώσουμε στο σπίτι μας.

Για σωστό προϋπολογισμό λοιπόν, επιβάλλεται η σωστή προεργασία. Αν δεν μας παίρνουν τα χρήματά μας για κάτι ολιστικό, τότε ας περιοριστούμε σε κλίμακα ανά δωμάτιο αλλά να το φτιάξουμε όπως πρέπει και όταν μπορέσουμε να προχωρήσουμε παρακάτω. Διαφορετικά αν αγγίζουμε παντού και επιφανειακά, να μην μπορεί να μας φτάσουν τα χρήματά μας για να το κάνουμε όλο, αλλά το κλάμα θα το ρίξετε μετά από λίγο καιρό, όταν θα δείτε πως όλα τα προβλήματα που δόθηκαν λύσατε επανήλθαν.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 2020

Αποχαιρετώντας την Κική Δημουλά

Ανθρωποι των εγχώριων και των διεθνών γραμμάτων μιλούν για τη σπουδαία Ελληνίδα ποιήτρια

Νίκη Αϊντενάιερ

Φιλόλογος, μεταφράστρια, εκδότρια

Της χάρισε
την αιώνια ζωή

Η τελευταία της δημοσιευμένη συλλογή που κρατώ στα χέρια μου είναι του 2016, με την ιδιόχειρη αφιέρωσή της στον άντρα μου, κι εμένα: «Ανώ τελεία». Προφητικός τίτλος; Ήταν ο Αντώνης Φωστιέρης που μου επισήμανε στο τηλέφωνο: Ευτυχώς που δεν λέγεται: Τελεία και παύλα! Γιατί η Δημουλά ήταν «φανατική της ύπαρξης» και όταν τη ρώτησαν ποια θα ήταν η μεγαλύτερή της επιθυμία, απάντησε: η αθανασία! Ακόμη και με μian απλή περιδιάβαση στο έργο της διαπιστώνουμε ότι ο θάνατος επανέρχεται συχνά, είναι πάντα το κατεξοχήν απευκταίο, το άδικο, το καταραμένο, το αήτητο, έστω και αν «το συνεχές του κόσμου» το έπλασε η ανάγκη του φόβου του θανάτου, που δεν αφήνει κανέναν απτόητο, ούτε καν την αγάπη. Η ποίηση όμως; Ποτέ δεν φοβήθηκε τον θάνατο, και η ποίηση της μεγάλης θεραπευίδας της της έχει χαρίσει την αιώνια ζωή.

•••••

Γιάννης Δούκας

Ποιητής

Εστρεψε το βλέμμα
στα παραμελημένα

Ακαρο ν' αποτιμάς έναν άνθρωπο όταν έχει μόλις πεθάνει κι είναι, γι' αυτό, βιαίως ανεσταλμένο το αμφίδρομο – σε δεύτερο χρόνο, μόνο, θ' ανασυσταθεί, μέσω της μνήμης, της ανάγνωσης. Μπορώ να πω ότι της οφείλω πολλά: δεν υπήρξα κοντινός της, ως προς τον αριθμό των συναντήσεων ή τη συχνότητα της επικοινωνίας (το μετανιώνω πικρά), αλλά ευλογήθηκα με την τρυφερότητα του βλέμματός και την αγαπτική γενναιοδωρία των χειρονομιών της. Είχε μεγάλη εμβέλεια φωνής, ασύγκριτη για τα δεδομένα της εποχής, και μian απλότητα παραπλανητική, που έμοιαζε να παγιδεύει τον αναγνώστη, να τον φέρνει ανύποπτο εμπρός στην καίρια σκέψη, το καταγιστικό συμπέρασμα. Εστρεψε το βλέμμα στα καθημερινά, τα παραμελημένα και μας εξασφάλισε μεθοδολογίες για να το πράξουμε κι εμείς, ζώντας ή γράφοντας. Προπονήθηκε στην ενδελεχή, διαβρωτική παρατήρηση, εμβάθυνε στη λεπτομέρεια, ανέδειξε την κρυμμένη ουσία της. Μεταμόρφωσε την ιδιωτική επικράτεια και τον μύχιο στοχασμό σε υψηλή τέχνη. Πολλοί βρήκαν δύσκολο να της συγχωρέσουν τη δυνατότητα ν' απευθυνθεί στο ευρύτερο κοινό. Πολλοί στάθηκαν ανελέητοι απέναντι στην καθομιλουμένη ειλικρίνιά της. Ίσως οι μεν αναζητώντας την ασφάλεια του στενού πεδίου, οι δε προβάλλοντας πάνω της μian αντίληψη του διανουμένου που αίρει τις αμαρτίες μιας κοινωνίας άλλοτε ερηνευομένης, άλλοτε αποκτηνωμένης. Θα τη θυμόμαστε, θα τη μνημονεύουμε. Στην απελπισία μας για την ύπαρξη, από τη δική της απελπισία –και από το πώς, πόσο την υπέσκαψε– θα έχουμε να παρηγορηθούμε.

•••••

Ντίνος Σιώτης

Ποιητής, εκδότης

Έκανε οικείο
το ανοίκειο

Η ποίηση, πυκνή και απαιτητική, παρέμενε σε ανοικτή γραμμή με την έκ-

«Η ποίησή της τρίζει στα ξερά φύλλα. Κάποτε υπήρχε θάλασσα παντού. Οι παραλίες είχαν κόσμο. Τώρα η Κική τύλιξε την πετοέτα της και βγήκε από την εικόνα. Η θάλασσα είναι άδεια, έρημη μπροστά μας.

•••••

Αν-Λορ Μπριζάκ-Σραιήμι

Υπεύθυνη της σύγχρονης ελληνικής συλλογής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας

Ενα υλικό ζωντανό
και εν κινήσει

Ο κόσμος των ελληνικών γραμμάτων πενθεί: μετά την απώλεια μεγάλων μορφών της ποίησης του 20ού αιώνα, του Νάνου Βαλαωρίτη, του Χριστόφορου Λιοντάκη και της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ, μόλις «χάθηκε» η Κική Δημουλά, προκαλώντας στην Ελλάδα και στη Γαλλία σε όσους τη γνώριζαν, αληθινή συγκίνηση. Το γαλλόφωνο κοινό είχε τη δυνατότητα να διαβάσει ποιήματά της από το 1995, χάρη στη διγλωσση έκδοση «Du peu de monde et autres poèmes» («Το λίγο του κόσμου και άλλα ποιήματα», εκδ. La Différence) σε μετάφραση της Μαρτίν Πλατώ-Ζιγκουνάς. Η μεταφράστρια έδωσε έμφαση στη γλωσσική επινοτικότητα της ποιήτριας: στο παιχνίδι της με τις πολλές διαστρωματώσεις της ελληνικής γλώσσας, τους ανάμεικτους αρχαϊσμούς, τους νεωτερισμούς και τους νεολογισμούς της, όλα κατανεμημένα σε κάθε επίπεδο του ύφους της και ζυμωμένα σε ένα υλικό ζωντανό και εν κινήσει. Προκειμένου να μιλήσει για τη λήθη, την απουσία και τον αποχωρισμό, για τον χρόνο και για τη δυσκολία να αιχμαλωτιστεί, η Κική Δημουλά μεταμορφώνει τις λέξεις, τη λειτουργία, τη φύση τους: «Χαίρε Ποτέ-Je te salue Jamais». Άλλοι μεταφραστές ή σχολιαστές υπογράμμισαν με τη σειρά τους διαφορετικές πτυχές του έργου της, ανοίγοντας την πόρτα στον πλούτο του σύμπαντός της: στη διαρκή ενασχόληση με τη μνήμη η οποία «παίρνει τη μορφή μιας φωτογραφίας» (Νίκος Δήμου, πρόλογος στην έκδοση του οίκου Gallimard «Le peu de monde et Je te salue Jamais» σε μετάφραση του Μισέλ Βόλκοβιτς - «Το Λίγο του Κόσμου» και «Χαίρε Ποτέ») ή σε μια ολόκληρη σύγχρονη καθημερινότητα που ενίοτε ξεδιπλώνεται με μορφή τεττιμμένη (Εριντίς Τρισόν-Μιλοανί, στο «Anthologie de Kiki Dimoula», εκδ. L'Harmattan, 2007). Εδώ και λίγους μήνες, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας παρέχει στο κοινό της ελεύθερο δανεισμό του έργου της Κικής Δημουλά στα ελληνικά και στα γαλλικά.

Η διεθνής εμβέλειά της

Αν και είναι ελαφρώς άκομφο στην περίπτωση της Κικής Δημουλά, τα νοούμερα (αυτή η σκληρή παραμετροποίηση της καλλιτεχνικής δημιουργίας) κάτι λένε: οι εκδόσεις Ικαρος, από το 1998 που ξεκίνησε η συνεργασία τους με την ποιήτρια, έχουν διαθέσει περίπου 120.000 αντίτυπα των έργων της. Αραγε οφείλονται στην «παραπλανητική απλότητά» της; Στην ευθυγράμμιση μοντερνιστικών γλωσσικών εγχειρημάτων με

την αποτύπωση εμπειριών ακόμα και μετανεωτερικής προέλευσης; Ή φταίει που, ακόμα και αν δεχτούμε όσα απέδιδαν στη Δημουλά πιο δύστροποι σχολιαστές –βερμαλισμό, αυτοσαφορικότητα–, τα επιτελούσε μαλακώνοντας τις ψυχές; Ίσως αρμόδιοι να απαντήσουν είναι όσοι μιλούν στο αφιέρωμα που ακολουθεί. Μεταξύ άλλων, γιατί τεκμηριώνουν τη διεθνή εμβέλειά της.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΖΩΗΣ

μεταμορφώνεται σε φθινόπωρο. Αν η ζωή μιας γυναίκας μπορεί να μοιραστεί σε εποχές, η Δημουλά έγραφε για το φθινόπωρο. Η ποίησή της τρίζει στα ξερά φύλλα. Κάποτε υπήρχε θάλασσα παντού. Οι παραλίες είχαν κόσμο. Τώρα η Κική τύλιξε την πετοέτα της και βγήκε από την εικόνα. Η θάλασσα είναι άδεια, έρημη μπροστά μας.

•••••

Νίκος Δήμου

Συγγραφέας

Πέρασε
στο μπ-ον

«Το μοναδικό θέμα της Δημουλά είναι το σταδιακό ή απηνίδιο πέρασμα από το ον στο μπ-ον. Το πέρασμα που ονομάζεται χρόνος, φθορά η θάνατος. Μερικές φορές η Δ. αντιστρέφει το θέμα της: πρόκειται τότε για το πέρασμα από το μπ-ον στο ον, δηλαδή τη μνήμη». Το απόσπασμα αυτό είναι από το πρώτο μου δοκίμιο για την ποίηση της Κικής Δημουλά που γράφτηκε το 1989. Τώρα η Κική πέρασε στο μπ-ον –που το πολιορκούσε μία ζωή– και ταυτόχρονα στη δική μας μνήμη. Ερωτεύθηκα αυτή την ποίηση διαβάζοντας «Το Λίγο του Κόσμου» και αμέσως έγραφα γι' αυτή. Σε μία ραδιοφωνική συνέντευξη είπα τη φράση: «Η καλύτερη Ελληνίδα ποιήτρια μετά τη Σαπφώ». Τη φράση αυτή χρησιμοποίησε ο David Connolly στην ανθολογία του. Και οι εκδόσεις Gallimard παρουσίασαν μία ανθολογία από την παγκόσμια γυναικεία ποίηση, με

τον υπότιτλο «Από τη Σαπφώ στη Δημουλά». Το δοκίμιό μου «Στην τετράγωνη νύχτα της φωτογραφίας» (1991), αποτελεί τον πρόλογο στην έκδοση του Michel Volkovitch (Το «Λίγο του Κόσμου» και το «Χαίρε Ποτέ», 2010) στην σειρά Poesie του Gallimard. Αναφέρω όλα αυτά τα γεγονότα γιατί πλαισιώνουν την εκτόξευση της Κικής Δημουλά στο ποιητικό στερέωμα. Αλλά και από αμυχανία, γιατί μου είναι ακόμα αδύνατο να την κλάψω. Αναρωτιέμαι μάλιστα αν θα μπορούσα να την κλάψω ποτέ, έτσι που από νωρίς είχε τοποθετήσει τον εαυτό της βαθιά μέσα στον θάνατο.

•••••

Σεσίλ Ιγγλέση-Μαργέλλου

Μεταφράστρια

Βελούδινη
και κοφτερή

Πλνίσια την Κική Δημουλά το 2008, δεν θυμάμαι σε ποια εκδήλωση της συστάθηκε και της είπα «θα ήθελα να εκδώσω την ποίησή σας στα αγγλικά» (τότε δεν ήξερα ότι θα είχα την πελώρια τύχη και την τιμή να τη μεταφράσω). Με κοίταξε με ελαφρά απορία και μια κάποια ειρωνική δυσπιστία, «από πού ξεφύτρωσε τώρα αυτή;» και το ξέχασε. Της το ξαναθύμισα γρήγορα, κι εκείνη συναινεσε πολύ απλά, καταδεκτικά, χωρίς ερωτήσεις, χωρίς απαιτήσεις. Μ' εμπιστευόθηκε. Ετσι ξεκίνησε η πολύχρονη συνύπαρξή μου με την ίδια και το έργο της; Είναι πλε-

•••••

Νέιβιντ Κόνολι

Μεταφραστής

Οι δυσκολίες
του μεταφραστή

Ποιήματα της Κικής Δημουλά έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες και έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά, ανθολογίες και αυτοτελή βιβλία. Κι όμως παρατηρείται μια σχετική αμυχανία και περιορισμένο ενδιαφέρον των μεταφραστών, συγκριτικά πάντα με την εγχώρια αποδοχή του έργου της. Δεδομένου ότι η ποιητική τέχνη της Δημουλά στηρίζεται σε τόσο μεγάλο βαθμό στην αφρετική χρήση της ελληνικής γλώσσας, εξυπακούεται ότι ο επίδοξος μεταφραστής της έχει να αντιμετωπίσει ιδιαίτερες δυσκολίες. Π.χ. στην ποίησή της, μεταξύ άλλων, παρατηρούμε: απροσδόκητα ζεύγη λέξεων, λεκτι-

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

1.3 - 7.3.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«La Bohème»

Η **παραγωγή** του Richard Jones με χαρακτηριστή αποτυπώνει τέλεια το μίγμα κωμωδίας, ρομαντισμού και τραγωδίας της La bohème, με εντυπωσιακά σχέδια του Stewart Laing. Οι ηθοποιοί παρουσιάζουν μερικούς από τους σπουδαιότερους διερμηνείς των μπερμιαν εραστών του Πουτσίνι που συμμετέχουν σήμερα, καθώς επίσης πρώην μέλη του Προγράμματος Νέων Καλλιτεχνών Jette Parker της Βασιλικής Όπερας. Συμπαράγωγή με την Teatro Real, τη Μαδρίτη και τη Λυρική Όπερα του Σικάγο. Pantheon Art Cinema, Διαγόρου 29, Λευκωσία. Σάββατο, 7 Μαρτίου, ώρα 5:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22675787.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

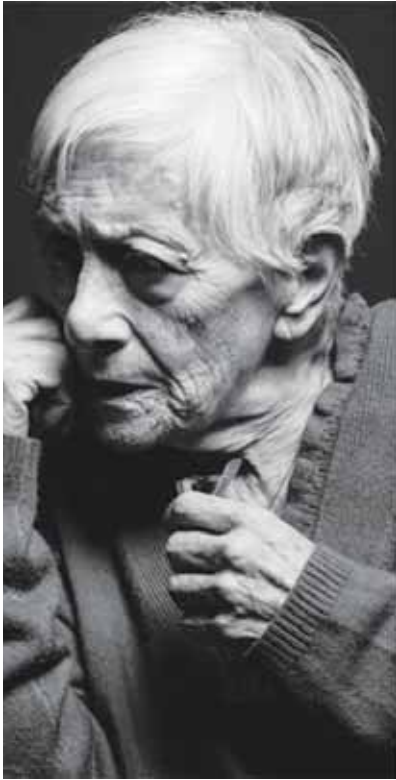
«Football. Το παιχνίδι της ανθρωπότητας»

Το **«Football»**, του Θανάση Τριαρίδη, σε σκηνοθεσία του Τριαντάφυλλου Δελή και με πρωταγωνιστή τον Σήφη Πολυζωίδη παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο. Η παράσταση -μετά από δύο πολύ επιτυχημένες σεζόν σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και περιοδεία σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας. Το «Football» είναι ένας καυστικός μονόλογος με πολύ χιούμορ, που αναλύει την ιστορία της ανθρωπότητας μέσα από την ιστορία του ποδοσφαίρου, ξεκινώντας από το 1500 μ.Χ. Το «Football» (2017) μαζί με το «Leopold» (2017) και το «Hiv» (2018) συγκροτούν μια άτυπη πολιτική τριλογία. Η βασική θέση αυτής της τριλογίας είναι πως οι παντοίιοι ένοχοι είμαστε οι θεατές και πως ήρθε η ώρα να πληρώσουμε κάποιο τίμημα. Η ανάγκη του συγγραφέα να γράψει αυτά τα έργα, γεννήθηκε μετά από τα ταξίδια του στην Αφρική θέλοντας να μιλήσει για τα ταξίδια των

ΘΕΑΤΡΟ

«Μια ζωή γερμανική» στην Κύπρο

Το **νέο** έργο του πολυβραβευμένου Κρίστοφερ Χάμπτον, το οποίο έκανε πρόσφατα πρεμιέρα στο Λονδίνο με την κορυφαία Dame Maggie Smith να επιστρέφει στη σκηνή, κάνει πανελλήνια πρεμιέρα στην Κύπρο. Το έργο «Μια ζωή γερμανική» είναι βασισμένο στη ζωή και τη μαρτυρία της Brunhilde Pomsel - μια ζωή που καλύπτει τον εικοστό αιώνα. Το έργο του Χάμπτον βασίζεται στη μαρτυρία που έδωσε η Pomsel όταν επιτέλους έλυσε τη σιωπή της σε μια ομάδα Αυστριακών κινηματογραφιστών το 2016, λίγο πριν πεθάνει, στην ηλικία των 106. Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη θα αναλάβει αυτό τον ρόλο, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου, σε μια πρώτη σύμπραξη μεταξύ του Σατιρικού Θεάτρου και της Alpha Square. Η πανελλήνια πρώτη του έργου «Μια Ζωή Γερμανική», σε μετάφραση Ανθής Ζαχαριάδου και σκηνικά-κοστούμια Λάκη Γεγεθλή. Κεντρική Σκηνή, Σατιρικό Θέατρο, Οδός Βλαδίμηρου Καυκαρίδη 11-15. Αγλαντζιά, Λευκωσία. Πρεμιέρα 6 Μαρτίου, ώρα 8:30 μ.μ. μέχρι 22 Μαρτίου 2020. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22312940, 2242160.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«The Chet Baker Project»

«**The Chet Baker Project**» είναι μια προσπάθεια εμβάθυνσης στο ρεπερτόριο του θρύλου της cool τζαζ, τρομπέτιστα και τραγουδιστή Chet Baker και να ερμηνεύσει τη μουσική του με αυθεντικές διασκευές και ενορχηστρώσεις. Το project αυτό παρουσιάζεται από τον μουσικό σχήμα «Two for the Road» που αποτελείται από την Katherine Petrou (φωνητικά) και τον Γιώργο Μπιζιο (κιθάρα & ενορχηστρώσεις) με special guest τον Ηλία Ιωάννου (τρομπέτα). Το τρίο εμφανίστηκε στη σκηνή του Τεχνόπολις 20, τον περασμένο μήνα σε μια διαφορετική συναυλία, αφήνοντας τις καλύτερες εντυπώσεις στο κοινό. Τεχνόπολις 20, Λεωφόρος Νικολάου Νικολαΐδη 18, Πάφος. Πέμπτη, 5 Μαρτίου, ώρα 8:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 70002420.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Πλούσια Τέχνη σε Φτωχούς Καιρούς»

Η **Isnotgallery** contemporary παρουσιάζει για 12η χρόνια την ομαδική έκθεση «Πλούσια Τέχνη σε Φτωχούς Καιρούς» και το μόνο της είναι: «Επειδή η τέχνη είναι προνόμιο όλων». Για την isnotgallery αυτή είναι μία θέση αρχής, που βρίσκει πρακτική εφαρμογή με τη διοργάνωση της εν λόγω έκθεσης, που έχει καταστεί θεσμός πλέον για τα εικαστικά πράγματα της Κύπρου. Με μόνο η «Η τέχνη είναι προνόμιο όλων», παρουσιάζει στο κοινό νέες συνεργασίες, νέους καλλιτέχνες, νέα έργα, φρέσκιες τεχνολογίες και δημιουργίες, με απώτερο σκοπό τη γνωριμία του κοινού με τις σύγχρονες τάσεις στην τέχνη. Is Not Gallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Λευκωσία. Τέταρτη, 4 Μαρτίου, ώρα 8:00 μ.μ. μέχρι το Σάββατο, 28 Μαρτίου 2020. **Πληροφορίες τηλεφώνω 99569498, http://www.isnotgallery.com/**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Το Αδρανές Σιντριβάνι»

Η **Art Seen** παρουσιάζει την ατομική έκθεση της Βίκυς Περικλέους με τίτλο Το Αδρανές Σιντριβάνι. Δανείζεται τον τίτλο της από την ομώνυμη φράση στο ποίημα του Χόρχε Λούις Μπόρχες «Elegia de un Parque» (Ελεγεία για ένα πάρκο) από τη συλλογή «Los Conjurados» (Οι συνωμότες) του 1985. Η έκθεση αναδεικνύει μια σειρά εντάσεων ανάμεσα σε αφηγήσεις και περιεχόμενα, καθώς κινείται -ούτε πίσω ούτε εμπρός- και κοιτάζει-ούτε κοντά ούτε μακριά-, αλλά ταυτόχρονα, μέσα σε εικόνες, χώρους και τόπους, εντός και πέραν του χώρου της γκαλερί. Δημιουργώντας αλληλοεπικαλύψεις διαφόρων σεναρίων - και εγγύτητες - που μπορούν, ή και όχι, να επεκταθούν μέσα και έξω από κάθε έργο.

Art Seen, Cronos Court, Λεωφόρος Μακαρίου 66B, Λευκωσία. Από 28 Φεβρουαρίου 2020 μέχρι 10 Απριλίου 2020. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22006624, http://www.art-seen.org/**

MISE EN PLACE | Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΑΚΟΙΛΗ

Να αποκτήσετε φίλους καλοφαγάδες

Μια **μετακόμηση** μοιάζει κάπως με μια ανασκαφή. Όλο και κάτι θα βρεθεί παρακωμένο σε ένα ντουλάπι, κάτι που ξεχάστηκε εκεί και πλακώθηκε από τον χρόνο. Μερικές φορές εκεί στα σκοτάδια παλιώνει όμορφα και όταν έρχεται η αναπάντεχη ανακάλυψη, είναι σαν να έχεις φέρει στο φως κρυμμένο θησαυρό - σε αναλογία πάντα με ό, τι θεωρεί θησαυρό ο καθένας.

«Τα ψάρια και η μαγειρική», έκδοση του 1956, του Θέμου Ποταμιάνου. As ξεκινάμε με τις συστάσεις για δόσεις δεν τον γνωρίζουν. Γεννήθηκε το 1895 στην Ανωμερία Λιβαρτών της Κεφαλονιάς. Σπούδασε στη Σχολή Δοκίμων και στη συνέχεια έγινε αξιωματικός του πολεμικού ναυτικού. Πέθανε το 1973 στην Αθήνα. Εν τω μεταξύ, έγραψε αρκετά βιβλία και αρθρογράφησε σε περιοδικά και εφημερίδες.

Σταυροπόδι στο πάτωμα, άρχισα να ξεφυλλίζω με χειρουργικές κινήσεις τη φθαρμένη έκδοση. «Ασκολήθηκα με όλους τους βυθούς με τη σύστασή τους, με τη μορφολογία τους, με τη βλάστησή τους και με όλα τα ψάρια και τα παράξενα ζώα

«Τα ψάρια και η μαγειρική» του Θ. Ποταμιάνου, έκδοση-θησαυρός του '56.

που κινούνται στα βάθη της θάλασσας (...) και μόνο σ' ένα σημείο δεν στάθηκαν πολύ: Στη χρησιμότητα που έχει για μας το ψάρι, το χταπόδι, ο αστακός, το στρείδι, ο ακινός. (...) Πάραυτα βέβαια έτσι σε σφαίρα και δικαιοδοσία ξένη, σε σφαίρα και σε δικαιοδοσία διατολόγου και μαγειρίου. Αλλά δεν τρομάζω. Γιατί ούτε αναρμόδι-

ον θεωρώ τον εαυτό μου, ούτε πρόκειται να πιο πράγματα που τα έχουν πιο άλλοι. Απεναντίας θα μιλήσω για πράγματα που τα αγνοούν ή τα παραλείπουν οι «διατολογίες» και οι «μαγειρικές».

Ο συγγραφέας δηλώνει ταπεινά ότι δεν είναι μάγειρας ούτε ειδικός. Άλλες εποχές άλλα ήθη. Οι γνώσεις που είχε κατακτή-

σει ο Ποταμιάνος, ήταν απόσταγμα βιωμάτων. Ταξίδευε για χρόνια στα νησιά και στ' ακρογώλια, είχε φίλιες με τους ψαράδες, παρακολουθούσε τη ζωή τους, έβλεπε πώς ετοίμαζαν τα φαγητά τους, τι κρατούσαν απ' την ψαριά και τι πετούσαν στη θάλασσα, γεύονταν θαλασσινούς μεζέδες, ήξερε να ξεχωρίζει κάθε ψάρι, «μαϊνούλα, μικρό και μάλλον άνοστο ψάρι, με σώμα σαν αδράχτι, ελαφρά πεπλατυσμένο. Έχει χρώμα γαλάζιο. Τρώγεται τηγανητό. Οι αρσενικές μαϊνούλες είναι πιο μεγάλες από τις θηλυκές, αλλά λιγότερο νόστιμες». Έτσι έμαθε να μαγειρεύει, ψάρια σαβόρο με σταφίδες, ομελέτα με μαριδες, ψάρια πλάκι και γιαχνί, οι συνταγές όλες μία και μία, μοσχοβολιστές και νόστιμες, χωρίς... φωτογένεια.

Ενα βιβλίο-οδηγός για το πώς θα έπρεπε να είναι μια έκδοση μαγειρικής. Στις τελευταίες σελίδες δίνει πολύτιμες συμβουλές, χρηστικές και άλλες. Όπως αυτή: «Σας συνιστούμε να αποκτήσετε φίλους καλοφαγάδες. Είναι εξαιρετικό άνθρωποι, που θα σας μάθουν κι εσάς να τρώτε καλά και να σκέπτεσθε ορθά».

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

...Κι έζησαν ευσυνείδητα μια κρυμμένη ζωή

Ο **ιερέας** του μικρού χωριού στις αυστριακές Άλπεις προεξοφλεί: «Η θυσία σου δεν θα ωφεληθεί κανέναν». Όμως ο Φραντς Γαιγκερσταϊτερ δεν έχει άλλη επιλογή παρά να ακολουθήσει τη συνείδησή του. Ταλανίζεται αλλά είναι μονόδρομος. Ο παράδεισος της φύσης, της αγροτικής ζωής, της οικογενειακής ευτυχίας που απολαμβάνει με τη γυναίκα του Φραντσίσκα και τις τρεις ολόξανθες κορούλες τους, η αρμονία από απλά υλικά και χαμηλές προσδοκίες, αποτελούν μια ιδυλλιακή συνθήκη αλλά η εποχή δεν προσφέρεται για ήρεμες απολαύσεις. Βρισκόμαστε στο 1939, ο πόλεμος ξεκινά, ο Χίτλερ κερδίζει έδαφος και ο Φραντς καλείται στον στρατό. Όμως αυτός ο φιλήσυχος και ταπεινός αγρότης αρνείται να υπηρετήσει το Τρίτο Ράιχ. Δεν μπορεί να δηλώσει πίστη σε έναν ηγεμόνα παράφρονα, να πάρει μέρος σε θηριωδίες. Κατατάσσεται μιν, αλλά δηλώνει αντιρρησίας συνείδησης. Κι αυτή η απόφαση έχει μόνο μια κατάληξη. Στην αρχή εγκλεισμό σε ψυχιατρικές φυλακές (τι άλλο θα μπορούσε να είναι, εξάλλου, ένας αντιρρησίας συνείδησης από τρελός, πώς αλλιώς θα τους εξουδετέρωνε για να μη δημιουργήσουν κραδασμούς το ναζιστικό -κι όχι μόνο- καθεστώς;) στη συνέχεια, καταδική και θάνατος. Η ιστορία που αφηγείται ο Αμερικανός σκηνοθέτης Τέρενς Μάλικ στο «Μια κρυφή ζωή» είναι πραγματική. Ο Φραντς Γαιγκερσταϊτερ, σήμερα ήρωας, τότε ήταν απόβλητος. Η μικρή κοινωνία του χωριού τον περιφρόνησε και του επιτέθηκε, φέρθηκε τιμωρητικά στην οικογένεια που άφησε πίσω του. Η Φραντσίσκα ήταν η μόνη που τον στήριξε στην απόφασή του, παρά τον οδυνηρό εσωτερικό διχασμό της. Ο Μάλικ, χρησιμοποιώντας κι εδώ, όπως σε προηγούμενες ταινίες του, την αφήγηση σε voice over, συνθέτει από πραγματικά στοιχεία (επιστολές) και μυθοπλαστικά μια βιογραφία, λογοτεχνικών προδιαγραφών. Η αντίστιξη ανάμεσα στην Εδέμη των Άλπεων, στο κάλεσμα μιας εκρηκτικής φύσης, και στο σκοτάδι της γερμανικής φυλακής, στη σωματική καταπόνηση και στην ψυχική εξαθλίωση, δεν καταγράφεται τόσο στην εικόνα όσο στον λόγο. Ο συναισθηματικός Γολγοθάς, που δεν βρίσκει ανακούφιση ούτε στην Εκκλησία, ούτε στην προσευχή, παρά μόνο, ίσως, στις λέξεις και στις σκέψεις. Στέλνει γράμματα από τη φυλακή (και πιο πριν από τον στρατό) στη γυναίκα του, κι εκείνη του απαντά μεταφέροντας εικόνες από έναν οριστικά χαμένο παράδεισο. Ο Φραντς ξέρε ότι ο θάνατός του δεν θα έχει κανένα αντίκτυπο στη ναζιστική ηγεμονία, ότι σύντομα θα λησμονηθεί, ποιος θα θυμάται την αντι-ναζιστική χειρονομία ενός ασήμαντου αγρότη; Ένας ακόμη ανάμεσα στους εκατοντάδες εκτελεσμένους εκείνης της περιόδου.

Είναι, όμως, έτσι, τελικά; Λίγο πριν από τους τίτλους του τέλους ο Μάλικ επιλέγει ένα απόσπασμα -για την ακρίβεια τον επίλογο- από το βιβλίο της Βρετανίδας Τζορτζ Ελιοτ (Λογοτεχνικό ψευδώνυμο της Μαίρη-Αν Έβανς, 1819-1880), «Middlemarch»: «...Η επιρροή όμως της υπαρξής της σ' εκείνη που την περιέβαλλαν διαχεόταν σε ανυπολόγιστο βαθμό: διότι το καλό που επεκτείνεται μέσα στον κόσμο εν μέρει εξαρτάται από μια αναφερόμενες από την ιστορία πράξεις» και για το ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο δυσμενή μ' εσάς και με μένα όπως θα μπορούσαν να είναι, οφείλεται εν μέρει στα πλήθη εκείνων που έζησαν ευσυνείδητα μια κρυμμένη ζωή, και αναπαύονται σε δίχως επισκέπτες τάφους» (εκδ. Ινδικτός).

Οι «κρυμμένες ζωές», λοιπόν. Όσες δεν καταγράφονται παρά εν passant, σε εκ των υστέρων συζητήσεις. «Θυμάσαι τον/την»; Δεν ζουν πια, μια ξεθωριασμένη μνήμη τους επαναφέρει. Δεν είναι ακριβώς απόντες, δεν είναι ακριβώς λησμονημένοι. Κατοικούν ανάμεσα στη μνήμη και στη λήθη. Κι όσο υπήρχαν εν ζωή ήταν καταδικασμένοι να είναι δευτεραγωνιστές, κομπάρσοι. Ο Φραντς αυτό πίστευε, όμως η δική του γενναία πράξη βρήκε μετά θάνατον τη θέση που της αναλογούσε. «Γενναία» όχι γιατί έσωσε κάποιους άλλους, ούτε καν τον εαυτό του. Δεσμεύθηκε όμως στο δικαίωμα της συνείδησής του. Αρνήθηκε να υπηρετήσει το Κακό, να θέσει την «ασημαντή» υπαρχή του στη διάθεση ενός εγκληματικού μηχανισμού.

Στα ελάχιστα τετραγωνικά του κελιού του, με τον χρόνο να απλώνεται σαν λευκό σεντόνι μπροστά του σκέφτεται: «Κάποτε βιαζόσουν, ποτέ δεν είχες χρόνο. Τώρα έχεις όσα χρειάζεσαι». Στον τάφο του αρκούσε η φράση: Ο Φραντς Γαιγκερσταϊτερ, ήταν ένας άνθρωπος που «δεν μπορούσε να κάνει κάτι που θεωρούσε λάθος».

Να αντισταθούμε στη βία κάθε μορφής

Ο σκηνοθέτης Τριαντάφυλλος Δελής μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Football. Το παιχνίδι της ανθρωπότητας»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

H ΜΙΝΙΜΙΣ Εταιρεία Θεάτρου και το Πανεπιστήμιο Κύπρου (Γραφείο Πανεπιστημιακής Ανάπτυξης και Αποφοίτων) φέρνουν στην Κύπρο την παράσταση «Football. Το παιχνίδι της ανθρωπότητας», του Θανάση Τριαρίδη, στο σκηνοθεσία του Τριαντάφυλλου Δελή, με πρωταγωνιστή τον Σήφη Πολυζωίδη. Η παράσταση έχει ήδη σημειώσει μεγάλη επιτυχία στην Ελλάδα και μαζί τα άλλα δύο έργα του Τριαρίδη, το «Leopold» (2017) και το «HIV» (2018) συγκροτούν μια άτυπη πολιτική τριλογία. Για την παράσταση μιλήσαμε με τον σκηνοθέτη Τριαντάφυλλο Δελή, ο οποίος λέει στην «Κ» ότι έχει στηθεί ένας ανοικτός διάλογος με τον κόσμο, πράγμα που κάνει αυτή την παράσταση ιδιαίτερα ξεχωριστή από μέρα σε μέρα καθώς το κοινό είναι διαφορετικό, οπότε δεν ξέρεις πού θα σε πάει.

Επίσης, λέει ότι το θέατρο, όπως και το ποδόσφαιρο, είναι ένα ομαδικό παιχνίδι, χωρίς συνεργασία και συνεννόηση δεν μπορεί να γίνει η παράσταση και δεν μπορεί να μπει το γκολ.

–Τι είναι αυτό που σας κέντρισε το ενδιαφέρον στο Football:

—Όταν ανακάλυψα το έργο, σιγουρά με τράβηξε ο τίτλος και ο «υπότιτλος» φυσικά, «το παιχνίδι της ανθρωπότητας». Όταν άρχισα να το διαβάω συνειδητοποίησα ότι μιλάει για πράγματα και καταστάσεις που είχα στο μυαλό μου, όμως δεν είχα καταφέρει να τα κάνω φράσεις ποτέ. Είναι ένα καθαρά πολιτικό κείμενο, ερωτικών

«Στήσαμε με την Πασχαλιά Ακριτίδου και τον Σήφη Πολυζωΐδη αυτό το έργο, όχι για να ‘μαυρίσουμε την ψυχή του κόσμου’ αλλά για να επικοινωνήσουμε ουσιαστικά όλη την ιστορία της ‘ματωμένης’ ανθρωπότητας».

και ταυτόχρονα πολύ πικρό. Ο συγγραφέας έχει φτιάξει με περίτεχνο τρόπο μια κατά μέτωπο καταγγελία για τη σκληρότητα και τα σφάλματα του δικτικού πολιτισμού απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο με στόχο να μας θυμίσει ποιοι είμαστε, από πού προερχόμαστε και ουσιαστικά πώς θα αντισταθούμε στα θία που δικτυωκώς είναι ένα βαθιά θαμμένο ένστικτό μας. Τέλος, καθώς το διάβαζα, με έκανε να κρυφονελάω όλο το παιχνίδι που έχει ο άνθρωπος με το κοινό, η ευθεία απεύθυνσή του και φυσικά οι μπάλες που κλωτσάει προς το κοινό!

—Μία σκληρή, ματωμένη κωμωδία... οξύμωρες λέξεις... είχατε πει σε παλαιότερη συνέντευξή σας. Τι σημαίνει ματωμένη κωμωδία;

—Κατά την άποψή μου, τα σκληρά θέματα επί σκηνής δεν είναι απαραίτητο να λέγονται και με σκληρό τρόπο. Το παιχνίδι της ανθρωπότητας έχει πολύ αίμα... Έτσι λοιπόν στήσαμε με την Πασχαλιάδα Ακριτίδου και τον Σήφη Πολυζωίδη αυτό το έργο, όχι για να «μαυρίσου-

«Το Θέατρο όπως και το ποδόσφαιρο είναι ένα ομαδικό παιχνίδι, χωρίς συνεργασία και συνεννόηση δεν μπορεί να γίνει η παράσταση και δεν μπορεί να μπει το γκολ. Έτσι λοιπόν και η κοινωνία, χωρίς συλλογικότητα δεν θα μπόρεσει ποτέ να γίνει όπως ακριβώς τη φαντάζεμαστε!» σημειώνει ο σκηνοθέτης της παράστασης Τριαντάφυλλος Δελής.

με την ψυχή του κόσμου» αλλά για να επικοινωνήσουμε ουσιαστικά όλη την ιστορία της «ματωμένης» ανθρωπότητας προς τον κόσμο με τον πιο ανώδυνο και άμεσο τρόπο. Με κωμωδία!

—Στη σκηνοθετική σας προσέγγιση έχετε να διαχειριστείτε και το κοινό και πώς αλληλεπιδρά με τον ηθοποιό σας;

–Αυτό που έχουμε στήσει είναι

ναι το παρατεταμένο χειροκρότημα
στο τέλος της παράστασης!

—Θεατρόφιλοι vs ποδοσφαιρόφιλων; βγάζετε στη σέντρα την κοινωνία μας ή πετάτε την μπάλα στην εξέδρα;

—Θα χρησιμοποιήσω έναν ποδοσφαιρικό όρο. Αυτό που κάνουμε είναι μια σέντρα-σουτ! Μπορεί να είναι μια «γλυκιά» σέντρα όπως λέμε, όμως μπορεί να είναι και ένα ξαφνικό και απρόσμενο γκολ!

—Είναι μια παράσταση που δείχνει το δάκτυλο στον θεατή ή στην κοινωνία;

—Είναι μια παράσταση όπου ο ηθοποιός μιλάει ως μέλος της κοινωνίας πρώτα για τον εαυτό του. Δεν βρίσκεται επί σκηνής για να κατακρίνει τα σφάλματα των θεατών και να κουνήσει το δάχτυλο! Αλλά για να μας φανερώσει σκέψεις που έχουμε κρύψει όλοι κάτω από το κάλυμμα.

—Από το «Reservoir Dogs», όπου είχατε να διαχειριστείτε πολλούς ηθοποιούς σε έναν μονόλογο. Πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να σκηνοθετήσετε αυτό το έργο;

—Δεν μπορώ να πω πως δυσκο-
λεύτηκε ιδιαίτερα καθώς, όπως και
στο Reservoir είχα την τύχη να έχω
συνοπράτες διπλά μου (πάνω και
κάτω από τη σκηνή) που θέλανε με
όλα τους την όρεξη, τη διάθεση και
την ψυχή να ζωντανέψουν το έργο.
Έτσι και στο Football ο Σήφης εφέ-
λε να παίξει αυτό το έργο και είχε
ήθελα να το σκηνοθετήσω! Από
εκεί και πέρα τα πράγματα τήρα-
ντο δρόμο τους. Σίγουρα, υπήρξαν
και μόνο μου ήταν πιο εύκολο να

είμαι επικεντρωμένος σε έναν και μόνο ηθοποιό.

—Τι έννοια θα δίνετε στη συλλογική ευθύνη; Ποια η απόσταση του εγώ δεν φταίω από το όλον μαζί τα φάγαμε;

—Το θέατρο, όπως και το ποδόσφαιρο, είναι ένα ομαδικό παιχνίδι, χωρίς συνεργασία και συνεννόηση δεν μπορεί να γίνει η παράσταση και δεν μπορεί να μπει το γκολ. Έτσι λοιπόν και η κοινωνία, χωρίς συλλογικότητα δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει όπως ακριβώς τη φανταζόμαστε! Δυστυχώς, έχουμε την τάση πάντα να ψάχνουμε τις ευθύνες οπουδήποτε άλλοι εκτός από μέσα μας. Αυτό ακριβώς είναι και η επιτυχία αυτού του έργου, ότι μας βάζει στη διαδικασία να σκεφτούμε την προσωπική ευθύνη που μπορεί να έχουμε απέναντι στην κοινωνία. Κάποιες φορές η αδιαφορία δημιουργεί χειρότερα αποτελέσματα και από την ίδια την δράση!

—Δεν είναι κάπως αφοριστική η θέση ότι οι παντοτινοί ένοχοι είμαστε οι θεατές;

—Θα συμφωνήσω. Αυτή είναι η άποψη του συγγραφέα σχετικά με το έργο του. Κατά τη δική μου άποψη, ένοχοι είναι και οι «θεατές» με την έννοια των παθητικών παρατηρητών τον εξελίξεων.

 «Football». Το παιχνίδι της ανθρωπότητας», του Θανάση Τριarίδη, σε σκηνοθεσία Τριαντάφυλλου Δελή: 6-7 Μαρτίου, 8:30 μ.μ. Θέατρο Δέντρο, Ενότητος 44Β, Λευκωσία. Κρατήσεις - Πληροφορίες: 99035132. Εισιτήρια: www.ucy.ac.cy/alumni www.soldoutticketbox.com

THE Sun and Us

SPACE WEATHER EXHIBITION

Μια έκθεση που στόχο έχει να σας ταξιδέψει στα μυστικά του διαστήματος!

Επίκεντρο της έκθεσης είναι ο Διαστημικός Καιρός, οι μεταβολές δηλαδή που συμβαίνουν στον Ήλιο και οι επιπτώσεις τους, τόσο στα διαστημικά τεχνολογικά συστήματα όσο και στην ίδια τη Γη.

Ανοικτή για το κοινό,

ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 16:30 - 19:30

με 2 Ξεναγήσεις στις 17:00 και στις 18:30

Επισκέψεις από σχολεία Καθημερινά, 09:00 - 13:00

Δηλώσεις συμμετοχής μέσω της ιστοσελίδας

<http://spaceweather.frederick.ac.cy/>

Πολυχώρος "ΣΤΑΘΜΟΣ" του Πανεπιστημίου Frederick
(οδός Δημ. Χάματσου 13, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία)

Είσοδος ελεύθερη

fstathmosculturalcenter, Τηλ. 22 394394

*Η Έκθεση τελεί υπό την Αιγίδα του Υπουργού Παιδείας,
Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας*

FREDERICK UNIVERSITY

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΝΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ

CYPRUS LOCAL NETWORK
The Institution of
Engineering and Technology

cyta

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΝΤΩΝΗΣ
Ρέμος

31/3/20

Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας

21:00

τραγουδώ
για
τη **ζωή**

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα
του Υπουργού Εξωτερικών
κ. Νίκου Χριστοδουλίδη

διοργανωτής

**ROUND
TABLE1
NICOSIA
CYPRUS**

για την
στήριξη του
συνδέσμου

μέγα
χορηγός

Remedica
FOR A HEALTHIER WORLD

media
sponsor

Ενα λαϊκό είδωλο μεγάλης διάρκειας

Ο Κώστας Βουτσάς ήταν δραστήριος, αγαπητός, είχε γοητεία, πειθώ και την αμεσότητα του παιδιού της πιάτσας

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Τον θυμάμαι να περπατά βιαστικά στην οδό Σόλωνος, να διασχίζει ζιγκ ζαγκ ανάμεσα στα Ι.Χ. την Ακαδημίας και οι οδηγοί, αντί να του θυμούνται, να τον χαιρετούν με λατρεία – «γεια σου, Κώστα!». Όταν τα χρόνια πέρασαν, περπατούσε πλέον «σε αργές στροφές» όπως αστειευόταν. Το τρέξιμο μετατράπηκε σε μικρές στάσεις για ένα σύντομο καφέ στο Κολωνάκι, τη γειτονιά του. Και ο χώρος πάλι γέμιζε από κόσμο.

Όλοι ήθελαν να μιλήσουν στον Κώστα Βουτσά, να βγάλουν μαζί του μια φωτογραφία με το κινητό τους. Εκείνος γελούσε, τους έκανε το χατίρι, το καιρόταν δεν το έκρυβε και ανταπέδιδε με τον δικό του τρόπο. Μόνο στην περίπτωση του Θανάση Βέγγου και του Σταμάτη Κόκοτα έχω δει να εκδηλώνεται η αγάπη του κόσμου με τέτοια οικειότητα. Με τον Βουτσά ακόμα μεγαλύτερη. Οι άνθρωποι έδειχναν την αγάπη τους στο χαρούμενο λαϊκό παιδί που αγάπησαν στο σινεμά τα χρόνια του Φίνου και του Δαλιανίδη, του θύμιζαν ατάκες όπως το «φοσστ μπόινγκ!» από το «Κάτι να καίει» ή το «Έχω και κότερο» από τα «Κορίτσια για φίλημα», les και υπήρχε περίπτωση να τις ξεχάσει.

«Όταν ξεκίνησα να κάνω πρόβα, άρχισα να γοητεύομαι, γιατί για εμένα η πρόβα είναι ιεροτελεστία, είναι ένα θαύμα».

Λαϊκό είδωλο μεγάλης διάρκειας, πηγαίος, δραστήριος, αγαπητός, ερωτεύσιμος, δεν ήταν τυπικά ωραίος, δεν ήταν ζεν πρεμιέ, είχε όμως γοητεία, πειθώ και την αμεσότητα του παιδιού της πιάτσας. Και κάτι σημαντικό: χιούμορ. Ο δημοφιλής κωμικός που εισήχθη στις 7 Φεβρουαρίου με λόιμωξη του αναπνευστικού και σημαντική καρδιακή και αναπνευστική δυσλειτουργία στο νοσοκομείο «Αττικόν», αυτή τη φορά δεν τα κατάφερε. Αν και καταφεριζής στη ζωή, στον κινηματογράφο και στο θέατρο, κατέληξε στα 88 του χρόνια. Ήταν η χαρά της ζωής.

Εργάστηκε από νωρίς σκληρά, γλέντπσε πολύ και αγαπήθηκε όσο λίγοι συνάδελφοί του. Ήταν αυθεντικός, καλός με όλους, επαγγελματίας, από τις πιο εμβληματικές φιγούρες του ελληνικού σινεμά. Παιδί της Κατοχής με δύσκολα παιδικά χρόνια, διακρίθηκε κινηματογραφικά στον ρόλο του χαριτωμένου, επίμονου, καταφεριζή αισθηματία, ενίοτε αφελά, συνήθως ονειροπόλου, γλεντζέ, πάντα φτωχόπαιδου. «Κωμικός “γραμμής” και “καταστάσεων”» είχε πει ο Κώστας Πρετεντέρης, δικαιώθηκε στην πρόβα και στην κωμωδία. Διαμόρφωσε έναν δικό του τύπο.

Τα μότο του ήταν πολλά. «Μπροστά πάνε αυτοί που βάζουν στόχο, όχι ό,τι φτάνει το χέρι τους, αλλά ό,τι δεν φτάνει», έλεγε. Αν αυτό αφορούσε το ξεκίνημα και τη διαδρομή του σταμπούλοκια, το θέατρο και το σινεμά, έξυπνες ατάκες είχε και για τα χρόνια της δύσης: «Αν θες την υγεία σου... να εργάζεσαι σε όλη σου τη ζωή, συνέχεια. Αλλιώς, ακούς τον εαυτό σου. Σου μιλάνε το

«Δεν ήξερα καλά καλά τι ήταν το θέατρο, κατά τύχη έγινα ηθοποιός, χωρίς να το καταλάβω», είχε εξομολογηθεί σε συνέντευξή του.

στομάχι, το συκώτι, οι πνεύμονες». Ο Βουτσάς αγαπούσε τα νιάτα, τους νέους, επεδίωκε να διασκεδάσει με αυτούς. «Μα δεν κουράζεστε;» του είπα πειραχτικά σε συνέντευξή μας το 2012: «Ακουσε γλυκιά μου, η ζωή έχει τρεις ηλικίες. Νέος, μεσήλικας και... μια χαρά φαίνεσαι. Από τους νέους παίρνω. Με τους συνουμπλικούς μου, όποτε βρισκόμαστε, κάνουμε το... X-factor της πίεσης. Με τα νέα παιδιά όμως διασκεδάζω, πηγαίνω στα κλαμπ μαζί τους, ακούω η μπέρα του, με καταγωγή από την Κεφαλονιά έζησε στην Κωνσταντινούπολη. «Ο πατέρας μου ήταν κυνηγμένος, κομμουνιστής στις ιδέες, αγωνιζόταν για κάτι καλύτερο. Όταν ήταν οι Γερμανοί ήμασταν ενωμένοι, όταν έφυγαν αλληλοφαγωθήκαμε. Εμφύλιος, προδοσίες, αμετροέπεια». Ο ίδιος ψήφιζε ΚΚΕ, «όχι γιατί είμαι κομμουνιστής, αλλά για να γίνει αφόρητη η νίκη των πρώτων κομμάτων». Υπήρχε οικογενειακό παρελθόν. Ο πατέρας του ήταν φίλος του Νίκου Ζαχαριάδη, αλλά και μέλος του ΟΠΛΑ όπως και ο αδελφός του ηθοποιού, σημειώνει ο Ιάσων Τριανταφυλλίδης στο βιβλιαράκι «Ελληνικό σινεμά σε πρώτο πρόσωπο» (Andy's Publishers).

δεν ήξερα την ύπαρξη του θεάτρου, μόνο κινηματογράφο έβλεπα». Στην κατασκήνωση στη Μηχανιώνα όπου πήγε με τον ΒΑΟ, πρωτοείδε παιδιά να κάνουν πρόβα για μια θεατρική

παράσταση που οργάνωσε ο Τάκης Τζουμάκας. Ενα απ' αυτά προσπαθούσε να κάνει τον μεθυσμένο, αλλά ο Βουτσάς τον πείραξε «άντε μωρέ έτσι κάνουν τον μεθυσμένο;» Βρέ-

Όλοι τον θεωρούσαν Θεσσαλονικιό

Γεννήθηκε το 1931 στον Βύρωνα και μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη. Όλοι τον θεωρούσαν Θεσσαλονικιό. «Το ίδιο θεωρώ κι εγώ τον εαυτό μου», έλεγε. Ο πατέρας του, Απόστολος, ήταν από την ανατολική Θράκη και η Θεοδώρα η μπέρα του, με καταγωγή από την Κεφαλονιά έζησε στην Κωνσταντινούπολη. «Ο πατέρας μου ήταν κυνηγμένος, κομμουνιστής στις ιδέες, αγωνιζόταν για κάτι καλύτερο. Όταν ήταν οι Γερμανοί ήμασταν ενωμένοι, όταν έφυγαν αλληλοφαγωθήκαμε. Εμφύλιος, προδοσίες, αμετροέπεια». Ο ίδιος ψήφιζε ΚΚΕ, «όχι γιατί είμαι κομμουνιστής, αλλά για να γίνει αφόρητη η νίκη των πρώτων κομμάτων». Υπήρχε οικογενειακό παρελθόν. Ο πατέρας του ήταν φίλος του Νίκου Ζαχαριάδη, αλλά και μέλος του ΟΠΛΑ όπως και ο αδελφός του ηθοποιού, σημειώνει ο Ιάσων Τριανταφυλλίδης στο βιβλιαράκι «Ελληνικό σινεμά σε πρώτο πρόσωπο» (Andy's Publishers).

«Ο θάνατος είναι απών για εμένα. Πέθαναν εκατομμύρια άξιοι και ανάξιοι για να σκέφτομαι τη δική μου αποχώρηση».

συνάδελφοί σου και όχι το κοινό. «Μπορεί το κοινό να λέει “ναι”, αλλά αν δεν σε παραδεχθεί το σινάφι σου, θα φας τα μούτρα σου κάποια στιγμή, δεν θα προχωρήσεις», είπε στον Ιάσωνα Τριανταφυλλίδη. «Ενώ αν πουν “ναι, αυτός αξίζει”, παρα-

θηκε να δοκιμάζει ο ίδιος και στο άψε σβήσε πήρε τον ρόλο. «Όταν ξεκίνησα να κάνω πρόβα, άρχισα να γοητεύομαι, γιατί για εμένα, ακόμα και σήμερα, η πρόβα είναι ιεροτελεστία, είναι ένα μικρό θαύμα που σου ανοίγει τους ορίζοντες του θεάτρου». 150 φορές να ζούσα, 151 θεατρίνος θα γινόμουν, είπε στη Βρανά. Η Σπεράντζα, άλλωστε, ήταν ο πρώτος του μεγάλος έρωτας.

Εκείνο το χειροκρότημα στα 17 του, του πήρε το μυαλό. «Πολύ γλυκό το “ζήτω”, κι όσο πιο πολλά συχαρητήρια έπαιρνα, τόσο πιο πολύ φούσκωνα...». Γράφτηκε στη Σχολή του Μακεδονικού Ωδείου της Αγγελικής Τριανταφυλλίδη και έκανε δουλειές του ποδαριού. Η σχολή είχε και ωραία κορίτσια: «Τι να κάνω, κυνηγός ήμουν πάντα», θυμόταν εκείνα τα χρόνια. Γιατί κατά τα άλλα παραδεχόταν ότι «δεν ήξερα καλά καλά τι ήταν το θέατρο, κατά τύχη

έγινα ηθοποιός, χωρίς να το καταλάβω. Πούλαγα τσιγάρα στον δρόμο, έκανα τον αβανταδόρο σε παπατζή, σε ρουλέτα, αλλά μια κουβέντα της μπτέρας μου ήταν καθοριστική: “Αν σε πιάσουν παιδί μου θα πουν ο γιος του κομμουνιστή αλήτης είναι”. Αυτό με κράτησε σε ίσιο δρόμο», μου είχε πει. Όπως, ακόμη, ότι ήταν αγαπητός σε όλους εκείνα τα χρόνια: «Από τους τσιγαράδες που πουλούσαμε τσιγάρα στη Θεσσαλονίκη, έξω από το χρηματιστήριο μέχρι τα παιδιά στη σχολή».

Παρ' όλα αυτά, άδεια ηθοποιού δεν πήρε εύκολα. Δύο φορές τον απέρριψαν όταν έδωσε εξετάσεις στην Αθήνα. Ήταν όμως επίμονος. Η θητεία του σταμπούλοκια τον καθόρισε, ώπου τον είδε η Καλή Καλό το 1958 και διέκρινε το ταλέντο του. Όταν τον έφερε στην Αθήνα η πρώτη εμπειρία στον θίασο της, στη διάρκεια της πρόβας τζενεράλε, έμεινε ανεξίτηλη μέσα του. Είχαν πρόβα στο θέατρο «Περοκέ» κι η πλατεία ήταν γεμάτη από συναδέλφους του. Οι πρόβες αυτές όπως τα αφηγείται στη Σπεράντζα Βρανά, γίνονταν βράδυ και διαρκούσαν ως τα ξημερώματα. «Έτσι κάθε πρόβα τζενεράλε ήταν ένα μικρό πανηγύρι ή μια κοσμική βραδιά, ιδίως για την επθεώρηση. Εκείνη τη βραδιά είναι πολύς κόσμος, θεατρώκοσμος,

«Αν θες την υγεία σου... να εργάζεσαι σε όλη σου τη ζωή. Αλλιώς, ακούς τον εαυτό σου. Σου μιλάνε το στομάχι, το συκώτι, οι πνεύμονες».

στην πλατεία του θεάτρου, άνθρωποι που γνωρίζονταν μεταξύ τους, χαιρετιόντουσαν, φωνάζαν το γκαρσόνι, παραγγέλνανε τον καφέ ή το ουίσκι ή την τυρόπιτά τους, γενικά γινόταν μια βαβούρα, κι η πρόβα στη σκηνή συνεχιζόταν. Ξαφνικά, μέσα στη ζαλάδα μου ακούω: “Βουτσά, το νούμερό μας!”. Και τότε... “πάγωσε” η πλατεία και “πάγωσε” κι η ψυχή μου, γιατί εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησα ότι όλοι αυτοί είχαν έρθει για να δουν εμένα, δηλαδή να δουν ένα νέο, πολύ ταλαντούχο ηθοποιό, που είχε φέρει η Καλό απ' τη Θεσσαλονίκη. Έτσι έλεγαν οι φίμες που είχαν προτρέξει. Και παθαίνω την πλάκα της ζωής μου! Στέγνωσα και δεν μπορούσα να βγάλω άκνα, δεν μπορούσα ν' αρθρώσω λέξη, εγώ που πέταγα στα χορευτικά (...) Ε, λοιπόν, δεν μπορούσα να πάρω τα πόδια μου, βαριδία είχαν γίνει, les και βρισκόμουν στον βυθό της θάλασσας και πνιγόμουν, και δεν μπορούσα ν' ανέβω στην επιφάνεια να πάρω ανάσα. Σαν σε κάτι κακούς εφιάλτες, τέτοιο τρακ... Θόλωσαν τα μάτια μου, απελπιστική κατάσταση. Τελικά μόλις τελείωσε το νούμερο, το θέατρο άδειασε, όλοι φύγανε, χωρίς ένα “μπράβο”, χωρίς ένα “ζήτω”, χωρίς καν μια μικρή επιβεβαίωση της φήμης που είχε προτρέξει. Τιποτά». Στο δεύτερο νούμερο που ακολουθούσε έπαιξε χωρίς τρακ, «μια που είχαν φύγει οι θεατρίνοι». Όμως, από εκείνο το βράδυ δεν ήθελε ποτέ θεατές στις τζενεράλε.

«Μου έγραφαν κωμωδίες, καταλάβαιναν ότι διψούσα για την επαφή με τον κόσμο»

Ο Κώστας Βουτσάς ήταν, ίσως, ο πιο αγαπητός κωμικός του ελληνικού σινεμά. «Δεν με ενδιέφεραν οι δραματικοί ρόλοι. Επίσης όλοι: Τσιφόρος, Βασιλειάδης, Ζακελλάριος, Γιαννακόπουλος, Ψαθάς, μου έγραφαν κωμωδίες. Καταλάβαιναν ότι διψούσα για την επαφή με τον κόσμο». Ο «κατήφορος» του Γιάννη Δαλιανίδη ήταν ο ανήφορος για τον Κώστα Βουτσά. Στα 70 χρόνια καριέρας έπαιξε επιθεωρήσεις, κυρίως κωμωδίες, έφτασε στην Επίδαυρο, αγαπήθηκε στο σινεμά της Φίνος Φιλμ και του Κ. Καραγιάννη, αντιμετώπιστηκε διαφορετικά όταν συνεργάστηκε με τον Β. Βαφέα, κερδίζοντας το Α΄

βραβείο ερμηνείας στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης το 1985 για τον «Έρωτα του Οδυσσέα». Πάντα τόνιζε ότι ο πρώτος του θεατής είναι ο τεχνικοί. Σε εκείνους δοκίμαζε πρώτα τα αστεία και αν τους έβλεπε να γελάνε, ήταν σίγουρος για την ανταπόκριση που θα είχαν στο κοινό. Αγάπησε περισσότερο το θέατρο και το σινεμά. Τα χρόνια περνούσαν, οι ρόλοι μικραίναν, το κασέ δεν ήταν όπως παλιά, όταν ήταν ο πιο ακριβοπληρωμένος ηθοποιός μετά την Αλίκη Βουγιουκλάκη. Δεν παραπονιόταν: «Δεν γίνομαι μίζερος». Έλεγε κάτι ακόμη ο Κ. Βουτσάς. Οτι πρώτα πρέπει να σε αποδεχθούν οι

μερίζουν να περάσεις. Το έζησα με Βλαχοπούλου, Χατζηκρήστο, Ηλιόπουλο, με πολύ κόσμο».

Αγάπησε και αγαπήθηκε πολύ. «Η ζωή μου είναι γυναίκες και θέατρο» καμάρωνε. Ούτε τσιγάρο, ούτε ναρκωτικά, ούτε τζόγος, και από ποτό, λίγο. Οι τέσσερις γάμοι βέβαια, ήταν δικό του ρεκόρ. Απέκτησε τέσσερα παιδιά. Την κόρη του Σάντρα από τον γάμο του με την Ερρικα Μπρόγερ, που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή, τη Θεοδώρα και τη Νικολέτα από τον γάμο του με τη Θεανώ Παπασπύρου, τον τετράχρονο Φοίβο από τον τελευταίο γάμο του με την Αλίκη Κατσαβού. Μεσολάβησε

και ο γάμος του με την Εύη Καραγιάννη, την τρίτη του σύζυγο. Είχε επίσης τρία εγγόνια.

Η καθημερινότητά του περιελάμβανε πάντα το θέατρο. Τα τελευταία χρόνια, όταν περιορίστηκαν τα ξενύκτια, είχε χρόνο για γρήγορο καφέ. «Λίγο πιο κάτω από το σπίτι μου όπου μαζεύονται φίλοι, γείτονες, πωλήτριες από τα διπλανά μαγαζιά, γίνεται χαμός. Μην νομίζετε ότι με αντιμετωπίζουν ως τον Βουτσά. Άνθρωπος είμαι κι εγώ». Ο θάνατος, «Είναι απών για εμένα. Πέθαναν εκατομμύρια άξιοι και ανάξιοι για να σκέφτομαι τη δική μου αποχώρηση», απάντησε περιγελώντας τον.

Ένα άνοιγμα στον φανταστικό κόσμο

Η Βίκυ Περικλέους παρουσιάζει τη νέα της δουλειά με τίτλο «Το Αδρανές Σιντριβάνι» στην γκαλερί Art Seen

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Λίγο πριν από τα εγκαίνια της έκθεσης «Το Αδρανές Σιντριβάνι» της εικαστικού Βίκυ Περικλέους συνάντησα την εικαστικό στην γκαλερί Art Seen για να μιλήσουμε για την έκθεσή της. Με ξενάγησε με θερμή, εξηγώντας μου πώς εμπνεύστηκε από την αρχιτεκτονική του έξω και μετέφερε αυτό το μοτίβο μέσα στην γκαλερί. Στο έργο της, η Περικλέους εξετάζει και παράγει εικόνες στις οποίες περιβάλλοντα, χειρονομίες και συναντήσεις ταλαντεύονται μεταξύ οικείου και ξένου, ερείπιου και μοντέλου, του κοντά και του μακρινού, όπως αυτά απορρέουν μέσα από μετασποικιακές καταστάσεις και γεωγραφικά και πολιτισμικά φαντασιακά. Η Βίκυ Περικλέους είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Frederick της Κύπρου. Σπούδασε στο Μητροπολιτικό Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, στη Σχολή Καλών Τεχνών του Γουίμπλετον στο Λονδίνο και στην Ακαδημία Καλών Τεχνών στη Βενετία.

—Τι να περιμένει να δει το φιλότεχνό κοινό στην έκθεσή σου «Το Αδρανές Σιντριβάνι»;

—Στην έκθεση θα δούμε μια μεγάλη εγκατάσταση που το κύριο της μέρος επιστρέφει το μοτίβο του εξωτερικού χώρου. Ένα μοτίβο του '90 το οποίο επιστρέφει σε σχέση με την αρχιτεκτονική δομή της γκαλερί, το οποίο το ίδιο έργο καθορίζεται από τον χώρο και ονομάζεται «Η αιωνία επιστροφή του ήλιου». Διάφοροι χώροι επιστρέφουν και πάλι για να προτείνουν μια άλλη χωρτικότητα, ενός άλλου είδους εικόνα που θα δημιουργηθεί στην γκαλερί, σε ένα ενδιαμέσο

«Διάφοροι» χώροι ξανά επιστρέφουν για να προτείνουν μια άλλη χωρτικότητα, μια άλλη είδους εικόνα που θα δημιουργηθεί στην γκαλερί» λέει η εικαστικός Βίκυ Περικλέους.

χώρο. Δουλεύω με εικόνες αρχείου που τις ξανακατασκευάζω. Επίσης, θα δούμε μια μπρουταλιστική κατασκευή του 1930, το οποίο ήταν μέρος τις ωκεανικής ποίνας στην Καζαμπλάνκα στο Μαρόκο. Αυτή η τσουλήθρα ουσιαστικά ήταν μέρος του κέντρου σωματικής αγωγής για τους Μαροκινούς και Ευρωπαίους. Έτσι ξαναστήνω αυτό το ερείπιο σαν ένα μοντέλο σε σχέση με την ένταση του κοινωνικού περιεχομένου έξω από την γκαλερί. Επίσης, θα υπάρχει και ένα βίντεο που θα τρέχει παράλληλα στην ιστοσελίδα της γκαλερί. Το βίντεο αυτό είναι αρχαιακό, κινηματογραφικό με το κινητό μου οπουδήποτε βρίσκομαι στην Κύπρο.

—Πώς οι εικόνες και τα έργα συνομιλούν μεταξύ τους;

«Το θεωρώ σημαντικό για εμένα ότι δεν υπάρχουν αυτές οι κυρίαρχες εθνικές αφηγήσεις και τα κυρίαρχα πολιτικά μηνύματα, αλλά υπάρχουν αυτές οι έννοιες που μπορούν να ανοίξουν σε ένα άλλο φαντασιακό τρόπο να τα ξαναδείς».

—Όλα τα έργα είναι από την Κύπρο αλλά τα απομακρύνω από την αισθητική τους, όπως τα αποτυπώνω. Έχουν μια απόσταση από τη συναισθηματική αφήγηση-φύση της εικόνας του ίδιου του τόπου που παράγουμε ως Κύπριοι. Με ενδιαφέρει αυτή η ιδέα του μοντέλου σαν μια πρόταση που επαναφέρεται. Ένα ακόμη ένα έργο από την έκθεση είναι μια πέτρα που βρήκα σε μια παραλία στο Παραμάλι, στην Πάφο, η ιδέα του θραύσματος την οποία έφτιαξα ξανά σε κεραμικό. Ένα μοντέλο του πρωτοτύπου γίνεται ένα θραύσμα της αφήγησης της ίδιας της έκθεσης επειδή ξαναεπαναφέρει την ιδέα της θάλασσας, τις μετατοπίσεις του ελάχιστου θραύσματος που είναι μια πέτρα.

—Άρα πάλι παίζεις πάρα πολύ με τον χρόνο;

—Ακριβώς, είναι όλες αυτές οι επικαλύψεις οι χωροχρονικές που δημιουργεί ένα άνοιγμα στο φαντα-

σιακό. Όλη αυτή η προσπάθεια να ακολουθήσεις τις φόρμες σαν μια κίνηση χειρονομιακή, να ακολουθήσεις τη φύση δημιουργεί σαν μια δεύτερη ανάγνωση. Δεν έχει το μεγάλο δίδαγμα αυτό το έργο, αλλά πάει πίσω στην ιδέα της κατασκευής και στο πώς κατασκευάζονται οι αφηγήσεις. Και στο τέλος είναι ένα σχέδιο που επιστέφει η εικόνα της σκάλας. Με έντονο κίτρινο χρώμα ουσιαστικά ξαναεπιστρέφει αυτή η εικόνα της τσουλήθρας από την Καζαμπλάνκα και «έπρεπε» να αποτυπωθεί αυτή η εικόνα μόνο με κίτρινα.

—Γιατί μόνο με κίτρινα;

—Αυτό επαναφέρεται γύρω από την ιδέα του μετεϊκάσματος (afterimage). Το μετεϊκάσμα ουσιαστικά είναι η εικόνα που παραμέ-

νει στους νευρώνες των ματιών που παράγει το νευρικό σύστημα εάν σε κάψει ο ήλιος. Για εμένα δουλεύει σαν διπλό μετεϊκάσμα από τη μία λειτουργεί την ώρα που προτείνεται και πάλι αυτή η εικόνα με την ιδέα αυτή, του εντόνου πλίου. Από την άλλη όμως δουλεύει και σαν ένα δεύτερο μετεϊκάσμα ακριβώς του ίδιου του φαντασιακού. Ένα άνοιγμα στο φαντασιακό. Εκείνη τη στιγμή υπάρχει μια μετατόπιση από το σώμα που μπορεί να γυρίσει και το βλέμμα που μπορεί να κρατήσει αυτή την εικόνα. Έτσι τα δένει όλα μαζί, εννοιολογικά.

Art Seen, από 28 Φεβρουαρίου - 10 Απριλίου 2020. Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή 15:30 - 19:00 ή με ραντεβού. Cronos Court, Λεωφόρος Μακαρίου 66B, Λευκωσία.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΛΔΑΡΑΣ

τι να θυμηθώ τι να ξεχάσω

Δημήτρης Μπάσης

Συμμετέχουν
Κατερίνα Παράσχου
Πάρης Παράσχος
και ο συνθέτης
Κώστας Καλδάρης

Μουσική Διεύθυνση
Βασίλης Χατζηλούκας

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Γεωργία Μεσιήτη

Οργάνωση
Intelanco Ltd

Θέατρο Ριάλτο
Τρίτη, 10 Μαρτίου 2020

Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου
Τετάρτη, 11 Μαρτίου 2020
20:30

Τα καθαρά έσοδα θα δοθούν στον Σύνδεσμο για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια

Ελένη Παναγιώτης

ΒΙΤΑΛΗ ΜΑΡΓΑΡΗΣ

Συμφωνία

ΠΕΜΠΤΗ
19
ΜΑΡΤΙΟΥ
20:30

ΘΕΑΤΡΟ ΡΙΑΛΤΟ

ΤΕΤΑΡΤΗ 18 ΜΑΡΤΙΟΥ, ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ

Χορηγός: **ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ**

Χορηγοί Επικοινωνίας: **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**, **LOVE 100.7 FM**, **PIK**

€ 20 / 15 **77 77 77 45**
rialto.com.cy

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Η κρυμμένη δύναμη της αγιότητας

Πριν από κάμποσους μήνες, τον Σεπτέμβριο 2018, έγραφα σε αυτήν εδώ τη στήλη για τον άγιο (beatus, για την ακρίβεια, από το 2007) της Καθολικής Εκκλησίας Φραντς Γαιγκερσταίτερ. Η μνήμη του τιμάται στις 9 Αυγούστου, ημέρα του αποκεφαλισμού του στην γκιλοτίνα από τους ναζί, το 1943, στη φυλακή του Μπράντενμπουργκ, στο Βερολίνο. Ευχόμουν εν κατακλείδι η ταινία του Τέρενς Μάλικ να κάνει γνωστότερη τη μνήμη του νεοφανούς αγίου και να προβληθεί και στην Ελλάδα, γιατί είχα διαπιστώσει με έκπληξη ότι ακόμη και φίλοι μου καθολικοί κληρικοί αγνοούσαν την ύπαρξή του. Η ταινία ήρθε πράγματι και προβάλλεται αυτές τις μέρες στις αίθουσες με αβέβαιη επιτυχία.

Ο Αυστριακός αγρότης Φραντς Γαιγκερσταίτερ, στο ορεινό χωριό Σανκτ Ράντεγκουντ των Άλπεων, δεν είναι αντιρρησίας συνείδησης, όπως γράφουν πολλοί σε ελληνικές και ξένες εφημερίδες, αλλά πιστός καθολικός, ενεργό μέλος της μικρής ενορίας του χωριού του, που παίρνει τοις μετρητοίς την εντολή «ου φονεύσεις» και το Ευαγγέλιο, που βάζει την κρίση και τη δικαιοσύνη του Θεού πάνω από την κρίση και τη δικαιοσύνη των ανθρώπων. Ζει μια ειρηνική αγροτική και οικογενειακή ζωή, μέσα στο κάλλος της φύσης και στην αιώνια εναλλαγή των εποχών. Η βία όμως θα φτάσει και εκεί· όταν ο πόλεμος σαρώνει όλη την Ευρώπη, κανείς δεν είναι προφυλαγμένος από τη βία του. Ο Φραντς δεν μπορεί να συνταχθεί με τον ναζισμό και τη φονική ιδεολογία του, γι' αυτό και ρίχνει αρνητική ψήφο στο δημοψήφισμα (10 Απριλίου 1938) για την προσάρτηση της Αυστρίας, όταν το υπέρ επικράτησε με ποσοστό 97,75% (το γεγονός αυτό δεν ιστορείται στην ταινία), δεν παίρνει τα επιδόματα που δίνει το κράτος, δεν χειροκροτεί στις ναζιστικές ομιλίες, δεν δίνει τον οβολό του στον έρανο για τον ναζιστικό στρατό. Η κρίσιμη ώρα, ωστόσο, είναι η ώρα της επιστράτευσης. Ο Φραντς αρνείται να συμπολεμήσει με τους ναζί, γιατί απλούστατα ως χριστιανός αρνείται να σκοτώνει. Ο επίσκοπος προσπαθεί να τον μεταπειστεί λέγοντάς του ότι έχει υποχρέωση να υπερασπιστεί την πατρίδα, ο αγρότης όμως ξέρεει ότι κανένας πόλεμος δεν είναι

Ο Ογκαστ Ντιλ, που υποδύεται τον Αυστριακό αγρότη Φραντς Γαιγκερσταίτερ, την πραγματική ζωή του οποίου περιγράφει η ταινία «Μια κρυφή ζωή» του Τέρενς Μάλικ, που προβάλλεται στους κινηματογράφους. Ο Γαιγκερσταίτερ αποκεφαλίστηκε από τους ναζί στις 9 Αυγούστου 1943, γιατί αρνήθηκε, μέχρι τέλους, να πολεμήσει.

Δεν είναι αντιρρησίας συνείδησης, όπως γράφουν πολλοί, αλλά πιστός καθολικός, που παίρνει τοις μετρητοίς την εντολή «ου φονεύσεις» και το Ευαγγέλιο.

ευλογημένος, απολύτως κανένας και για κανέναν λόγο. Η Εκκλησία, που σήμερα τον τιμά ως άγιο και μάρτυρα, την εποχή του μαρτυρίου του δεν ήταν μαζί του, πολλοί κληρικοί και λαϊκοί της μάλιστα υπήρξαν δραστήριοι ναζίστες. Οι συγχωριανοί του στρέφονται εναντίον του, εναντίον της γυναίκας του, ακόμη και εναντίον των τριών μικρών παιδιών του. Δεν λείπουν, ωστόσο, και οι μικρές πράξεις καλσύνης.

Ένα από τα επιχειρήματα με τα οποία προσπαθούν να τον μεταπεισουν από την απόφασή του είναι ότι η πράξη του δεν θα έχει κανένα αποτέλεσμα, δεν πρόκειται να αλλάξει τον κόσμο και, επιπλέον, δεν πρόκειται να τη μάθει κανείς. Το επιχειρήμα δεν τον αγγίζει, γιατί δεν έχει κανένα σκοπό να αλλάξει τον κόσμο, θέλει μόνο να μείνει

πιστός στο Ευαγγέλιο. Είναι άλλωστε κάποιες στιγμές στη ζωή –και αυτή είναι μια τέτοια στιγμή– που το μόνο ερώτημα δεν είναι να αλλάξεις τον κόσμο, αλλά πώς ο κόσμος να μην αλλάξει εσένα. Του προσάπτουν ακόμη ότι αυτό που κάνει είναι μια πεισματική πράξη εγωισμού. Το μαρτύριο δεν μπορεί ποτέ να αποτελεί επιδίωξη των χριστιανών. Εάν ο Φραντς δεχόταν να υπηρετήσει ως νοσοκόμος στον στρατό, όπως προτείνουν, αυτό θα ήταν πράγματι ένας συμβιβασμός αλλά όχι προδοσία της πίστης του. Εκείνος όμως το αρνείται και αυτό, γιατί δεν θέλει να ορκιστεί στον Χίτλερ και στο καθεστώς του.

Ο Φραντς Γαιγκερσταίτερ είναι μια Χριστική μορφή, πορεύεται στο μαρτύριο ως μισητής Χριστού, όπως φαίνεται τη στιγμή της δίκης και κυρίως της συνομιλίας του με τον πρόεδρο του στρατοδικείου. Πορεύεται προς τη θυσία με μια προσευχή στο στόμα (όχι με τη Διεθνή ή με τον εθνικό ύμνο). Υποψιθυρίζει το Πάτερ ημών στη γλώσσα του – δεν ήταν καλή η ιδέα του Μάλικ να μην υποτιτλίζονται όλα ανεξαιρέτως τα γερμανικά, θα μπορούσε να περιοριστεί στα ναζιστικά ουρλιαχτά. Ο άγιος Φραντς Γαιγκερσταίτερ πεθαίνει άφοβα, γιατί πιστεύει ακλόνητα στη βασιλεία του Θεού, όπου θα αντα-

μώσει ξανά τη γυναίκα του και τα παιδιά του.

Δεν είναι εύκολο να κάνεις σήμερα ταινία τον βίο ενός αγίου, και μόνο ένας σκηνοθέτης με την τόλμη του Μάλικ θα μπορούσε να το κάνει. Μια ταινία του Μάλικ είναι, βέβαια, μια ταινία του Μάλικ, εξ ου και όλες αυτές οι πανέμορφες και μεγαλειώδεις εικόνες της φύσης. Ίσως η αφήγηση του βίου ενός αγίου να μη χρειαζόταν τόσο επιβλητικό φυσικό μεγαλείο, αλλά περισσότερη απλότητα. Ας μη μείνουμε ωστόσο σε αυτήν την επιφύλαξη –θα ήταν μικρόψυχο– και ας προσκωχήσουμε στον τρόπο του σκηνοθέτη. Ο κόσμος και το κάλλος του αποτελεί το πεδίο όπου διεξάγεται ο πόλεμος και λαβαίνουν χώρα οι ανήκουστες φρικαλεότητες του, το πεδίο όπου εκδηλώνεται η κακότητα των ανθρώπων. Ταυτόχρονα όμως και αξεχώριστα αποτελεί και το πεδίο όπου ζει και μαρτυρεί ένας άγιος, όπου ζουν η αγάπη και η καλοσύνη. Η αφανής θυσία του Φραντς Γαιγκερσταίτερ –οι ναζί τον σκότωσαν, αλλά δεν τον υπέταξαν– και η αγάπη, η δική του και της γυναίκας του, εξημερώνουν και εξανθρωπίζουν αυτό το μεγαλειώδες κάλλος, που διαφορετικά θα έμενε απόκοσμο και παγερό, και κάνουν τη ζωή σε αυτόν τον κόσμο άξια να τη ζει κανείς.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Μνήμη από μουσική

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Το τραγούδι του πατέρα
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 130

Με μελωδίες μακρινές, κιθάρας, ακορντεόν και βιολιού, που αντηχούσαν τις δεκαετίες του '50 και του '60 στα σοκάκια και στα καλντεριμια ενός ορεινού χωριού, ανασταίνει ο Θεόδωρος Γρηγοριάδης την ανήμνηση του πατέρα του. Από ένα κουτί ξεκινούνται παλιές ασπρόμαυρες φωτογραφίες και σκορπίζονται στις σελίδες του βιβλίου του. Στις περισσότερες φωτογραφίες εικονίζονται τρεις νεαροί άνδρες που παίζουν μουσική στους γάμους και στα γλέντια του χωριού. Ο καθαρίστας του τριό είναι ο πατέρας του συγγραφέα. Εδώ και χρόνια οι φωνές των τροβαδούρων σιγούν σε μια μαγνητοταινία, ξέφτι σε ένα χαλασμένο μαγνητόφωνο.

Όμως, στη μνήμη η μουσική ουδέποτε παύει. Η πχώ της καταπαύει το πένθος. Ανακαλώντας «λόγια χαμένα και ξαναβαλμένα», για χρόνια τραγουδισμένα, ο Γρηγοριάδης επιστρέφει στη συντροφιά του πατέρα του, αλλά και στο τοπίο της παιδικής του ηλικίας, τοπίο μυθικό και αρχαίο. Η φωνή του πατέρα του αναβλύζει από τις πηγές του Παγγαίου, από βουνοκορφές

απ' όπου κατέβαιναν «παγωμένα νερά, φαντάσματα και νεράιδες», κυλά στα ρέματα, δολιχοδρομεί στα οδόσημα της αρχαίας Εγνατίας και εγκαράσσεται στα αιωνόβια μονοπάτια του βουνού για να αρδεύσει την πεδιάδα των Φιλιππών.

Ο Γρηγοριάδης γράφει για τον πατέρα του με υπόκρουση ένα ταγκό. Η μελωδία του θυμίζει τις λατιν παραλλαγές του τριό σε λαϊκά τραγούδια της εποχής και απορεί πώς και «ένα μικρό χωριό σκαρφαλωμένο στην πιαγιά του μυθικού βουνού» παθιάζοταν «με τέτοιους λατινογενείς ρυθμούς». Θυμόταν ακόμη μια μελωδική εκκεντρικότητα, τον παππού του να παίζει ένα λάτιν με το ούτι. Και φυσικά δεν ξεχνούσε πως το μοναδικό τραγούδι που ενορχήστρωσε το τριό ήταν ένα ταγκό για την ωραία Συμυριά που ζούσε σε ένα ερειπωμένο χάνι, κατάλοιπο της οθωμανικής

περιόδου. Μέσα από τα τραγούδια του πατέρα αναθάλλει ένας ποικιλόχρωμος κόσμος, αργασμένος από τη σφύρα και τον άκμονα της Ιστορίας. Η πρώτη γενιά προσφύγων κατοίκησε στις γειτονιές των μουσουλμάνων, χωρίς να αποφυγή την καχυποψία των ντόπιων. Οι έριδες, αν και αμβλυμένες, δοκίμασαν και τη δεύτερη γενιά προσφύγων στην οποία ανήκε ο πατέρας του Γρηγοριάδη. Παίζοντας την κιθάρα του άνοιγε χώρο σε έναν τόπο που ασφυκτιούσε από βαθυρριζες ιστορίες, ιστορίες που

αργοπέθαιναν στα καφενεία του χωριού. Οι μουσικές αναζητήσεις του τριό εγκιβώτιζαν την αγωνία της γενιάς τους, να ζήσουν σε έναν κόσμο πλατύτερο από αυτόν όπου γεννήθηκαν. Όμως, μόνον ο ακορντεονίστας θα αποτολμήσει τη φυγή. Οι άλλοι δύο ρίζωσαν στον κά-

μπο και στα καπνά. Η κιθάρα και το βιολί ήταν η ανάπαυλα από τον ολοήμερο μόχθο. Ο νεαρός, αταξιδευτος κιθαριστής ονειρευόταν να κάνει καντάδες «κάτω από μισοσκότεινα παράθυρα και τραβηγμένα δαντελένια κουρτινάκια», αλλά όταν κατέκτησε τη γυναίκα της ζωής του, τον κυριεύσε η έγνοια της οικονομικής αποκατάστασης. Ο βιολιστής, πάλι, που είχε ανακαλύψει τη μουσική χάρη στο βιολί ενός Γερμανού αιχμαλώτου, δεν μπόρεσε ποτέ να αναρρώσει από το τριπλό χτύπημα του πολέμου, του εμφυλίου και της χούντας.

Στο σβήσιμο των μελωδιών, αποσταάζεται πυκνή η θλίψη. Στις τελευταίες και ομορφότερες σελίδες του βιβλίου, ο Γρηγοριάδης αφουγκράζεται ένα απόκοσμο μέλος να εκρέει από το «έρεβος της ψυχής» του ετοιμοθάνατου πατέρα του. Η αντίστιξη ανάμεσα στην οδύνη της απώλειας και στην παραμυθία της μουσικής, χορδίζει τη γραφή του Γρηγοριάδη, ο οποίος αντιτάσσει στην εσωστρέφεια του πόνου την εξωστρέφεια του τραγουδιού. Ιδίoti η μουσική χάρη στην υπερλογική της φύση, αφυπνίζει τα ανεπίτρωτα του νου, τα σπάνια φυλαχτά της καρδιάς, που συλλέγει η σιωπή και αρνείται να εκχωρήσει στη γλώσσα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΣΠΥΡΟ ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟ

Ο Σπύρος Μαντζαβίνος γεννήθηκε το 1995. Σπούδασε για έναν χρόνο στην Τυβίγνη Ιστορία και Αρχαία Ελληνικά. Το 2016 αποφοίτησε από το τμήμα Σκηνοθεσίας της σχολής Σταυράκου και το 2017 συμμετείχε με ένα διήγημα στο συλλογικό έργο «Τα κορόμυλα δεν θέλουν ζέσταμα». Το 2018 εξεδόθη το βιβλίο του «Μνηστρονιόνα και άλλες ιστορίες» (εκδ. Καστανιώτης).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Στο κομοδίνο μου ο Χάιντεγκερ στέλνει την «Επιστολή στον Ανθρωπισμό» διαβάζοντας παράλληλα τις «Ερωτικές επιστολές» του Αριστάντου, ενώ ο «Αλέξανδρος Αδαμαντίου Ερμάνουλη» του Παπαγιώργη συλλέγει «Ανθη του Κακού».

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Πάντοτε προσπαθώ να μη γίνω Βέρθερος. Συμπτωματικά, πάντως, προχθές ονειρεύτηκα πως υποδύομαι τον πρίγκιπα Μίσκιν αλλά μάλλον το ασυνείδητό μου προσπαθούσε να μου πει ευγενικά πως είμαι «Ηλίθιος».

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζωντες και τεθνεώτες;
Δεν θα καταδεχόμουν να θαυμάζω έναν καλλιτέχνη που θα αποδεχόταν την πρόσκλησή μου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη

στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Ήταν στη «Μυθολογία του βλέμματος» του Ράμφου. Πως εν αντιθέσει με τη δυτική αντίληψη που θεωρεί το μάτι καθρέφτη που αντανakλά απλώς το φως των αντικειμένων, η ελληνική θεώρηση θέλει το βλέμμα να πυρπολεί το ίδιο τα πράγματα και αυτά με τη «συμπάθειά» του να μεταμορφώνονται υπό το φως του, να γεννιούνται μέσα μας και εμείς μέσα τους.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τον «Φαίδρο» του Πλάτωνα, το σπουδαιότερο ερωτικό ποίημα που έχει γραφεί ποτέ.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Ήμουν για καιρό φυλακισμένος στον «Φύλακα στην σύκαλη» αλλά προσφάτως απέδρασα. Αγαπώ τον Καβάφη, τον Παπαγιώργη, τους μεγάλους τραγικούς και τους πιο άσημους αρχαίους Έλληνες ερωτικούς και λυρικούς ποιητές, τον Κάφκα, τον Νίτσε και τον Ντστογιέφσκι. Σε όλους αυτούς επιστρέφω συχνά.

Στο μυθιστόρημά σας η ερωτική παραφορά γίνεται ένα είδος μετρονόμου στη ζωή του κεντρικού χαρακτήρα;
Οχι ως νόμος του μέτρου, αλλά ως αναμέτρηση, προσμέτρηση στο απροσμέτρητο, αντίσταση στη στενή καταμέτρηση και μετροπόντικας που του ξεσκίζει τα σωθικά. Ο Ερωτας είναι ο Λυσίμαχος θεός, λύει τα μέλη, διαρρηγνύει την καθημερινότητα, γκρεμίζει την επανάληψη και την τωραννία της εγκυφαλικότητας και του ορθολογισμού. Ο Ερωτας στέλνει τη μανία –τη θεϊκή νόσο– στους θνητούς και τους κάνει δημιουργούς-ποιητές. Γιατί τα σπουδαιότερα πράγματα γίνονται διαμέσου της μανίας.

Τελικώς, γίνεται έρωτας χωρίς πένθος – ή, έστω, πόνο;

Έρωτας αφυχομάχτος δεν δύναται να υπάρξει για τον ίδιο λόγο που οι καφέδες χωρίς καφεΐνη, τα μπιφτέκια λαχανικών και οι μπλόπτες χωρίς μίλο είναι μεταμοντέρνες παραδοξότητες.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, μελέτες, βιογραφίες

1 «Δίαιτα βασικής ινσουλίνης»

του Δημήτρη Δελλή (Λιβάνη)

2 «Το δώρο»

του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

3 «Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...»

του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)

4 «Διαλειμματική νηστεία και αποφυγή νύσων»

των Νίκου Γκουτζουρέλα, Δημήτρη Κουρέτα, Φώτη Τέκου (Αρμός)

5 «Ζακέτα να πάρεις»

του Ανδρέα Κονάνου (Ψυχογιός)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Οι ρετινές του βασιλιά»

του Ισίδωρου Ζουργού (Πατάκη)

2 «Το κόκκινο ποτάμι»

του Χάρη Τσιρκινίδη (Κυριακίδη)

3 «Casa Μπιάφρα»

του Γιώργου Σκαμπαρδώνη (Πατάκη)

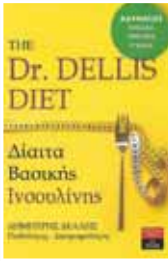
4 «Ο μεγάλος μαθητής και ο μικρός δάσκαλος»

του Γιάννη Αγγελάκη (Καστανιώτης)

5 «Νουρίν»

της Μαρίας Τζιρίτα (Ψυχογιός)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Ιανος (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

BOWNESS/TATE

V & A

NPG LONDON

DENVER ART MUSEUM

KREEMART

ΠΑΡΙΣΙ

Μπάρμπαρα Χέπγουερθ

Σε ένα από τα ωραιότερα μουσεία της Ευρώπης, στο Μουσείο Ροντέν του Παρισιού, έχει μεταφερθεί η έκθεση έργων της Μπάρμπαρα Χέπγουερθ, από την Tate του Λονδίνου. Η Μπάρμπαρα Χέπγουερθ (1903-1975), κορυφαία Βρετανίδα γλύπτρια του μοντερνισμού, συνοψίζει το πνεύμα από τα μέσα του 20ού αιώνα και αποτυπώνει τη δημιουργικότητα του δικού της ελεύθερου πνεύματος. Η έκθεση θα παραμείνει στο Μουσείο Ροντέν, σε αγαστή σύμπτωση με τις μόνιμες συλλογές, έως τις 22/3.

ΣΚΩΤΙΑ

Μαίρη Κουάντ

Εν αναμονή της έλευσης της έκθεσης για τη Μαίρη Κουάντ, το παράρτημα του Μουσείου Βικτόρια και Άλμπερτ, στη Σκωτία, στην πόλη Νταντί, άρχισε ήδη την εκστρατεία ενημέρωσης και την προώθηση των εισιτηρίων. Η έκθεση, με το μοναδικό πνεύμα της δεκαετίας του '60, έχει ήδη παρουσιαστεί στο κεντρικό μουσείο στο Λονδίνο, όπου φυλάσσονται οι μεγάλες συλλογές της μόδας. Η έκθεση στο V & A Dundee θα εγκατασταθεί στις 4 Απριλίου. Η Μαίρη Κουάντ είναι πλέον 86 ετών.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Τα σχέδια του Ντέιβιντ Χόκνεϊ

Η νέα έκθεση στη National Portrait Gallery στο Λονδίνο έχει θέμα τα σχέδια του Ντέιβιντ Χόκνεϊ. Είναι η πρώτη έκθεση την τελευταία εικοσαετία που προσφέρει στο κοινό την επαφή με αυτή τη σημαντική πλευρά της τέχνης του Ντέιβιντ Χόκνεϊ. Η έκθεση επικεντρώνεται σε προσωπογραφίες από τη δεκαετία του '50 έως τα πρόσφατα χρόνια. Αυτοπροσωπογραφίες και πρόσωπα του οικείου περιβάλλοντος, όπως ο εικονιζόμενος επιμελητής και πρώην εραστής του, Γκρέγκορι Εβανς.

ΝΤΕΝΒΕΡ

Αποθέωση του φωτός

Στο Μουσείο Τέχνης του Ντένβερ, στο Κολοράντο, μία από τις τρέχουσες εκθέσεις είναι εστιασμένη στο φως. Επιλέγοντας εκθέματα από όλα τα τμήματα του μουσείου, η έκθεση («The Light Show») δοξάζει τη χρήση του φωτός από διάφορα εκφραστικά μέσα σε διαφορετικές περιόδους της ιστορίας της τέχνης. Εμφαση δίνεται και στη συμβολική αναπαράσταση του φωτός, που οδηγεί σε αμφισβητήσεις αφηγήσεις μέσα από 250 εκθέματα. Η έκθεση θα παραμείνει έως τον Νοέμβριο 2020.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Οι αναθέσεις του Met

Οι ετήσιες αναθέσεις του Μητροπολιτικού Μουσείου της Νέας Υόρκης για την τάρταρ και την πρόσοψη του κτιρίου της Πέμπτης Λεωφόρου είναι θεσμός και εδραίωνουν τον προσανατολισμό του μουσείου στη δικτύωση με ταλαντούχους καλλιτέχνες απανταχού στον κόσμο. Το πρότζεκτ για το ρουφ γκάρντεν ανατέθηκε στον Μεξικανό καλλιτέχνη Εκτορ Σαμόρα (φωτ.) και το πρότζεκτ για ένθεση γλυπτών στην πρόσοψη του μουσείου στην Αμερικανίδα καλλιτέχνηδα Κάρολ Μπούουβ.

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

SALVINO CAMPOS

Ο υδάτινος, ρευστός κόσμος του Σαλβίνο Κάμπος

ΜΙΛΑΝΟ

Μια μεγάλη έκδοση αφιερωμένη στον τρόπο που ένας φωτογράφος-δημιουργός βλέπει τον κόσμο ως ένα μεγάλο υδάτινο σύμπαν, είναι το λεύκωμα με τίτλο «H2O» που κυκλοφόρησε πρόσφατα στο Μιλάνο από τον οίκο Silvana Editoriale. Ένας αληθινός ποιητής της εικόνας, ο Βραζιλιάνος φωτογράφος Σαλβίνο Κάμπος (Salvino Campos), γύρισε όλον τον κόσμο αναζητώντας το στοιχείο του νερού, σε πόλεις, σε δάση, σε πάρκα, σε μνημεία. Είναι ένα οπτικό αφήγημα, αρμολογημέ-

νο στην ολότητα του με ασπρόμαυρες φωτογραφίες, με τη μία πάνω στην άλλη, σελίδα τη σελίδα, να συνθέτουν το προσωπικό βλέμμα του δημιουργού τους, σε κάτι τόσο οικείο όσο και παράξενα απόκοσμο, τόσο κοινό όσο και σπάνιο, ώστε να χρειάζεται να το αναζητήσει κανείς, να το αποσπάσει και να το επανεντάξει σε μια νέα ροή αφήγησης. Ο Σαλβίνο Κάμπος, με έδρα το Ρίο ντε Τζανείρο και τη Νάπολη, είναι ένας ταξιδευτής. Ικνηλατεί κόσμους και η ματιά του έχει τόσο ανθρωπολογική διάσταση όσο και βαθιά προ-

σωπική, μοναχική και ενδοσκοπική. Αναζητεί πλατείς ορίζοντες για να μιλήσει για το μύχιο, εκείνον τον κραδασμό, ανεπαίσθητα ηχηρό, που επιτρέπει στο βλέμμα να οργανώνει τους μεγάλους χάρτες μιας εσωτερικής αφετηρίας. Αυτό το μεγάλων διαστάσεων λεύκωμα για το νερό, για την ποιητική του ύδατος, είναι ταυτόχρονα και μια απόπειρα πολιτισμικής γεωγραφίας, από την Κίνα ως τη Βραζιλία και από την Ιταλία ως τις ΗΠΑ. Είναι μια εγκάρσια τομή σε ένα σώμα οικουμενικής μνήμης, αλλά και μια τολ-

μηρή αναδιευθέτηση ενός κοινού πολιτισμικού κοιτάσματος. Ο Σαλβίνο Κάμπος μοιάζει να είναι ο ίδιος φορέας ενός κοινωνικού ήθους που εκκινεί το μεγάλο ταξίδι του από τον Αμαζόνιο μέχρι τις κινεζικές λίμνες και από τα πάρκα της Γερμανίας μέχρι τους καταρράκτες του Νιαγάρα, με διάθεση κατανόησης. Επιθυμεί να ακτινογραφήσει τοπία και συστάδες πολιτισμικής ώσμωσης μέσα από λήψεις στον αντίποδα της τουριστικής ή απλώς ταξιδιωτικής φωτογραφίας. Συχνάζει εστιάζει στο έλασσον, στο φυγαλέο και

το εφήμερο για να μιλήσει για το μεγάλο, το στέρεο και το αιώνιο. Οι λουόμενοι, οι εκβολές ποταμών, οι αστικοί παραπόταμοι, τα γλυπτικά συμπλέγματα με τις κρήνες, οι απόψεις μεγαλοπόμενων και ο σιωπηλός κόσμος του βυθού, με όλα τα έμβια και τα άψυχα, οργανώνουν εκ νέου μια εναλλακτική ιστορία του πολιτισμού. Στη φωτογραφία, σπίτια ύστερα από πλημμύρα στο Μανάους, στον Αμαζόνιο το 2010. Μια ποιητική ερμηνεία ενός φυσικού φαινομένου. Ο κόσμος του Σαλβίνο Κάμπος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Γράμμα από το μέτωπο III

Αγαππτέ μου Γκρι, την πρώτη νύχτα που κοιμήθηκα σπíti αφóτου η κόρη μου διαγνώστηκε με λευχαιμία, προτού κοιμηθώ αποζήτησα παραγορία στους δύο πιο αγαπημένους μου φίλους (και νονούς της μικρής). Εκλαψα στο σπíti τους εκείνο το βράδυ σαν δαρμένο σκυλί, με τη Σίσσυ να με έχει τυλίξει στην αγκαλιά της και τον συνήθως ψύχραιμο Αντώνη να σκύβει και να μου δίνει ένα φιλί στο κεφάλι.

Δεν θα το πιστέψεις, αλλά εκείνο το βράδυ ήπα δύο (2) μπουκάλια κρασί και μετά έπεσα να κοιμηθώ στο άδειο σπíti (η μαμά της μικρής ήταν μαζί της στο νοσοκομείο) αφήνοντας κάτω από τη γλώσσα μου να λιώσει ένα Ζάναξ. Το πρωί έφυγα απ' το σπíti σαν κυνηγημένος για το νοσοκομείο και πάλι.

Και εκεί με «χτύπησε». Κοιτάζοντας γύρω μου, κοιτώντας για πρώτη φορά στ' αλήθεια τι ακριβώς συνέ-

Είχα διαπράξει μιαν ύβριν: είχα πει, από μέσα μου, «γιατί στο δικό μου παιδί;».

βαινε γύρω μου. Πέρα απ' το δωμάτιο της κόρης μου με την οξεία λεμφοβλαστική λευχαιμία. Βλέπεις, καλέ μου Γκρι, είχα διαπράξει μιαν ύβριν: είχα πει, από μέσα μου, «γιατί στο δικό μου παιδί;».

Ξέρεις, εκεί μέσα γνώρισα ένα κοριτσάκι, πιο μικρό από την κόρη μου. Είναι δεν είναι δύο ετών. Και βρίσκεται από την πλευρά των ογκολογικών. Ας το ονομάσουμε Μαρία. Μίλησα με τη μαμά της. Ξέπνοος εγώ μπροστά της, εκείνη αγέρωχη: έδειχνε ακαταπόνητη. Υπερήρωας.

«Όλα ξεκίνησαν», μου είπε, «με μια σκιά γύρω από τα μάτια της.

«Στη γωνιά κάποιου ξένου αγρού», έργο της Αγγελίδας Ζωγράφου Σκάρλετ Χέιβεν, εμπνευσμένο από το κλασικό ποίημα του Ρούπερτ Μπρουκ «Ο στρατιώτης».

Ένας παιδίατρος μίλησε για μόλυνση από την αμμουδιά. Επειτα όμως, ο βολβός του ματιού σαν να πετάχτηκε προς τα έξω. Η μαγνητική έδειξε νευροβλάστωμα. Φεύγεις απόψε για Αθήνα, μου είπαν».

Η Μαρία: παρά το γυμνό της κρανίο, παρά την ουλή στο παιδικό κεφάλι, μέσα στην κλινική τρέχει και χορεύει συνέχεια, σαν να θέλει όλα να τα κάνει ταυτόχρονα. Είναι λες και ξέρει πως ο κακοήθης όγκος πίσω από το μάτι είναι μεταστατικός – από τα επινεφρίδια. Συν μία ακόμα μετάσταση στον μυελό. Δύο επεμβάσεις, δώδεκα χημειοθεραπείες και τώρα επικείται μια μεταμόσχευση. Η Μαρία είναι πανέμορφη.

Συγγνώμη που γίνομαι δυσάρεστος, καλέ μου Γκρι – σύντομα θα καταφέρω να στρέψω αλλού την προσοχή μου. Ηθελα απλώς τώρα να σου πω για κάτι που είχα διαβάσει κάποτε: σε κάποια πολεμικά μέ-

τωπα, την παραμονή της μεγάλης επίθεσης, η διαταγή ανακοινώθηκαν ψιθυριστά από αξιωματικό σε στρατιώτη: «Επίθεση την αυγή: κανείς δεν πεθαίνει». Αυτός που το άκουγε, έπρεπε να το επαναλαμβάνει έτσι ακριβώς στον επόμενο, λες και επρόκειτο για ξόρκι: έπρεπε να το πούνε για το πιστέψουν: έπρεπε να το ακούσουν για να το πιστέψουν.

Εδώ και εβδομάδες το ψιθυρίζω στον εαυτό μου, το επαναλαμβάνω κάθε μέρα από μέσα μου καθώς συναντώ τους άλλους γονείς και τους αφοσιωμένους γιατρούς και τις εξίσου αφιερωμένες νοσηλεύτριες του «Ελπίδα». Το λέω από μέσα μου όταν συναντώ τα άλλα, γνωστά και άγνωστα, παιδιά του «Ελπίδα» που βλέπω να πολεμούν για τη μία και μοναδική ζωή που τους δόθηκε: επίθεση την αυγή: κανείς δεν πεθαίνει.

Το βήμα που ίσως είναι το τελευταίο

Την Ανθρωπόκαινο εποχή και τις συνέπειές της στον πλανήτη έχει ως ραχοκοκαλιά το 22ο Διεθνές Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

«**Η επιτυχία** στη δημιουργία της τεχνητής νοημοσύνης θα είναι το μεγαλύτερο γεγονός στην ανθρώπινη ιστορία. Δυστυχώς, μπορεί να είναι και το τελευταίο». Η φράση του Στίβεν Χόκινγκ είναι η εισαγωγή στο ντοκιμαντέρ «iHuman» του Τόνιγε Χέσεν Σε, ένα από τα δέκα συνολικά που θα προβληθούν στο 22ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης (5-15 Μαρτίου), στο πλαίσιο του αφιερώματος στην Ανθρωπόκαινο εποχή. Και να αγνοεί κανείς τι σημαίνει η λέξη, παρακολουθώντας τις ταινίες αντιλαμβάνεται ότι εκτός από την επιστημονική ερμηνεία υπάρχει ένα ερώτημα κοινό, το οποίο όσο παραμένει αναπάντητο γίνεται όλο και πιο αμείλικτο: «Τι είδους κοινωνία θέλουμε να δημιουργήσουμε στο μέλλον;». Η κλιματική αλλαγή, η εξαφάνιση ειδών από τον πλανήτη με ταχύτατους ρυθμούς, η οικολογική καταστροφή, οι συνέπειες των πυρηνικών δοκιμών, η υπερβολική χρήση πλαστικού, όλα, συνθέτουν μια νέα πραγματικότητα, απειλητική γιατί παραμένει ανεξέλεγκτη.

«**Τι είδους κοινωνία θέλουμε να δημιουργήσουμε;**» είναι το αμείλικτο ερώτημα των δέκα σχετικών ντοκιμαντέρ.

Το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, ευαίσθητο στους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς κραδασμούς, ανοικτό στις ερμηνείες και στις προκλήσεις, προτείνει ως ραχοκοκαλιά της φετινής διοργάνωσής του τη σύνθετη σκέψη για την επόμενη μέρα του πλανήτη. Ο όρος «Ανθρωπόκαινος» (τον οποίο εισήγαγε το 2000 ο νομπελίστας φυσικός Πολ Κρούτζεν) συντίθεται από τις λέξεις «άνθρωπος» και «καινός» (νέος), παράστημα που χρησιμοποιείται στα ονόματα των γεωλογικών εποχών. Η νέα γεωλογική-πλανητική εποχή, που διαδέχεται την Ολόκαινο, σε μεγάλο βαθμό καθορίζεται από τις δραστηριότητες του ανθρώπινου είδους. Η ιδέα μεταπήδησε στις ανθρωπιστικές επιστήμες, κατόπιν σε εφημερίδες και περιοδικά και τέλος στην καλλιτεχνική δημιουργία (φωτογραφία, ποίηση, όπερα, κινηματογράφος). Το 22ο Φεστιβάλ, εκτός από το αφιέρωμα, παρουσιάζει και μια δίγλωσση έκδοση 120 σελίδων όπου επιστήμονες, ιστορικοί του κινηματογράφου και φιλόσοφοι αναπτύσσουν τις απόψεις τους, διερευνώντας τη νέα αυτή πραγματικότητα.

Από την ταινία της έναρξης, ήδη, την ερχόμενη Πέμπτη, 5 Μαρτίου, δηλώνονται οι προθέσεις του καλλιτεχνικού διευθυντή Ορέστη Ανδρεαδάκη, της γενικής διευθύντριας Ελίζ Ζαλαντό και στενών συνεργατών τους (όπως του επικεφαλής του προγράμματος Γιώργου Κρασσικόπουλου): «My octopus teacher» των Φίλιπα Ερλίχ και Τζέιμς Ριντ. Ο έμπειρος δότης και σκηνοθέτης Κρεγκ Φόστερ αποφάσισε να κάνει καταδύσεις στο Ακρωτήριο των Καταιγίδων, και βρέθηκε μπροστά σε κάτι απολύτως απρόσμενο: ανέπτυξε μια θερμή σχέση με ένα χταπόδι! Το χταπόδι τον οδήγησε σε ανεξερεύνητα θαλάσσια βάθη και του έμαθε να βρίσκει τον δρόμο του μέσα σ' ένα δάσος από φύκια, να συνδιαλέγεται με τα ψάρια και τα όστρακα. «Του έμαθε, επίσης, πως δεν είμαστε το κυρίαρχο είδος στη Γη. Μια ιστορία φιλίας, ένα τρυφερό μάθημα σεβασμού, ελευθερίας και κοσμολογίας», σημειώνουν οι σκηνοθέτες.

Και στα 10 ντοκιμαντέρ του αφιερώματος η εικόνα είναι εκείνη που μεταφέρει όλο το βάρος του κόσμου: η εκθαμβωτική ομορφιά συνυπάρχει με τον τρόπο («Ανθρωπόκαινος: Η ανθρώπινη εποχή») το ανθρώπινο συγκρούεται με το

«**Ανθρωπόκαινος: Η εποχή του ανθρώπου**». Εντυπωσιακές οι εικόνες στο καναδικό αυτό ντοκιμαντέρ (2018), που γυρίστηκε σε διάρκεια τεσσάρων ετών. Οι τρεις σκηνοθέτες του κατέγραψαν τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι επηρεάζουν τον πλανήτη και το μέλλον του.

Αριστερά: Από το ντοκιμαντέρ «Ανθρωπόκαινος». **Δεξιά:** Η πρώτη και η δεύτερη εικόνα είναι από το «My octopus teacher» -ταινία έναρξης του φεστιβάλ-, μια ιστορία φιλίας ενός ανθρώπου με ένα χταπόδι! Κάτω, σκηνή από «iHuman».

Ταξίδι στις Αλπεις και η μάχη μεταξύ ανθρώπου και φύσης στο «Safety 1,2,3» (αριστερά). «Ντόσον Σίτι: Παγωμένος χρόνος», μια εμβληματική ταινία για το ίδιο το σινεμά και την ανθρώπινη επέμβαση στο περιβάλλον (δεξιά).

μη ανθρώπινο ορισμένων επιστημονικών αναζητήσεων που εκτυλίσσονται σαν θρίλερ («iHuman»), τοπία εξωπραγματικά αλλού άγονα σαν διαστημικά, αλλού ζούγκλες στις οποίες διασταυρώνονται ετερόκλητοι «κάτοικοι» και περαστικοί («Ενδοχώρα»), το έδαφος που υποχωρεί (κυριολεκτικά) κάτω από τα πόδια μας καθώς δισεκατομμύρια τόνοι από χώμα μετακινούνται κάθε χρόνο και αποκόπτονται από το φυσικό περιβάλλον τους («Earth»). Ο λόγος σε πολλά ντοκιμαντέρ είναι ποιητικός και ελλειπτικός, η αφήγηση στοχαστική, με υπαρξιακές και φιλοσοφικές ανησυχίες, ένας εσωτερικός διάλογος με τον χρόνο και τη μνήμη. Το επόμενο βήμα μπορεί να είναι εξίσου μεγαλειώδες και ολοκληρωτικά καταστροφικό.

Νεκροταφείο ταινιών

Η σκηνοθέτις, θεωρητικός του κινηματογράφου και καθηγήτρια Τζένιφερ Φέι, που υπογράφει και την εξειδικευμένη μελέτη «Αφίλοξενος κόσμος: ο κινηματογράφος στην εποχή του Ανθρωπόκαινου» (Oxford University Press, 2018), ξεχωρίζει, στην ειδική έκδοση του Φε-

Η κλιματική αλλαγή, η εξαφάνιση ειδών, οι συνέπειες των πυρηνικών δοκιμών, όλα, συνθέτουν μια ανεξέλεγκτη απειλή.

στιβάλ, το «αριστούργημα», όπως το χαρακτηρίζει, του Μπιλ Μόρισον «Ντόσον Σίτι: Παγωμένος χρόνος» (2016), που περιλαμβάνεται στο αφιέρωμα. Έχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσουμε την περιγραφή της για την ταινία αυτή, η οποία αποτελείται από πολλές διαστρωματώσεις, διαπλέκοντας, δεξιοτεχνικά, την κινηματογραφική ιστορία με την ανθρώπινη επέμβαση στο περιβάλλον.

«Η ταινία αποτελείται κατά μεγάλο μέρος από σκηνές από μισοαποσυντεθειμένες ταινίες γυρισμένες σε νιτρώδες φιλμ, οι οποίες θάφτηκαν στο παγωμένο έδαφος της κοιλάδας του Γιούκον το 1929 και ανακαλύφθηκαν το 1978. Το Ντόσον Σίτι, πόλη χρυσοθήρων τον καιρό του “πυρετού του χρυσού” στα τέλη του 19ου αιώνα, ήταν ο “τελευταίος σταθμός” στο κύκλωμα προβολής ταινιών. Οι ταινίες έφταναν στους μικρούς κινηματογράφους της πόλης δύο ή τρία χρόνια μετά την πρώτη προβολή τους. (...) Αντί να πληρώσουν τα έξοδα για την επιστροφή ταινιών που δεν είχαν πλέον καμία αξία, οι διανομείς έλεγαν στους ιδιοκτήτες των κινηματογράφων να τις ξεφορτωθούν, πράγμα που εκείνοι έκαναν θάβοντάς τις στην ευρύτερη περιοχή. (...) Το 1929 περισσότερες από 500 ταινίες μεγάλου μήκους (πάνω από 1.500 μπουκνίβες νιτρώδους φιλμ) κλειστήκαν σε κιβώτια και τοποθετήθηκαν στην άδεια πσίνα του Ντόσον Σίτι, όταν μαζώθηκε για να μετατραπεί σε μόνιμη βάση του παγοδρομίου της πόλης. Τις επόμενες δεκαετίες το πέρμαφροστ πάνω στο οποίο είναι χτισμένη ολόκληρη η πόλη προστάτευσε τις μπουκνίβες από την πλήρη αποσύνθεση και ολόκληρη τη συλλογή ταινιών από την αυτανάφλεξη, γνωστό κίνδυνο με το νιτρώδες φιλμ. Όταν έγιναν νέες οικοδομικές εργασίες στα τέλη του '70, ο εκσκαφέας έφερε στο φως μπουκνίβες από εύφλεκτο φιλμ ανακατεμένες με μπάζα κάτω από το παγοδρόμιο (...) Σε αυτό το κινηματογραφικό νεκροταφείο το φιλμ δεν πεθαίνει, αλλά συσσωρεύεται στην υποτιμημένη του μορφή ως εύφλεκτο απόρριμμα».

Η μικροϊστορία «χωνεμένη» από (και στη) μεγάλη ιστορία. Ίσως και τα πολλά πρόσωπα του Ανθρωπόκαινου. Μήπως, όμως, τελικά, πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο σε πολλές, διαφορετικές, λήψεις;

Μια κατάδυση στη γυναικεία ψυχή

Ενα μυθιστόρημα πολλαπλών σημάνσεων, σημερινό και ιδιαζόντως επίκαιρο, το οποίο πρέπει να διαβάσουν και οι άνδρες

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Τάισέ με
εκδ. Μεταίχμιο, 2020, σελ. 240

Του **ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΡΙΝΟΥ**

Από τη δημιουργία στην τρωτότητα κι από τη γέννηση στην αχαλίνωτη αίσθηση της φθοράς. Αξίζει να θέσουμε το ίδιο ερώτημα με την καθηγήτρια σπουδών επικοινωνίας στο Northwestern University, Λόρα Κίπνις στο βιβλίο της «Το γυναικείο πράγμα» (εκδ. Αλεξάνδρεια): για ποιο πράγμα μιλάμε όταν μιλάμε για τη γυναικεία ψυχή; Τι είναι αυτό το γυναικείο πράγμα που κανοναρχεί στη ζωή μας; Μπρέρα, σύζυγος, ερωμένη, φίλη, αιώνια τροφός του σώματος και της ψυχής μας. Οι ρόλοι που λαμβάνει η γυναίκα (φυσικοί και κοινωνικοί) προσδιορίζουν, εν πολλοίς, τον υπαρκτικό της άξονα. Ελάχιστα πράγματα, όμως, δηλώνουν για το άνισο παιχνίδι της εσωτερικότητας που βιώνει η ίδια και συχνάκις μένει σιωπηρό και αθέατο. Ίσως γι' αυτό και ο περιλάπτος φεμινισμός δεν βρήκε αντίσταση τόσο στο σπασμωδικό «σκάκι» εξουσίας που οι άνδρες δεν ήθελαν να χάσουν από τα χέρια τους, όσο στην «ενδότερη» γυναίκα. Σε εκείνον τον ανεξερεύνητο πυρήνα που την συνέχει και την καθορίζει, καθώς περνάει από το στάδιο της παιδικότητας στη φάση της διαμόρφωσης του φύλου της.

Η Μαριαλένα Σπυροπούλου – τακτική συνεργάτις της κυριακάτικης «Κ»– με το δεύτερο πεζογραφικό της εγχείρημα (είχε

προηγηθεί η νουβέλα «Ρου», Μεταίχμιο 2016, υποψήφια για τέσσερα βραβεία) καταδύεται στα ψυχικά βάθη της Μαρίνας, μιας γυναίκας που βρίσκεται στην κρίσιμη ηλικία των ενήλικων αποφάσεων της. Έχοντας ως σκευή την επαγγελματική της ιδιότητα (βλ. ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεύτρια), αλλά δίχως τη διάθεση να διαμορφώσει μια ψυχαναλυτική εκδοχή της μυθοπλασίας, η Σπυροπούλου μάς παραδίδει ένα μυθιστόρημα («Τάισέ με», εκδ. Μεταίχμιο) πολλαπλών σημάνσεων. Μπορεί από το βιβλίο να παρελαύνει ένα πλήθος γυναικών (με άξονα πάντα τη Μαρίνα), εντούτοις η συγγραφέας δεν ξεχνάει πως τούτη η επίπονη διαδικασία αυτοπροσδιορισμού είναι βασικό στοιχείο του διπο-

Τι θα συνέβαινε αν άλλαζαν οι ρόλοι, οι άνδρες γίνονταν εξοβελιστέοι και οι γυναίκες αναλάμβαναν τις τύχες του κόσμου;

λου των σχέσεων. Κοινώς: αφορά άμεσα και τους άνδρες που ενίοτε αποφαίνονται πως δεν μπορούν να κατανοήσουν το μέγα αίνιγμα των γυναικών.

Η Μαρίνα είναι ένα τυπικό κορίτσι της εποχής: δεν είναι κατασταλαγμένη επαγγελματικά, δεν έχει απογαλακτιστεί τελείως από το σπίτι της, όμως, βλέπει τη φλόγα της ανεξαρτησίας

«Οι τρεις ηλικίες της γυναίκας», πίνακας που ο Γκούσταβ Κλιμτ ολοκλήρωσε το 1905 και που συμβολίζει τον κύκλο της ζωής.

να φουντώνει μέσα της. Βρίσκεται σε σταυροδρόμι αποφάσεων: να παντρευτεί ή όχι τον Γιάννη που μπορεί –δυστυχώς– να της εξασφαλίσει την ασφάλεια ενός γάμου και τη δημιουργία μιας οικογένειας;

Φευ, αυτό που αναζωπυρώνει τις σκέψεις της είναι η πείνα για το ανεξερεύνητο της ζωής και των πραγματικών επιθυμιών της. Είναι η μπρόντη του πραγματικού

καταστάλαγμα μιας γυναίκας; Είναι αυτό που καταξιώνει τη ζωή της και της δίνει υπόσταση; Ή, μήπως, είναι βασικός λόγος υποδούλωσής της σε έναν ρόλο αιώνιας τροφού μένοντας η ίδια πάντα πεινασμένη;

Αλήθεια, τι θα συνέβαινε αν σε μια μελλοντική κοινωνία άλλαζαν οι ρόλοι, οι άνδρες γίνονταν

Το εξώφυλλο του βιβλίου, που θα παρουσιαστεί την Παρασκευή 6 Μαρτίου, στις 7 μ.μ., στο βιβλιοπωλείο Επί Λέξει, Ακαδημίας 32.

εξοβελιστέοι και οι γυναίκες αναλάμβαναν τις τύχες του κόσμου; Η Σπυροπούλου μας προσφέρει κι αυτή την εκδοχή, καθώς στη βασική πλοκή του μυθιστορήματος εγκιβωτίζει μια άλλη ιστορία που συμβαίνει σε μέλλοντα χρόνο. Σε αυτήν, όντως, οι γυναίκες μετατρέπονται σε σύγχρονες αμαζόνες. Οι άνδρες βγαίνουν στην «παρανομία», η μπρόντη του θεωρείται μειονέκτημα, η πλαστικότητα του γυναικείου σώματος αποκτάει γωνίες. Ο Μεγάλος Ηγέτης παραδίδει την εξουσία στις γυναίκες, κάτι που δεν τις κάνει –εντέλει– ολοκληρωμένες προσωπικότητες. Όταν όλα θα αρχίσουν να καταρρέουν και η ιδεατή κοινωνία θα αποδειχθεί μια φυλακή, η Μάγκντα, η μόνη γυναίκα που

αποφάσισε να τεκνοποιήσει κατά παράβαση όλων των κανόνων της μπητριάτικης κοινωνίας, γίνεται ξανά η μπρέρα-τροφός ενός κόσμου πεινασμένου.

Αυτή την ακόρεστη πείνα βιώνει και η Μαρίνα με άλλο τρόπο, αλλά με την ίδια ζέση. Η σχέση έλξης-άπωσής με τη μπρέρα της, ένα ουσιαστικό πρότυπο που μουντζουρώνεται από την αποκάλυψη των μύχιων σκέψεών της και το ψέμα που βάφτισε για αλήθεια και η ανάγκη να προσδιορίσει την αυταξία της, δίχως την εξωτερική παρέμβαση ενός άνδρα, καθορίζουν τις όποιες αποφάσεις θα πάρει ή θα αρνηθεί η Μαρίνα.

Περισσότερο, όμως, από τις αποφάσεις αυτό που μετράει στο μυθιστόρημα (σε επίπεδο πλοκής, αλλά και ουσίας) είναι να σκιαγραφηθεί και να αποτυπωθεί όσο πιο βαθιά γίνεται ο μηχανισμός ωρίμανσής της γυναίκας. Συνήθως, οι υπαρξιακοί λαβύρινθοι, όταν εισέρχονται στα χωράφια της λογοτεχνίας, μας παραδίδουν βιβλία που στηρίζονται περισσότερο στην εγκεφαλικότητα και στην επιστημοσύνη και λιγότερο στα θελκτικά στοιχεία του μύθου ως έχει.

Η Σπυροπούλου καταφέρνει να ισορροπήσει σε δύο αντιθετικούς πόλους. Από τη σύνθεση προκύπτει ένα μυθιστόρημα σημερινό και ιδιαζόντως επίκαιρο. Ας μην ξεχνάμε πως το αίτημα της αγάπης, της συνάφειας και της προσωπικής ελευθερίας είναι κοινό και για τα δύο φύλα. Κοινό, αλλά όχι ίδιο. Το γυναικείο πράγμα πάντα θα διαφέρει.

Όλοι οι ρεμπέτες του Ντουνιά

ΞΗΝΤΑΡΗΣ

ΑΓΑΘΩΝΑΣ

ΑΙΝΙΤΗΣ

ΤΣΙΡΙΔΟΥ

13-14 ΜΑΡΤΙΟΥ
Λευκωσία, 21:00
Κοσμικό Κέντρον Αντωνάκη
Για κρατήσεις: 22 664 697

15 ΜΑΡΤΙΟΥ
Λεμεσός, 13:00
Ταβέρνα "Αρχοντολόι"
Για κρατήσεις: 25 377 999

Κιθάρα: Νίκος Πρωτάπαπας | Μπουζούκι: Θωδωρής Ξηντάρης | Ακορντεόν: Δημήτρης Γκίνης

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ:

FOOTBALL

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

του ΘΑΝΑΣΗ ΤΡΙΑΡΙΔΗ

Με το **Σήφη Πολυζώδη**

Σκηνοθεσία:
Τριαντάφυλλος Δελής
Κίνηση: **Πασχαλιά Ακριτίδου**
Μουσική: **Γιώργος Οικονόμου**
Σχεδιασμός φωτισμών: **Δημήτρης Κοκολινάκης**

6 Μαρτίου 2020
στις **20.30**

7 Μαρτίου 2020
στις **18.00** και **20.30**

ΘΕΑΤΡΟ ΔΕΝΤΡΟ
Ενότητος 44Β, Παλλουριιώτισσα, Λευκωσία

Τιμή εισιτηρίου: 15 ευρώ

Προπώληση: www.soldoutticketbox.com - Πληροφορίες: **99035132 & 22894356**

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Μάχη ενάντια στις φυλετικές διακρίσεις

Μια αληθινή, εξοργιστική περίπτωση αδικίας, από ένα λαμπερό καστ

Αγώνας για δικαιοσύνη ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Ντέστιν Ντόνιελ Κρίτον
Ερμηνείες: Μάικλ Μπ. Τζόρνταν, Τζέιμι Φοξ, Μπρι Λάρσον, Ρέιφ Σπάλ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το δικαστικό δράμα με το αστεράτο καστ αναδεικνύει τη μορφή του θρυλικού δικηγόρου Μπράιαν Στίβενσον (Μάικλ Μπ. Τζόρνταν), ο οποίος επί δεκαετίες πολέμησε στα δικαστήρια τις διακρίσεις και τον φυλετικό ρατσισμό, σε κοινότητες όπου τα φαινόμενα αυτά συνέχισαν να υφίσταται και στη σύγχρονη αμερικανική ιστορία. Το φιλμ επικεντρώνει τη δράση του στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν ο νεαρός τότε ιδεαλιστής απόφοιτος της Νομικής του Χάρβαρντ έρχεται στην Αλαμπάμα και ιδρύει τη μη κερδοσκοπική «Πρωτοβουλία Ισής Δικαιοσύνης», με σκοπό να υπερασπιστεί μέλη της μαύρης κοινότητας που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα δικαστικά έξοδα. Ένας από τους πελάτες του είναι ο Γουόλτερ Μακ Μίλαν (Τζέιμι Φοξ), καταδικασμένος σε θάνατο για τον φόνο μιας 18χρονης λευκής κοπέλας. Όταν ο Στίβενσον θα διαπιστώσει πως εκείνος είναι στην πραγματικότητα αθώος και οι κατηγορίες εναντίον του κατασκευασμένες, θα ξεκινήσει έναν μεγάλο αγώνα προκειμένου να πετύχει την απελευθέρωσή του.

Δίχως να πρωτοτυπεί τεχνικά ή με άλλον τρόπο, το φιλμ του Ντ. Ντ. Κρίτον αφηγείται με ελκρινεία την πραγματική ιστορία του Μακ

Μίλαν, η οποία αποτελεί άλλο ένα από τα πολλά παραδείγματα φυλετικών διακρίσεων που πλήττουν ακόμη και σήμερα την αμερικανική δικαιοσύνη. Χωρίς περιστροφές, αυτό που βλέπουμε εδώ είναι μια εξοργιστική περίπτωση αδικίας, που μάλιστα συνδέεται άμεσα και με τη συνεχιζόμενη βαρβαρότητα της θανατικής ποινής. Τα κομμάτια που έχουν να κάνουν με την τελευταία και την περίφημη «death row» ανακαλούν αρκετά ταινίες όπως «Το πράσινο μίλι», δίχως πάντως τη δύναμη και τις περιελίξεις της ιστορίας που μας συγκίνησαν εκεί.

Γενικώς το φιλμ διατηρεί ικανοποιητικό τον ρυθμό του, επωφελούμενο τόσο από τις (αρκετές) ανατροπές της υπόθεσης, αλλά και τη λάμψη των πρωταγωνιστών του. Ο Μάικλ Μπ. Τζόρνταν («Creed», «Black Panther») είναι ίσως ο σπουδαιότερος από τους νέους Αφροαμερικανούς σtar, ενώ και η παρουσία των βραβευμένων με Οσκαρ Τζέιμι Φοξ και Μπρι Λάρσον, στους δευτέρους ρόλους, δεν βλάπτει καθόλου στο τελικό αποτέλεσμα. Ειδικά ο πρώτος, μεγαλωμένος στο Τέξας, αποτέλεσε πέραν των άλλων και σύμβουλο της παραγωγής, γνωρίζοντας από πρώτο χέρι τις ιδιαιτερότητες του Νότου. Από την άλλη, ο μερικός διδακτισμός και το μονοδιάστατο της παρουσίας στα όρια της καρικατούρας –ανεξαρτήτως δικαίου ή αδικού– δεν αφήνουν μια άρτια σε γενικές γραμμές ταινία να κάνει το βήμα παραπάνω και να προσφέρει κάτι περισσότερο από τις αναμενόμενες συγκινήσεις.

Η ταινία του Ντ. Ντ. Κρίτον αναδεικνύει τη μορφή του δικηγόρου Μπ. Στίβενσον (Μάικλ Μπ. Τζόρνταν), ο οποίος πολέμησε στα δικαστήρια τις διακρίσεις.

HOME CINEMA

Κυνηγός ναζι στην Αμερική της δεκαετίας του '70

Ο Αλ Πατσίνο υποδύεται τον αρχηγό μιας ομάδας «εκδικητών».

Hunters ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2020)

Δημιουργός: Ντέιβιντ Γουέιλ
Ερμηνείες: Αλ Πατσίνο, Λόγκαν Λίρμαν, Τζον Ρούμπινκεκ

Ακολουθώντας σε έναν βαθμό την επιτυχημένη συνταγή της εναλλακτικής ιστορικής τροπής που είδαμε για παράδειγμα στο «The Man in the High Castle», η σειρά του Amazon μας στέλνει σε ένα κυνήγι ναζι στην Αμερική της δεκαετίας του 1970. Πρωταγωνιστής είναι ο νεαρός Τζόνα, ο οποίος ανακαλύπτει πως ο πρόσφατος φόνος της Εβραίας γιαγιάς του είχε πολύ διαφορετικό κίνητρο από την απλή ληστεία. Με αφορμή αυτόν θα έρθει σε επαφή με τον ιδιόρρυθμο –και πάμπλουτο– Μέγερ (Αλ Πατσίνο), επιζητώντα του Αουσβιτς, ο οποίος θα

τον πληροφορήσει πως ένας υπόγειος πόλεμος μαινεται ακόμα στην καρδιά της Αμερικής, ανάμεσα σε πρώην ναζι εγκληματίες, οι οποίοι έχουν καταφύγει στις ΗΠΑ και μια ομάδα «εκδικητών», η οποία έχει αναλάβει να τους ξετρυπώσει.

Η σειρά μας μεταφέρει όμορφα στην ατμόσφαιρα των '70s, διατηρώντας ένα αρκετά ποπ προφίλ που προσιδιάζει και στην αισθητική των κόμικς. Στην ουσία παίρνει ως αφορμή τις γνωστές ιστορίες για τα στέλκην των ναζι που κατ'άφεραν να διαφύγουν τόσο στη Νότια όσο και στη Βόρεια Αμερική, προκειμένου να στήσει μια περιπέτεια με κατασκοπικά στοιχεία: ένας πρώην αξιωματικός του Χίτλερ έχει φτάσει να γίνει βουλευτής, η πάμπλουτο –Μέγερ (Αλ Πατσίνο), επιζητώντα του Αουσβιτς, ο οποίος θα

βασανιστής του Αουσβιτς πουλά παιχνίδια σε μικρά παιδιά.

Όλους αυτούς θα αναλάβει να τους περιποιηθεί ο Αλ Πατσίνο. Ο σπουδαίος βετεράνος ηθοποιός, στην πρώτη του μετά δύο δεκαετίες τηλεοπτική παρουσία, υποδύεται εδώ τον αρχηγό της οργάνωσης, επιζώντα των στρατοπέδων συγκέντρωσης και ανελέητο κυνηγό ναζι. Από εκεί και έπειτα η σειρά μεταχειρίζεται αρκετά καλά τις μικρές υπο-ιστορίες που δημιουργούνται στην εξέλιξη της, δίχως πάντως να αποφεύγει και κάποιες επαναλήψεις. Για την περισσότερη διάρκεια πάντως η αφήγηση παραμένει ενδιαφέρουσα, με μερικές συναρπαστικές λεπτομέρειες, ακόμα κι όταν αυτές προκύπτουν από ανατριχιαστικές ιστορίες του πολέμου.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

19.25 Κάποτε το '80

- 07.30** Θεία λειπουργία Απευθείας μετάδοση.
- 10.00** Καμύματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής.
- 11.00** ΕΥ4U, II - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βίβιαν Κανάρν.
- 12.00** Χάλκινα χρόνια, III - (Ε) Δραματική σειρά εποχής.
- 12.50** Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 13.15** Καρναβαλιστική παρέλαση Απευθείας μετάδοση.
- 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ** Η κυρία του μεταξοφύ - (Ε) Δραματική σειρά εποχής με τους Μαρίλια Γιαλλουρίδου, Βασίλη Μιχαήλ.
- 18.50** Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
- 19.25** Κάποτε το '80 Κωμική σειρά, με τους Δέσποινα Χρυσάνθου, Αιμιλία Σέλλη, κ.ά.
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ** Αθλητική Κυριακή
- 21.00** 80 χρόνια Κανταδόροι Γιωργαλλέτου Συναυλία - Αφιέρωμα.
- 23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ** The Graham Norton Show Ο μοναδικός Graham Norton υποδέχεται με ιδιαίτερο χιούμορ όλα τα αστέρια του Hollywood
- 00.30** ΕΥ4U, II - (Ε) Με την Βίβιαν Κανάρν.
- 01.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
- 02.30** Αθλητική Κυριακή - (Ε)
- 03.00** Art Cafe - (Ε)
- 04.00** Επαναλήψεις

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.00 The Graham Norton Show

- 07.30** Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Γουίσερ δ. Μπόμπι και Μπιλ ε. Γκάριφντ
- 11.00** Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
- 11.30** Παιδική ζώνη
- 16.00** Eurotrash on Vacation Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 16.50** Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκρασλ, κ.ά.
- 17.40** Baywatch, VII Σειρά περιπέτειας, με τους Ντέιβιντ Χέισελχοφ, Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά.
- 18.20** Σήκωσες Λοογραφικό πρόγραμμα με θέμα την περίοδο της Σήκωσας στην Κύπρο.
- 19.20** Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
- 19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
- 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (Σύνδεση με PIK1)
- 21.00** The Graham Norton Show Chat show.
- 21.50** Schonbrunn Summer Night Concert 2019 - (Ε) Το ετήσιο κονσέρτο Θερινής Νύχτας, η συναυλία που δίνει κάθε χρόνο η Φιλαρμονική της Βιέννης.
- 23.20** Eurotrash on Vacation Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
- 00.30** ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

21.05 Το κόκκινο ποτάμι

- 05.30** Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
- 09.45** Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
- 13.00** Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
- 15.00** Εικόνες, II Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Λούση.
- 16.00** Shopping star - (Ε) Reality μόδας.
- 17.20** Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Αλέξ. Ταραμούντα
- 18.00 OMEGA NEWS**
- 18.10** Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια)
- 18.30** MasterChef - MasterClass Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Πάνο Ιωαννίδη, Σωτήρη Κοντιζή, Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
- 20.10 OMEGA NEWS**
- 21.05** Το κόκκινο ποτάμι Σειρά εποχής με τους Ιωάννη Παπαδόπουλο, Αναστασία Παντούση, κ.ά.
- 22.00** Football stories Three kings Περιπέτεια, με τους Τζόρτζ Κλουίνεϊ, Μαρκ Γουόλμπεργκ, κ.α.
- 23.40** Στο Αλαλούμ - (Ε) Κωμική σειρά.
- 00.40** AR3NA - (Ε)
- 01.40** Ζωή μου - (Ε)
- 02.40** UNA Fatsa - (Ε)
- 03.50** Ευτυχείτε!

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 Your Face Sounds Familiar

- 06.10** Πρωινή ενημέρωση Ενημερωτική εκπομπή.
- 06.40** Τα κορίτσια του μπαμπά Κωμική σειρά.
- 07.30** Καθρεφτάκι μου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 08.10** Daddy Cool - (Ε) Κωμική σειρά.
- 09.50** Την πάτσα - (Ε) Κυπριακή σειρά.
- 10.30** Εσύ... στον κόσμο σου Ισχυρική σειρά.
- 12.00** Υγεία πάνω απ' όλα Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 12.50** Αν ήμουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά.
- 14.30** Food N' Friends Εκπομπή μαγειρικής με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη.
- 15.20** Casa De Mikel - (Ε) Σατιρική εκπομπή με τον Μιχάλη Σοφοκλέους.
- 17.20** Πέτα τη φριτζά - (Ε) Κωμική σειρά.
- 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'**
- 18.10** Συνέχεια της σειράς
- 18.40** Μην ψαρώνεις, II Κωμική σειρά.
- 20.20 Τα νέα του ANT1**
- 21.20** Your Face Sounds Familiar Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Μαρία Μπεκατώρου.
- 00.10 Τίτλοι ειδήσεων**
- 00.20** Football stories
- 01.10** Aquarius Βιογραφική σειρά.
- 02.00** Λευκός Οίκος - (Ε) Ελληνική σειρά.
- 02.50** Ιατρικό απόρρητο - (Ε) Ελληνική σειρά.
- 03.40 Τα νέα του ANT1 - (Ε)**
- 04.30** 7 ζωές - (Ε)
- 05.20** Ας πρόσχε - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.20 Παραδοσιακή βραδιά

- 05.50** Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
- 06.20** Προορισμός ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με την Ευτυχία Ανδρέου.
- 07.00** Μαζί σου Ψυχαγωγική εκπομπή με την Τατιάνα Στεφανίδου.
- 09.00** Παντρεμένοι και οι δυο Κωμική κυπριακή σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
- 10.00** Guess my age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Γιώργο Λιάγκα.
- 11.30** Βουράτε γεπόντοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 13.00** Στην υγεία μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 15.40** Για το καλό σου - (Ε) Εκπομπή για την υγεία με την Αφροδίτη Γεωργίου.
- 16.40** Θα γίνει της πολυκατοικίας Κωμική σειρά.
- 17.30** My Style Rocks Gala - (Ε) Reality μόδας.
- 18.00 Γεγονότα σε συντομία**
- 18.10** My Style Rocks Gala - (Ε) (Συνέχεια)
- 20.20 Τοιές στα γεγονότα**
- 21.20** Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
- 23.30** Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε)
- 00.20 Γεγονότα σε τίτλους**
- 00.30** Περί ορέξεως - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
- 01.30** Μαζί σου - (Ε)
- 03.00** Μόνο μια φορά - (Ε) Δραματική σειρά.
- 04.20** Σε φόντο κόκκινο - (Ε) Κοινωνική σειρά.

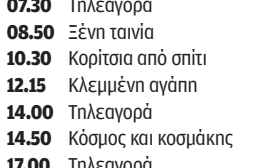
ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.15 Παράδοση κατ' οίκον

- 06.00** Άλλαξε το - (Ε) Εκπομπή διακόσμησης.
- 07.00** 24 ώρες - (Ε) Ντοκιμαντέρ με τον Κωνσταντίνο Κωνσταντίνου.
- 08.00** Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 09.30** Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοιζίδου.
- 10.00** Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
- 13.00** Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
- 13.45** Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
- 14.30** Λούκς Night Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή, με τον Λούη Πατσολίδη.
- 17.00** Σπίτι είναι... Κωμική σειρά.
- 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοσηπτική)**
- 18.00** Έλα στη θέση μου, IV Κωμική σειρά.
- 19.30** Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, VII Κωμική σειρά.
- 20.20 ALPHA NEWS**
- 21.15** Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηνοδάμου.
- 22.30** Κάρμα, II Δραματοποιημένη σειρά της Χριστιάνας Αρτεμίου.
- 23.30** Μεσάνυχτα Late night show, με την Ελεονώρα Μελέτη.
- 00.45** World party - (Ε)
- 01.45** Divided - (Ε)
- 19.30** Glitter Force
- 20.00** Digimon Fusion

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.30 Τηλεαγορά

- 08.50** Ξένη ταινία
- 10.30** Κορίτσια από σπίτι
- 12.15** Κλεμμένη αγάπη
- 14.00** Τηλεαγορά
- 14.50** Κόσμος και κοσμάκης
- 17.00** Τηλεαγορά
- 19.00** Ξένη ταινία
- 21.00** Ξένη ταινία
- 23.00** Ξένη ταινία
- 01.00** Έρωτας μετ' εμποδίων
- 02.45** Wisegal
- TV PLUS** ΘΗΛ.: 22259000
- 06.30** Παιδική ζώνη
- 09.20** Για πάντα νέοι - (Ε) Με τη διατροφολόγο Άννα Αντωνίου.
- 11.00** Τηλεαγορά
- 13.00** Μόνο για σένα - (Best Of)
- 14.40** ANNITA κοίτα Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Αννίτα Πάνια.
- 17.30** Τηλεαγορά
- 18.00** Αποκαλύψεις Live Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 22.15** Το ταξίδι της ζωής, III
- 23.30** Ξένη ταινία
- 01.15** Ξένες σειρές
- 04.40** Video Clips
- 04.45** ANNITA κοίτα - (Ε)
- SMILE TV** ΘΗΛ.: 25715126
- 12.00** Oggy & The Cockroaches
- 12.30** Sabrina
- 13.00** Angels Friends
- 13.30** Heidi
- 14.00** Glimmies
- 14.30** Zig And Sharko
- 15.00** Nonty
- 15.30** Maya The Bee
- 16.00** Heidi
- 16.30** Horseland
- 17.00** Rabbids, II
- 17.30** Puppy In My Pocket
- 18.00** Oggy & The Cockroaches
- 18.30** The Owl
- 19.00** Popples
- 19.30** Glitter Force
- 20.00** Digimon Fusion

MOVIES BEST

21.00 Backtrace

- 08.00** Up Close & Personal
- 10.05** The Village
- 12.00** Duck Duck Goose
- 13.30** American Wrestler: The Wizard
- 15.30** The Clapper
- 17.05** Interrogation
- 18.35** My Blind Brother
- 20.05** Capital
- 21.00** Backtrace
- 22.45** Tron
- 00.25** Sticky Notes
- 02.00** Air Force One
- 04.05** Budapest

GREEK CINEMA

22.00 Ο φίλος μου ο Λευτεράκης

- 05.40** Ο τσαρλατάνος
- 07.05** Τον παλιό εκείνο καιρό
- 08.30** Βαφτιστικός
- 09.55** Αγάπη και αίμα
- 11.35** Η σφραγίδα του Θεού
- 13.40** Δέκα μέρες στο Παρίσι
- 15.20** Ο γυναικάς
- 17.00** Ο ψεύτης
- 18.40** Η καφετζού
- 20.20** Η ψεύτρα
- 22.00** Ο φίλος μου, ο Λευτεράκης
- 23.40** Μερικοί το προτιμούν κρύο
- 01.00** Οι 900 της Μαρίνας
- 02.35** Η μοίρα γράφει την ιστορία

Οι Μυκηναίοι μάς εκπλήσσουν ακόμη

Νέα στοιχεία έφεραν στο φως οι ανασκαφές για την άνοδο και την πτώση τους, ρόλο στην οποία έπαιξε και η... γραφειοκρατία

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Ανήμεσα στην πρώτη έκδοση του 1995 και στη δεύτερη μεσολάβησαν 24 χρόνια. Περίπου «μια γενιά» όπως επισημαίνει η αρχαιολόγος Ντόρα Βασιλικού, για την ανατύπωση του βιβλίου της «Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός» από την Αρχαιολογική Εταιρεία, με πλήθος νέων πληροφοριών. Καινούργια στοιχεία από τα ανασκαφικά μέτωπα που εμπλουτίζουν την επιστήμη με νέα ευρήματα, δημοσιεύσεις και απόψεις, αναθεωρώντας παλιά συμπεράσματα, επιβεβαιώνοντας κάποια άλλα.

Η νέα έκδοση φωτίζει τη ζωή και την τέχνη των Μυκηναίων, εστιάζει σε άγνωστα ιερά που ανακαλύφθηκαν, πόλεις και περιοχές άσκαφτες έως τώρα, στην εμπορική δραστηριότητα στα μυκηναϊκά χρόνια, στις συνθήκες των Μυκηναίων, φτάνοντας μέχρι τον εκφυλισμό αυτού του πολιτισμού. Οι γραπτές μαρτυρίες, οι πινακίδες Γραμμικής Γραφής Β΄ που ήρθαν στο φως, συνέβαλαν στη νέα γνώση, όπως αυτές που βρέθηκαν στη Θήβα αλλά και στον Άγιο Βασίλειο Λακωνίας, στο χωριό Επροκάμνη, όπου ανασκάπτεται μυκηναϊκό ανάκτορο.

Στο βιβλίο επανεξετάζονται στοιχεία που προέκυψαν από τις πολυάριθμες ανασκαφές κατά τα χρόνια που μεσολάβησαν από την πρώτη έκδοση, την οποία είχε τότε προλογίσει ο ακαδημαϊκός Σπύρος Ιακωβίδης, παρουσιάζονται καινούργιες αντιλήψεις για τη μυκηναϊκή κοινωνία, τα ανάκτορα, τους λόγους για τους οποίους καταστράφηκαν και μαζί καταστράφηκε αυτός ο πολιτισμός. «Ιστορικές συνθέσεις όπως ο “Μυκηναϊκός Πολιτισμός” απαιτούν πολλή γνώση και έρευνα» σημειώνει στον πρόλογο της δεύτερης έκδοσης ο γενικός γραμματέας της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας Βασίλειος Πετράκος.

Η 716 σελίδων έκδοση είναι ουσιαστικά ένα καινούργιο βιβλίο που βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει τους Μυκηναίους. Τη βαθιά μεταβολή που διαγράφεται, όπως υπογραμμίζει η συγγραφέας του, στην ιστορία του ελλαδικού πολιτισμού, μια αλλαγή γρήγορη που μετέβαλε τη φυσική εξέλιξη των πραγμάτων. «Τον μεσοελλαδικό κόσμο, κλειστό στον εαυτό του, τον διαδέχθηκε ο λαμπρός Μυκηναϊκός πολιτισμός που ξανοίχθηκε σ’ Ανατολή και Δύση και άγγιξε περιοχές στις οποίες δεν έφτασε ποτέ ο Μινωικός».

Οι Έλληνες γνώρισαν τη μινωική Κρήτη γύρω στα 1.700-1.600 π.Χ. με διάφορες διπλωματικές και εμπορικές επαφές, ίσως και στρατιωτικές επιχειρήσεις και, γρήγορα δέχθηκαν τον πολιτισμό της.

Χρυσό διάδημα από τους βασιλικούς τάφους των Μυκηνών.

«Δεν είναι αλήθεια ότι ο πολιτισμός τους σταμάτησε το 1.100 π.Χ., ούτε συνέβησαν κάποιες τρομερές καταστροφές όπως πιστεύαμε παλιά», λέει η αρχαιολόγος Ντόρα Βασιλικού.

«Κρήτες καλλιτέχνες ήρθαν στην Ελλάδα να διδάξουν τα μουσικά της τέχνης τους στους Μυκηναίους και η τέχνη της ηπειρωτικής Ελλάδας μεταβάλλεται τόσο πολύ, ώστε ο Εβάνς διατύπωσε τη θεωρία ότι οι Κρήτες είχαν καταλάβει την Ελλάδα, πράγμα αστήρικτο ιστορικά», σημειώνει η συγγραφέας. Και προσθέτει ότι οι ανοικτοί Μυκηναίοι γνώρισαν και υιοθέτησαν τον πολιτισμό της Κρήτης, «θα ήταν όμως σφάλμα να θεωρηθεί ότι ο Μυκηναϊκός πολιτισμός είναι ο ίδιος ο Μινωικός μεταφυτευμένος στην Ελλάδα, γιατί οι Μυκηναίοι δεν απέβαλαν τα δικά τους βιώματα, και η τέχνη τους πολλές φορές έχει τη σφραγίδα της απώτερης, βόρειας καταγωγής τους». Η συγγραφέας

τονίζει ακόμη πως η μινωική τέχνη είναι φυσιοκρατική. «Ολα συνθέτουν μια τέχνη εκλεπτυσμένη με τάση προς το περίτεχνο, όπου το αισθητικό στοιχείο υπερέχει του νοητού». Αντίθετα, ο Μυκηναίος καλλιτέχνης εκφράζει τις ιδέες του με τρόπο απλό και ξεκάθαρο, «δίνοντας συγχρόνως στα δημιουργήματά του μια διάσταση επιβλητική, όπου συχνά, μαζί με τη λιτότητα, επικρατεί και η τάση για το αρρενωπό και αγωνιστικό στοιχείο».

Η γενική επισκόπηση του ελληνικού χώρου, που δεν είχε η προηγούμενη έκδοση, είναι πολύτιμη στον αναγνώστη. «Αυτό το κεφάλαιο», λέει στην «Κ» η Ντόρα Βασιλικού, «ασχολείται με όλες τις περιφέρειες του ελληνικού χώρου, δείχνοντας την ενότητα που είχε ο πολιτισμός αυτός, αλλά και τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Στη Θεσσαλία για παράδειγμα προτιμούν τους θολωτούς τάφους από τους λαξευτούς.

Στη Λοκρίδα, στις ανασκαφές στον Κύνο που έκανε η Φανουρία Δακορόνια, βρέθηκε εργαστήριο αγγείων εικονιστικού ρυθμού με διάφορα πρωτότυπα θέματα. Κάθε περιοχή έχει δική της χαρακτηριστικά, που όλα μαζί σχηματίζουν μια ενότητα. Σήμερα, η έρευνα γύ-

ρω από τον μυκηναϊκό κόσμο γνωρίζει αλματώδη πρόοδο. Οι νέες ανασκαφές έδωσαν πληροφορίες και για άγνωστα ιερά, τα οποία είναι δυο τύπων υπαίθρια και κτιστά. Τέτοια ιερά βρέθηκαν στο Καλαπόδι της Λοκρίδας, στην Τροιζηνία, καθώς και στο όρος Λύκαιον στην Αρκαδία. Επιπλέον, έχουμε στοιχεία για μεγάλους χώρους που ανασκάφθηκαν, όπως είναι η ακρόπολη της Καδμείας, για την οποία ήταν πολύ αποσπασματικά όσα γνωρίζαμε, διότι η σημερινή Θήβα χτίστηκε πάνω στην αρχαία. Έχουμε επίσης τη μυκηναϊκή Ακρόπολη της Μιδέας στην Αργολίδα, που σκαβόταν για πολλά χρόνια, αλλά τώρα μας έδωσε πολλά στοιχεία, όπως και το Διμήνι. Για την αρχαία Ιωλκό ήταν ελάχιστα οι γνώσεις. Οι πινακίδες της Γραμμικής Β΄ και ένα διοικητικό κέντρο κοντά στο Διμήνι που ήρθε στο φως, στις πολυετείς έρευνες της Βασιλικής Αδρύμνη - Σισμάνη, έδωσαν πολύτιμες πληροφορίες».

Το τέλος

Ο Μυκηναϊκός πολιτισμός ήταν ο πρώτος ελληνικός πολιτισμός της Υστερης Εποχής του Χαλκού που αναπτύχθηκε από το 1.650 έως το 1.050 π.Χ. «Δεν είναι αλήθεια ότι σταμάτησε το 1.100 π.Χ. Ούτε συ-

νέβησαν κάποιες τρομερές καταστροφές όπως πιστεύαμε παλιά. Ο Μυκηναϊκός πολιτισμός εκφυλίστηκε σιγά σιγά, με μικροκαταστροφές των ανακτόρων το 1.200 π.Χ. Υπήρξε στην πορεία μια μικρή αναγέννηση με τοπικές ηγεμονίες, αλλά δεν ήταν καλά συγκροτημένες και άρχισαν να φθίνουν. Εσβησε το 1.050 π.Χ., στο τέλος της Εποχής του Χαλκού για διαφορετικούς λόγους σε κάθε περιοχή. Συμπτωματικά την ίδια εποχή στην ανατολική Μεσόγειο καταστράφηκαν όλα τα μεγάλα κέντρα στη συροπαλαιστινιακή ακτή. Με τις καταστροφές των ανακτόρων ήρθε η φτώχεια αλλά και η μετακίνηση των πληθυσμών. Οι Χετταίοι καταστράφηκαν περίπου την ίδια εποχή, πόλεις της Μικράς Ασίας, ως και η Αίγυπτος μετά επιδρομές των “λαών της θαλάσσης” γνώρισε μια φθορά».

Τι άλλο αναθεωρήθηκε; «Νομίζαμε ότι τα ανάκτορα καταστράφηκαν εξαιτίας ενός ισχυρού σεισμού. Ασφαλώς δεν ήταν αυτός ο λόγος. Εξαντλήθηκαν από την τρομακτική γραφειοκρατία, διότι εξαπλώθηκαν πολύ με τις εμπορικές σχέσεις στη Μεσόγειο και δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν. Τα ανάκτορα για παράδειγμα στη Μεσοποταμία είχαν μεγάλες εκτάσεις γης και πλού-

του, ενώ στην Ελλάδα ήταν πολύ πιο μικρά τα μεγέθη. Η εξαπλώσή τους και η γραφειοκρατία τα έφθειρε σταδιακά και σίγουρα κάποιες εσωτερικές ανωμαλίες, όπως διαφωνίες οικογενειών».

Το ευρύ κοινό θαμπώνεται από τον χρυσό των Μυκηνών στα μουσεία, τους περίτεχνους τύπους δακτυλιδιών που είχαν σφενδόνες με έγγλυφες παραστάσεις, τα λεπτοδουλεμένα διαδήματα, τα περιάρπτα από λεπτά ελάσματα κ.ά. Όμως «περίπου τα ίδια εντοπίστηκαν και σε άλλες μυκηναϊκές θέσεις της Ελλάδας».

Η τέχνη

Νέα στοιχεία υπήρξαν και στην τέχνη. Η συγγραφέας του επικαιροποιημένου «Μυκηναϊκού Πολιτισμού» (αλλά και των εκδόσεων «Οι ανασκαφές της Αρχαιολογικής Εταιρείας στις Κυκλάδες, 1872-1910», «Το χρονικό της ανασκαφής των Μυκηνών, 1870-1878» και τα «Μυκηναϊκά σφραγιστικά δακτυλίστια»), εξηγεί ότι προέρχονται από τις τοιχογραφίες που έδωσαν πλουσιότερα θέματα. «Νομίζαμε τα προηγούμενα χρόνια ότι τοιχογραφίες με πλοία μάς έδωσαν μόνο οι ανασκαφές στη Θήβα, όμως βρέθηκαν και στην Ικλαίνα Μεσσηνίας, στην Τύρινθα ενώ στην μυκηναϊκή ακρόπολη του Γλα, τοιχογραφία με παράσταση δελφινιών. Στην Καδμεία επίσης βρέθηκαν τοιχογραφίες με πλοία, οι οποίες είναι ακόμη αδημοσίευτες».

Η κεραμική έδωσε επίσης νέες πληροφορίες. «Βλέπουμε θέματα του εικονιστικού ρυθμού που έγιναν γνωστά αργότερα στη Γεωμετρική εποχή, δηλαδή πρόθεση και εκφορά του νεκρού. Τώρα ξέρουμε ότι υπάρχουν και στη Μυκηναϊκή εποχή». «Υπάρχει απόλυτη συνέχεια», τονίζει η αρχαιολόγος κι αυτό «είναι ένα σημαντικό θέμα, διότι συζητείται χρόνια. Παλιότερες θεωρίες υποστηρίζουν ότι με την καταστροφή των ανακτόρων και του Μυκηναϊκού πολιτισμού υπάρχει ένα κενό, ότι δεν έχουμε τίποτα στην Ελλάδα και πως μετά εμφανίζεται η Γεωμετρική εποχή. Δεν είναι αλήθεια. Οι οικισμοί φτωκαίνουν, όμως οι άνθρωποι συνεχίζουν.

Αυτό απέδειξαν οι τελευταίες ανασκαφές στο Καλαπόδι. Το ιερό εκεί ξεκινάει από τη Μεσοελλαδική εποχή και συνεχίζει έως τη Ρωμαϊκή εποχή, χωρίς κενό. Επίσης στον Κύνο, στη Λοκρίδα, όπου έχουμε οικισμό. Για το κενό αυτό μιλούσαν κυρίως οι ξένοι επιστήμονες, οι Έλληνες δεν το πολυπίστευαν. Ο Μυλωνάς και ο Μαρινάτος έλεγαν ότι δεν υπήρξε κενό, απλώς δεν είχαν πραγματοποιηθεί πολλές ανασκαφές».

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

«Τριστάνος και Ιζόλδη» χωρίς σαγήνη από την Κρατική

Τη δεύτερη πράξη από το έργο «Τριστάνος και Ιζόλδη» του Ρίχαρντ Βάγκνερ απέδωσε η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών συναυλιακά στις 21 Φεβρουαρίου στην πρώην αίθουσα «Φίλων της Μουσικής». Διηύθυνε ο καλλιτεχνικός της διευθυντής Στέφανος Τσιαλός, ενώ η διεθνής διανομή περιελάμβανε τη Γερμανίδα υψίφωνο Πέτρα Λανγκ ως Ιζόλδη, τον συμπατριώτη της τενόρο Στέφαν Φίνκε ως Τριστάνο, τη Σλοβένα μεσόφωνο Μπάρμπαρα Κοζέλι ως Μπρανγκένη, τον Αμερικανό βαθύφωνο Τζέιμς Μέλενχοφ ως βασιλιά Μάρκε και τον Έλληνα τενόρο Χρήστο Κεχαρή ως Μέλοτ και ως Κούρβενάλ.

Ήταν Μάιος του 2008 όταν ο Βύρων Φιδετζής διηύθυνε την Κρατική στην τρίτη πράξη από το «Λυκόφως των Θεών» του Βάγκνερ. Καμία ένσταση για τα δώδεκα χρόνια που πέρασαν από τότε, διότι βεβαίως δεν είναι η βασική δουλειά

της Κρατικής να παρουσιάζει πράξεις από όπερες, πολύ δε λιγότερο ολόκληρα έργα, όπως πρόσφατα την «Τόσκα» του Πουτσίνι, που ανεβαίνει συχνά-πυκνά από την Εθνική Λυρική Σκηνή.

Προφανώς η απόφαση να παρουσιαστεί πλήρες ένα λυρικό έργο –ή μέρος αυτού– σχετίζεται με το ενδιαφέρον που έχει το μουσικό

Στον Βάγκνερ, η απλή ανάγνωση υποβαθμίζει το περιεχόμενο, που αποτελεί την ουσία της μουσικής.

του κείμενου για τον εκάστοτε αρχιμουσικό, καθώς σκηνικό μέρος δεν υπάρχει. Συνεπώς, εύλογα αναμένει κανείς μια ερμηνευτική πρόταση. Πολύ περισσότερο δε στην πε-

Η Πέτρα Λανγκ και ο Στέφαν Φίνκε πρωταγωνίστησαν στη δεύτερη πράξη του «Τριστάνου», που παρουσίασε η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών.

ρίπτωση έργων του Βάγκνερ, όπου η μουσική κατ’ εξοχήν εκφράζει νόημα και συναισθήματα και είναι γνωστές και διατυπωμένες οι σκέψεις του συνθέτη σχετικά με

το περιεχόμενο κάθε μουσικής φράσης ακόμα και κάθε συγχορίας. Επομένως, στον «Τριστάνο» μια πρώτου επιπέδου ανάγνωση μοιάζει ανεπαρκής αν όχι αφέλης.

Είναι έτσι γραμμένη η μουσική του Βάγκνερ, που δύσκολα εκθέτει την ορχήστρα με τον τρόπο που το κάνει μία Συμφωνία του Τσαϊκόφσκι ή μία όπερα του Μπελίνι. Εκτίθεται, όμως, ο μαέστρος όταν, λόγω χάριν, η συγκλονιστικά παλλόμενη και απίστευτα ενορχηστρωμένη μουσική που σχολιάζει το «νυχτερινό» τραγούδι της Μπρανγκένη εξαφανίζεται κάτω από τη φωνή σαν διάφορη υπόκρουση, αντί να αποκαλύπτει στον ακροατή την παράφορα ερωτική μέθη της σκηνής. Πολύ δε περισσότερο όταν διαθέτει κανείς μια πλούσια, αισθησιακή και ισχυρή φωνή σαν αυτή της Μπάρμπαρα Κοζέλι, η οποία δεν έχει κανέναν φόβο να καλυφθεί από την ορχήστρα και συνεπώς επιτρέπει στον αρχιμουσικό ακόμα και την υπερβολή.

Το πρωταγωνιστικό ζευγάρι αποδόθηκε από ικανούς και κυρίως έμπειρους τραγουδιστές με

δυνατές φωνές. Όμως, παρότι τραγούδησαν με σιγουριά, χωρίς έγνοια για τις νότες, κανένας από τους δύο δεν ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη μουσική έκφραση. Ο Στέφαν Φίνκε απέδωσε τον δυσβάσταχτο ρόλο του με καθαρή άρθρωση, χωρίς φωνητικά προβλήματα, γεγονός που από μόνο του αποτελεί άθλο. Η φωνή της Πέτρα Λανγκ αποδείχθηκε αγέρωχη στην ψηλή περιοχή, υπολείπονταν όμως σημαντικά στη μεσαία και χαμηλή, ενώ και η άρθρωση δεν ήταν πάντοτε ευκρινής. Πολύ περισσότερο μέσα στον ρόλο του ήταν ο Τζέιμς Μέλενχοφ, ο οποίος με τη σπληναιώδη φωνή και την υποδειγματική άρθρωσή του απέδωσε πειστικά τη θλίψη του βασιλιά Μάρκε. Ο πάντοτε αξιοπρεπής Χρήστος Κεχαρήσ απέδωσε καλά τον σύντομο ρόλο του Μέλοτ και την ακόμα συντομότερη παρέμβαση του Κούρβενάλ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ